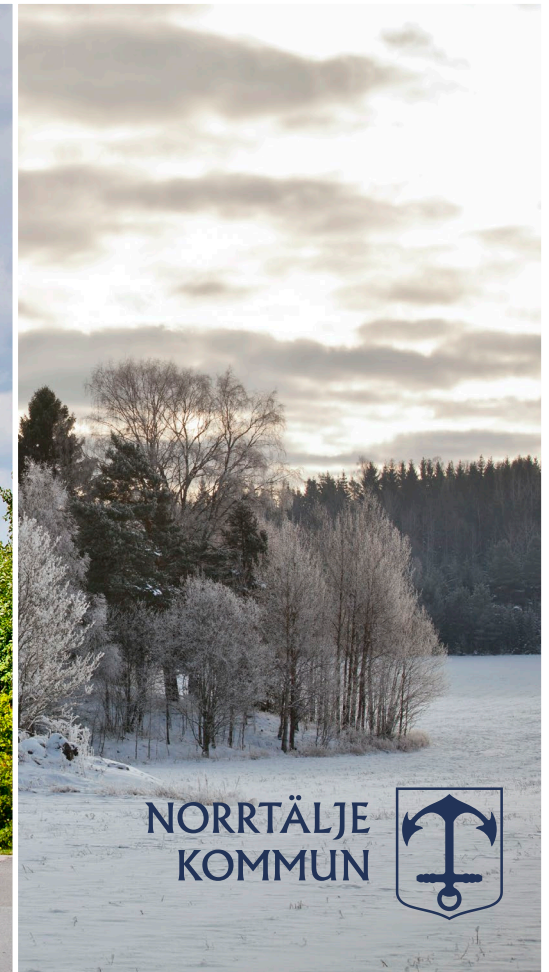

Översiktsplan 2050

Norrtälje kommun

Granskningsförslag antaget av kommunstyrelsen 2024-04-08

NORRTÄLJE
KOMMUN

INNEHÅLLS- FÖRTECKNING

INLEDNING OCH UTGÅNGSPUNKTER

Inledning	4
Utgångspunkter	10

UTVECKLINGSINRIKTNING

Strategier för kommunens utveckling	22
Utvecklingsinriktning	28
Bebyggelse	28
Natur och friluftsliv	31
Infrastruktur	32

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Teckenförklaring och ställningstaganden	36
Norrtälje stad	43
Rimbo	44
Hallstavik	45
Älmsta	47
Bergshamra	50
Landsbygd	51

ALLMÄNNA INTRESSEN

Gestaltad livsmiljö	69
Bostäder och samhällsservice	71
Näringsliv och turism	83
Natur och friluftsliv	91
Kulturmiljö	117
Trafik och mobilitet	126
Klimat	140
Miljö, hälsa och säkerhet	144
Teknisk försörjning	158
Regionala och mellankommunala intressen	174
Riksintressen	176

GENOMFÖRANDE OCH KONSEKVENSER

Genomförande av översiktsplanen	186
Hållbarhetsbedömning	192

Upphovsrätt för samtliga bilder i dokumentet: Norrtälje kommun om inte annat anges

INLEDNING OCH UTGÅNGSPUNKTER

Inledning

Vad är en översiktsplan?

En översiktsplan är kommunens samlade strategi för hur all mark, vatten och bebyggelse ska användas. Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan som anger en inriktning för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. I översiktsplanen anges en övergripande riktning för hur kommunen ska utvecklas på lång sikt, men översiktsplanen fungerar också för vägledning i beslut här och nu. Planen antas av kommunens högsta beslutande organ, kommunfullmäktige.

Översiktsplanen har en viktig roll som måldokument och som ett strategiskt vägvisande dokument för att nå en hållbar utveckling. Planen samordnar olika intressen och underlättar kommunens planering och utbyggnad av infrastruktur, service och bostäder. Översiktsplanen fungerar därmed som kommunens verktyg i den interna handläggningen och i dialogen med andra aktörer i samhällsbyggandet. Planen fungerar också som plattform för kommunens medverkan i den regionala utvecklingsplaneringen.

Vad säger lagen?

I plan- och bygglagen finns bestämmelser om vad som ska redovisas i översiktsplanen och hur processen för att ta fram eller ändra en översiktsplan ska se ut. Enligt lagen ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas, och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

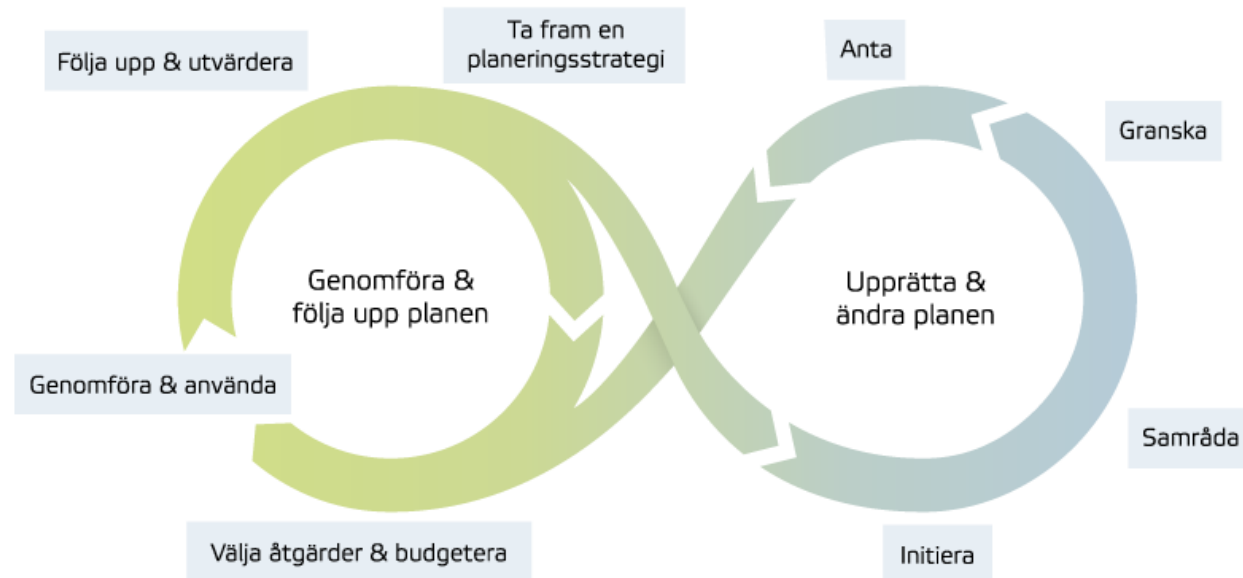
Översiktsplanen är inte juridiskt bindande. Det är ett strategiskt dokument som antas av kommunfullmäktige och visar kommunens viljeinriktning för hur den fysiska miljön ska utvecklas på lång sikt. I översiktsplanen ska kommunen även visa hur riksintressen tillgodoses, hur miljö kvalitetsnormer ska följas samt hur förhållanden av väsentlig betydelse i övrigt beaktas. Olika allmänna intressen vägs och prioriteras mot varandra i översiktsplanen. I planen finns även redovisningar för hur kommunen avser att ta hänsyn till och samordna relevanta nationella och regionala mål och planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen.

En översiktsplan anger normalt förutsättningar som medför en betydande miljöpåverkan. Det kan

exempelvis vara förutsättningar för tätortsbebyggelse, industriområden, byggande av vägar och olika anläggningar för turism och friluftsliv. När en plan medför betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras. Syftet med en strategisk miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. Hur den strategiska miljöbedömningen går till och vad den ska innehålla regleras i miljöbalken.

Processen

Att ta fram en översiktsplan är en tidskrävande process som ofta pågår under minst ett par år. Processen för översiktsplanen regleras i plan- och bygglagen vilket innebär att vissa krav behöver uppfyllas vid framtagande eller ändring av en översiktsplan. Förslaget

Process för översiktsplanering och strategisk miljöbedömning. Källa: PBL Kunskapsbanken, Boverket

ska samrådas med myndigheter, kommuner och andra som är berörda. Efter samrådet bearbetas förslaget och kommunen ska låta förslaget granskas för att slutligen antas av kommunfullmäktige.

För att översiktsplanen ska fungera som vägledande dokument är det viktigt att den hålls uppdaterad och aktuell. Kommunfullmäktige ska under varje mandatperiod besluta om översiktsplanen är aktuell eller om den behöver revideras. Detta görs genom att beslut om en planeringsstrategi tas under första halvan av varje mandatperiod. Planeringsstrategin är avsedd att utgöra dels en bedömning av om den gällande översiktsplanen är aktuell, dels en viljeyttring i fråga om kommunens fortsatta arbete med översiktsplanering.

Norrtälje kommuns process för översiktsplanen

Arbetet med Norrtälje kommuns översiktsplan, Översiktsplan 2050, påbörjades våren 2021. Under hösten 2021 hölls två inledande workshops med den politiska styrgruppen om översiktsplanens utgångspunkter samt övergripande viljeinriktning. En tidig medborgardialog genomfördes under september-oktober 2021 för att ta del av hur invånare i kommunen ser på Norrtäljes utveckling till år 2050. Resultatet från medborgardialogen visar vad invånare i Norrtälje kommun uppskattar särskilt i kommunen samt vad de ser kan förbättras till år 2050 och finns sammanställt i en rapport. I medborgardialogen gavs det även möjlighet att markera favoritplatser i kommunen på karta.

Under vintern 2021 genomfördes även en tidig hållbarhetsbedömning för att identifiera viktiga knäckfrågor kring hur översiktsplanen kan bidra till

en hållbar utveckling. De inledande workshoparna, den tidiga medborgardialogen samt den tidiga hållbarhetsbedömningen resulterade i fem strategier och en utvecklingsinriktning, läs mer i kapitlet om utvecklingsinriktning. Beslut om utvecklingsinriktning och strategier togs i kommunstyrelsen den 7 februari 2022 och lades som grund för det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Förslaget till ny översiktsplan var ute på samråd under våren 2023. Resultatet av samrådet redovisas i en separat samrådsredogörelse. Förslaget har därefter bearbetats utifrån inkomna synpunkter och kompletterats med nytt underlag. Knäckfrågor har stämts av med den politiska styrgruppen under sommaren och hösten 2023. Hållbarhetsbedömningen uppdaterades innan kommunstyrelsen beslutade att låta planförslaget gå ut på granskning. Granskningen sker under våren 2024.

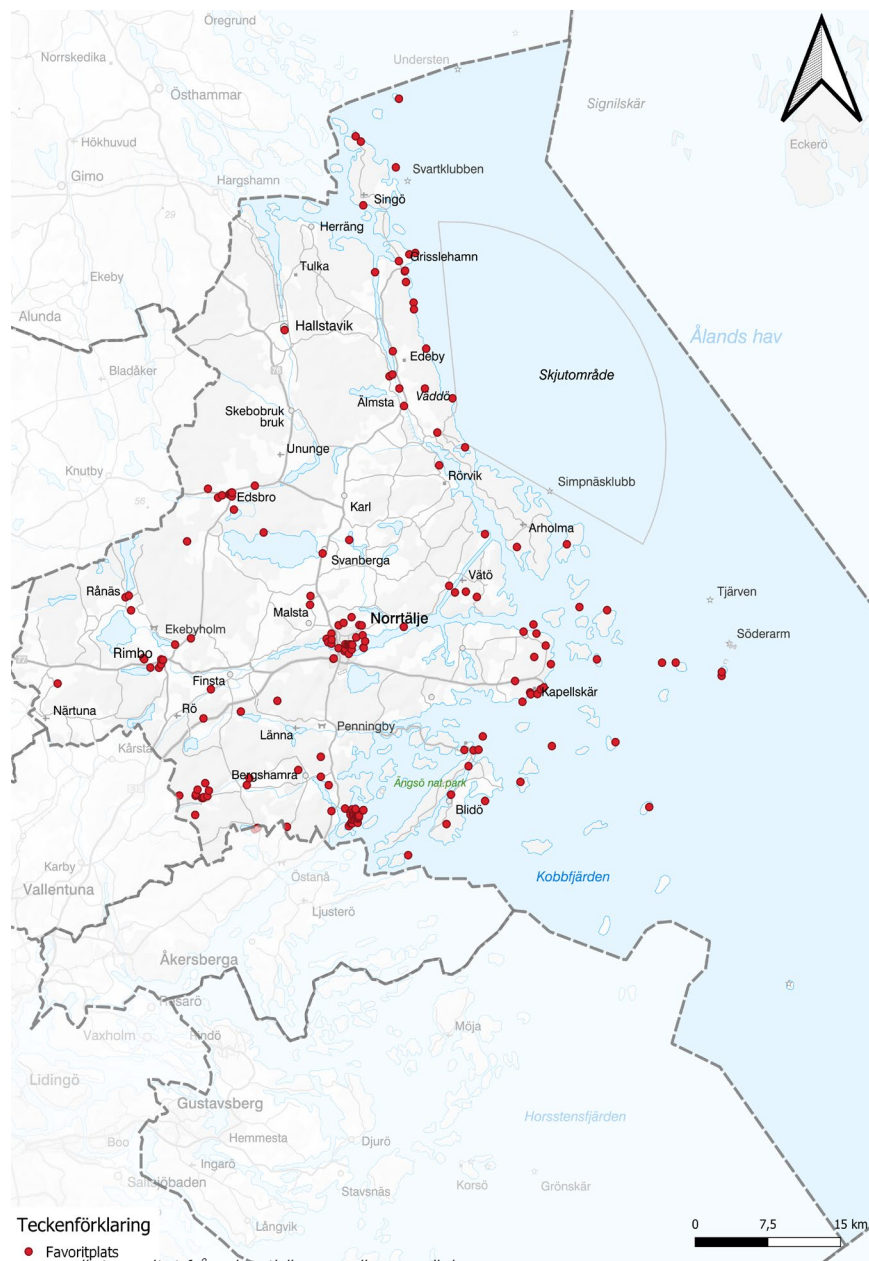
Organisation

Förslaget till översiktsplan har tagits fram av en projektorganisation bestående av en mindre projektgrupp, en politisk styrgrupp med bred politisk representation, en tjänstemannastyrgrupp bestående av kommundirektör, samhällsbyggnadsdirektör, avdelnings- och bolagschefer samt en referensgrupp bestående av representanter från kommunstyrelsekontoret, samhällsbyggnadskontoret, barn- och utbildningskontoret, kultur- och fritidskontoret, socialkontoret, trygghets- och säkerhetskontoret, tekniska kontoret, Kommunalförbundet sjukvård- och omsorg i Norrtälje kommun, Norrtälje Vatten och Avfall, Norrtälje Energi, Campus Roslagen, Roslagsbostäder samt äldreombudsman.

Huvudsakliga konsulter har varit Norconsult AB (översiktsplan) och WSP (hållbarhetsbedömning).

Norrtälje kommuns process för arbetet med att ta fram en ny översiktsplan

Översiktsplanens avgränsning

Översiktsplanen omfattar hela Norrtälje kommun, både för kommunens geografiska område i sin helhet samt för hela kommunorganisationen. Översiktsplanens tidshorisont är år 2050. Översiktsplanen ska uttrycka kommunens vilja och fungera som ett viktigt styrdokument för markanvändning och bebyggelseutveckling. Det är därför viktigt att översiktsplanen är aktuell. Norrtälje kommuns gällande översiktsplan, Översiktsplan 2040, antogs år 2013 och består förutom av huvuddokumentet även av ett planeringsunderlag, ortsanalys och markanvändningskarta. I översiktsplanen ingår formellt också alla fördjupningar av översiktsplanen och tillägg till översiktsplanen.

Hösten 2017 gjordes en aktualitetsprövning av översiktsplanen inklusive alla antagna fördjupningar och tillägg. Respektive fördjupning och tillägg har analyserats utifrån om planens förutsättningar är aktuella, om inriktningen är aktuell, om planen utgör ett bra stöd för kommunens handläggare samt om planen ska fortsätta att gälla eller om en ny plan bör tas fram. Vid tidpunkten för aktualitetsprövningen fanns åtta gällande fördjupningar av översiktsplanen och två tillägg. Ett av tilläggen, utbyggnad av cykelvägar i kommunen (2011), har dock ersatts av Gång- och cykelprogram för landsbygden i Norrtälje kommun (2017) och har upphört att gälla.

Aktualitetsprövningen av Översiktsplan 2040 visade att förutsättningarna har ändrats så pass mycket sedan antagande att en ny kommunomfattande översiktsplan bör tas fram. Vidare bedömdes att ett par nya fördjupningar bör tas fram samtidigt

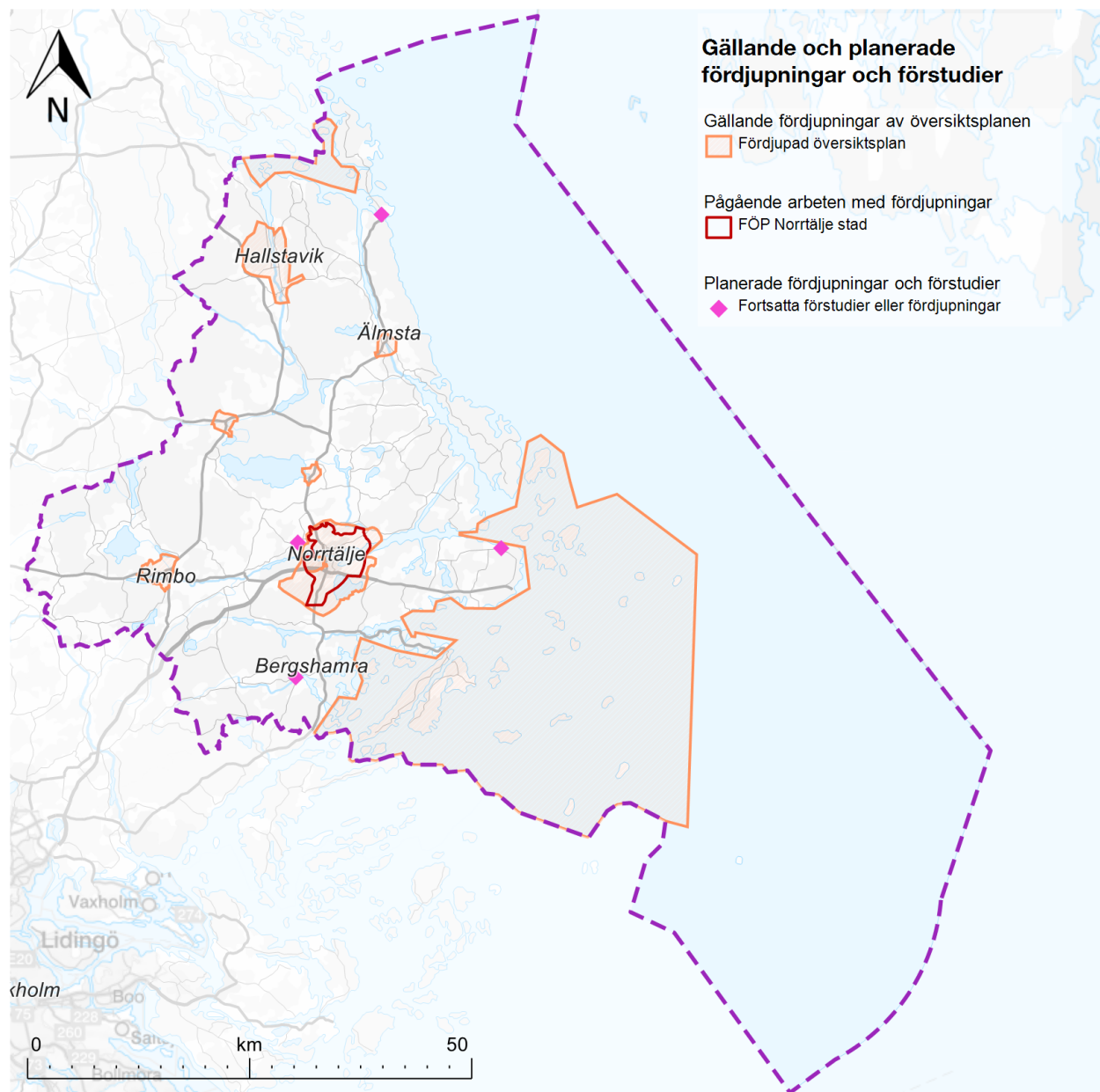
som andra bedömdes vara fortsatt aktuella. Se tabell på nästa sida för en sammanställning av samtliga nu gällande fördjupningar och tillägg, hur de bedömdes i aktualitetsprövningen samt hur de hanteras i Översiktsplan 2050. Det är framför allt ställningstaganden till markanvändningskartan som har överförs till den nya översiktsplanen. I vissa fall har kommunen gjort en ny bedömning om lämplig markanvändning utifrån dagens lagstiftning och synsätt. Det handlar framför allt om ny bebyggelse på jordbruksmark och i skärgården.

Kommunen avser att ha ett kontinuerligt översiktsplanearbete genom att ta fram fördjupade översiktsplaner, förstudier, planprogram och utredningar. Gällande fördjupning av översiktsplanen för Rimbo, som antogs den 18 december 2023, kommer fortsätta att gälla. När fördjupningen av översiktsplanen för Norrtälje stad färdigställs kommer även den att gälla. Kommunen avser att ta fram en fördjupning av översiktsplanen för Bergshamra, en förstudie för Grisslehamn och en förstudie för Gräddö/Rävsnäs på Rådmansö. Det kommer också att göras en översyn över vilka orter, inklusive skärgården, som har behov av en fördjupning av översiktsplanen eller vilka orter som kan hanteras med alternativa planeringsverktyg som till exempel planprogram eller förstudie.

Det är angeläget att översiktsplanen tar sikte på ett mållår relativt långt fram då kommunen står inför stora investeringar i teknisk infrastruktur. Det innebär att beslut i närtid kan vara strategiska vägval på lång sikt. Översiktsplanen identifierar utredningsbehov som kommunen behöver hantera i en kontinuerlig och rullande översiktsplanering.

Gällande fördjupningar och tillägg	Bedömning i aktualitetsprövningen	Hantering i Översiktsplan 2050
Fördjupningar av översiktsplanen		
Fördjupning av översiktsplanen för Rimbo (2050)	I aktualitetsprövningen bedömdes "Fördjupad översiktsplan för Rimbo samhälle (2010)". Bedömningen var att en ny fördjupning bör tas fram.	Fördjupningen av översiktsplanen för Rimbo antogs den 18 december 2023. Fördjupningen ska gälla tillsammans med ÖP 2050.
Fördjupning av översiktsplanen för Ålmsta samhälle (2006)	Fördjupningen ansågs vara fortsatt aktuell.	Ställningstaganden om markanvändning arbetas in i ÖP 2050. FÖP för Ålmsta samhälle upphör att gälla i samband med att ÖP 2050 antas.
Fördjupning av översiktsplanen för Nordrona (2005)	Ny fördjupning bör tas fram enligt aktualitetsprövningen, ska ingå i FÖP Norrtälje stad.	Arbete med att ta fram en ny fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad pågår (granskning planeras samtidigt som för ÖP 2050). Fördjupningen ska gälla tillsammans med ÖP 2050.
Fördjupad översiktsplan för skärgården (2005)	Fördjupningen ansågs vara fortsatt aktuell.	Ställningstaganden om markanvändning arbetas in i ÖP 2050. Ny bedömning om lämplig markanvändning utifrån lagstiftning och dagens synsätt har medfört att vissa utbyggnadsområden har utgått. FÖP för skärgården upphör att gälla i samband med att ÖP 2050 antas.
Utvecklingsplan Norrtälje stad (2004)	Ny fördjupning bör tas fram enligt aktualitetsprövningen, ska ingå i FÖP Norrtälje stad.	Arbete med att ta fram en ny fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad pågår (granskning planeras samtidigt som för ÖP 2050). Fördjupningen ska gälla tillsammans med ÖP 2050.
Fördjupning av översiktsplanen för Hallstavik (1999)	Fördjupningen ansågs vara fortsatt aktuell.	Ställningstaganden om markanvändning arbetas in i ÖP 2050. Ny bedömning om lämplig markanvändning utifrån lagstiftning och dagens synsätt har medfört att vissa utbyggnadsområden har utgått. FÖP för Hallstavik upphör att gälla i samband med att ÖP 2050 antas.
Fördjupad översiktsplan för Edsbro (1995)	Fördjupningen ansågs vara fortsatt aktuell.	Ställningstaganden om markanvändning arbetas in i ÖP 2050. Ny bedömning om lämplig markanvändning utifrån lagstiftning och dagens synsätt har medfört att vissa utbyggnadsområden har utgått. FÖP för Edsbro upphör att gälla i samband med att ÖP 2050 antas.
Fördjupad översiktsplan för Svanberga (1993)	Fördjupningen ansågs vara fortsatt aktuell.	Ställningstaganden om markanvändning arbetas in i ÖP 2050. Ny bedömning om lämplig markanvändning utifrån lagstiftning och dagens synsätt har medfört att vissa utbyggnadsområden har utgått. FÖP för Svanberga upphör att gälla i samband med att ÖP 2050 antas.
Tillägg till översiktsplanen		
Bryggplan (2007)	Bryggplanen ansågs vara fortsatt aktuell och hanterades som ett tillägg till översiktsplanen, trots att den inte är en del av översiktsplanen utan ett övrigt kommunalt styrdokument.	En ny bryggplan håller på att tas fram som ett kommunalt styrdokument. Delar av förslaget till ny bryggplan arbetas in i ÖP 2050. Den nya bryggplanen kommer att ersätta bryggplanen från 2007.

Tabell med en sammanställning av samtliga nu gällande fördjupningar av översiktsplanen, Översiktsplan 2040, hur de bedömdes i aktualitetsprövningen samt hur de hanteras i Översiktsplan 2050.

Karta över samtliga nu gällande fördjupningar av översiktsplanen samt pågående och planerade fördjupningar och förstudier

Lashjälp

Översiktsplanen är huvudsakligen tänkt att läsas i det digitala formatet på kommunens hemsida www.norrtalje.se. Översiktsplanen kan också läsas som en pdf-rapport. I pdf-versionen är dock läsbarhet och informationsmängd i kartorna begränsade. I det digitala formatet finns interaktiva kartor som går att zooma in i för ökad detaljeringsgrad. Det går att klicka i kartorna och få upp information och kommunens ställningstaganden om respektive objekt. Det går också att tända och släcka lager för att tydligare se hur olika intressen överlappar varandra.

Översiktsplanen utgår från Boverkets ÖP-modell 2.1. Det innebär att den omfattar en utvecklingsinriktning, ställningstaganden om mark- och vattenanvändning samt beskrivning och ställningstaganden om allmänna intressen som är väsentliga för beslut om mark- och vattenanvändning. Därutöver beskrivs utgångspunkter för planen och hur översiktsplanen bidrar till att nå nationella och regionala mål och strategier.

Utvecklingsinriktningen visar kommunens målbild och övergripande inriktning för kommunens utveckling till år 2050 avseende bebyggelse, blå och gröna strukturer och infrastruktur. Utvecklingsinriktningen består av fem strategier och en schematisk karta som tillsammans visar hur kommunen vill utvecklas på lång sikt. Kartan illustrerar regionala samband och kopplingar till angränsande kommuner.

Markanvändningskartan anger kommunens syn på hur mark och vatten ska användas. I kartan görs skillnad på pågående, utvecklad och ändrad användning. Texten till detta kapitel utgörs av kortfattade ställningstaganden

om respektive objekt i kartan. I det digitala formatet kan texten antingen läsas som löptext eller som pop-up-fönster när man klickar i kartan.

Pågående användning innebär att nuvarande användning avses fortsätta. Inga större förändringar planeras även om viss komplettering och utveckling kan komma att ske.

Utvecklad användning innebär att nuvarande användning avses utvecklas utifrån den användning som redan finns på platsen. Exempelvis genom förtätning eller centrumutveckling.

Ändrad användning innebär att nuvarande användning avses ändras till något annat. Exempelvis nyexploatering av områden för bostäder eller verksamheter eller omvandling av ett bebyggt område från en användning till en annan. Här omfattas både pågående detaljplaner och andra utvecklingsmöjligheter som kommunen ser som lämplig på kort eller lång sikt.

Avsnittet om allmänna intressen redovisar hur kommunen avser att beakta de allmänna intressen som bedöms vara väsentliga vid beslut om mark- och vattenanvändning; bland annat bostadsförsörjning, natur- och kulturmiljö, miljö- och klimataspekter, utformning av bebyggelse och infrastruktur, hushållning med mark och vatten, energiförsörjning med mera. Många allmänna intressen redovisas i kartor för att synliggöra vad som ska tas hänsyn till vid beslut om mark- och vattenanvändning. I översiktsplanen kallas dessa kartor för hänsynskartor. Hänsynskartorna är sorterade tematiskt i den digitala kartan (ex. *Hänsyn - Kulturmiljö*, *Hänsyn - Kommunikationer* osv.). För att få en samlad bild av vad som behöver tas hänsyn till

och hur olika intressen överlappar på en specifik plats behöver flera hänsynsskikt tändas samtidigt.

För respektive allmänt intresse anges riktlinjer som gäller i hela kommunen om inget annat framgår. Dessa riktlinjer

ska användas tillsammans med de ställningstaganden som framgår av markanvändningskartan och hänsynskartorna.

Norrtäljeån

Utgångspunkter

Norrtälje kommun ska utvecklas hållbart för att säkerställa att höga värden bevaras och stärks samtidigt som utvecklingen bidrar till att nyttja Norrtäljes potential. Hållbar utveckling ska också säkerställa att framtida generationer har tillgång till lika höga värden som vi har idag. För Norrtälje kommun innebär det att omsorgsfullt använda ett starkt och livskraftigt näringsliv och ekonomiska resurser till att bygga upp samhälleliga och sociala värden, utan att minska de höga gröna och blå kvaliteterna som den rika naturmiljön, kust och skärgård samt den utpräglade kulturmiljön utgör.

Både på internationell, nationell och kommunal nivå finns övergripande mål och strategier för ett hållbart samhällsbyggande. Översiktsplanen ska ange hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling. Det är kommunen som avgör vilka mål som är relevanta att ta upp i sin översiktsplanering. Här redovisas därför ett urval av globala, nationella, regionala och kommunala mål med särskild vikt för den fysiska planeringen i Norrtälje kommun.

Norrtälje kommun i världen

Norrtälje kommun är en del av sin omvärld och påverkas av såväl utveckling och trender som sker globalt. Globalisering, urbanisering, ett förändrat klimat och en mer digitaliserad värld är ett par av de trender som sker globalt som har betydelse för den fysiska planeringen. Norrtälje kommun ska utvecklas på ett robust sätt för att vara resiliert i en föränderlig omvärld, både sett till säkerhetspolitik, klimatförändringar och ekonomiska

FN:s globala mål för hållbar utveckling

konjunkturer. Beslut som tas inom EU och FN påverkar hur vi i Sverige bedriver fysisk planering. Det kan handla om miljölagstiftning eller policydokument inom EU eller konventioner inom FN som Sverige förbundit sig till att följa. Dessa internationella mål, styrdokument, planer och program behöver beaktas i den fysiska planeringen även på nationell och kommunal nivå.

FN:s globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030)

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som innehåller globala mål för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Agenda 2030 består av 17 mål och 169 delmål som alla medlemsländer förbundit sig till att arbeta efter för att nå

en hållbar värld till år 2030. Hållbar utveckling definieras av FN som utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Agenda 2030 ska minska fattigdom, orättvisor och ojämlikheter, främja fred och rättvisa samt lösa klimatkrisen till år 2030. De globala målen är integrerade och odelbara. Det innebär att samtliga mål är vägledande för en hållbar samhällsutveckling i Norrtälje kommun.

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen)

FN:s konvention om barnens rättigheter, barnkonventionen, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Konventionen är uppdelad i 54 artiklar och innehåller en lång rad rättigheter som gäller

för varje barn i hela världen. Barnkonventionen syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Bland annat ska det i alla åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. Sedan dess har ett större fokus riktats mot barns rättigheter och att barn ska få större plats. Norrtälje kommun ser skäl att stärka tillämpningen av barnperspektivet i den fysiska planeringen, dels utifrån ambitionen att främja en barnvänlig samhällsutveckling och attrahera barnfamiljer till Norrtälje kommun, dels i ljuset av att barnkonventionen blivit lag. I samhällsplaneringen talar man ofta om att beakta barnperspektivet som ett sätt att säkerställa att barnkonventionen uppfylls i arbetet med till exempel översikts- och detaljplaner. Det handlar om att ta särskild hänsyn till barnen i planeringen och även om att involvera dem i planeringsprocessen genom medborgardialog och samråd.

Samtliga artiklar i barnkonventionen är viktiga att beakta i den fysiska planeringen men de artiklar som berör att barnets bästa ska beaktas i beslut som rör barn (3), att barn har rätt att komma till tals i frågor som berör dem (12,13) och att barn har rätt till lek, vila och frid (31) är särskilt relevanta för översiktsplanen.

Norrtälje kommun i Sverige

Det finns även ett flertal nationella mål som är relevanta för översiktsplaneringen och av vikt för Norrtälje kommun att beakta i efterföljande beslut som stödjer sig på översiktsplanens inriktning. Norrtälje kommuns översiktsplan

redovisar de nationella mål som bedöms ha störst relevans för kommunens planering.

Miljömålen

Sveriges miljömål består av ett övergripande generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål med preciseringar och ett antal etappmål som beskriver den långsiktiga

målsättning och inriktningen för Sveriges nationella miljö- och klimatarbete. Det övergripande syftet med miljöarbetet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Genom att uppnå miljömålen uppnås den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 i Sverige.

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Gifrfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

Sveriges 16 miljö kvalitetsmål

Mål för funktionshinderspolitiken

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken ska bidra till ett mer jämlikt och rättvist samhälle. Fysisk planering ska bidra till att bygga städer och samhällen utifrån principen om universell utformning. Detta handlar om att utforma städer och stadsmiljöer så att de i största mån är tillgängliga och kan användas av alla. Det är viktigt att tillgänglighetsfrågan får hög prioritet; vid efterföljande planering bör tillgänglighetsperspektivet ingå i samtliga steg i plan- och byggprocessen.

Friluftslivsmål

Friluftslivet är värdefullt för Sverige, både för den enskilda människan och för samhället i stort. Ett rikt friluftsliv har positiva effekter både på den fysiska och psykiska hälsan, och bidrar till vår gemensamma folkhälsa. Friluftslivet stärker också den regionala utvecklingen genom att vara drivkraften till en stark besöksnäring. Det övergripande nationella målet för friluftslivspolitikerna är, med allemansrätten som grund, att stödja människors möjlighet att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv. Det finns ett antal mål som är fastställda som har särskild relevans för den fysiska planeringen. Det är: tillgänglig natur för alla, tillgång till natur för friluftsliv, attraktiv tätortsnära natur, hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling, skyddade områden som resurs för friluftslivet, friluftsliv för god folkhälsa. I Norrtälje kommun ska översiktsplanen sträva mot att nå de uppsatta friluftslivsmålen och skapa tillgänglighet och möjligheter för alla invånare att utöva friluftsliv.

Energi- och klimatmål

Sverige antog år 2017 ett klimatpolitiskt ramverk. Ramverket består av en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Det långsiktiga målet innebär att

Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären år 2045, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Översiktsplanen utgår också från regeringens nationella strategi för klimatanpassning.

Från den 1 januari 2022 gäller även krav på klimatdeklaration vid uppförande av nya byggnader. Det innebär att byggherrar ska redovisa vilken påverkan på klimatet en ny byggnad har. Syftet med lagen om klimatdeklaration för nya byggnader är att bidra till att minska klimatpåverkan från byggskedet. Det betyder att nya byggnader som uppförs där bygglov söks efter 1 januari 2022 berörs.

Hur Norrtälje kommun kan bidra till att de nationella energi- och klimatmålen uppnås beskrivs i kommunens miljö- och klimatstrategi. Inom samhällsbyggnad påverkas vår miljö och vårt klimat både av framställandet av material, den faktiska byggnationen samt vid användning av den infrastruktur och de bostäder vi bygger. En ekologiskt hållbar samhällsutveckling gynnas exempelvis av en bebyggelsestruktur som främjar kollektivtrafik, cykelpendling, fjärrvärme och kommunal VA-utbyggnad. Det är därför viktigt att använda livscykelperspektiv när klimatpåverkan och energianvändning ska analyseras för till exempel byggnader. I arbete med översikts- och detaljplanering

Båt vid ön Rödlöga

Husfasad Norrtälje stad

bör miljö- och klimatfrågor beaktas på ett sätt som gör att den fysiska planeringen blir ett verktyg för bättre miljö och lägre klimatpåverkan. I Norrtälje kommun är miljö- och klimatstrategin ett viktigt styrdokument för att bidra till att de nationella energi- och klimatmålen uppnås. Kommunens trafik- och mobilitetsstrategi är också av stor betydelse för hur kommunen arbetar för att nå klimatmålen då syftet med strategin bland annat är att ange en planeringsinriktning för hur kommunen ska bidra till Sveriges klimatmål om nettoutsläpp av växthusgaser till år 2045.

Mål om arkitektur, form och design

Sedan 2018 finns ett nationellt mål att arkitektur, form, design, konst och kulturarv ska tas tillvara i samhällsbygget fullt ut. Alla har rätt till miljöer som är väl gestaltade, inkluderande och långsiktigt hållbara. Människan och människans behov ska vara utgångspunkten i utformning, planering och skötsel av miljöerna. Kvaliteten i arkitektur, form och design handlar inte bara om värde för beställare och brukare, utan för hela det omgivande samhället och framtida generationer. I Norrtälje kommun ska översiktsplanen sträva mot att nå det uppsatta målet om arkitektur, form och design och arbete med att ta fram en arkitekturpolicy för kommunen pågår.

Kulturmiljömål

År 2014 togs beslut om fyra nationella kulturmiljömål som alla är relevanta för fysisk planering. Målen Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas samt En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas tillvara i samhällsutvecklingen är särskilt relevanta för Norrtälje kommuns översiktsplan.

Transportpolitiska mål

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktig hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. De nationella målen är uppdelade i funktionsmål och hänsynsmål som ska ses som jämbördiga.

Funktionsmålet innebär att transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämställt, dvs. likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov.

Hänsynsmålet innebär att transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt, bidra till att det övergripande generationsmålet för miljö och miljö kvalitetsmålen nås samt bidra till ökad hälsa. I Norrtälje kommun pekar trafik- och mobilitetsstrategin ut riktningen för hur transportsystemet ska utvecklas samt hur kommunen kan bidra till att de transportpolitiska målen nås.

Riksdagen har också beslutat att nollvisionen ska utgöra grunden för allt trafiksäkerhetsarbete i Sverige. På sikt ska ingen dödas eller allvarligt skadas inom vägtransportssystemet.

Havsplan Östersjön

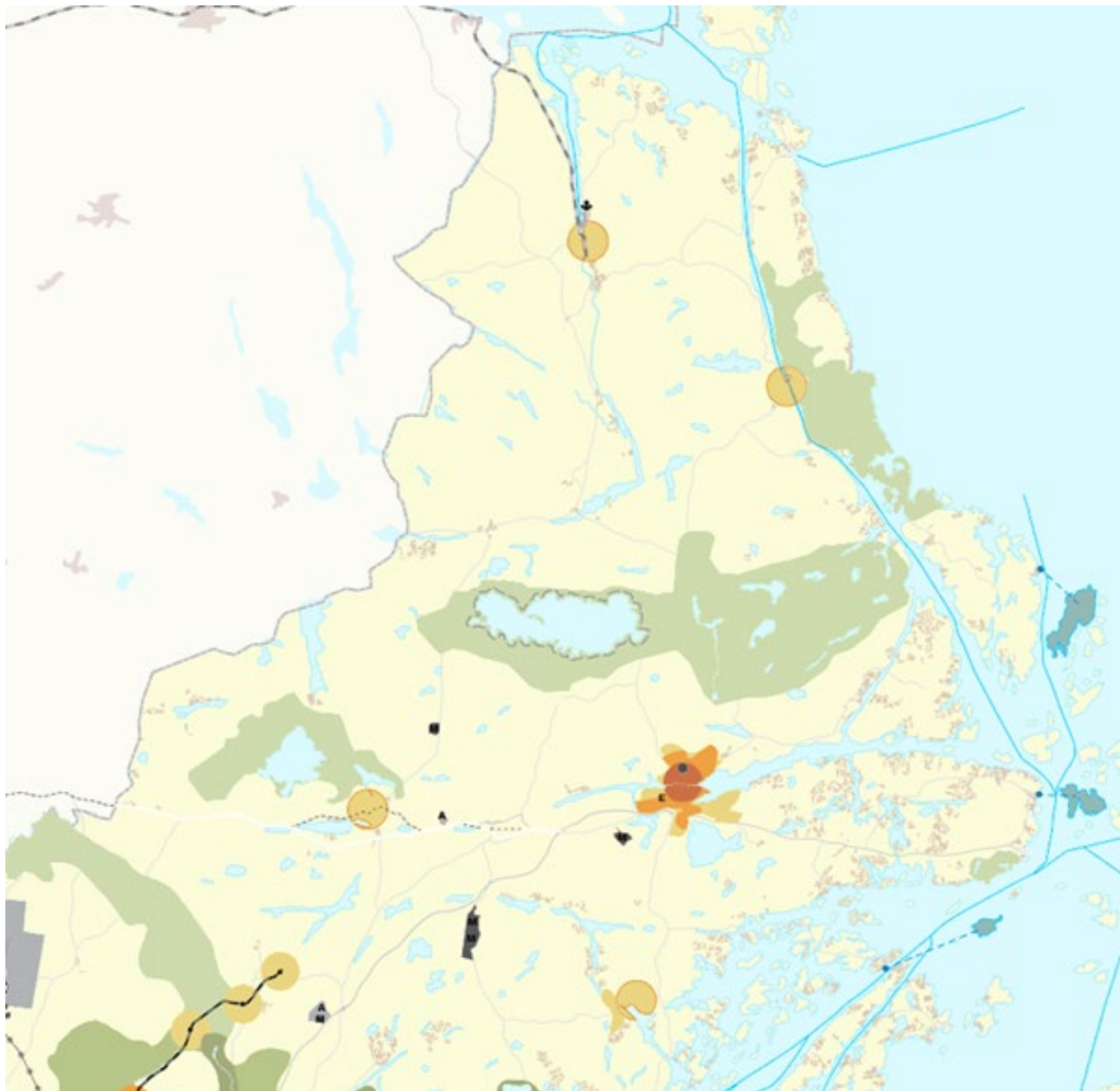
Havsplanering är till för att havet ska användas hållbart och effektivt, nu och i framtiden. Arbetet med att ta fram Sveriges första havsplaner påbörjades år 2015 och leds

Rödlöga

av Havs- och vattenmyndigheten. Havsplaneringen omfattar Sveriges tre havsplaneområden: Västerhavet, Östersjön och Bottniska viken. Östersjön är det största av de tre planområdena och täcker storstadsregionerna Stockholm och Malmö och Gotland och Öland. Det omfattar administrativt sju länsstyrelser, 30 kommuner och gränisar till åtta grannstater. Norrtälje kommun har som kustkommun en viktig roll i havsplaneringen. Regeringen beslutade om havsplan för Östersjön den 10 februari 2022. Ett förslag till ny havsplan var ute på

samråd under hösten 2023. Det nya förslaget har ett större fokus på energiproduktion (havsbaserad vindkraft) än den gällande havsplanen. Inom Norrtälje kommun innebär förslaget till ny havsplan ingen väsentlig skillnad jämfört med den gällande havsplanen. Inga föreslagna energiområden eller alternativa energiområden har tillkommit inom kommunens havsområde. Översiktsplanen är förenlig med den statliga havsplanen för Östersjön i de delar som berörs.

Utdrag ur regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUF5)

Norrtälje kommun i regionen

Nationella mål omsätts i vissa fall i regionala mål, planer och program eller strategier. Det är ett sätt att underlätta tillämpningen av de nationella målen utifrån de förutsättningar som råder i vårt län. Nedan presenteras utgångspunkter och frågor som är viktiga för Norrtälje kommun att samverka regionalt kring.

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF5 2050

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUF5 2050, ger vägledning och långsiktig riktning för översiktsplaneringen och andra regionala utvecklingsfrågor. Den är en sammanvägning av rumsliga och icke-rumsliga utvecklingsfrågor på regional nivå. RUF5 2050 pekar ut utveckling av flera regionala stadskärnor som ska komplettera centrala Stockholm och avlasta transportsystemet. Inriktningen innebär stadsutveckling i de bästa kollektivtrafiklägena och goda förbindelser dem emellan, sammanhängande grönstruktur samt robust vattenmiljö. Visionen är att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion och för att uppnå det innehåller planen ett antal mål och delmål. Den rumsliga inriktningen som formuleras i följande punkter är ett stöd för kommunernas utvecklingsplanering:

- Stadsutveckling i de bästa kollektivtrafiklägena
- Sammanlänkade regionala stadskärnor
- Resurseffektiva system för människor och gods
- Sammanhängande grönstruktur och robust vattenmiljö
- Starka kopplingar mellan stad och land
- Tillgängliga innovations-, företags- och beslutsfattarmiljöer

I plankartan pekas prioriterade områden för bebyggelse ut. De centrala delarna av Norrtälje stad pekas ut som strategiskt stadsutvecklingsläge och utkanterna av staden pekas ut som primärt och sekundärt bebyggelseläge. Med strategiskt stadsutvecklingsläge avses områden med hög kollektivtrafiktillgänglighet med hög potential att utveckla täta och sammanhängande stadsmiljöer. Bergshamra, Rimbo, Hallstavik och Älmsta pekas ut som landsbygdsnoder. En landsbygdsnod är en ort som har betydelse för den omgivande landsbygden och som bedöms ha potential att utvecklas som både nod och bostadsort. RUFSS 2050 pekar också ut flera större områden med stora samlade rekreations-, natur- och kulturvärden.

Översiktsplanens förenlighet med regionplanen

Norrtälje kommuns förslag till ny översiktsplan, Översiktsplan 2050, är i huvudsak förenlig med den regionala utvecklingsplanen för Stockholm, RUFSS 2050. RUFSS 2050 utgör till stor del utgångspunkt för översiktsplanens förslag till markanvändning och bebyggelseutveckling. Norrtälje stad är kommunens centralort där merparten av tillkommande bebyggelse och utveckling väntas ske.

I översiktsplanen har dock Rimbo och Hallstavik getts större betydelse för bebyggelseutvecklingen i kommunen och markerats som kommuncentrum till skillnad från att de i RUFSS anges som landsbygdsnoder. Kommunen bedömer att Rimbo och Hallstavik har större betydelse för kommunens utveckling och för omgivande landsbygd än övriga landsbygdsnoder och serviceorter.

Enligt regionplanen behöver minst 22 000 bostäder per år tillkomma i Stockholmsregionen för att nå målet om en

tillgänglig region med god livsmiljö. Totalt bör det enligt regionplanen tillkomma mellan 10 000–16 000 bostäder i Norrtälje kommun till år 2050.

Översiktsplanens inriktning för bostads- och befolkningsutvecklingen i kommunen stämmer relativt väl överens med regionplanens utpekade bostadsbehov. Kommunen anser att befolkningsutvecklingen bör ligga på omkring 650–1 000 invånare per år. Då finns förutsättningar att balansera utvecklingen mot stora investeringar i infrastruktur, tekniska anläggningar och samhällsservice. En sådan befolkningsutveckling förutsätter att det tillkommer omkring 9 000–14 000

bostäder till år 2050. Den övre delen av spannet ligger i linje med den genomsnittliga utveckling som RUFSS 2050 utgår ifrån för hela Stockholmsregionen. Antalet tillkommande bostäder behöver kunna variera mellan åren och mellan olika delar av kommunen. Det kan innebära att regionplanens mål om tillkommande bostäder per år fram till år 2030 kan bli svårare att nå även om det totala antalet bostäder till år 2050 ligger i linje med regionplanen. Läs mer om kommunens bostadsförsörjning samt hur hänsyn tagits till det regionala bostadsbehovet i kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning.

Rimbo centrum

Översiktsplanen lyfter fram Östernäs som prioriterad replipunkt till Gräskö i stället för Furusund som är markerad som replipunkt i RUF5 2050. Ett byte till Östernäs skapar kortare restider från denna del av skärgården. Furusund kan fortsätta utvecklas som nod för besökare i skärgården.

Översiktsplanen redovisar de gröna strukturerna som stråk med pilar till angränsande kommuner i stället för de avgränsade områden som visas i RUF5 2050. Utvecklingsinriktningens gröna och blå pilar bygger på en kartläggning av kommunens gröna infrastruktur, som utgått ifrån länsstyrelsens regionala underlag men anpassats till den lokala skalan. De gröna pilarna visar viktiga samband i den gröna infrastrukturen för friluftslivet och den biologiska mångfalden som bör bevaras och utvecklas. De blå pilarna visar viktiga områden för friluftslivet och den biologiska mångfalden i havs- och skärgårdsmiljön som bör bevaras och utvecklas. Kommunens syn är att det i ett regionalt sammanhang är viktigt att ge förutsättningar för värdefull grön infrastruktur att hänga samman och kopplas till värdetrakter i angränsande kommuner för att säkerställa spridningskorridorer för växter och djur.

Ny regional utvecklingsplan under framtagande

En ny regional utvecklingsplan förväntas antas år 2026. Den nya regionala utvecklingsplanen ska samordnas med andra styrdokument men tar avstamp i den befintliga utvecklingsplanen RUF5 2050.

Utifrån dialog har följande uppmärksammats om den gällande RUF5 2050:

- Nuvarande vision och övergripande mål är fortsatt relevanta.

- Planen används på olika sätt, något som ställer höga krav på tillgänglighet. Behovet av att gå på djupet i olika områden och frågor varierar
- För att Region Stockholm ska kunna fånga upp olika behov är det viktigt att ha en kontinuerlig dialog med kommuner och aktörer genom hela processen.
- Region Stockholm behöver hantera flera parallella önskemål. Både om förenkling och mer djup, ett tydligt helhetsperspektiv samtidigt med ett tydligare fokus på specifika områden och frågor som är viktiga att hantera.
- Planen behöver identifiera ett tydligare "Stockholmsregionsfokus", med samsyn kring våra viktiga utmaningar och möjligheten att driva ett gemensamt påverkansarbete.
- Engagemanget och stödet för Region Stockholms arbete med den regionala utvecklingsplanen är starkt.

Stockholm Nordost (STONO)

Norrtälje kommun ingår i Stockholm Nordost, ett kommunövergripande samarbete tillsammans med Danderyd, Täby, Österåker, Vaxholm och Vallentuna. Syftet med samarbetet är en långsiktigt hållbar utveckling i regionen genom varierande stadsstrukturer, effektiva transporter, näringslivsutveckling och en utveckling av den regionala stadskärnan Täby-Arninge. Stockholm Nordost yttrar sig gemensamt i samband med framtagande av nationell infrastrukturplan, länsplan för regional transportinfrastruktur och andra beslut på nationell och regional nivå som nordostsektorn gemensamt påverkas av eller har intresse i. Viktiga frågor för samarbetet är:

- Förbättrad regional tillgänglighet och kapacitet i kollektivtrafiksystemet
- Utveckling av Roslagsbanan med dubbelspår, förlängning till Stockholm city, Arlanda och Rimbo

Buss 676 mellan Stockholm och Norrtälje

- Utveckling av den regionala stadskärnan Täby centrum-Arninge samt förbättrade tvärförbindelser till och från andra regionala stadskärnor.
- Förstärkt framkomlighet på Norrortsleden, Arningevägen och E18
- Utveckling av regionala cykelstråk

Andra regionala planer och strategier av betydelse

Stockholms län har genom RUFSS 2050 i stor utsträckning omsatt de nationella mål som rör samhällsbyggandet till regional nivå genom vision, mål och strategier samt även mark- och vattenanvändning och bebyggelsestruktur men det finns ett antal andra regionala planer och strategier som också är av betydelse.

Det finns många transportpolitiska planer och program inom Stockholmsregionen. Länsplan för transportinfrastruktur i Stockholms län är ett exempel. Länsplanen tas fram av Region Stockholm och visar vilka åtgärder i transportsystemet som prioriteras under den kommande tioårsperioden. Vidare finns en godsstrategi för Stockholmsregionen, ett framkomlighetsprogram som beskriver Trafikverkets inriktning för hur Storstockholms primära vägnät används på bästa sätt samt Kollektivtrafikplan 2050 där Region Stockholm tagit fram ett förslag till en långsiktig plan för kollektivtrafikens utveckling i regionen.

Det finns också regionala styrdokument som behandlar grönstruktur, tillväxt- och besöksnärlingsfrågor, regional vattenförsörjning, risk- och sårbarhet samt klimatfrågor. Bland annat landsbygds- och skärgårdsstrategi,

näringslivs- och tillväxtstrategi, livsmedelsstrategis och klimatfärdplan 2050. Klimatfärdplanen vägleder Stockholmsregionen i omställningen mot netto-noll klimatutsläpp. Den bidrar till att stärka genomförandet av RUFSS 2050 på klimatområdet.

För Norrtälje kommun är flera av dessa regionala planer och strategier av betydelse för översiktsplanen. Både transportinfrastruktur, grönstruktur, vattenförsörjning, och klimat är frågor som inte kan hanteras enbart inom varje enskild kommun utan som kräver mellankommunalt samarbete. Norrtälje kommun gränsar till Uppsala län och påverkas i hög grad av utvecklingen och den regionala planering som sker där. I Regional Utvecklingsstrategi för Uppsala län ser man en utveckling där länet utvecklas i ökande grad mot en integration med Stockholm och Mälardalsregionen. Denna utveckling ger en större arbetsmarknad för både Stockholms och Uppsala läns invånare, och ger möjlighet för företag och organisationer att hitta rätt kompetens. Detta ger i sin tur ökad attraktivitet för investeringar och spetskompetens.

Kommunala visioner, mål och styrdokument

Norrtälje kommun har en vision och en värdegrund samt ett flertal kommunala styrdokument som har betydelse för översiktsplanen. Här visas ett urval av ett par kommunala planer som är av särskild vikt för översiktsplanen.

Kommunens vision och värdegrund

Global livsstil, lokalt liv

Norrtälje kommun har en vision om framtiden. Den pekar ut färdriktningen för kommunens engagemang på kort och lång sikt i strävan att skapa attraktionskraft, tillväxt och en kommun som ger möjlighet för alla invånare att leva det liv var och en vill leva. Visionen handlar om att Norrtälje kommun ska vara en kommun där alla är välkomna, där invånarna har en frihet att leva som de önskar och där historiska rötter tillvaratas samtidigt som det blickas framåt i strävan om en hållbar utveckling av både stad och landsbygd. Visionen består av tre delar:

- Frihet - Ditt sätt att leva
- Förtroende - Trygghet på dina villkor
- Framtid - Hållbar tillväxt i attraktiv miljö

Invånaren först - Allas lika värde - Höga förväntningar

Norrtälje kommun har en värdegrund som beskriver vilka värden som är viktiga och gemsama i kommunen. Det handlar om att arbeta för invånarna och vara lyhörda för deras behov, att respektera alla individer oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, ålder, etnicitet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning och att ha höga förväntningar på såväl medarbetare som invånare.

Mål och budget – 2024–2026

Mål och budget är Norrtälje kommuns främsta styrdokument och innehåller kommunfullmäktiges inriktning och uppdrag till kommunstyrelsen och nämnderna samt kommunalförbundet och de kommunala bolagen. Det beskriver bland annat hur skattemedlen ska användas, vilka prioriteringar kommunen väljer att göra och vad kommuninvånarna kan förvänta sig framöver.

Söderarms fyr

Kommunfullmäktiges långsiktiga mål - sju löften till kommunens invånare och företag

Kommunfullmäktiges långsiktiga mål har formulerats i sju löften till invånare och företagare. De har formen av målområden som beskriver hur Norrtälje kommun ska utvecklas i ett längre perspektiv med sikte på år 2030. För varje löfte finns en ambitionsnivå som används som riktmärke utifrån vilket gradvisa framsteg årligen kan mätas och redovisas. De sju löfterna lyder att:

- Norrtälje kommun ska ha en sund och hållbar ekonomi i balans
- Norrtälje kommun ska vara en landsbygdsvänlig och serviceinriktad kommun – som sätter invånaren först
- Norrtälje ska vara en trygg kommun – både i vardag och kris
- Norrtälje ska vara en kunskapsinriktad skolkommun – där barn och unga rustas väl för framtiden och ges möjlighet att nå sin fulla potential
- Norrtälje ska förvaltas och utvecklas på ett miljö- och klimatmässigt hållbart sätt
- Norrtälje ska vara en företagsvänlig kommun där människor och entreprenörskap utvecklas
- Norrtälje ska vara en inkluderande kommun – som främjar människors egenmakt, livskvalitet och egenförsörjning

Kommunala mål och utgångspunkter

Norrtälje kommun har ett flertal styrdokument. Kommunens förtroendevalda har genom styrdokument möjligheten att beskriva hur den politiska viljan ska realiseras. Styrdokumenterna visar hur kommunen ska arbeta inom ett visst område och innehåller vanligtvis

mål och handlingsplaner. Styrdokument kan förändras, revideras, läggas till eller tas bort över tid. Ett par av de styrdokument som är särskilt väsentliga för översiktsplanen är:

- Miljö- och klimatstrategi (Antagen av kommunfullmäktige 2020-10-12)
- Trafik- och mobilitetsstrategi (Antagen av kommunfullmäktige 2022-03-07)
- Landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogram (Antagen av kommunfullmäktige 2018-06-11)
- Norrtälje kommuns vattenplan (Antagen av kommunfullmäktige 2022-06-20)
- Dagvattenstrategi för Norrtälje kommun (Antagen av kommunfullmäktige 2017-11-06)
- VA-plan för Norrtälje kommun (version 1.0, 2020)
- Trygghets- och säkerhetsstrategi (Antagen av kommunfullmäktige 2021-11-15)
- Parkeringsstrategi för Norrtälje stad (Antagen av kommunfullmäktige 2016-12-19)
- Gång- och cykelprogram för landsbygden i Norrtälje kommun (Antagen av kommunfullmäktige 2017)
- Riktlinjer för bostadsförsörjning (Antagna av kommunfullmäktige 2023-12-18)

För tillfället pågår arbete med flera olika styrdokument i kommunen. Läs mer om kommunala styrdokument inom olika områden i kapitlet Allmänna intressen.

UTVECKLINGSINRIKTNING

Strategier för kommunens utveckling

Översiktsplanen har fem strategier som på en översiktlig nivå visar ett förhållningssätt till kommunens utveckling.

Norrtälje kommun ska utvecklas i en hållbar takt och ges goda kopplingar till noder i angränsande kommuner och i Östersjöregionen

Ett gott företagsklimat och goda förutsättningar för näringslivet ska utveckla nya och befintliga företag

Hela kommunen ska växa och nya bostäder ska tillkomma i attraktiva livsmiljöer med goda pendlingsmöjligheter

Norrtälje stad ska stimulera tillväxt och bidra till positiv utveckling i hela kommunen

Övriga orter, landsbygden och skärgården ska kunna utvecklas utifrån sin karaktär och sina förutsättningar

Norrtälje kommun ska utvecklas i en hållbar takt och ges goda kopplingar till noder i angränsande kommuner och i Östersjöregionen

Norrtälje kommun är en del av Stockholmsregionen och angränsar till Uppsala län. Kommunen ingår i Stockholm Nordost, ett kommunövergripande samarbete tillsammans med Danderyd, Täby, Österåker, Vaxholm och Vallentuna. Syftet med samarbetet är en långsiktig hållbar utveckling i regionen genom varierande stadsstrukturer, effektiva transporter, näringslivsutveckling och en utveckling av den regionala stadskärnan Täby-Arninge. Kopplingar till noder i både Stockholm, Uppsala, Östhammar och Östersjöregionen är viktiga för att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling där Norrtäljes karaktär och roll i regionen tas tillvara och stärks. I kopplingarna mellan Norrtälje och omgivande noder samt inom kommunen, ska hållbara transporter och kollektiva färdmedel prioriteras. Det är viktigt att stärka samverkan med angränsande kommuner och länstrafiken i Uppsala län.

Norrtälje kommun ska utvecklas avseende bostäder, samhällsservice, arbetsplatser och infrastruktur i en takt som samspelar med befolkningens och näringslivets behov. Här finns småstaden, en levande landsbygd med närhet till natur och kulturmiljöer, kust och skärgård samtidigt som det är nära till storstadens utbud. Utvecklingen ska säkerställa god hushållning med mark och vattenområden utifrån både socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Utbyggnad av nya bostäder ska gå hand i hand med utbyggnad av samhällsservice

och andra bostadsnära funktioner. Det innebär både att prioritera utbyggnad av bostäder där det redan idag finns tillgång till samhällsservice och att samhällsservicen ska byggas ut i takt med befolkningsutvecklingen. Kommunen strävar efter en god demografisk fördelning och att vända dagens trend av en åldrande befolkning. Med samhällsservice menas icke kommersiell service såsom bland annat skolor, förskolor, kultur-, idrotts- och fritidsanläggningar, vårdcentraler och sjukhus. Både kommunal och privat service omfattas.

Befolkningsutvecklingen bör ligga på omkring 650–1 000 invånare per år, vilket i genomsnitt motsvarar en ökning om 1–1,5 % per år och att befolkningen uppgår till mellan 84 000–94 000 invånare år 2050 (se diagram på nästa sida). En sådan utvecklingstakt ger förutsättningar att balansera utvecklingen mot stora investeringar i infrastruktur, tekniska anläggningar och samhällsservice. Utvecklingstakten kan variera över åren och mellan olika delar av kommunen. Det ger också förutsättningar att ta hänsyn till platsens förutsättningar. Känsliga natur- och kulturmiljöer ska värnas – dels för områdenas värden i sig, dels för att kunna fortsätta erbjuda attraktiva livsmiljöer i ett långsiktigt perspektiv.

Den tänkta befolkningsutvecklingen utgår från RUFSS 2050 och tidigare befolkningsutveckling i Norrtälje kommun. Den övre delen av spannet ligger i linje med

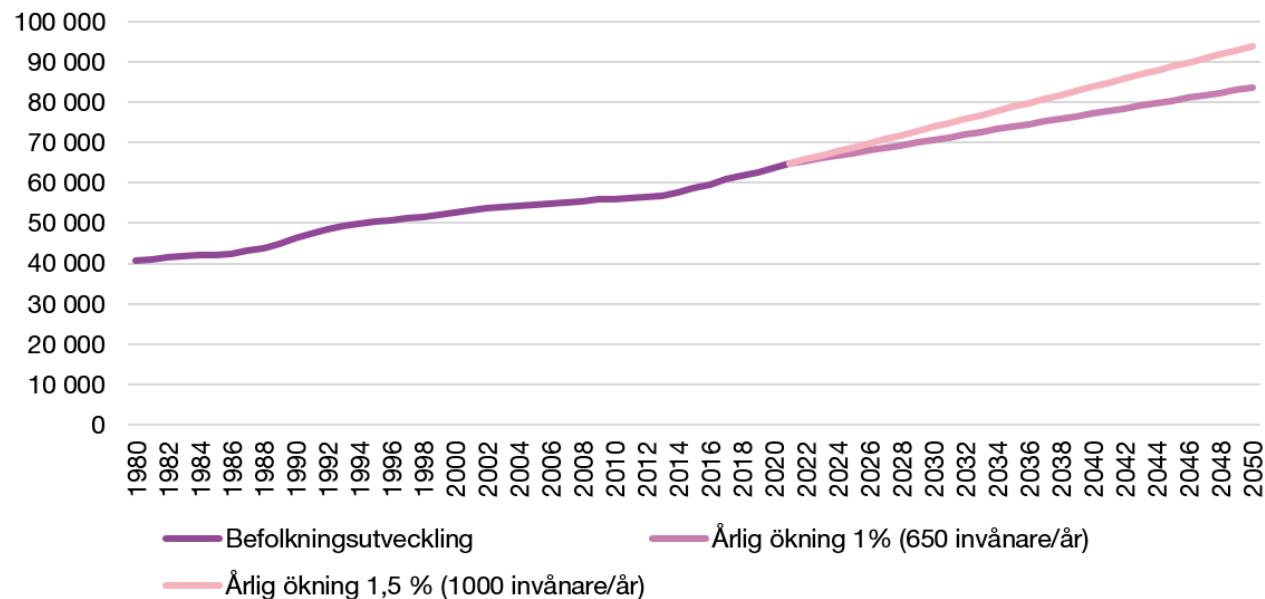
kommunens befolkningsutveckling de senaste 8–10 åren och den genomsnittliga utveckling som RUFSS 2050 utgår ifrån för hela Stockholmsregionen. Den lägre delen av spannet ligger i linje med den genomsnittliga befolkningsutvecklingen i Norrtälje kommun de senaste 30 åren.

Ovan beskrivna befolkningsutveckling medför att det behöver kunna tillkomma cirka 9 000–14 000 bostäder och omfattande ytor för verksamheter till år 2050 (i genomsnitt 300–500 bostäder per år). Befintligt bostadsbestånd ska nyttjas effektivt och nyproduktion ska komplettera det befintliga beståndet och bidra till ett varierat bostadsbestånd som möter behovet hos både nuvarande och blivande kommuninvånare. En del av bostäderna kan tillkomma genom omvandling av fritidshus till åretruntbostäder. Småhus i det befintliga beståndet kan frigöras om det tillkommer andra bostadstyper med olika upplåtelseformer och storlekar genom att det initierar flyttkedjor.

Andelen äldre har ökat i Norrtälje kommun de senaste 50 åren. Av diagrammet framgår det att

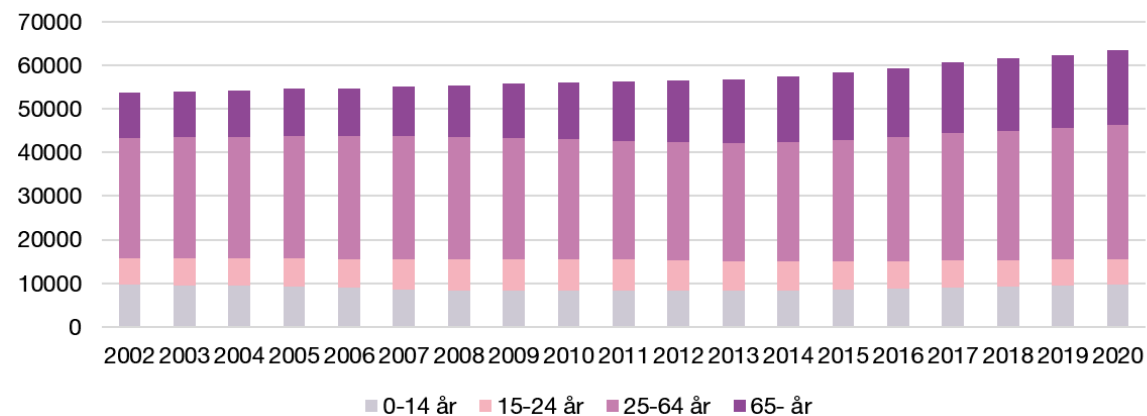
kommunen sedan 1970 framför allt har ökat i de äldre åldrarna. En utveckling som förstärkts sedan år 2000. Medelåldern i Norrtälje kommun var 46 år 2022 vilket är den högsta av alla kommuner i Stockholm län. Den genomsnittliga medelåldern i Stockholms län var 39,9 år samma år. 1970 var andelen av befolkningen över 65 år 18% av totala befolkningens mängd. 2022 var andelen av befolkningen över 65 år 28% av totala befolkningens mängd. Andelen invånare i förvärsarbetande ålder (25-64 år) var både 1970 och 2022 48% av befolkningens mängd för dessa årtal. 1970 var andelen barn och unga 35% av befolkningen och 2022 var andelen barn och unga 25% av befolkningen. Förändringar över tid visar på en ökad andel äldre befolkning och en minskad andel barn och unga. En ökad andel äldre avseende 65 år och uppåt. En lägre andel av invånarna i arbetsför ålder medför stora utmaningar gällande försörjningskvot och behov av service, särskilda boendeformer och sjukvård.

Föreslagna utbyggnadsområden för bostäder och mångfunktionell bebyggelse bedöms med marginal att räcka till för att tillgodose behovet av bostäder. Översiktsplanen ger planberedskap för betydligt fler bostäder än vad lämplig befolkningsutveckling förutsätter. Det innebär att delar av utpekade utbyggnadsområden kommer att finnas kvar som en outnyttjad resurs efter denna översiktsplans tidshorisont. Vid planläggning är det alltid en osäkerhet vilka projekt som genomförs och inte. Läs mer i avsnittet Genomförande av översiktsplanen. En del av de områden som markeras som lämpliga för utvecklad eller ändrad användning i översiktsplanen kanske aldrig genomförs, andra kanske genomförs först på längre sikt. Pågående planläggning samt detaljplaner

Tabell som visar befolkningsutveckling till år 2050. 1980 uppgick befolkningen till drygt 40 000 invånare. 2022 är befolkningen över 65 000 invånare. Översiktsplanen tar höjd för att befolkningen kan uppgå till mellan 84 000-94 000 invånare år 2050.

Demografisk utveckling, Norrtälje kommun 2002-2020

Tabell som visar demografisk utveckling i Norrtälje kommun under åren 2002-2020.

som kommunen avser att påbörja, möjliggör ungefär 9 000 bostäder samt ytor för verksamheter och samhällsservice. Merparten är i Norrtälje stad (nästan 8 000 bostäder). Resterande är i Rimbo (cirka 800 bostäder i nyligen antagna, pågående eller kommande detaljplaner enligt planbesked) samt i Bergshamra (cirka 100 bostäder). Det finns även ett flertal planbesked på andra platser i kommunen som kan bidra till fler bostäder. Därutöver förväntas ett antal bostäder tillkomma på landsbygden via bygglov utom plan. Pågående planläggning kommer att balanseras mot nödvändiga investeringar i tekniska anläggningar och utbyggnad av samhällsservice. Tidplaner kan därför förskjutas och vissa detaljplaner kan komma att avbrytas eller ändras avseende innehåll. Siffrorna om bostadsinnehåll i pågående planer kan därför komma att justeras.

Ett gott företagsklimat och goda förutsättningar för näringslivet ska utveckla nya och befintliga företag

Kommunen ska ha planberedskap för företagens behov av mark och en god företagservice. Goda kommunikationslägen ska eftersträvas. Det behövs olika typer av områden för att passa ett brett spektrum av branscher. Centrala lägen och andra platser med god tillgång till kollektivtrafik prioriteras för personal- eller besöksintensiva företag, medan områden intill större vägar och trafikplatser prioriteras för stora etableringar

som i viss mån kan vara störande och behöver god regional tillgänglighet för godstransporter.

Ett gott lokalt företagsklimat och goda förutsättningar för näringslivet ger fler och växande företag och fler arbetstillfällen. Det medför i sin tur att fler kan välja en arbetsplats nära sin bostad utan pendling eller att boende i angränsande kommuner kan pendla hit. Tillgång till högre utbildning är också en viktig faktor för att skapa förutsättningar för ett blomstrande näringsliv. Norrtälje kommun ska utvecklas som en stark besökskommun med fler arbetstillfällen

inom besöks- och turismnäringen. Värden som främjar Norrtälje kommun som destination och besöksmål bör därför stärkas i planeringen. Kulturmiljöer och naturområden som är viktiga för kommunens attraktionskraft för invånare och besökare ska så långt möjligt bevaras, integreras och tillgängliggöras vid utveckling av urbana miljöer och på landsbygden.

Bebyggelse i Grisslehamn

Hela kommunen ska växa och nya bostäder ska tillkomma i attraktiva livsmiljöer med goda pendlingsmöjligheter

Kommunen strävar efter en långsiktigt hållbar tillväxt och utveckling där hela kommunen ges möjlighet att växa. Kommunen är positivt inställd till ny bebyggelse i hela kommunen, där platsens förutsättningar så medger. Kommunen vill stötta initiativ som kan utveckla kommunens olika delar och ta tillvara på landsbygdens attraktionskraft och invånarnas engagemang.

Trygga, hälsosamma och attraktiva miljöer ska vara ledord vid planläggning av ny bebyggelse. En robust, väl sammanhållen och klimatsmart struktur ska eftersträvas.

Natur- och kulturmiljöer är viktiga för att kunna fortsätta erbjuda attraktiva livsmiljöer i ett långsiktigt perspektiv. Värdefulla bebyggelsemiljöer, landskapsbilder och kulturlandskap ska värnas och hållas levande för kommande generationer. Tillgång till bostadsnära natur och större naturområden med fridfulla och tysta miljöer ska värnas såväl i tätort som på

landsbygd. Utbyggnad ska prioriteras i områden med goda pendlingsmöjligheter och tillgång till samhällsservice. Idag finns god kollektivtrafik främst i Norrtälje stad och Rimbo. Kommunen ska verka för utökad kollektivtrafik i stråk mot Hallstavik, Älmsta, Bergshamra och Rådmansölandet. Kommunen ska även verka för utbyggnad av gång- och cykelvägar samt pendlarparkeringar för att öka valmöjligheten och underlätta för hållbara färdmedel. Bilen kommer samtidigt att ha en viktig roll i trafiksystemet för Norrtälje kommun. Kommunen ska verka för att fordonsflottan ställs om till förnybara drivmedel för att bidra till de nationella klimatmålen. Samhällsservice såsom förskolor, skolor, äldreboende med mera ska byggas ut i takt med befolkningsutvecklingen i framför allt centralort, kommundelscentrum och landsbygdsknoder.

Norrtälje stad ska stimulera tillväxt och bidra till positiv utveckling i hela kommunen

Norrtälje stad ska utvecklas och vara en tillväxtmotor för hela kommunen. På samma sätt som Norrtälje kommun gynnas av att Stockholmsregionen, Uppsalaregionen och Östersjöregionen växer, gynnas också kommunens övriga orter, landsbygd och skärgård av att staden växer. Kommunen kan då erbjuda ett ökat utbud av arbete, utbildning, vård, service, handel och nöjen. Norrtälje stads utveckling skapar samtidigt ett ökande resursbehov som utgör marknad för landsbygdens näringsliv.

Arholma brygga och lanthandel

Övriga orter, landsbygden och skärgården ska kunna utvecklas utifrån sin karaktär och sina förutsättningar

Kommunen har många mindre tätorter som fyller en viktig roll som serviceorter för omgivande landsbygd. Kommunen strävar efter en långsiktigt hållbar tillväxt och utveckling där hela kommunen ges möjlighet att växa. Olika delar av kommunen har olika karaktär och förutsättningar. Vissa delar kan utvecklas med nya bostäder i attraktiva lägen medan andra delar kan utvecklas avseende areella näringar, friluftsliv eller besöksnäring.

Kommunen ska främja en dynamisk och långsiktigt hållbar skärgård genom att:

- Sträva efter gynnsamma förutsättningar för utveckling för både bofasta och näringslivet
- Upprätthålla skydd och bevarande av värdefulla miljö-, natur- och kulturaspekter
- Skapa en grund för en rörlig och aktiv friluftsvksamhet, för både dem som bor i fritidshus och för besöksnäringen.

Gröna näringar är viktiga för kommunens identitet och ska kunna utvecklas. Jordbruksmark ska särskilt värnas för att bibehålla lokal livsmedelsproduktion samt för att bevara ett öppet landskap, biologisk mångfald, kulturmiljövärden, friluftsliv och för besöksnäringen. Viss jordbruksmark kan dock komma att tas i anspråk vid komplettering av ny bebyggelse i de orter som markeras i översiktsplanens utvecklingsinriktning; Norrtälje stad, Rimbo, Hallstavik, Älmsta och Bergshamra, samt för att utveckla verksamheter i strategiska lägen.

En stor del av kommunens identitet och attraktivitet ligger i skärgården, sjöar, vattendrag och det småskaliga landskapet med odlingsmark och skogar. Kvaliteterna kan stärkas genom att bevara och använda naturmiljöer och grön infrastruktur som en resurs vid utveckling.

Utvecklingsinriktning

Översiktsplanens utvecklingsinriktning anger en målbild och övergripande inriktning för kommunens utveckling till år 2050 avseende bebyggelse, natur och friluftsliv samt infrastruktur. Utvecklingsinriktningen består av en karta samt tillhörande texter. Kartan är schematisk och visar på viktiga principer och samband.

Bebyggelse

Utvecklingsinriktningen för bebyggelse redovisar prioritering och långsiktig utveckling av bebyggelse på en övergripande nivå.

Översiktsplanen utgår ifrån att det ska kunna tillkomma cirka 9 000 – 14 000 bostäder och omfattande ytor för verksamheter till år 2050. Översiktsplanen ger samtidigt förutsättningar för betydligt fler bostäder än så i föreslagna utbyggnadsområden samt genom bostadsbyggande utom plan på landsbygden. Det innebär dels att vissa områden kommer att finnas kvar som en outnyttjad resurs efter denna översiktsplans tidshorisont, dels att det finns reserver om vissa områden vid närmare studier visar sig vara svåra eller olämpliga att genomföra. Kommunen bedömer att en befolkningsutveckling på 650 - 1 000 invånare per år och omkring 9 000 - 14 000 tillkommande bostäder till år 2050 är en hållbar tillväxttakt för kommunen.

Ny bebyggelse ska utformas för att klara ett framtida klimat med ökade risker för skyfall och höga vattennivåer. Befintligt bostadsbestånd ska nyttjas effektivt och nyproduktion ska komplettera det befintliga beståndet. I kommunens centralort, kommundelscentrum och landsbygdsnoder ska det finnas ett varierat bostadsbestånd med en blandning av

upplåtelseformer och boendestorlekar för att underlätta flyttkedjor, minska segregation och ge möjlighet att bo kvar i orten eller kommundelen under livets olika skeden. Småhus i det befintliga beståndet kan frigöras genom att bygga andra bostadstyper med olika upplåtelseformer. Att frigöra småhus i det befintliga beståndet är viktigt för att bryta trenden av en åldrande befolkning. Småhusen kan då bli tillgängliga för yngre och barnfamiljer som vill flytta till kommunen.

Merparten av ny bebyggelse ska tillkomma genom planläggning inom och i anslutning till centralorten, kommundelscentrum och landsbygdsnoder. Därutöver ska övriga orter kunna utvecklas utifrån sin karaktär och sina förutsättningar. Ny bebyggelse ska kunna tillkomma i hela kommunen, där platsens förutsättningar så medger. En del av bostäderna kan tillkomma genom omvandling av fritidshus till åretruntbostäder.

Centralort

Norrtälje stad ska fortsätta utgöra centralort för kommunen med brett näringsliv, bred service i form av butiker, restauranger, barnomsorg, skolor, äldreomsorg, kultur- och fritidsanläggningar mm samt bostäder i

olika typer, upplåtelseformer och storlekar. En stor del av kommunens bebyggelseutveckling bör ske här. Exploateringsgraden bör vara högre än i övriga delar av kommunen. För näringslivets behov prioriteras personintensiva verksamheter så att många får nytta av det goda pendlingsläget med kollektivtrafik, för att bibehålla en attraktiv stadskärna och ge förutsättningar för ett ökat stadsliv.

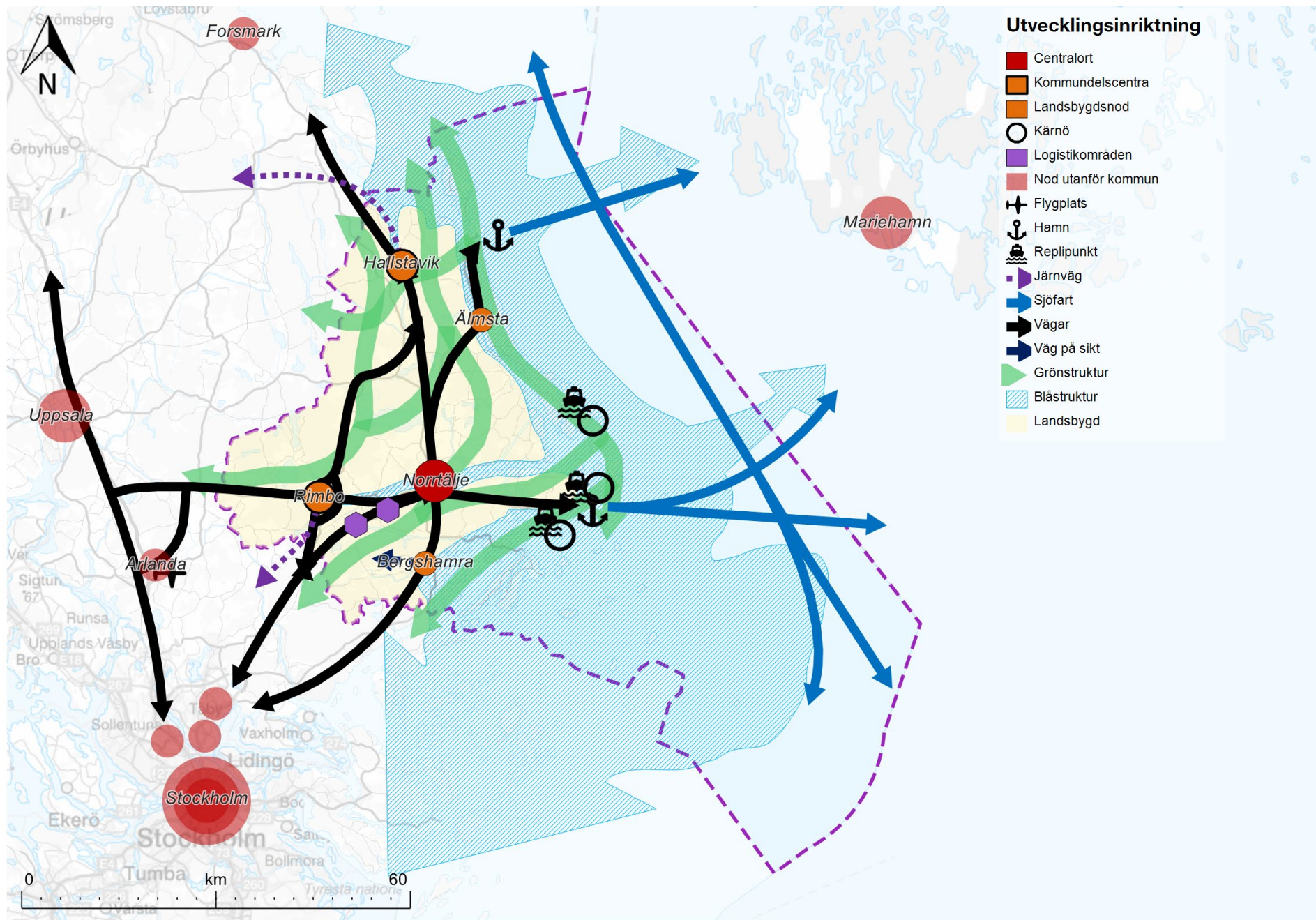
Norrtälje stad föreslås utvecklas med ungefär 12 000–14 000 bostäder och ytor för verksamheter och samhällsservice. Utvecklingstakten ska balanseras mot nödvändiga investeringar i tekniska anläggningar (framför allt utbyggnad av Lindholmens reningsverk) och utbyggnad av samhällsservice. Delar av utvecklingen i Norrtälje stad kan därför komma att tillkomma efter översiktsplanens tidshorisont 2050.

Kommundelscentrum

Rimbo och Hallstavik utgör kommundelscentrum som ska fylla en funktion för omgivande landsbygd och utvecklas med mer bebyggelse i form av bostäder i olika typer, upplåtelseformer och storlekar, lokaler för näringslivet, samhällsservice, handel samt kultur- och

Pågående och ändrad markanvändning

Med utveckling avses det som redovisas i utvecklad och ändrad användning på markanvändningskartan. Detaljplaner som vunnit laga kraft betraktas i regel som pågående markanvändning oavsett om byggrätterna har tagits i anspråk eller ej. Ett fåtal undantag från denna princip förekommer om en gällande detaljplan som medför en större omvandling av ett område, ännu inte har byggts ut.

Utvecklingsinriktning

- Centralort
- Kommunelsentra
- Landsbygdsnod
- Kärnö
- Logistikområden
- Nod utanför kommun
- ✈ Flygplats
- ⚓ Hamn
- ♿ Replipunkt
- Järnväg
- ➡ Sjöfart
- ➡ Vägar
- ➡ Väg på sikt
- ➡ Grönstruktur
- ▨ Blåstruktur
- Landsbygd

fritidsanläggningar. En relativt stor del av kommunens bebyggelseutveckling bör ske här.

Rimbo föreslås på sikt utvecklas med ungefär 2 000 bostäder och ytor för verksamheter och samhällsservice.

Hallstavik föreslås utvecklas med 500–1 000 bostäder och ytor för verksamheter och samhällsservice.

Hallstavik har god tillgång till energiförsörjning som kan nyttjas för energikrävande verksamheter. Trots detta förutsätter nya energikrävande verksamheter förstärkning av elnätet. Delar av utvecklingen i såväl Rimbo som Hallstavik kan komma att tillkomma efter översiktsplanens tidshorisont 2050.

Landsbygdsnoder

Älmsta och Bergshamra utgör landsbygdsnoder som ska fylla en funktion för omgivande landsbygd och utvecklas som nod och bostadsort med varierat bostadsutbud, samhällsservice, kultur- och fritidsanläggningar, kommersiell service och kollektivtrafik. Älmsta kan utvecklas med 200–300 bostäder och Bergshamra med cirka 100 bostäder.

Verksamhetsområden

Områden för skrymmande och transportorienterade verksamheter ska kunna utvecklas i anslutning till trafikplatser vid det övergripande vägnätet. Framför allt vid E18, men även vid en ny sträckning av riksväg 77.

Kärnöar

Skärgården har särskilda förutsättningar och kommunen ska underlätta för att bo och verka på öar utan fast landförbindelse, framför allt på kärnöarna Arholma, Tjockö och Gräskö.

Byggnad i gårdsmiljö, Bergshamra

Skärgården omfattas av bestämmelserna i kap. 4 miljöbalken. Bestämmelserna utgör inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet. På kärnöarna finns idag inga tätorter, däremot kan det i viss mån finnas ett lokalt näringsliv.

Övrig sammanhängande bebyggelse i skärgården (utöver tätorter) kan varsamt kompletteras och utvecklas utan att påtagligt skada riksintressenas värden. I första hand genom komplettering inom befintlig bebyggelse, men i viss mån även genom att utöka det bebyggda området. Tillgång på dricksvatten och förutsättningar att anordna en hållbar vatten- och avloppslösning ska alltid säkerställas. Detta innebär en begränsande faktor för ny bebyggelse i skärgården. Läs mer i kapitlet Riksintressen.

Landsbygd

Norrtälje kommun har en expansiv landsbygd med många byar, mindre orter och fritidshusområden både på fastlandet och i skärgården. Landsbygd och skärgård är varierande och har olika karaktär. De erbjuder ofta attraktiva och hållbara livsmiljöer för boende och verksamheter. Kommunen är positivt inställd till ny bebyggelse på landsbygden där platsens förutsättningar så medger. Kommunen vill stötta initiativ som kan utveckla kommunens olika delar och ta tillvara invånarnas engagemang.

Byar och mindre orter ska kunna utvecklas utifrån sin karaktär och sina förutsättningar. Vatten- och avloppsfrågan är ofta avgörande. Det behöver också finnas en godtagbar tillgång till service- och infrastruktur. Särskilt viktigt är tillgång till bredband, kollektivtrafik och gång- och cykelvägar.

Befolkningen i Norrtälje kommun har historiskt sett vuxit snabbare på landsbygden än i tätorterna. Särskilt expansiva områden på landsbygden har i flera fall utvecklats till mer eller mindre sammanhängande bebyggelse och mindre tätorter. Sådana områden behöver planläggas inför fortsatta förhandsbesked och bygglov. Bebyggelseutvecklingen i de expansiva områdena på landsbygden behöver ses i ett sammanhang för att säkerställa en god bebyggd miljö och hållbar kommunal ekonomi där vatten- och avloppsfrågor, kommunikationer, samhällsservice mm kan analyseras och ges hållbara lösningar. Randzonen till Norrtälje stad ska ses som en viktig utbyggnadsreserv på lång sikt, efter denna översiktsplans tidshorisont.

Fritidshusområden som är möjliga att förse med en hållbar lösning för vatten och avlopp, har rimlig närhet till samhällsservice och som har förutsättningar att få goda pendlingsmöjligheter med kollektivtrafik ska kunna omvandlas till permanentboende.

Besöksnäringen till landsbygden och skärgården ska utvecklas genom att skapa fler boendemöjligheter för besökare samt olika åtgärder för att förlänga säsongen.

De gröna näringarna (jordbruk, skogsbruk, fiske- och hästnäringar) är viktiga för kommunens identitet och ska kunna utvecklas. Jordbruksmark ska särskilt värnas för att bibehålla lokal livsmedelsproduktion samt för att bevara ett öppet landskap, biologisk mångfald, kulturmiljövärden, friluftsliv och för besöksnäringen.

Noder utanför kommunen

Stockholms centrum, Uppsala, Täby/Arninge, Arlanda/ Märsta, Danderyd/Mörby, Kista, Karolinska, Åland och Forsmark är viktiga noder för Norrtälje

kommun med många arbetsplatser, service, kultur och kommunikationer. Kommunen ska verka för att stärka kopplingarna till dessa noder för att ytterligare dra nytta av regionens utbud. Både i form av förbättrad infrastruktur och utökad kollektivtrafik.

Natur och friluftsliv

Utvecklingsinriktningen för natur och friluftsliv redovisar prioritering och långsiktig utveckling av natur och friluftsliv på en övergripande nivå.

De gröna och blå strukturerna redovisar stråk med hög täthet av värdefulla områden för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och friluftsliv på en övergripande nivå.

Kommunen har en rik och varierande naturmiljö med primärt två övergripande landskapstyper; skärgård/kust samt sprickdalslandskap. Kombinationen av skärgård, odlingslandskap, sjöar, vattendrag och skogar gör att kommunen är mycket artrik. Norrtälje kommun utgör en av Sveriges mest betydande skärgårdskommuner med mer än 13 000 öar. Det finns höga biologiska värden i både land-, sötvattens- och marina områden.

Grön- och blåstruktur

Kommunens gröna och blå strukturer utgör en viktig del av kommunens karaktär och bidrar till människors trivsel, rekreation och friluftsliv, en blomstrande besöksnäring, samt miljövärden såsom biologisk mångfald, rent vatten och ett bibehållet kulturlandskap. Känsliga natur- och kulturmiljöer ska värnas – dels för områdenas värden i sig, dels för att kunna fortsätta erbjuda attraktiva livsmiljöer i ett långsiktigt perspektiv. Livskraftiga ekosystem ska eftersträvas.

Grönstruktur

Utvecklingsinriktningens gröna pilar visar viktiga samband i den gröna infrastrukturen som bör bevaras och utvecklas för att värna om natur och friluftsliv. Kartan är schematisk och principiell.

Norrtälje kommun tillhör ett av de artrikaste områdena i hela landet, genom ett småskaligt och varierat landskap från skärgård till odlingslandskap och skogar. Naturmiljöer med kalkrika jordarter, gamla skogar, våtmarker, sjöar och vattendrag, odlingslandskap med åker, ängs- och betesmarker samt skärgårdshavet är av särskild betydelse i kommunens natur. En del miljöer i sambanden är i dag skyddade områden. Värdefulla naturmiljöer behöver fortsätta bevaras, utvecklas och stärkas. Vattenområden och våtmarker ska så långt möjligt bevaras. Livskraftiga och sammanhängande ekosystem i den gröna infrastrukturen ska eftersträvas. Vandrings- och cykelleder, kanot- och kajakpaddling, sportfiske och bad för det rörliga friluftslivet och besöksnäringen ska fortsätta att utvecklas i områden med attraktiva gröna strukturer.

Den gröna infrastrukturen behöver ses i ett regionalt perspektiv där samverkan mellan kommunernas planering är viktigt. Stråk med hög täthet av värdefulla områden bör ges förutsättningar att hänga samman och kopplas till värdetrakter i angränsande kommuner för att säkerställa spridningskorridorer för växter och djur.

Blåstruktur

Utvecklingsinriktningens blå pilar visar viktiga områden för friluftslivet och den biologiska mångfalden i havs- och skärgårdsmiljön som bör bevaras och utvecklas. Kartan är schematisk och principiell.

Kusten och skärgården har unika värden för natur, kulturmiljö och rekreation och är en del av Östersjöns känsliga hav. Grunda havsvikar, havsnära våtmarker, tångskogar, musselbankar samt häckningsområden för fågel och säl har högt värde i kommunen. En del miljöer är i dag skyddade områden. Värdefulla havs- och skärgårdsmiljöer behöver fortsätta bevaras, utvecklas och stärkas. Livskraftiga ekosystem i havs- och skärgårdsmiljön ska eftersträvas. Kusten och skärgården ska erbjuda rörligt friluftsliv med bland annat båtliv, kanot- och kajakpaddling, sportfiske och bad. Ren och orörd natur, gästhamnar, tillgång till service, kollektivtrafik, parkering mm är viktiga förutsättningar. De större hamnarna har också betydelse. Kusten och skärgården ska fortsätta utvecklas som ett besöksmål. Besöksnäringen ska utvecklas hållbart så att områdets kvaliteter och höga värden bibehålls trots högt besöksstryck.

Havs- och skärgårdsmiljöerna behöver ses i ett nationellt och regionalt perspektiv där samverkan mellan kommunernas planering är viktigt.

Infrastruktur

Utvecklingsinriktning för infrastruktur redovisar prioritering och långsiktig utveckling av trafiksystemet och övrig teknisk infrastruktur på en övergripande nivå.

Trafiksystemet

Närheten till Stockholm, Uppsala och Arlanda ger Norrtälje kommun ett strategiskt läge i regionen och landet med tillgång till stora arbetsmarknader, kulturutbud, utbildningsmöjligheter och landets största flygplats. Kommunen ska verka för att stärka

kopplingarna till viktiga regionala noder för att ytterligare dra nytta av regionens utbud.

Trafiksystemet är en mellankommunal fråga där kommunerna i Stockholm Nordost (Danderyd, Täby, Österåker, Vaxholm och Vallentuna) samarbetar för att lyfta det delregionala perspektivet. Kommunen ska verka för att stärka kopplingarna till Stockholm, Uppsala, Täby/Arninge, Arlanda/Märsta, Danderyd/Mörby, Kista, Karolinska och Östhammar/Forsmark. Både i form av förbättrad infrastruktur och utökad kollektivtrafik.

Följande stråk är viktiga för kommunens utveckling:

- E18 är viktig för regional arbetspendling och nationellt viktig för näringslivets transporter.
- Riksväg 77 är en nationell förbindelse från Kapellskärs hamn till E4 mot Uppsala, Mälardalen och vidare i landet samt till Norge. Riksväg 77 bör ges en ny sträckning söder om Rimbo för att ge kortare restider samt skapa en bättre och säkrare trafiksituation och ge förutsättningar för centrumutveckling i Rimbo.
- Väg 280 är en viktig förbindelse för godstrafik till Hallsta pappersbruk, för kollektivtrafik och för arbetspendling. Väg 280 bör ges ny sträckning utanför Rimbo för att skapa en bättre och säkrare trafiksituation och ge förutsättningar för centrumutveckling i Rimbo.
- Riksväg 76/länsväg 280 mellan Norrtälje stad och Hallstavik är en viktig förbindelse för godstrafik till Hallsta pappersbruk, för kollektivtrafik och för arbetspendling.
- Riksväg 76/länsväg 283 mellan Norrtälje stad och Älmsta/Grisslehamn. Stråket är regionalt viktigt för arbetspendling, turism och för godstransporter. Vägens standard bör höjas.

- Väg 276 mellan Norrtälje stad och Bergshamra är en viktig förbindelse för kollektivtrafik och för arbetspendling.

Utöver dessa stråk behöver infrastrukturen till, från och inom skärgården underhållas och kompletteras så att tillgången till kollektivtrafik och möjligheten att kombinera olika transportslag fungerar. Vägförbindelser från kustens replipunkter och Norrtälje stad samt till angränsande kommuner ska vara goda och erbjuda korta restider. Prioriterade replipunkter är Östernäs, Rävsnäs och Simpnäs. Idag är Furusund replipunkt för Gräskö. Ett byte till Östernäs skapar kortare restider från denna del av skärgården. Furusund kan fortsätta utvecklas som nod för besökare i skärgården.

Replipunkt	Kärnöar
Östernäs	Gräskö (även Norröra och Söderöra mfl kan angöras via Östernäs)
Räfsnäs	Tjockö
Simpnäs	Arholma

Tabell som visar replipunkter och kärnöar. Replipunkterna är strategiska bytespunkter för kollektivtrafikresor mellan kärnöar, kommuncentrum och den centrala regionkärnan (RUFSS 2050).

Grisslehamn och Kapellskärs hamn ska kunna utvecklas avseende såväl personresor som godstransporter till havs. Både inom landet samt till Åland och de baltiska länderna.

Norrtälje kommun verkar för en förlängning av Roslagsbanan till Rimbo för att förkorta restiden från Rimbo till centrala Stockholm. Järnvägsreservatet från

Väg 77 genom Rimbo bör ges en ny sträckning för att skapa förutsättningar för centrumutveckling i Rimbo

Kårsta till Rimbo ligger kvar för att förlängningen ska vara möjlig i framtiden.

På sikt ska kommunen verka för en förbättrad koppling mellan Bergshamra och E18 för att få kortare restider mot Stockholm, samt ge förutsättningar för förbättrad kollektivtrafik. För gång- och cykeltrafik prioriteras sträckor nära Norrtälje stad, Rimbo och Hallstavik. Särskilt avseende skolvägar och andra stråk där barn rör sig på egen hand. För cykelturism och rekreation bör längre sammanhängande stråk skapas genom kommunen. Stråken kan utgöras av banvallar, det mindre vägnätet och vid behov utbyggnad av saknade länkar.

Större infrastrukturprojekt bör så långt möjligt samordnas med utbyggnad av annan infrastruktur såsom vatten- och avloppsledningar, bredband, elledningar med mera.

Teknisk infrastruktur

Kommunen står inför stora nödvändiga investeringar i teknisk infrastruktur. Det kommer behövas utökad reningskapacitet i allmänna reningsverk för att möjliggöra den utveckling av bebyggelse som översiktsplanen utgår ifrån. Utvecklingen i Norrtälje stad innebär att Lindholmens reningsverk behöver byggas ut för att klara högre kapacitet (från 34 000 till 50 000 personekvivalenter). En sådan utbyggnad kan vara klar under 2028. På sikt behöver reningskapaciteten för spillvatten utökas utöver 50 000 pe genom ytterligare kapacitet vid Lindholmens reningsverk eller genom ett nytt reningsverk som kompletterar eller eventuellt på längre sikt ersätter Lindholmens reningsverk. Kommunen ska eftersträva robusta system som klarar ett förändrat klimat med ökad risk för skyfall och höga vattennivåer.

Vatten- och avloppsledningar behöver byggas ut inom områden med så bristfällig vatten- och avloppssituation att åtgärder bedöms nödvändiga, samt i samband med exploateringar. Dagvatten behöver både fördröjas och renas för att inte riskera att miljökvalitetsnormer för vatten överskrids. Exempelvis genom lösningar högt upp i systemen för att minimera dagvattenflöden och föroreningar som följer med dagvattnet. Därtill behöver dagvattenanläggningar i form av diken, ledningar och reningsanläggningar utformas efter behov.

Grundvattenförekomsterna i kommunen är generellt sett utsatta för ett högt exploaterings- och påverkanstryck. En långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning är en förutsättning för den framtida utvecklingen.

Tillräcklig elnätskapacitet behöver säkerställas i såväl lokala som överliggande nät. I centralort och kommundelscentrum utgör fjärrvärmens en viktig infrastruktur för avlastning av elnätet.

Bredband och god mobiltäckning behöver säkerställas i hela kommunen för att stärka förutsättningarna för att bo och bedriva verksamhet i såväl kommunens orter som på landsbygden och i skärgården.

Vattentorn i Hallstavik

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Mark- och vattenanvändning

Markanvändningskartan anger kommunens syn på hur mark och vatten ska användas. I detta kapitel beskrivs mark- och vattenanvändningskartan. I kartan görs skillnad på pågående, utvecklad och ändrad användning. Markanvändningskartan samt alla andra tematiska kartor i detta dokument finns även som digitala karta på kommunens hemsida, norrtaelje.se. I den digitala kartan är det möjligt att klicka på ytor, släcka och tända lager och zooma mellan olika nivåer.

Teckenförklaring och ställningstaganden

Pågående användning innebär att nuvarande användning avses fortsätta. Inga större förändringar planeras. Viss komplettering och utveckling kan komma att ske. Detaljplaner som vunnit laga kraft betraktas som pågående markanvändning oavsett om byggrätterna har tagits i anspråk eller ej. Ett fåtal undantag från denna princip förekommer när gällande detaljplan medför en större omvandling av området som ännu inte har byggts ut.

Utvecklad användning innebär att nuvarande användning avses utvecklas utifrån den användning som redan finns på platsen. Exempelvis genom förtätning eller centrumutveckling.

Ändrad användning innebär att nuvarande användning avses ändras till något annat. Exempelvis nyexploatering av områden för bostäder eller verksamheter eller omvandling av ett bebyggt område från en användning till en annan. Här omfattas både pågående detaljplaner,

Landskapsbild

positiva planbesked och utvecklingsmöjligheter som kommunen ser som lämplig på kort eller lång sikt, men som inte är föremål för pågående planering.

Mångfunktionell bebyggelse

Områden med stadsmässig karaktär och många olika funktioner. Bebyggelsen kan användas för bostäder, kontor, handel eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder. Trafik- och parkeringsytor, parker, fritidsanläggningar, skolor och förskolor kan ingå. Centrumnära och kollektivtrafikhärlägen ska ha relativt hög bebyggelsestäthet och vara funktionsblandade.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Sammanhängande bostadsbebyggelse utgörs av bebyggelsegrupper om minst 20 hus (bostäder) inom 150 meter från varandra i både tätorter och på landsbygden. Områdena rymmer framför allt bostäder, men har även inslag av verksamheter som är förenliga med bostäder och samhällsservice.

Verksamheter och industri

Områden med verksamheter/industri som kan vara störande för sin omgivning. Bostäder ska inte medges. Förutsättningar att utveckla laddinfrastruktur för godstransporter bör utredas.

Befintliga verksamhetsområden kan utvecklas genom förtätning och komplettering av verksamheter där så är möjligt.

Natur och friluftsliv

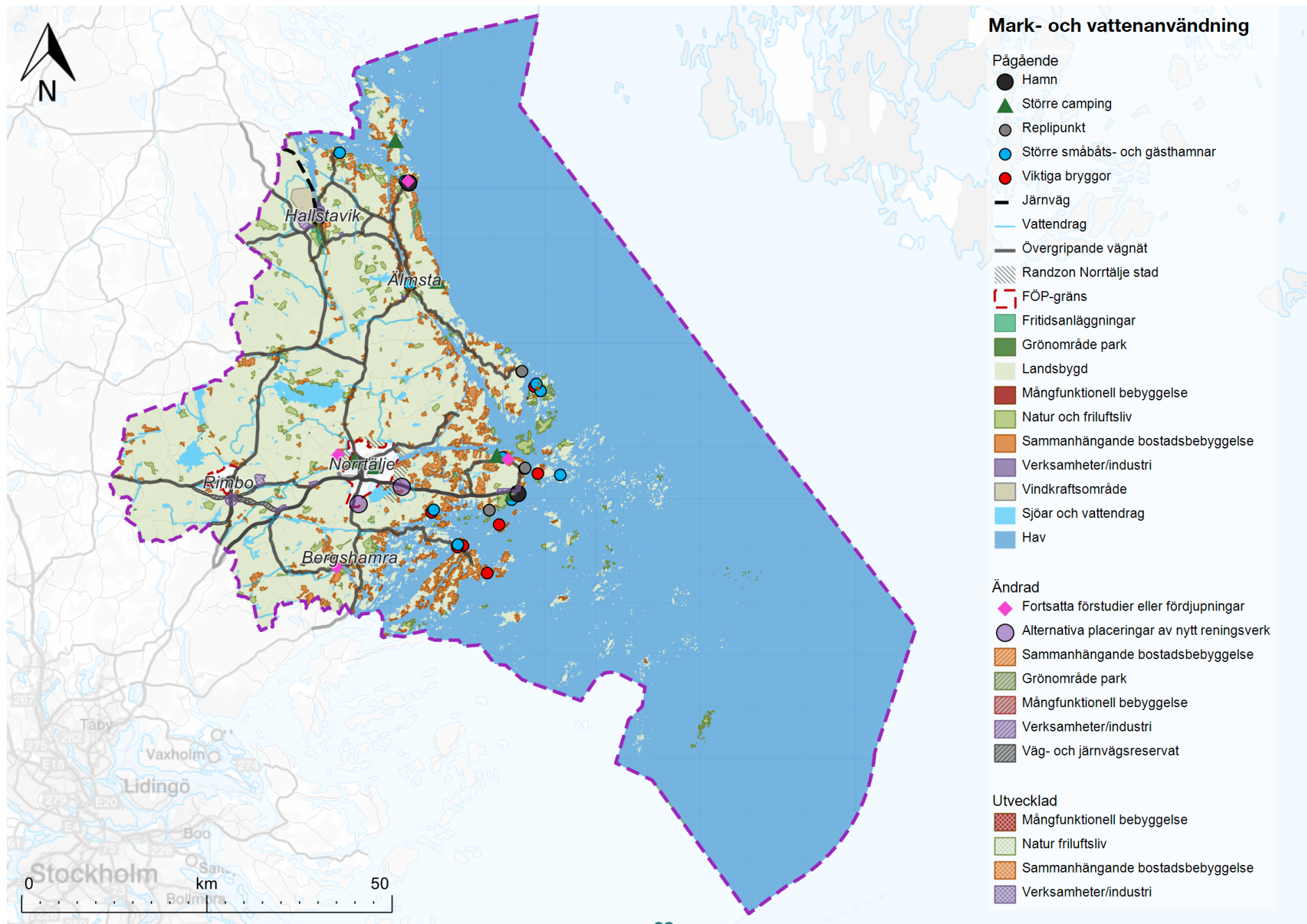
Områden för friluftsliv, rekreation, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Områdena

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Sammanhängande bostadsbebyggelse är ett begrepp som Boverket rekommenderar i översiktsplaner för områden som huvudsakligen består av bostadsbebyggelse. Inslag av servicefunktioner kan förekomma. De ger dock ingen vägledning för hur sammanhängande bostadsbebyggelse ska definieras. Kommunen har definierat begreppet som bebyggelsegrupper om minst 20 hus (bostäder) inom 150 meter från varandra. Denna definition används även i kommunens vattentjänstplan.

Sammanhållen bebyggelse

Sammanhållen bebyggelse är ett begrepp i plan- och bygglagen som handlar om när bygglov eller anmälan krävs utanför detaljplan. Begreppet definieras som "bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark". Det räcker med tre hus för att utgöra sammanhållen bebyggelse om de gränsar till varandra. Utanför område med detaljplan är vissa åtgärder undantagna från lov- och anmälningsplikt. Undantagen gäller dock inte inom "sammanhållen bebyggelse där bygglov eller anmälan behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen". För att avgöra om en åtgärd kräver bygglov eller anmälan måste det först avgöras om tomten ligger inom "sammanhållen bebyggelse". Därefter måste det avgöras om den ligger inom "en sådan sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen". Det gör den om bebyggelsegruppen består av minst 10-20 hus och de bebyggda tomterna gränsar till varandra eller åtskiljs endast av väg, parkmark och dylikt. Denna definition är alltså snarlikt översiktsplanens begrepp sammanhängande bostadsbebyggelse, men ska likväl inte blandas ihop. Bedömning sker i varje enskilt ärende.

innehåller bland annat värdefulla naturmiljöer, motionsspår och skidspår. Vissa områden utgör naturreservat.

Grönområde och park

Parker och anlagda grönområden inom tätorter. I kategorin ingår parker, parkliknande miljöer, naturmark i tätortsmiljö, odlingslotter och lekplatser.

Fritidsanläggningar

Anläggningar för fritids-, sport- och idrottsverksamhet. I kategorin ingår motocrossbanor, idrottsplatser, golfbanor, ridanläggningar med mera. Verksamheterna kan i vissa fall vara störande för sin omgivning.

Hav

Ett levande hav ska främjas genom att fiske, friluftsliv, båtliv, besöksnäring och vattenbruk utvecklas med hänsyn till den marina landskapsbilden och havet som naturmiljö. Påverkan från miljögifter och andra föroreningar ska minska. Vid exploatering av kustnära områden ska havsmiljön beaktas. Åtgärder krävs för att klara miljö kvalitetsnormerna (MKN) för ytvatten. Se även ställningstagande om miljö kvalitetsnormer för vatten.

Grunda havsvikar ska bevaras orörda i så stor utsträckning som möjligt och nya bryggor och andra fasta anläggningar får endast anläggas om negativ påverkan på den marina naturmiljön kan undvikas.

Åtgärder i vattenområden utgör tillståndspliktig eller anmälningspliktig vattenverksamhet (miljöbalken 11 kap 9§).

Sjöar och vattendrag

Vattenmiljöer ska värnas för såväl människors rekreation och friluftsliv som biologiska värden. Den ekologiska och kemiska statusen i sjöar och vattendrag ska förbättras. Åtgärder krävs för att klara miljö kvalitetsnormerna (MKN) för ytvatten.

Åtgärder i vattenområden utgör tillståndspliktig eller anmälningspliktig vattenverksamhet (miljöbalken 11 kap 9§).

Övergripande vägnät

Befintligt övergripande vägnät bör utvecklas för att ge förutsättningar för hållbara och trafiksäkra resor, kollektivtrafik, utryckningsfordon och yrkestrafik. Vägnätet har en uppsamlande funktion av trafik och fungerar som in- och utfarter till tätorter.

Inom tolv meter från statligt vägområde får inte byggnader uppföras, göras tillbyggnader, andra anläggningar eller åtgärder som kan inverka menligt

Familjeutflykt vid Norrtäljeån

på trafiksäkerheten utan Länsstyrelsens tillstånd (47 § väglagen). För E18 gäller 50 meter bebyggelsefri zon. För vägarna 76, 77, 276, 280, 282 och 283 gäller 30 meters bebyggelsefri zon.

Järnväg

Befintlig järnväg, viktig för godstransporter från Hallsta pappersbruk.

Väg- och järnvägsreservat

Stråk för ny väg- eller järnvägssträckning. Ny bebyggelse i angränsning till reservatet får inte försvåra tillkomsten av en framtida väg.

För vägreservat i Hallstavik och Grisslehamn – se respektive tätort.

Riksväg 77

Riksväg 77 behöver dras i en ny sträckning söder om Rimbo för att skapa förutsättningar för centrumutveckling och säkrare trafiksituation i Rimbo. Riksväg 77 bör kopplas till trafikplats Rösa för att ge kortast färdväg och bäst restid för långväga tung trafik och för regional trafik. Kollektivtrafiken kan då utvecklas mellan Norrtälje stad och Arlanda/Märsta, vilket skulle stärka förutsättningarna för arbetspendling och övriga resor. Norrtälje kommuns kopplingar västerut mot de regionala stadskärnorna Arlanda-Märsta och Uppsala begränsas idag av undermålig standard vad gäller trafiksäkerhet och hastighet. Norrtälje kommun måste ges goda regionala kopplingar genom förbättrad väginfrastruktur i detta stråk.

Trafikverket förordar en annan sträckning av riksväg 77 som i stället ansluter till trafikplats Ledinge.

Väg 280

Väg 280 behöver dras i en ny sträckning öster om Rimbo för att skapa förutsättningar för centrumutveckling och säkrare trafiksituation i Rimbo. Ny bebyggelse i angränsning till reservatet får inte försvåra tillkomsten av en framtida väg. Om väg 280 får ny sträckning kan godstransporter i nord-sydlig riktning genom kommunen hänvisas hit i stället för till riksväg 76. Det skulle ge mindre störningar och risker då riksväg 76 har höga trafikflöden, dålig trafiksäkerhet och passerar många samhällen, framför allt Norrtälje stad. Om väg 280 blir kvar i befintlig sträckning bör farligt godstransporter, trots detta, i stället hänvisas till riksväg 76. Läs mer i fördjupningen av översiktsplanen för Rimbo.

Förbättrad koppling mellan Bergshamra och E18

På sikt ska kommunen verka för en förbättrad koppling mellan Bergshamra och E18 för att få kortare restider mot Stockholm, samt ge förutsättningar för förbättrad kollektivtrafik. Olika sätt att förbättra kopplingen bör studeras. Exempelvis förbättrad framkomlighet på befintligt vägnät eller en ny vägsträckning. Frågan om förbättrad koppling mellan Bergshamra och E18 bör ingå i en fördjupad översiktsplan för Bergshamra.

Förlängning av Roslagsbanan

Reservat för en förlängning av Roslagsbanan till Rimbo. Ny bebyggelse i angränsning till reservatet får inte försvåra tillkomsten av en framtida järnväg. Läs mer i fördjupningen av översiktsplanen för Rimbo.

Utblick över havet

Hamn

Kapellskärs hamn ingår i Stockholms hamnar. Den är en viktig nod för en effektiv transportkedja med snabba och hållbara transporter sjövägen av gods och passagerare till och från Stockholm- och Mälardalsregionen och angränsande länder på andra sidan Östersjön. Kapellskärs hamn ska kunna fortsätta utvecklas avseende såväl personresor som godstransporter till havs. Hamnområdet bör utvidgas med större kajområde samt mer utrymme för omlastning och verksamheter som har koppling till hamnen. En ny pir med fler färjelägen kan komma att behövas och hamnbassängen kan behöva fördjupas och muddras, framför allt norr om Kapellskärsskäret. Fartyg ska kunna erbjudas elanslutning vid kaj och det ska gå att ladda arbetsfordon, personbilar och lastbilar vid hamnområdet. Det ger ett ökat behov av elförsörjning till hamnen.

Grisslehamns hamn ska kunna fortsätta utvecklas med ytterligare persontransporter. Färjetrafik ska kunna utvecklas till flera resmål i Östersjöregionen. Fartyg ska kunna erbjudas elanslutning vid kaj och det ska gå att ladda arbetsfordon, personbilar och lastbilar vid hamnområdet. Det ger ett ökat behov av elförsörjning till hamnen.

Hallstaviks hamn ska kunna fortsätta utvecklas med ytterligare godstransporter till havs. Det är angeläget att säkerställa tillräckligt vattendjup i viken. Muddring kan eventuellt behövas. Det finns ett ökat behov av elförsörjning till hamnen i samband med att fartyg ska kunna erbjudas elanslutning vid kaj och för att ge möjlighet att ladda arbetsfordon och lastbilar vid hamnområdet.

Replipunkter och kärnöar

Replipunkt är enligt Region Stockholm strategiska bytespunkter för kollektiva resor mellan kärnöar, kommuncentrum och den centrala regionkärnan.

Kärnö är enligt Region Stockholm en större ö utan fast förbindelse där åretruntbaserad bastrafik kan tillgodose och förutsättningar och underlag finns för samhällsservice och infrastruktur.

Replipunkter

I den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUF 2050, finns regionalt utpekade kärnöar och replipunkter. I Norrtälje kommun anges Simpnäs, Rävsnäs och Furusund som replipunkter. Norrtälje kommun anser att prioriterade replipunkter i kommunen är Östernäs, Rävsnäs och Simpnäs. Idag är Furusund replipunkt för Gräskö. Ett byte till Östernäs skapar kortare restider från denna del av skärgården. Mellan kärnöar och replipunkter ska bastrafik säkerställas året runt för resor till och från fastlandet. Kollektivtrafiken och båttrafiken bör så långt möjligt ha samordnade tidtabeller. Inför ökad trafikering till Östernäs ska förekomst av ålgräs beaktas. Furusund kan fortsätta utvecklas som nod för besökare i skärgården.

I anslutning till bryggorna behöver det finnas utrymme för service, vänd- och lastplatser, parkering, bryggor, laddning av elfordon, anläggningar för återvinning och avfall samt terminaler för gods och passagerare. Vägförbindelser från kustens replipunkter och Norrtälje

stad samt till angränsande kommuner ska vara goda och erbjuda korta restider.

Viktiga bryggor

Översiktsplanen redogör för bryggor med prioritet 1-4 enligt förslag till ny bryggplan. Bryggor i prioritet 1 markeras på markanvändningskartan. Samtliga bryggor under prioritet 1-4 redovisas i hänsynskartorna. Övriga bryggor markeras ej. Faktorer som utgör grund för bedömning av prioriteringsgraden är huvudmannaskap (allmän eller enskild), väganlutning till bryggan, bryggans standard, förutsättningar för gods och tunga

Replipunkt	Kärnöar
Östernäs	Gräskö (även Norröra och Söderöra mfl kan angöras via Östernäs)
Rävsnäs	Tjockö
Simpnäs	Arholma

Tabell som visar prioriterade replipunkter samt kärnöar i kommunen

Vid bryggan på Norröra

transporter, tillgång till kollektivtrafik, parkering, laddning av elfordon och service, resestatistik, antal bofasta och fritidshus, betydelse för näringsliv och samhälle.

Bryggor i prioritet 1 är i huvudsak bryggor som tillhör Norrtälje kommun eller Trafikverket och är viktiga knutpunkter för kollektiva resor och etablerad sjötrafik mellan kärnöar, andra öar med minst åtta fastboende och fastlandet. Även bryggor med motsvarande funktion som har andra huvudmän ingår.

Större camping

Område för större campingverksamhet.

Utvecklad användning

Befintlig camping vid Riddersholm kan utvecklas med fler campingstugor och andra övernattningsmöjligheter. Positivt planbesked finns.

Större småbåts- och gästhamnar

Större småbåtshamnar och gästhamnar ska bibehållas och utvecklas med fler funktioner för att fungera väl för såväl bofasta som båtgäster.

Vindkraftsområde

Område för vindbruk.

Varsvik vid Hallstavik. Ny bebyggelse bör inte medges inom området. Inom området finns 17 befintliga vindkraftverk som bland annat försörjer Hallsta pappersbruk i Hallstavik med energi. Varsvik lämpar sig väl för produktion av vindenergi tack vare bra vindförutsättningar och närhet till nätanslutning.

Svenska högarna: Ett befintligt vindkraftverk

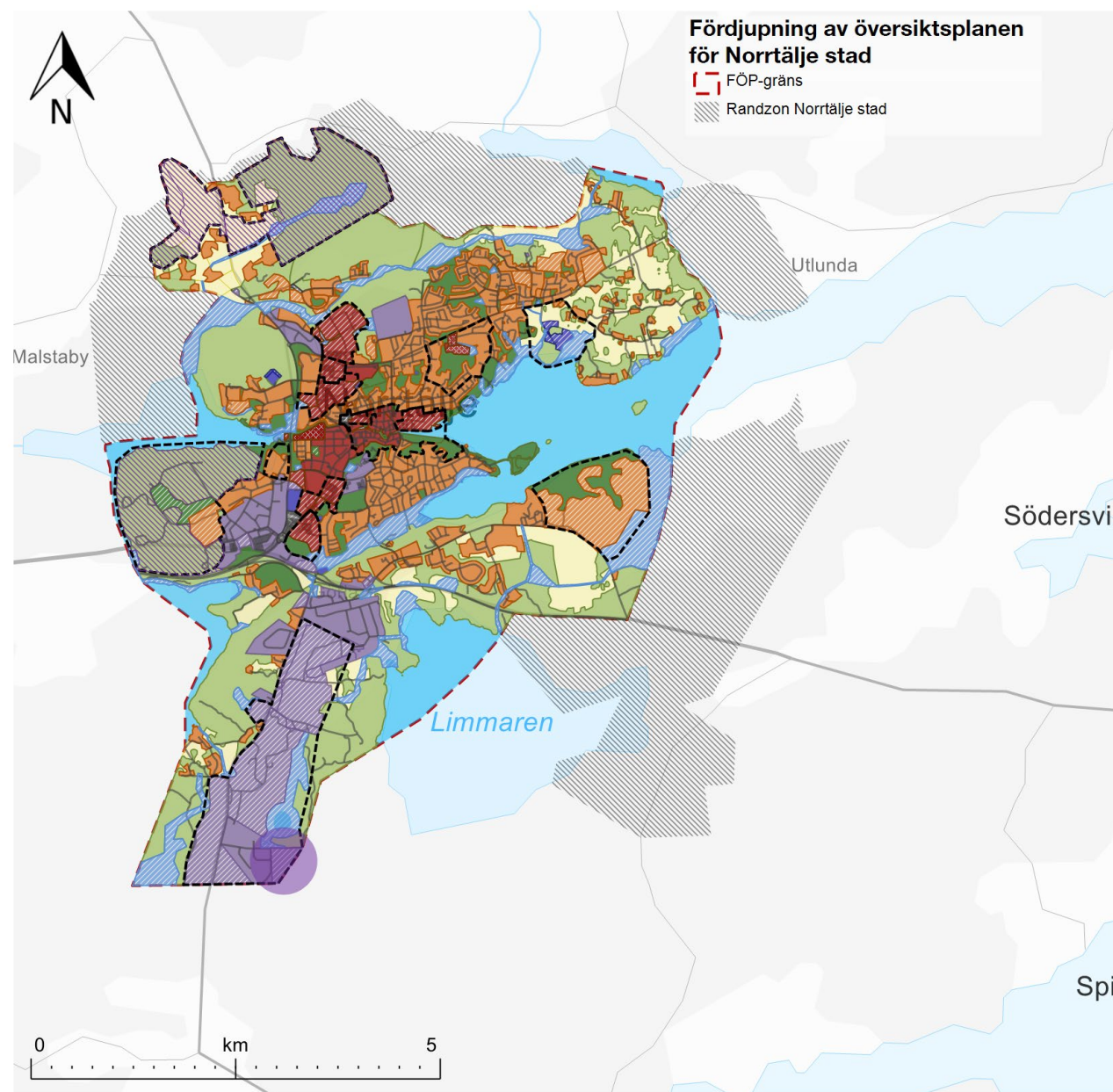
Norrtälje stad

Förslaget till fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad möjliggör cirka 12 000-14 000 nya bostäder. Det innebär att en övervägande del av den bostadsutveckling som översiktsplanen utgår ifrån kan ske i Norrtälje stad. Flertalet av dessa bostäder ingår i pågående stadsbyggnadsprojekt. Fördjupningen möjliggör också en utveckling av de centrala delarna av staden till mångfunktionell bebyggelse genom bland annat omvandling av centralt belägna verksamhetsområden. Läs mer i förslaget till fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad.

Randzon Norrtälje stad

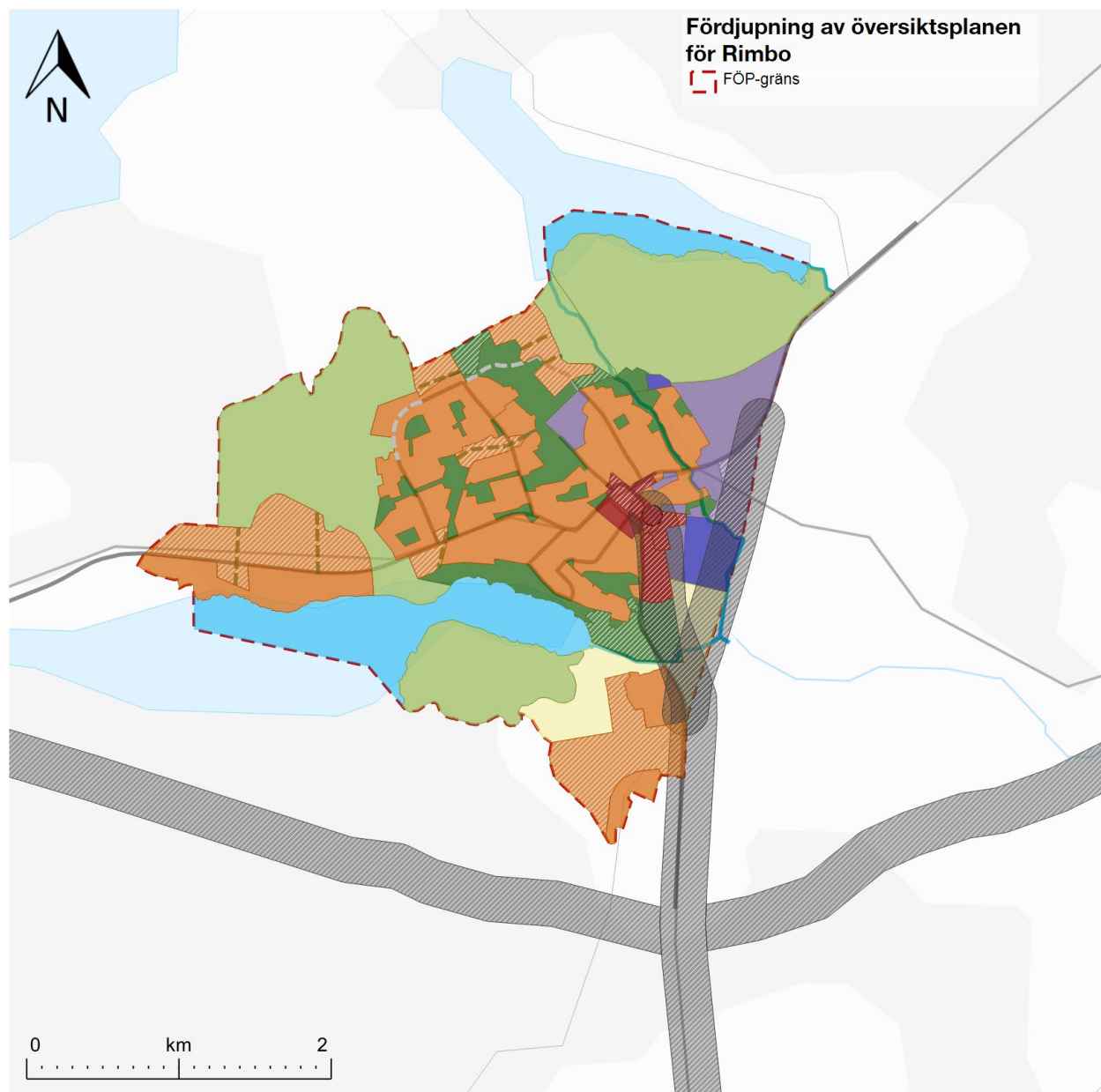
Randzonen till Norrtälje stad utgör en utbyggnadsreserv på lång sikt, efter denna översiktsplans tidshorisont. Åtgärder som kan försvåra framtida planläggning (ex. vissa förhandsbesked och bygglov för nya bostäder, verksamheter och anläggningar) ska inte tillåtas. Eventuell ny bebyggelse bör därför hanteras genom detaljplan. Undantag kan medges för så kallade lucktomter. Utbyggnad enligt förslaget till fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad ska prioriteras före randzonen så att randzonen utvecklas först på längre sikt.

Vid utveckling av Norrtälje stad ska stadens gräns mot sammanhängande naturområden och gröna stråk beaktas för att skapa en mjuk övergång till omgivningen och öka spridningsmöjligheter för känsliga arter.

Rimbo

Fördjupning av översiktsplanen för Rimbo möjliggör cirka 2 000 nya bostäder och en utveckling av centrum. Läs mer i fördjupningen av översiktsplanen för Rimbo.

Hallstavik

Hallstavik är en modern bruksort som domineras av Hallstavik pappersbruk. Orten har ett gott utbud av offentlig service och har goda förutsättningar för industri. Här finns en djupgående hamn, järnvägsförbindelse för godstrafik och god energiförsörjning. Hallstavik bör på sikt kunna utvecklas med cirka 500–1 000 nya bostäder genom förtätning av befintlig bebyggelse och utbyggnad av bergsplatån vid vattentornet. Hallstavik har potential att förtätas genom outnyttjade eller avstyckningsbara småhustomter enligt gällande detaljplaner. Nya bostäder ska anslutas till allmänt vatten och avlopp. Idag finns inget större exploateringsstryck i orten, men det kan komma att ändras om det tillkommer fler arbetsplatser här eller i Östhammars kommun och om kommunikationerna mot Uppsala och Östhammar förbättras.

En flygstrålningsmätning som Sveriges geologiska undersökning (SGU) utfört visar att den översta delen av berggrunden/jordarterna kring Hallstavik innehåller förhöjda halter av uran. Det kan medföra risk för förhöjda halter av radon i brunnar och byggnader. Bostäder ska därför utföras radonskyddat eller radonsäkrat enligt gällande byggregler. Frågan om radonhalt ska utredas i samband med planering och byggande.

Inom och i anslutning till Hallstavik gäller som huvudregel att ny bebyggelse ska föregås av planläggning. Tillkommande bostäder eller andra funktioner kan kräva gemensamma anordningar (t.ex. vägar, VA, hantering av dagvatten eller grönytor). Frågor behöver därför hanteras i ett sammanhang.

Utvecklad användning mångfunktionell bebyggelse i Hallstavik

Hallstaviks centrum bör utvecklas så att kopplingen mellan busstationen och centrum förstärks och så att platsen får högre stadsmiljökviteter med trygga och trevliga stråk att vistas i. Det behövs en ny vänthall vid busstationen. Hänsyn ska tas till riksintresse för kulturmiljö. Denna inriktning fanns med redan i den gällande fördjupningen av översiktsplanen för Hallstavik (1999). Väg 1111 och 1103 är sekundär väg för farligt gods, vilket ska beaktas.

Pågående användning bostadsbebyggelse i Hallstavik

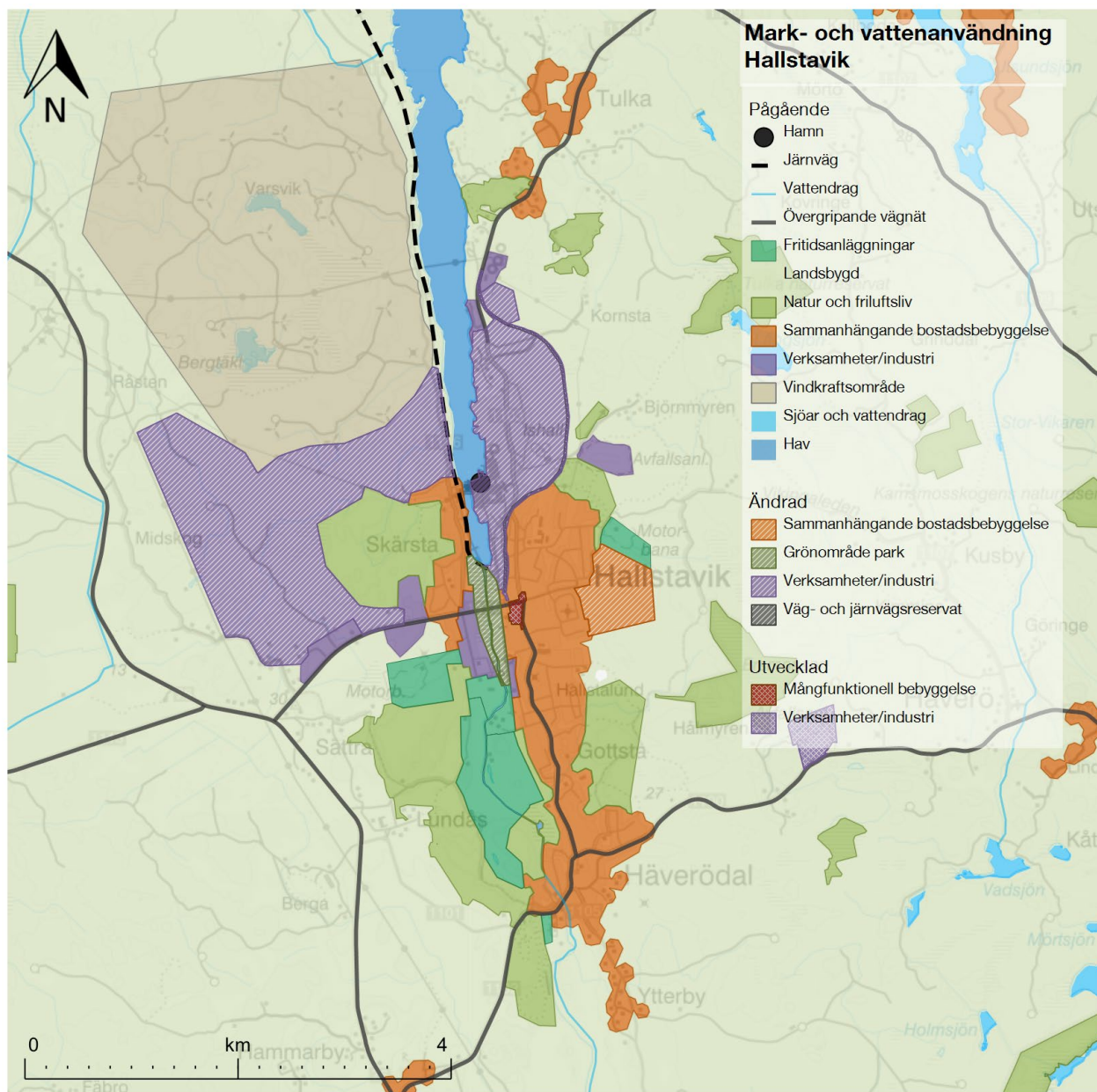
Befintlig bostadsbebyggelse kan kompletteras med fler bostäder eller samhällsservice. Det finns ett behov av anpassade bostäder för äldre.

Ändrad användning bostadsbebyggelse i Hallstavik

Öster om Norra Uppsalavägen: Område för 500-1000 bostäder i olika boendeformer såsom villor, radhus och mindre flerbostadshus. Området ligger nära centrum och medför att Hallstavik blir lite ”rundare”. Samhället är idag långsträckt i nord-sydlig riktning. Området är ett skogsområde där tall dominerar. Delar av området kan ha höga naturvärden, vilket ska beaktas. Kommunalt ägd mark. Området är kuperat. Utveckling av ny bebyggelse i området bör anpassas till terrängen. Tillfart bör ske genom förlängning av Norra Uppsalavägen om det är möjligt avseende brant terräng. Lämpligt skyddsavstånd till motorbanan norr om området ska utredas i samband med att detaljplan upprättas. Arrenden för jakt omfattar delar av området.

Bostadshus i Hallstavik

Området tar i anspråk en del av ett större friluftsområde öster om Hallstavig. Tillgängligheten till kvarvarande delar av friluftsområdet bör säkerställas genom tydliga entrépunkter. Rekreativa och biologiska värden i kvarvarande delar av området bör värnas.

Ändrad användning verksamheter och industri i Hallstavig

Hallsta pappersbruk: Utveckling enligt gällande detaljplan. Befintliga bostäder av riksintresse för kulturmiljövård behöver flyttas eller rivas i samband med att området tas i anspråk för industriändamål. Påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård har accepterats i gällande detaljplan. Vid genomförandet av detaljplanen ska dock påverkan på riksintresset för kulturmiljövård, så långt möjligt, begränsas. Ett genomförande av detaljplanen innebär också att Hallsta Idrottsplats behöver flytta till annan plats. Området berör även fornlämningar och mark som ligger lägre än Länsstyrelsens rekommendation om lägsta grundläggningsnivå. Avvägningar mellan olika allmänna intressen har bedömts i gällande detaljplan.

Väster om Edeboviken: Område för större energikrävande verksamheter. Förstärkning av elnätet krävs. Området består huvudsakligen av skog och ansluter till ett större område med vindkraftverk. Området bör anslutas från Norra Uppsalavägen. Utformning av området har ännu inte studerats vilket innebär att området kan komma att få en annan avgränsning. Så långt möjligt ska hänsyn tas till fornlämningar, höga naturvärden, jordbruksmark och vattendrag inom området. Brukingsvärd jordbruksmark ska inte exploateras. Den sydvästra delen av området

ska utformas så att upplevelsen längs den angränsande vandringsleden inte påverkas negativt.

Ändrad användning grönområde och park i Hallstavik

Skeboåparken: Vid Skeboåns mynning i Edeboviken finns ett ingenmansland som avskiljer Skärsta från Hallstaviks centrum. Området bör utvecklas till "Skeboåparken" genom att muddra en vattenspegel under stora bron. Denna inriktning fanns med redan i den gällande fördjupningen av översiktsplanen för Hallstavik (1999). Nedanför busstorget kan en kaj anläggas med småbåtshamn och café. Strandytorna bör ges parkkaraktär med gång- och cykelvägar som knyter ihop centrum med Skärsta. Att förverkliga parken kan ge ett stort estetiskt och socialt värde för Hallstavik. Påverkan på fågellivet och djurlivet i Skeboån ska beaktas vid utformning av parken.

Vägreservat i Hallstavik

Tulkavägen: Tulkavägen går idag genom pappersbrukets område och behöver flyttas cirka 500 meter österut för att bruket ska kunna expandera. Den nya vägsträckningen har stöd i gällande detaljplan.

Älmsta

Älmsta ligger vid Väddö kanal med en fastlandssida och en del belägen på Väddö. Väddö kanal går genom orten som ett blå-grönt stråk. Fritidsbåtarna är en livsnerv för Älmsta. Förutom enskilda bryggor utmed kanalen finns den största småbåtshamnen i Ortalaviken väster om Rumpudden. Älmsta omges av värdefulla naturområden som har betydelse för såväl friluftslivet som kulturmiljön. Genom orten passerar länsväg 283 mot Grisslehamn. Älmsta ligger, tillsammans med resten av Väddö, inom påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet som en del av riksintresse för Totalförsvaret.

Älmsta kan utvecklas med cirka 200-300 bostäder, framför allt genom att ta i anspråk gällande detaljplan vid Världshusvägen. Nya bostäder ska anslutas till allmänt vatten och avlopp. Älmsta berörs av riksintresse för totalförsvaret avseende särskilt behov av hinderfrihet.

Inom och i anslutning till Älmsta gäller som huvudregel att ny bebyggelse ska föregås av planläggning. Tillkommande bostäder eller andra funktioner kan kräva gemensamma anordningar (t.ex. vägar, VA, hantering av dagvatten eller grönytor). Frågor behöver därför hanteras i ett sammanhang.

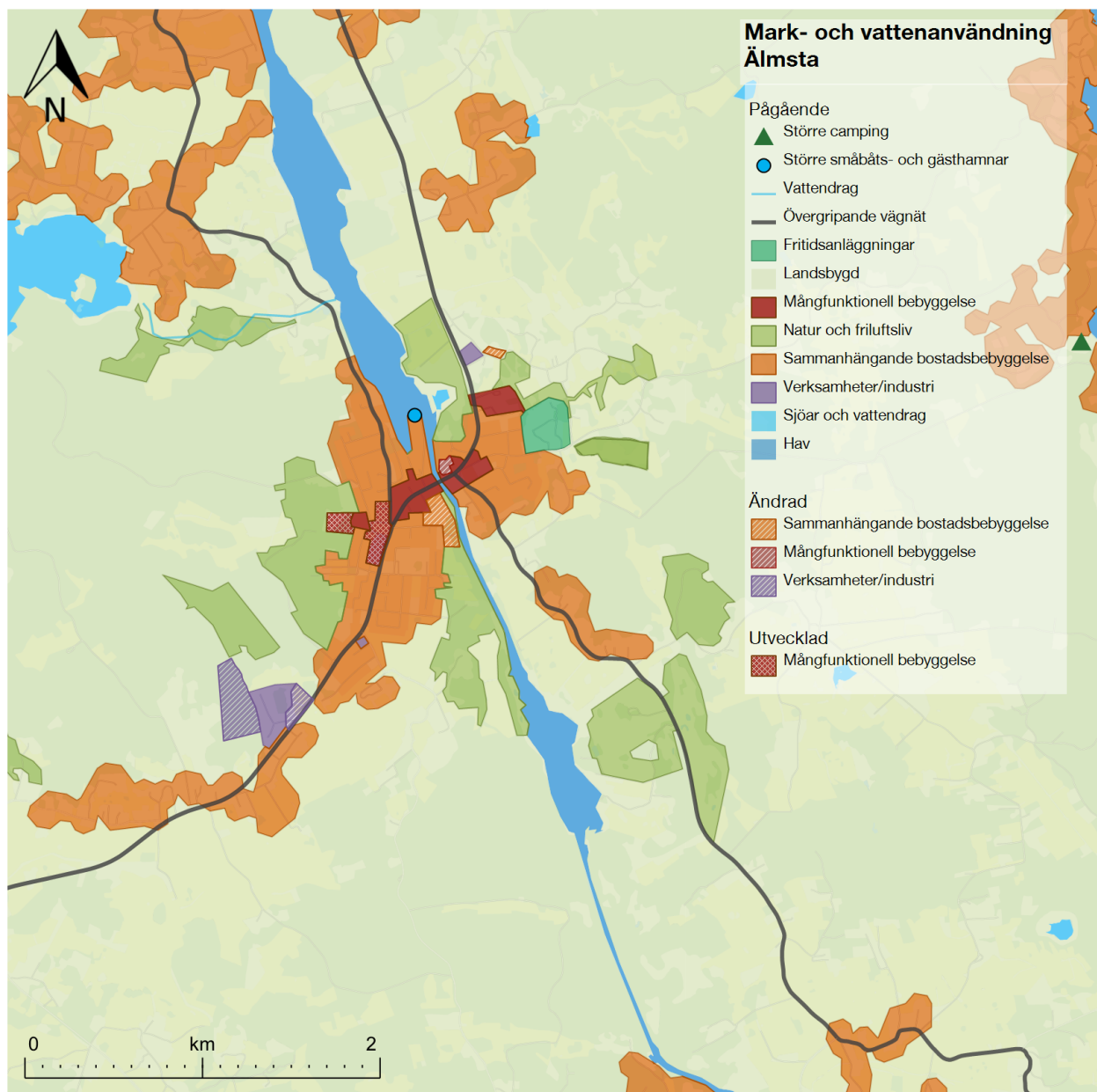
Pågående användning mångfunktionell bebyggelse i Älmsta

Älmsta centrum kan utvecklas med ytterligare bebyggelse med många olika funktioner.

Väddö folkhögskola: Område för folkhögskola.

Bostadshus i Älmsta

Utvecklad användning mångfunktionell bebyggelse i Älmsta

Älmsta centrum bör utvecklas med ytterligare bebyggelse med många olika funktioner såsom affärslokaler och bostäder. Ett sammanhängande centrumstråk mellan Älmsta torg och ICA bör eftersträvas. Trafiksituationen bör ses över både vad gäller stadsmiljökvantiteter, tillgänglighet till kollektivtrafik och broöppningar. Att utveckla Älmsta centrum förutsätter samverkan med privata markägare. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet). Området ska utformas med hänsyn till riksintressets värden. Området berör även vattenskyddsområde, vilket ska beaktas.

Ändrad användning mångfunktionell bebyggelse i Älmsta

Kanalvaktarbostaden (Väddö Hammarby 31:1):

Område för äldreboende om cirka 40 lägenheter. Området ingår i riksintresse för kulturmiljövården. En av byggnaderna på fastigheten är ett särskilt uttryck för riksintresset. Det behöver utredas hur området kan utvecklas utan att påtagligt skada riksintresset. Hänsyn behöver även tas till naturmiljön och rekreativstråket längs Väddö kanal. Området ligger även inom riksintresse för totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet). Området ska utformas med hänsyn till riksintressets värden. Väg 283 är rekommenderad sekundär transportled för farligt gods, vilket ska beaktas. Ett positivt planbesked finns.

Pågående användning bostadsbebyggelse i Älmsta

Befintlig bostadsbebyggelse kan kompletteras med fler bostäder eller samhällsservice. Det finns ett behov av anpassade bostäder för äldre. Vid behov kan förskola byggas ut genom samlokalisering vid Folkhögskolan eller söder om Vikingalunden.

Ändrad användning bostadsbebyggelse i Älmsta

Värdshusvägen: Området är beläget strax öster om centrum på slutningen ner mot Vaddö kanal. Området är planlagt för cirka 200 lägenheter i flerbostadshus, kontors- och affärsbyggnader, parkeringsgarage och värmeverk. Planen medger byggnader på 2–15 våningar. Planen har ännu inte genomförts. Området berör vattenskyddsområde, mark som är lägre än Länsstyrelsens rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå samt riksintresse för kulturmiljövård och för totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet). Området tangerar även riksintresse för friluftsliv och kommunikationer farled. Avvägningar mellan olika allmänna intressen och påverkan på riksintressenas värden bedömdes i samband med detaljplaneprocessen. Inför byggnation av området behöver utbyggnad av VA, bristande stabilitet och låglänt mark längs kanalen och påverkan på vattenskyddsområde beaktas.

Norr om Hammarbyvägen: Mindre komplettering med bostäder. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet). Området ska utformas med hänsyn till riksintressets värden.

Ändrad användning verksamheter och industri i Älmsta

Två mindre områden för verksamheter i södra Älmsta. Ett av områdena berör jordbruksmark. Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse att kunna etablera verksamheter i Älmsta. Det område som inte berör jordbruksmark bör tas i anspråk först. Områdena ligger inom riksintresse för totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt

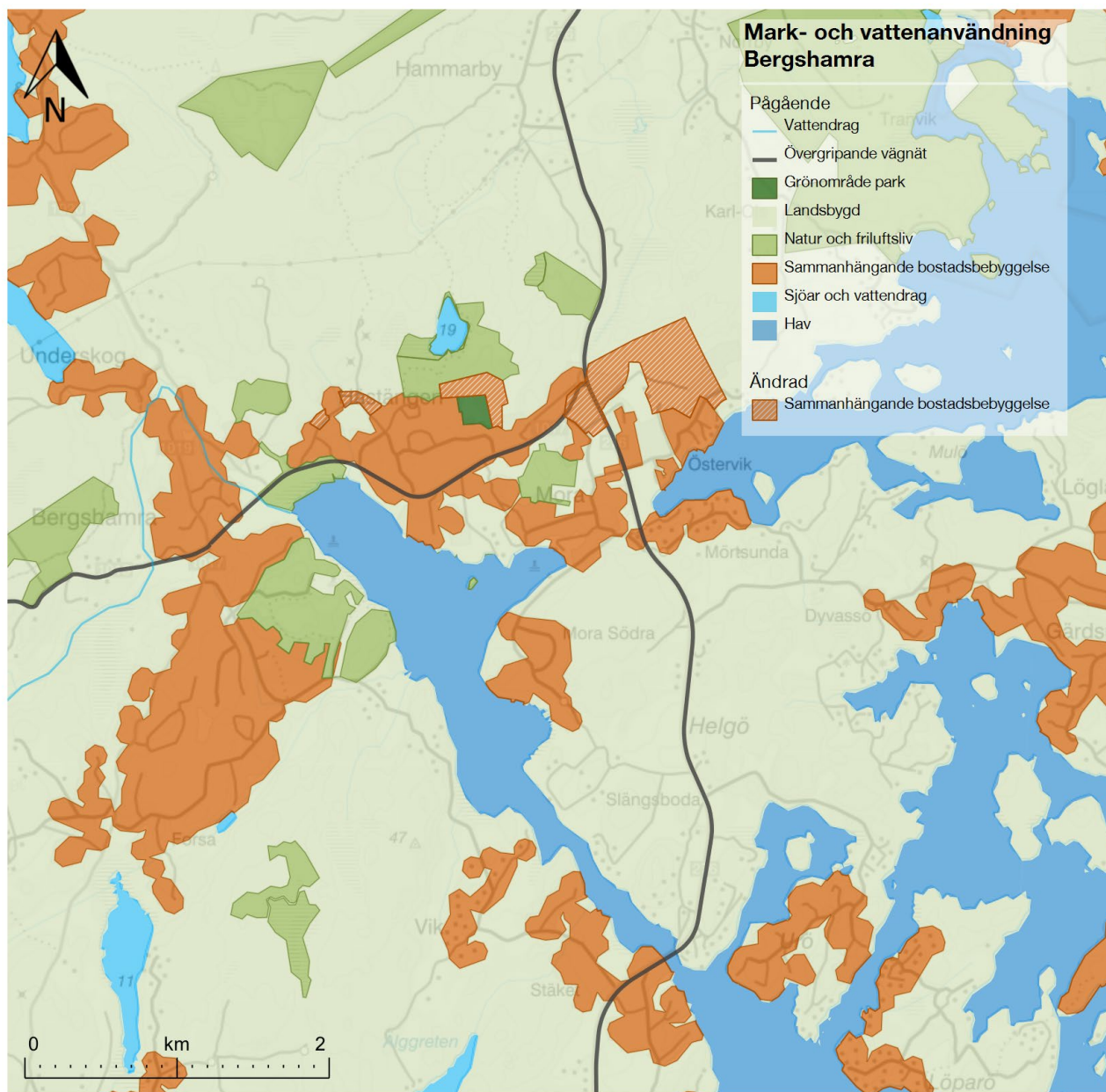
behov av hinderfrihet). Området ska utformas med hänsyn till riksintressets värden.

Pågående användning fritidsanläggningar i Älmsta

Vikingalunden, Älmsta med sporthall, idrottsplats och festplats ska kunna utvecklas för ytterligare rekreations- och fritidsändamål. Denna inriktning fanns med redan i den gällande fördjupningen av översiktsplanen för Älmsta (2006).

Byggnad på höjden, Bergshamra

Bergshamra

Bergshamra har haft en kraftig befolkningsökning de senaste decennierna, i huvudsak som en konsekvens av permanentning av fritidshus. Bergshamra bör utvecklas genom fortsatt permanentning av fritidshus, kombinerat med komplettering av befintlig bebyggelse för att binda samman orten. Kommunen avser att ta fram en fördjupad översiktsplan för Bergshamra för att studera hur den södra kommundelen kan utvecklas på ett hållbart sätt med goda förutsättningar för pendling mot Stockholm. Frågan om förbättrad koppling mellan Bergshamra och E18 bör ingå i en sådan fördjupning. Eventuellt bör även bebyggelseutveckling i ett större geografiskt område ingå, såsom Riala och Sättra med omgivning.

Bergshamra är anslutet till Lindholmens reningsverk i Norrtälje. Mer omfattande ny bebyggelse i Bergshamra behöver därför avvakta utbyggnad av reningsverket.

Inom och i anslutning till Bergshamra gäller som huvudregel att ny bebyggelse ska föregås av planläggning. Tillkommande bostäder eller andra funktioner kan kräva gemensamma anordningar (t.ex. vägar, VA, hantering av dagvatten eller grönytor). Frågor behöver därför hanteras i ett sammanhang.

Pågående användning bostadsbebyggelse i Bergshamra

Befintlig bostadsbebyggelse kan kompletteras med fler bostäder eller samhällsservice.

Ändrad användning bostadsbebyggelse i Bergshamra

Längs Lugnetvägen: Mindre komplettering av bostäder. Delar av området rymmer höga naturvärden vilket ska beaktas.

Vid Mora: Område för cirka 70 småhus av olika slag. Tillgång till dricksvatten och andra VA-frågor bör särskilt utredas. Vid utformning av området ska också beaktas att väg 276 är sekundär led för farligt gods, översvämningsrisker i låglänta delar och höga naturvärden.

Vid Lingonvägen: Område för ca 60-70 bostäder. Området berör en mindre del jordbruksmark. Utvecklingen av Bergshamra bedöms utgöra ett väsentligt samhällsintresse och jordbruksmarken behöver eventuellt tas i anspråk för att skapa sammanhängande stråk. I planprocessen behöver det utredas om det går att undvika att ta i anspråk jordbruksmarken. Delar av området rymmer höga naturvärden vilket också ska beaktas.

Landsbygd

Norrtälje kommun har en vidsträckt landsbygd med många byar, mindre orter och fritidshusområden både på fastlandet och i skärgården. Landsbygd och skärgården inom kommunen varierar stort på grund av kommunens storlek och olika karaktär. Användningen landsbygd kan innehålla bostäder, areella näringar, vissa verksamheter, men även besöksanläggningar och viss samhällsservice.

Delar av kommunens landsbygd har haft en kraftig befolkningsökning de senaste decennierna. Dels genom permanentning av fritidshus, dels genom nybyggnation

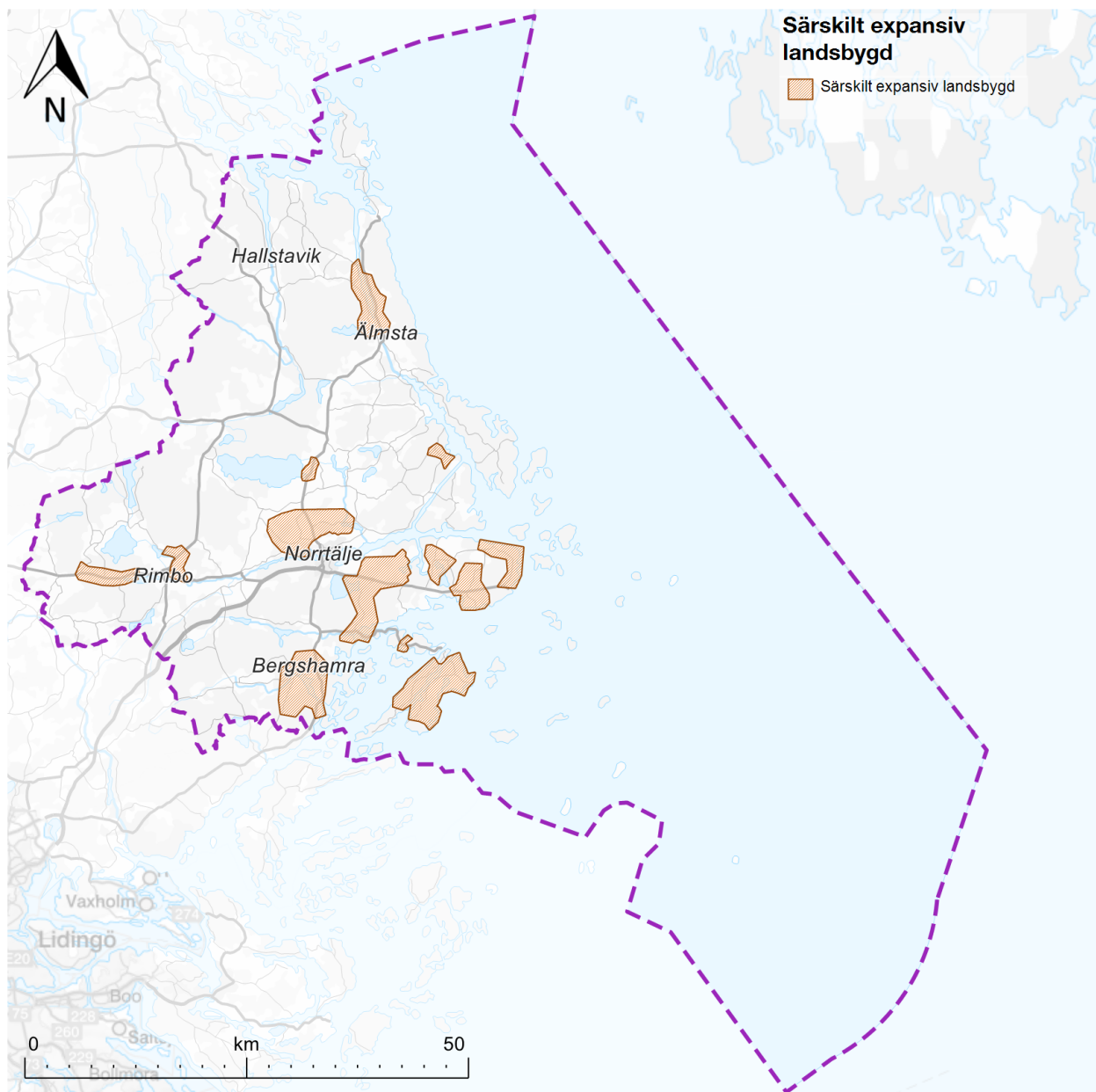
av bostäder. Särskilt expansiva områden på landsbygden har i flera fall utvecklats till sammanhängande bebyggelse och tätorter. Den organiska tillväxten har medfört att övergripande vägnät och andra strukturer såsom grönytor och mötesplatser inte har utvecklats i takt med bebyggelsen. Bebyggelseutvecklingen här behöver ses i ett sammanhang för att säkerställa en god bebyggd miljö och hållbar kommunal ekonomi

där vatten- och avloppsfrågor, kommunikationer, samhällsservice med mera kan analyseras och ges hållbara lösningar. Det innebär att de behöver planläggas inför fortsatta förhandsbesked och bygglov.

Andra delar av landsbygden har ett lågt bebyggelsetryck. Framför allt i norra och västra delen av kommunen.

Jordbruksmark utanför Rimbo

Generella riktlinjer för bebyggelse på landsbygden

- Underlätta för ny bebyggelse på landsbygden där förutsättningarna så medger.
- Lokalisera ny bebyggelse i anslutning till befintlig bebyggelse samt anpassa till platsens lokala byggtradition och bebyggelsemönster. Tomtstorlek bör uppgå till minst 2 000 kvadratmeter.
- Utforma och placera ny bebyggelse så att den bidrar till att stärka och utveckla platsens karaktär.
- Undvika ny bebyggelse i områden med brist på dricksvatten, svår VA-problematik i övrigt och inom områden med skydd enligt miljöbalken.
- Som huvudregel ställa plankrav för ny bebyggelse inom och i anslutning till sammanhängande bostadsbebyggelse i expansiv landsbygd, samt för ny sammanhållen bebyggelse inom expansiv landsbygd.

Ställningstagande om särskilt expansiv landsbygd

Inom och i anslutning till sammanhängande bostadsbebyggelse i expansiv landsbygd gäller som huvudregel att ny bebyggelse (huvudbyggnad för ny bostad eller ny verksamhet) ska föregås av planläggning. Här är det ett högt bebyggelsestryck och tillkommande bostäder eller andra funktioner kan kräva gemensamma anordningar (t.ex. vägar, VA, hantering av dagvatten eller grönytor). Frågor behöver därför hanteras i ett sammanhang.

Undantag från detaljplanekravet kan medges vid lucktomter där det går att pröva tillkomsten av enstaka nya hus utifrån allmän lämplighetsbedömning enligt

plan- och bygglagen och med översiktsplanens riktlinjer som grund. Om brukningsvärd jordbruksmark berörs ska jordbruksmarken ha företräde.

Övriga områden på landsbygden har generellt ett lägre bebyggelsestryck och det finns inte samma behov av samordning. För större åtgärder och verksamheter som kan verka störande för omgivningen kan dock detaljplan krävas i det enskilda fallet.

Steg 1	Inom särskilt expansiv landsbygd		Utom särskilt expansiv landsbygd	
Steg 2	Inom eller i angränsning till sammanhängande bostadsbebyggelse	Ej i angränsning till sammanhängande bostadsbebyggelse	Inom eller i angränsning till sammanhängande bostadsbebyggelse	Ej i angränsning till sammanhängande bostadsbebyggelse
Steg 3	Plankrav	Ny sammanhållen bebyggelse	Enstaka ny bebyggelse	Ej generell plankrav
Steg 4		Plankrav	Ej generell plankrav	

Brevlådor på landsbygden

Den tidigare järnvägsstationen i Edsbro

Edsbro

Edsbro kan utvecklas med cirka 100-120 bostäder. Hänsyn ska tas till berört vattenskyddsområde och kapacitet i VA-nät och reningsverk. Edsbro fyller en viktig funktion för omgivande landsbygd genom visst utbud av service och kollektivtrafik.

Pågående användning sammanhängande bostadsbebyggelse i Edsbro

Befintlig bostadsbebyggelse kan kompletteras med fler bostäder eller samhällsservice.

Ändrad användning bostadsbebyggelse i Edsbro

Västra Brogårde: Område för cirka 20 bostäder. En ny tillfart bör anordnas från väg 282. Tillfartsvägen mot Gärsta kan eventuellt anslutas till den nya tillfarten.

Norra Brogårde: Område för cirka 12 småhustomter enligt gällande detaljplan, alternativt cirka 20 bostäder i blandade boendeformer om ny detaljplan tas fram. Tillfart bör ske via befintlig lokalgata. Området ligger inom vattenskyddsområde, vilket ska beaktas.

Skogen vid Bro: Område för cirka 40-50 bostäder (småhustomter och gruppbyggda småhus). Angöring av området bör studeras i efterföljande planering. Antingen en ny tillfart från väg 280 eller till Brovägen söder om området. Området berör vattenskyddsområde, låglänt mark och angränsar till primär led för farligt gods, vilket ska beaktas.

Norra Lund: Område för bostäder. En kraftledning finns inom området, vilket ska beaktas.

Ändrad användning verksamheter och industri i Edsbro

Det nedlagda sågverket vid Strömsborg: Ligger längs väg 282, Almungevägen. Vid utformning av området ska beaktas att området utgör en fornlämning som tidigare träindustri, omfattar förorenad mark och ligger inom strandskydd. Delar av området kan rymma höga naturvärden.

Längs väg 280, Roslagsvägen: Området ligger inom vattenskyddsområde, vilket ska beaktas. Angöring bör ske söderifrån, från Brovägen.

Svanberga

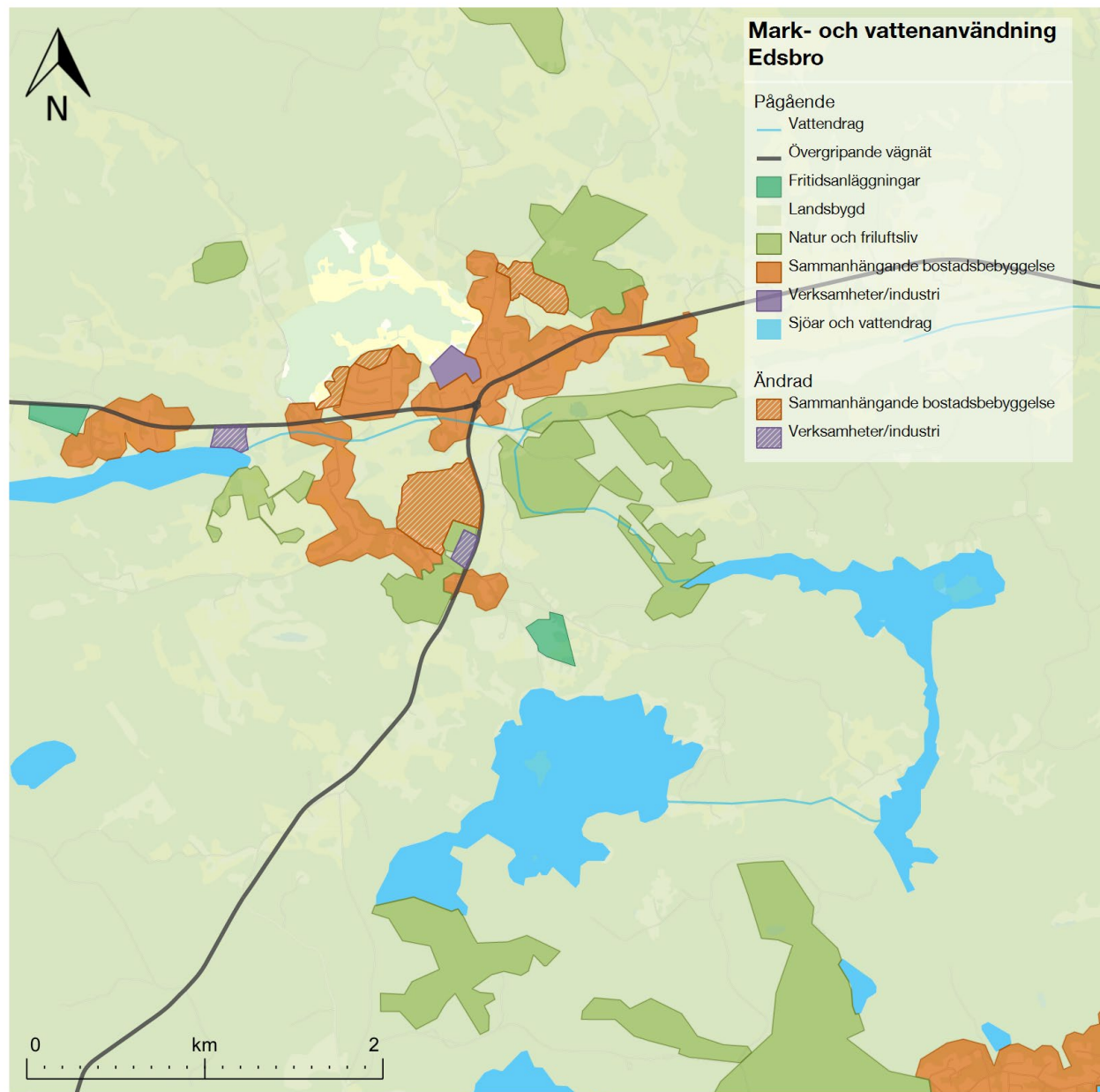
Svanberga kan utvecklas med cirka 200 bostäder. Utveckling av samhällsservice ska ske i takt med bostadsutvecklingen. Hänsyn ska tas till berört vattenskyddsområde och områdets höga natur- och kulturmiljövärden samt buller, risker, barriärverkan med anledning av riksväg 76 och till kapacitet i ledningsnät och reningsverk.

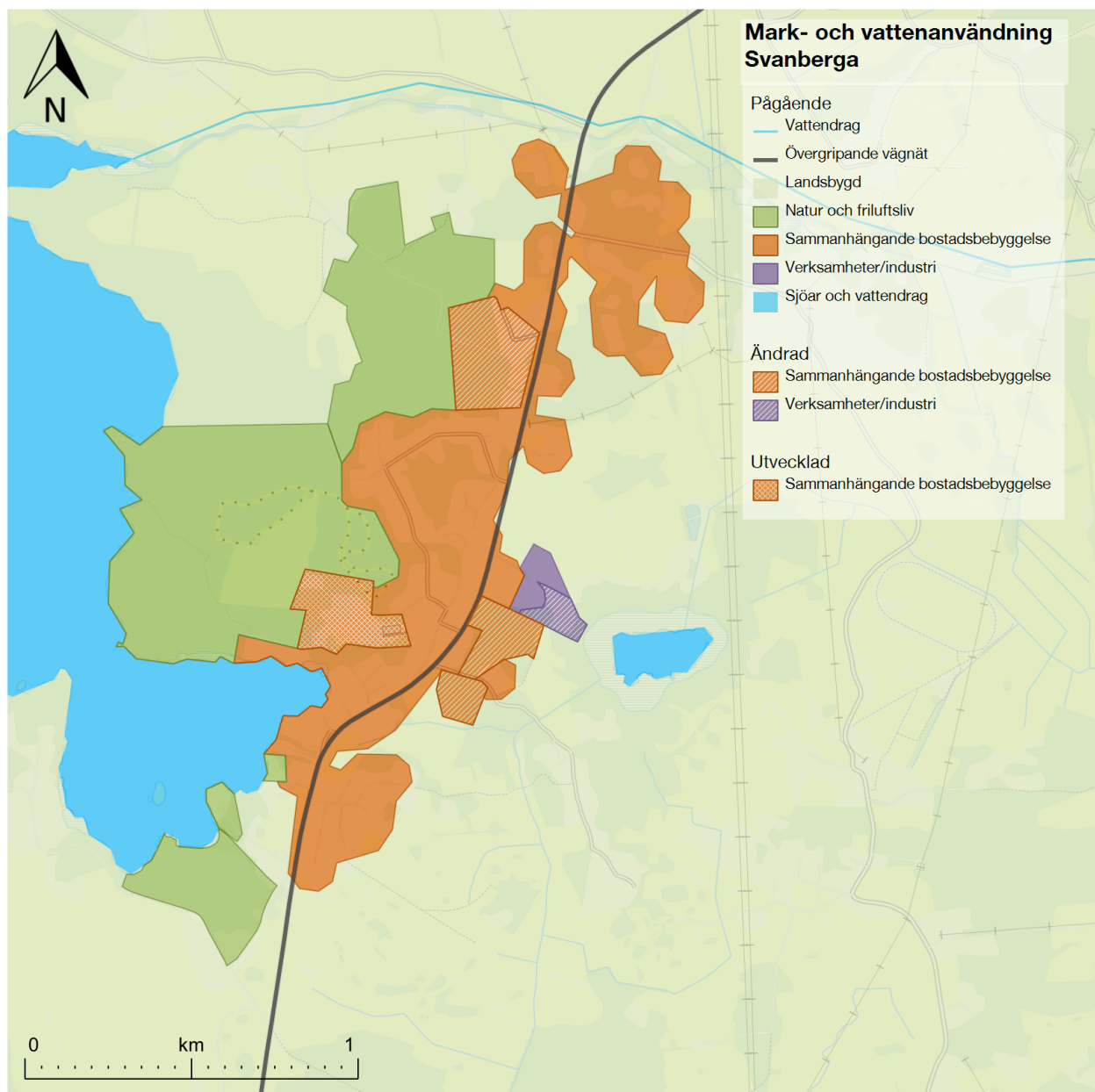
Pågående användning bostadsbebyggelse i Svanberga

Befintlig bostadsbebyggelse kan kompletteras med fler bostäder eller samhällsservice.

Utvecklad användning bostadsbebyggelse i Svanberga

Svanberga skola och ny förskola: Detaljplanering pågår. Området berörs av riksintresse för naturvärden, vattenskyddsområde, strandskydd och ett befintligt elljusspår. Avvägning mellan olika intressen hanteras inom ramen för detaljplanen.

Ändrad användning bostadsbebyggelse i Svanberga

Öster om riksväg 76 söder om Kvarnängsvägen:

Område för cirka 30 småhus av olika slag (radhus, parhus, fristående). Tillfart via befintlig väg mot Kullsta (Kvarnängsvägen). En förutsättning för att området ska vara lämpligt för bostäder är att det anordnas en gångtunnel under riksvägen och att hänsyn tas till buller och risker från riksvägen.

Öster om riksväg 76 vid Norasjön.

Område för cirka 30-40 småhus av olika slag (kedjehus, parhus, fristående). Detaljplanering pågår. En mindre del av området berör jordbruksmark, vilket hanteras i planarbetet. Området berör även fornlämningar och angränsar till primär led för farligt gods. Avvägning mellan olika intressen hanteras inom ramen för detaljplanen.

Norr om Svanberga väster om riksväg 76:

Område på längre sikt för cirka 100 småhus av olika slag. Området består av en skogsklädd bergshöjd. Ny tillfart bör anordnas till riksvägen varvid den befintliga avfarten vid Rönnsbol då kan stängas. Området angränsar till primär led för farligt gods och berör delvis vattenskyddsområde, vilket ska beaktas.

Ändrad användning verksamheter och industri i Svanberga

Vid Norasjön:

Område för verksamheter enligt gällande detaljplan. Delar av området rymmer höga naturvärden. Avvägning mellan olika intressen hanterades i detaljplanen.

Grisslehamn

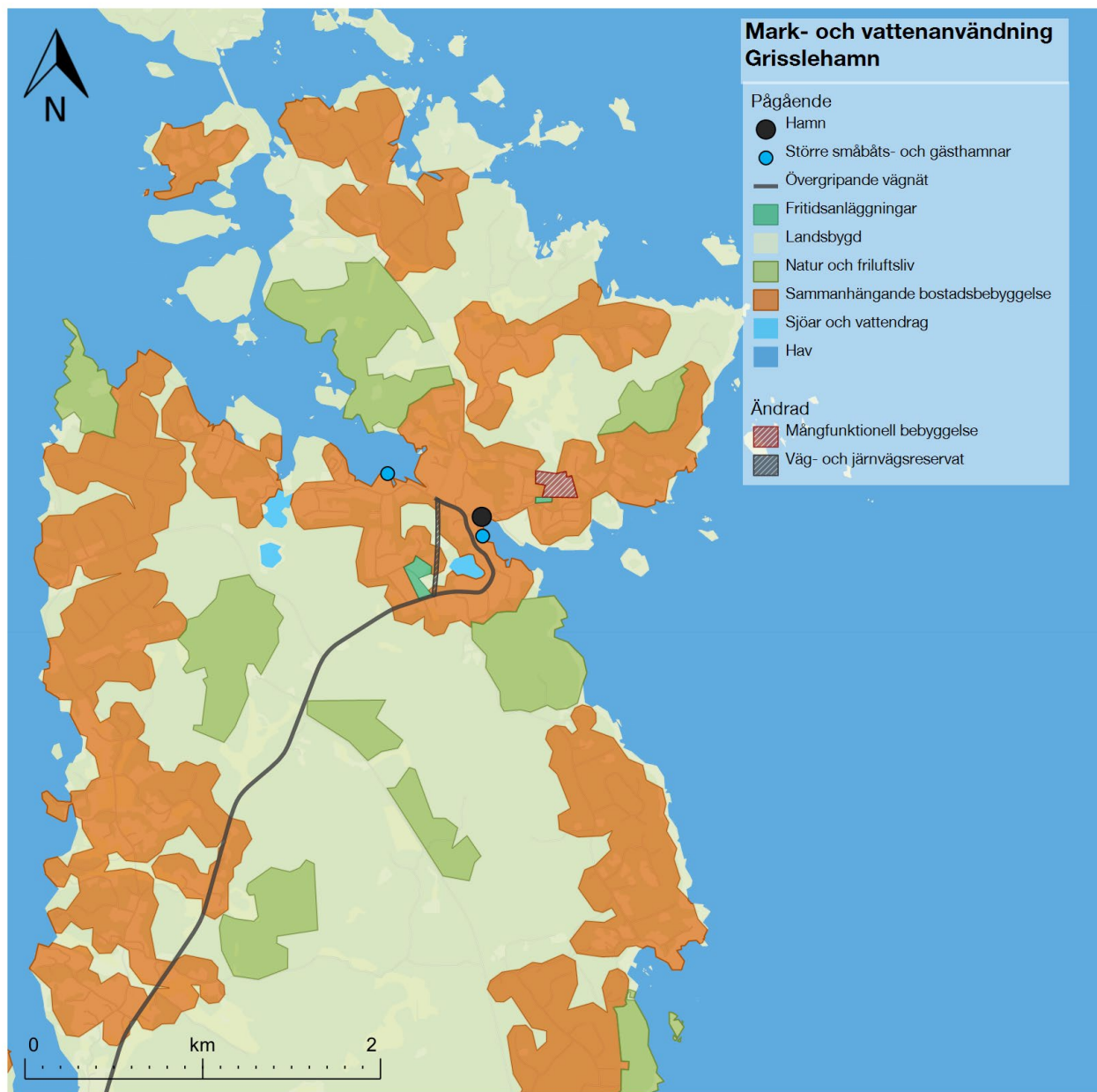
Grisslehamn kan utvecklas med cirka 50 bostäder genom outnyttjade byggrätter enligt gällande detaljplan. Därutöver bör det vara en restriktiv hållning till ny bebyggelse med anledning av brist på dricksvatten. Idag finns ett mindre temporärt membranverk (avsaltningsverk) i Grisslehamn för avsaltning av havsvatten. För att säkra tillgången på dricksvatten för befintliga och planerade bostäder planerar Norrtälje Vatten och Avfall AB att bygga ett avsaltningsverk med större kapacitet. Kommunen avser att ta fram en förstudie för Grisslehamn för att studera förutsättningarna för ytterligare ny bebyggelse.

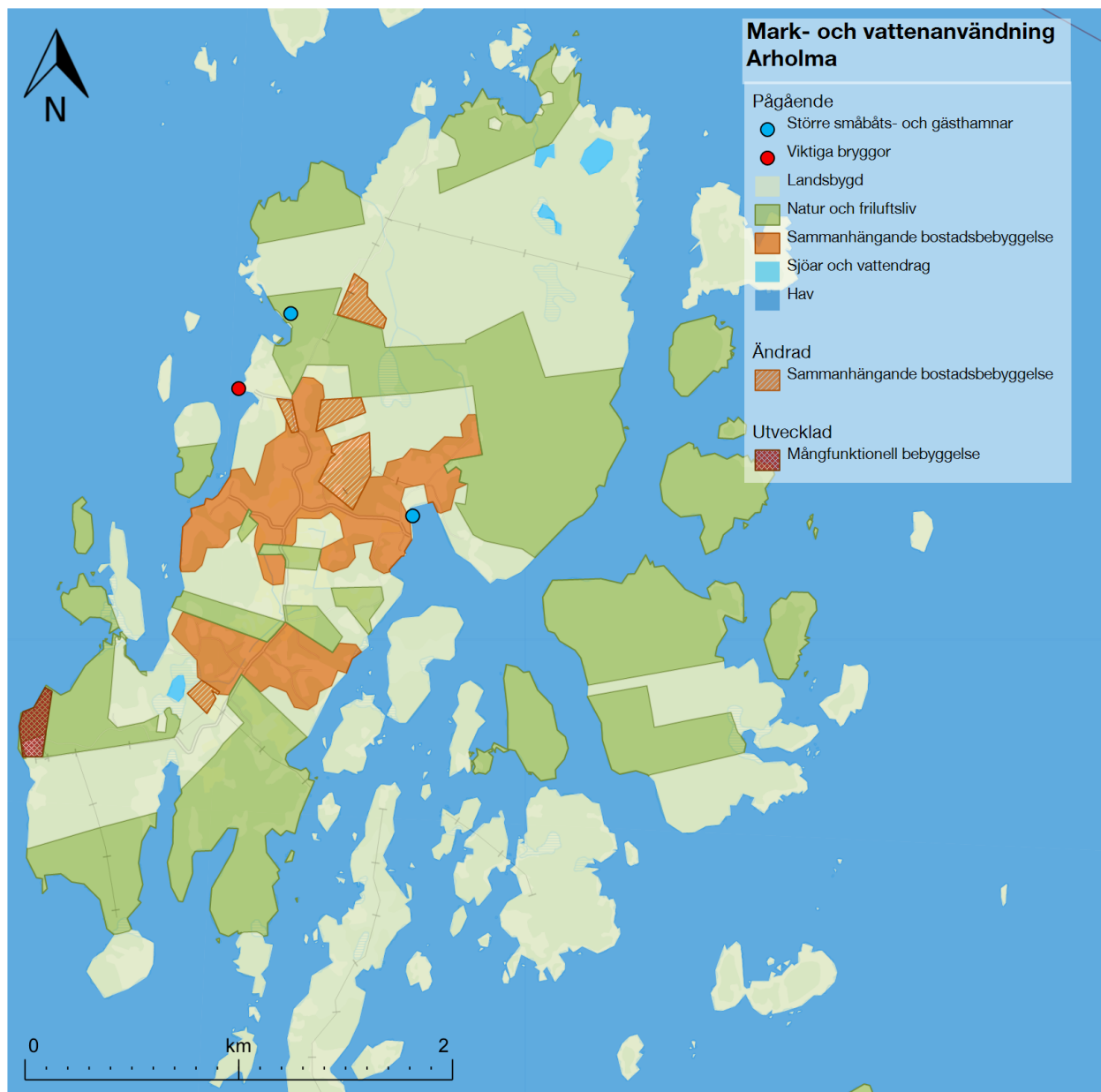
Ändrad användning mångfunktionell bebyggelse i Grisslehamn

Byholma 3:5: Pågående detaljplan för parkering för hamnens ändamål. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet). Området ska utformas med hänsyn till riksintressets värden.

Vägreservat i Grisslehamn

Väg 283 genom Grisslehamn bör dras i en ny sträckning i nord-sydlig riktning mellan QStar och ICA för att lösa ortens trafikproblem sommartid. I anslutning till den nya vägen kan ny bebyggelse tillkomma.

Arholma

Arholma har goda förutsättningar för att utvecklas till ett långsiktigt hållbart skärgårdssamhälle med en bofast befolkning på en stabil nivå (ca 100 personer) samtidigt som ön ska fortsätta vara attraktiv för fritidshusboende, för det rörliga friluftslivet samt för olika former av småskalig turism.

Ändrad användning bostadsbebyggelse på Arholma

Tippen: Område för ett fåtal byggrätter. Kallas Tippen då det tippats stenmassor i delar av området. Marken behöver sannolikt saneras innan byggnation. Området ligger inom riksintresse för friluftsliv, kulturmiljö, naturvård och totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet). Området ska utformas med hänsyn till riksintressenas värden. Området ska även utformas med hänsyn till landskapsbilden, höga naturvärden och översvämningsrisker.

Arholma Norra byväg: Område för ett fåtal byggrätter. Igenvuxen tidigare betesmark. Kommunen bedömer inte att marken utgör brukningsvärd jordbruksmark. Hänsyn ska tas till det öppna och känsliga kulturlandskapet runt västerhamnen, byn och österhamnen. Området ligger inom riksintresse för friluftsliv, kulturmiljö, naturvård och totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet). Området ska utformas med hänsyn till riksintressenas värden. Området ska även utformas med hänsyn till landskapsbilden, höga naturvärden och översvämningsrisker.

Bergvreten: Område för ett fåtal byggrätter. Hänsyn ska tas till det öppna och känsliga kulturlandskapet runt västerhamnen, byn och österhamnen. Området ligger inom riksintresse för friluftsliv, kulturmiljö, naturvård

och totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet). Området ska utformas med hänsyn till riksintressenas värden. Området ska även utformas med hänsyn till landskapsbilden och höga naturvärden.

Centrala Arholma: Område för ett fåtal byggrätter. Hänsyn ska tas till känsligt kulturlandskap och höga naturvärden. Området ligger inom riksintresse för friluftsliv, kulturmiljö, naturvård och totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet). Området ska utformas med hänsyn till riksintressenas värden. Området ska även utformas med hänsyn till landskapsbilden och höga naturvärden.

Jösseklint: Område för ett fåtal byggrätter i anslutning till befintlig fritidsbebyggelse. Området ligger inom riksintresse för friluftsliv, kulturmiljö, naturvård och totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet). Området ska utformas med hänsyn till riksintressenas värden. Området ska även utformas med hänsyn till landskapsbilden, höga naturvärden och översvämningrisker.

Utvecklad användning mångfunktionell bebyggelse på Arholma

Granö brygga: Område med befintliga militärbaracker som kan ges ny användning som vandrarhem eller dylikt som bidrar till besöksnäringen på ön. Ej bostäder. Området ligger inom strandskydd och naturreservat. Området ligger inom riksintresse för friluftsliv, kulturmiljö, naturvård och totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, särskilt behov av hinderfrihet). Området ska utformas med hänsyn till riksintressenas värden. Området ska även utformas med hänsyn till landskapsbilden och höga naturvärden.

Björkö Arholma

Gräddö/Rävsnäs

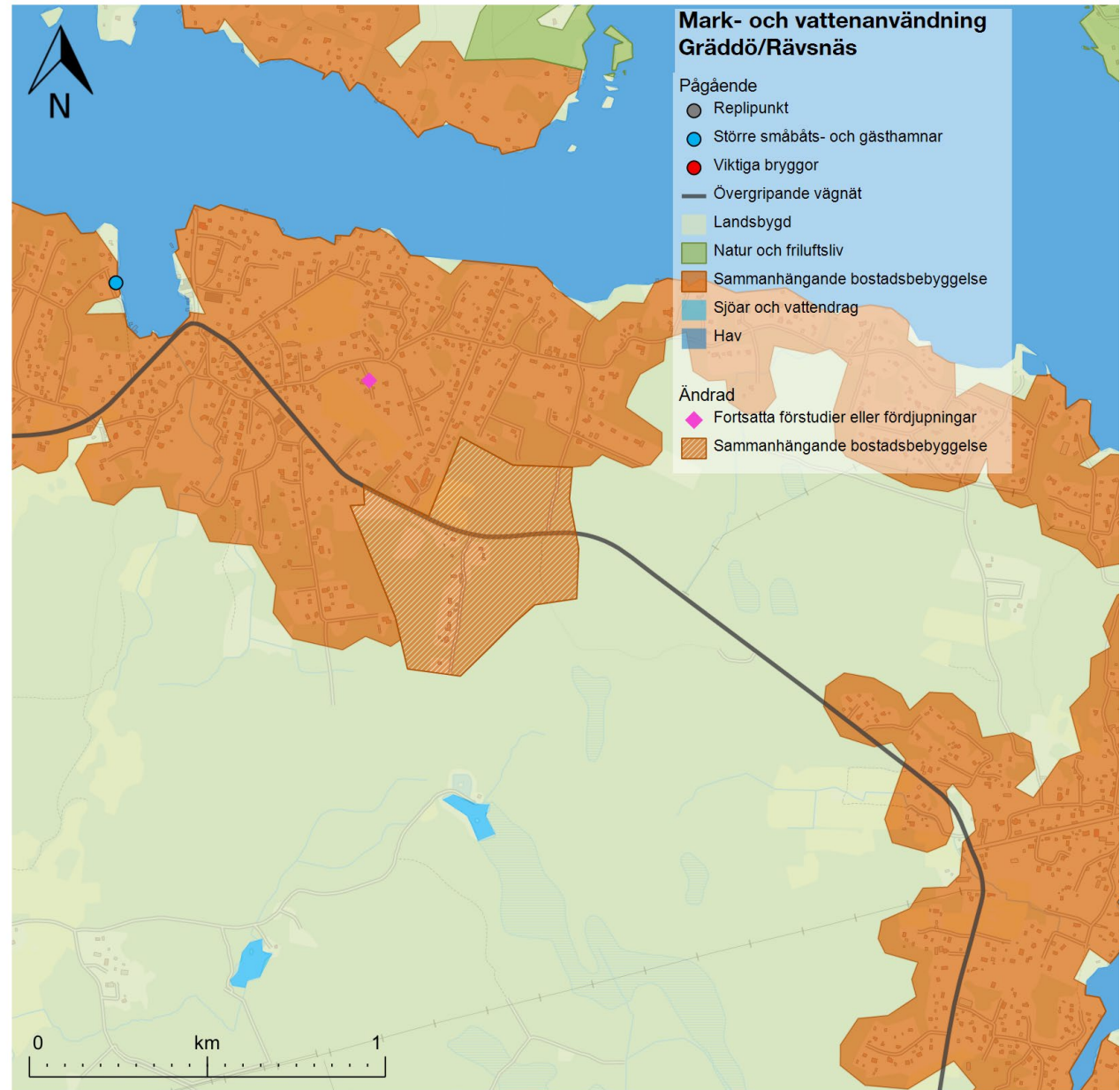
Kommunen avser att ta fram en förstudie för Gräddö/Rävsnäs på Rådmansö.

Ändrad användning bostadsbebyggelse i Gräddö/Rävsnäs

Gräddö 7:3 m.fl: Område för 40-50 bostäder. Jordbruksmarken inom området ska undvikas. Hänsyn ska tas till höga naturvärden samt sumpskog och våtmark som ligger sydöst om området. Planbesked finns för den östra och mittersta delen av området. Den västra delen har en påbörjad detaljplan där arbetet är vilande.

Malstaby

Malstaby kan komma att utvecklas med nya bostäder. Förutsättningarna bör utredas i en förstudie. Hänsyn ska tas till riksintresse för kulturmiljövård och hållbar lösning av vatten- och avlopp. lanspråktagande av jordbruksmark ska undvikas.

Skebobruk

Ändrad användning bostadsbebyggelse Skebobruk

Norra Skebobruk: Område för 20-40 bostäder. Området ingår i riksintresse för kulturmiljövården. Området ska utvecklas så att påtaglig skada på riksintresset undviks. Hänsyn ska tas till sumpskog i den nordvästra delen av området.

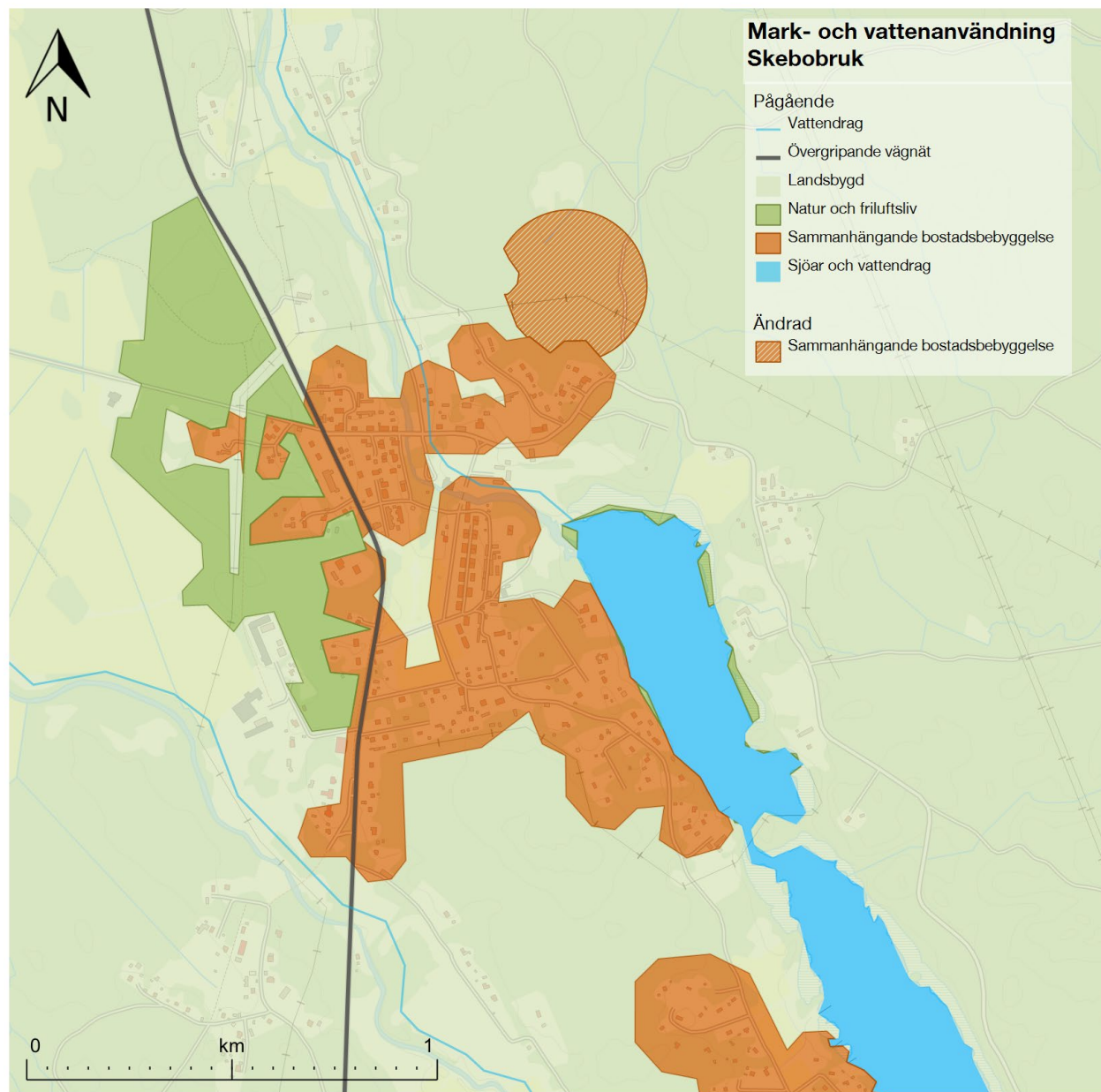
Nänninge

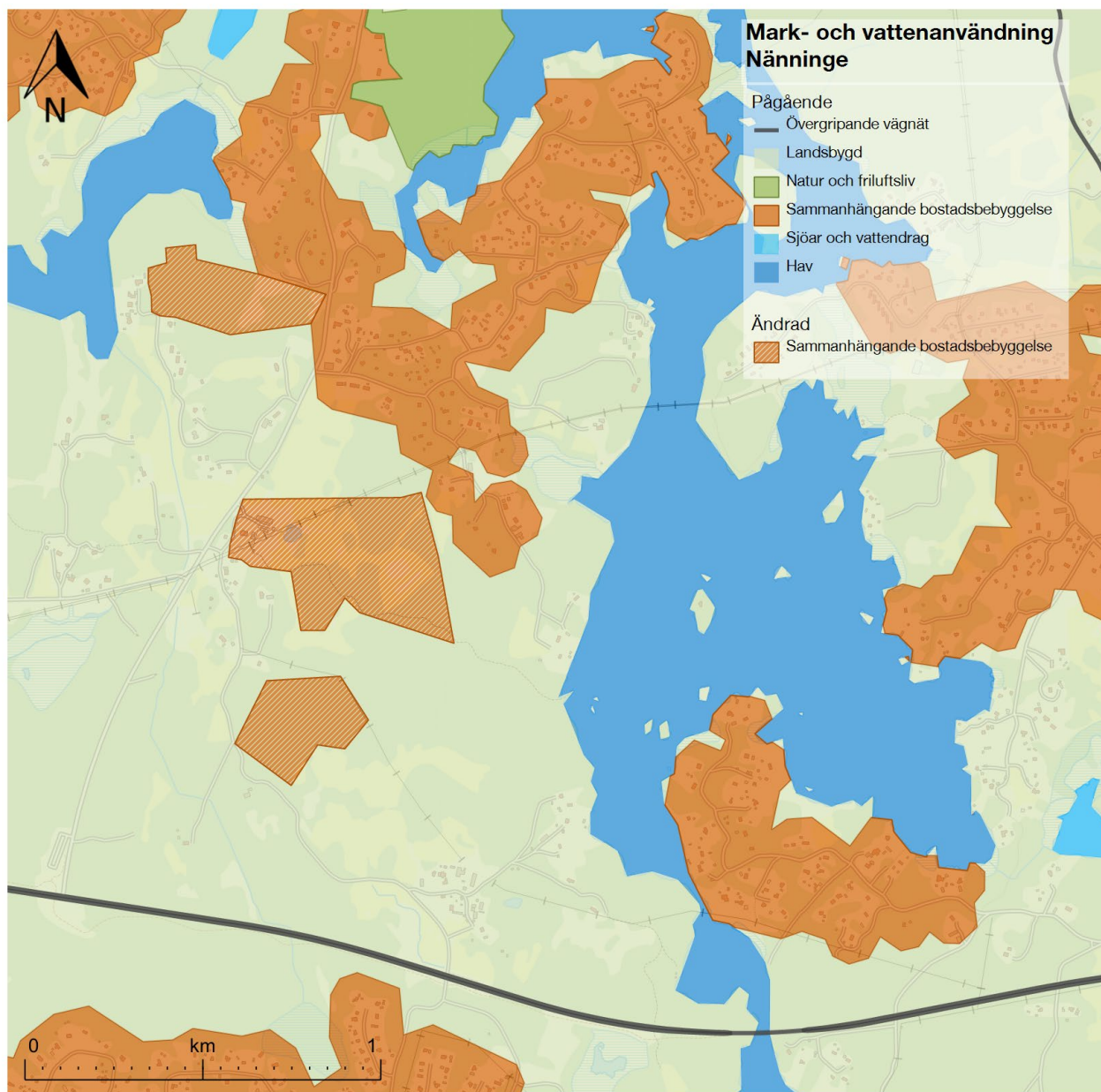
Ändrad användning bostadsbebyggelse Nänninge

Nänninge gård (Nänninge 5:8): Område för hotell- och konferensanläggning med stugor. Enskilt VA bedöms vara en förutsättning för genomförande och behöver utredas då fastigheten ligger utanför verksamhetsområde för VA. Området berör jordbruksmark. Brukningsvärd jordbruksmark ska inte exploateras. Området ingår i riksintresse för sitt geologiska naturvärde. Området ska utformas så att påtaglig skada på riksintressets värden undviks. Hänsyn ska också tas till översvämningsrisker. Planbesked finns.

Norrnäset (Nänninge 5:8): Område för ca 15-20 bostäder. VA-frågan behöver lösas enskilt då fastigheten ligger utanför verksamhetsområde för VA. Området ingår i riksintresse för sitt geologiska naturvärde. Området ska utformas så att påtaglig skada på riksintressets värden undviks. Hänsyn ska också tas till översvämningsrisker. Planbesked finns.

Södergjerdet (Nänninge 5:8): Område för ca 15 bostäder. VA-frågan behöver lösas enskilt då fastigheten ligger utanför verksamhetsområde för VA. Området ingår i riksintresse för sitt geologiska naturvärde. Området ska

utformas så att påtaglig skada på riksintressets värden undviks. Planbesked finns.

Klemensboda

Ändrad användning bostadsbebyggelse Klemensboda

Klemensboda 1:3: Område för cirka 40 bostäder. Delar av området berörs av strandskydd vilket ska beaktas.

Verksamheter och industri på landsbygden

Utvecklad användning verksamheter och industri på landsbygden

Salmunge avfallsanläggning fyller en samhällsviktig funktion för avfallshantering. De verksamheter som idag bedrivs i området behöver expandera och utvecklas för att möta framtidens behov och lagkrav.

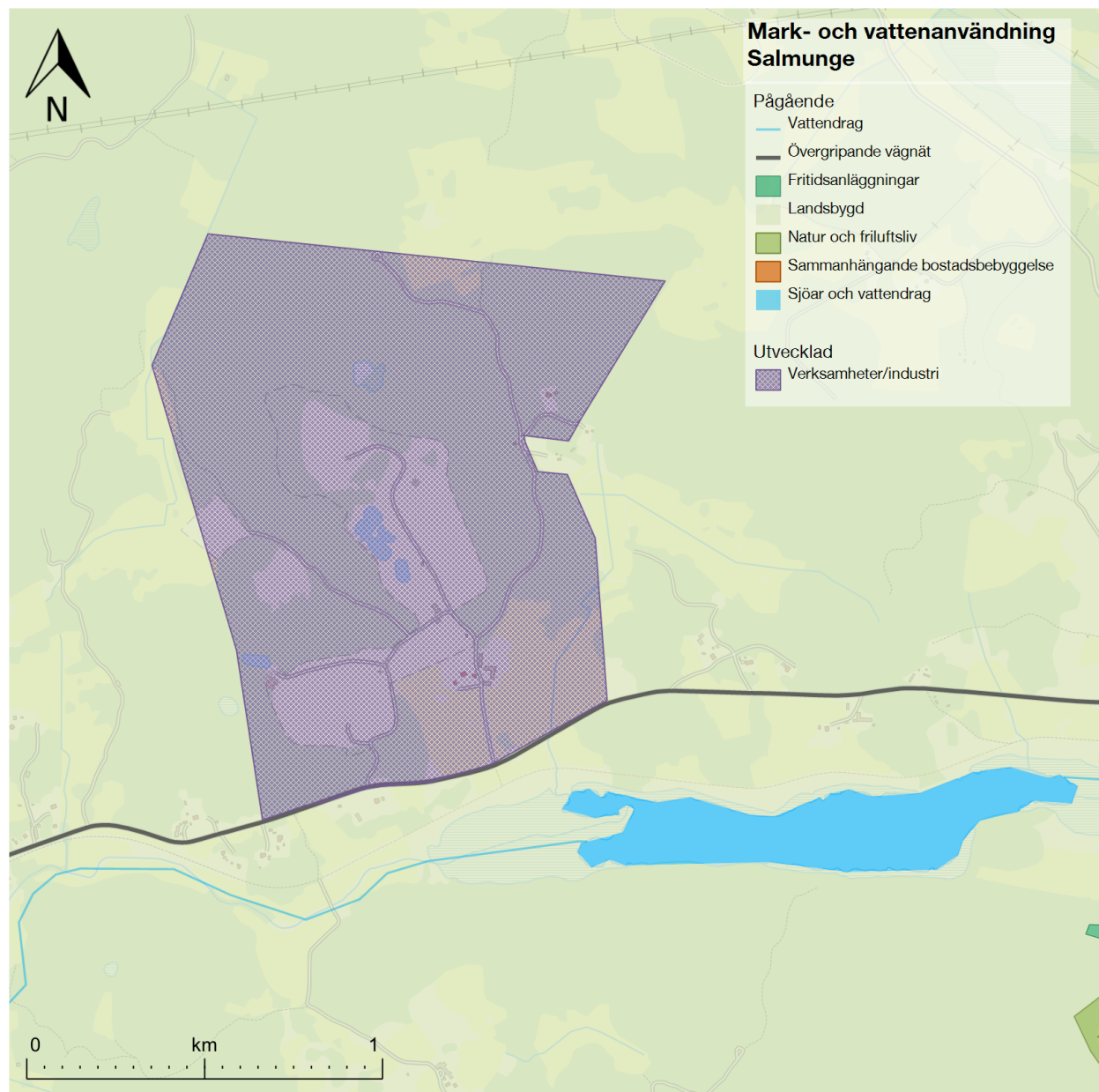
Salmunge avfallsanläggning behöver expandera för att möta krav på sortering av kommunalt avfall (hushållsavfall) och rening av utsläpp. Skogs- och åkermarksområden som angränsar till anläggningen behöver tas i anspråk för ytterligare lagrings-, sorteringsytor, kretsloppslösningar och rening av lakvatten. I samband med sluttäckning av områdets två deponier kommer omfattande ytor behövas för att inrätta lakvattendammar med tillhörande reningssteg. Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse att kunna utveckla befintlig anläggning även om det innebär att viss jordbruksmark behöver tas i anspråk. Det kan inte ses som ett rimligt alternativ att flytta anläggningen till annan plats. Att koncentrera avfallshantering till andra befintliga anläggningar i kommunen kan inte heller ses som ett rimligt alternativ då det skulle medföra försämrade

tillgänglighet för boende och företagare. Delar av området berör riksintresse för geologiskt värdefulla områden. Området ska utformas så att påtaglig skada på riksintresset undviks. Vid utveckling av området ska också beaktas att området ligger inom tillrinningsområde för en grundvattenförekomst och förekomst av höga naturvärden.

Avfallsanläggningen ska kunna bli en kretsloppspark där större del av avfallet ses som en resurs för framställning av exempelvis biokol och bränsle för lokal energiproduktion. För att ytterligare ta vara på de resurser som uppstår vid avfallsanläggningen bör området kunna användas för odling av energiskog som kan bevattas med lakvatten från avfallsanläggningen. I samband med ombyggnation av väg 77 kommer avfallsanläggningen även utgöra en strategiskt viktig punkt för mellanlagring av avfall.

För att möta framtidens energibehov kan området även utvecklas för att rymma en större energianläggning. Platsen är strategiskt lämplig om Norrtälje och Rimbos fjärrvärmenät sammankopplas. Eventuellt kan området även vara lämpligt för inrättandet av en solcellspark. Skyddsavstånd till närliggande bostäder bör kvarstå vid utveckling av området. Nya bostäder får inte tillkomma inom eller i direkt angränsning till området.

Häverö avfallsanläggning behöver expandera och utvecklas för att möta framtidens behov och lagkrav. Skogs- och åkermark som angränsar till Häverö avfallsanläggning behövs för ytterligare lagrings- och sorteringsytor. I samband med sluttäckning av avfallsanläggningens deponi kommer omfattande ytor behövas för att inrätta lakvattendammar med tillhörande reningssteg, vilket kräver expansion av det befintliga

verksamhetsområdet. Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse att kunna utveckla befintlig anläggning även om det innebär att viss jordbruksmark behöver tas i anspråk. Det kan inte ses som ett rimligt alternativ att flytta anläggningen till annan plats. Att koncentrera avfallshantering till andra befintliga anläggningar i kommunen kan inte heller ses som ett rimligt alternativ då det skulle medföra försämrade tillgänglighet för boende och företagare. Nya bostäder får inte tillkomma inom eller i direkt angränsning till området. Delar av området kan ha höga naturvärden, vilket ska beaktas.

Karby våtkompost är en kretsloppsanläggning för att omvandla toalettavfall (avloppsvatten och latrin) till ett hygieniserat gödningsmedel för jordbruket. Denna anläggning ligger i linje med framtidens kretsloppskrav

och har ett stort värde för fortsatta hantering av kommunalt avfall (hushållsavfall). Anläggningen är i behov av att utvecklas för att nå en optimal drift. Liknande anläggningar kan även behövas i andra delar av kommunen.

Ändrad användning verksamheter och industri på landsbygden

Vid trafikplats Rösa, E18: Område för skrymmande och transportorienterade verksamheter. Området ligger långt från befintlig allmän VA-anläggning. Lämplig VA-lösning behöver utredas. Området rymmer fornlämningar och höga naturvärden, vilket ska beaktas. Lämplig placering och utformning av angränsning till området ska studeras i samverkan med Trafikverket. Direkta utfarter mot E18 är olämpligt.

Vid trafikplats Ledinge, E18: Område för skrymmande och transportorienterade verksamheter på längre sikt. Området ligger långt från befintlig allmän VA-anläggning. Lämplig VA-lösning behöver utredas. Utformning och avgränsning av området kan komma att påverkas av en eventuell framtida sträckning av riksväg 77 till Ledinge. Området berör i viss mån jordbruksmark. Kommunen bedömer att det på sikt är av väsentligt samhällsintresse att kunna etablera transportorienterade verksamheter i direkt anslutning till trafikplatsen, särskilt om riksväg 77 ansluter hit. Platsen får då ett bra läge för transportorienterade verksamheter som inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Utbyggnadsområdet vid trafikplats Rösa kan ses som en alternativ placering om riksväg 77 ges annan dragning. Området berörs av riksintresse för geologiskt värdefulla

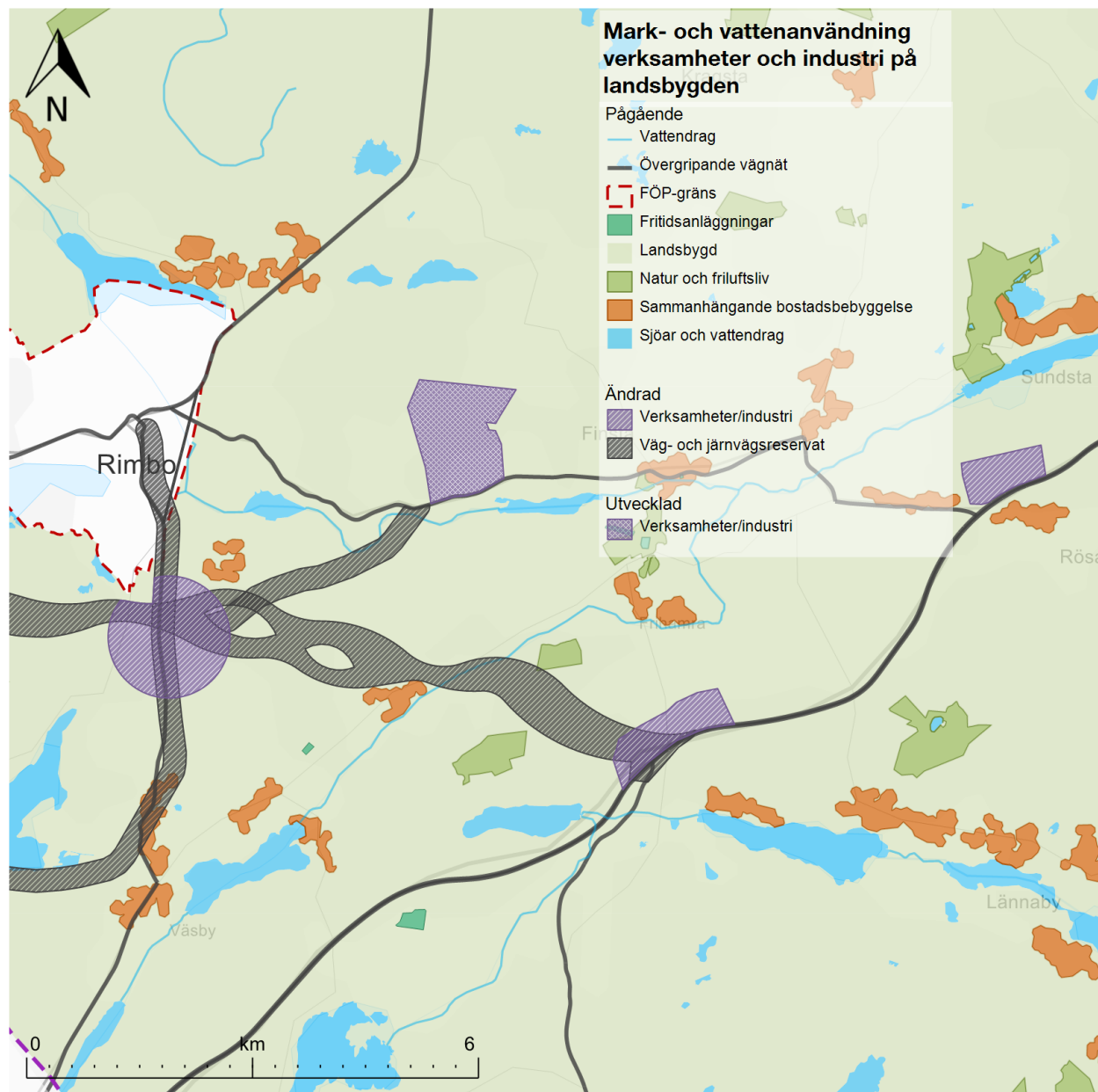

Verksamheter

områden. Området ska utformas så att påtaglig skada på riksintresset undviks. Vid utveckling av området ska även beaktas att området ligger inom tillrinningsområde för en grundvattenförekomst, förekomst av fornlämningar och höga naturvärden. Lämplig placering och utformning av angöring till området ska studeras i samverkan med Trafikverket. Direkta utfarter mot E18 är olämpligt.

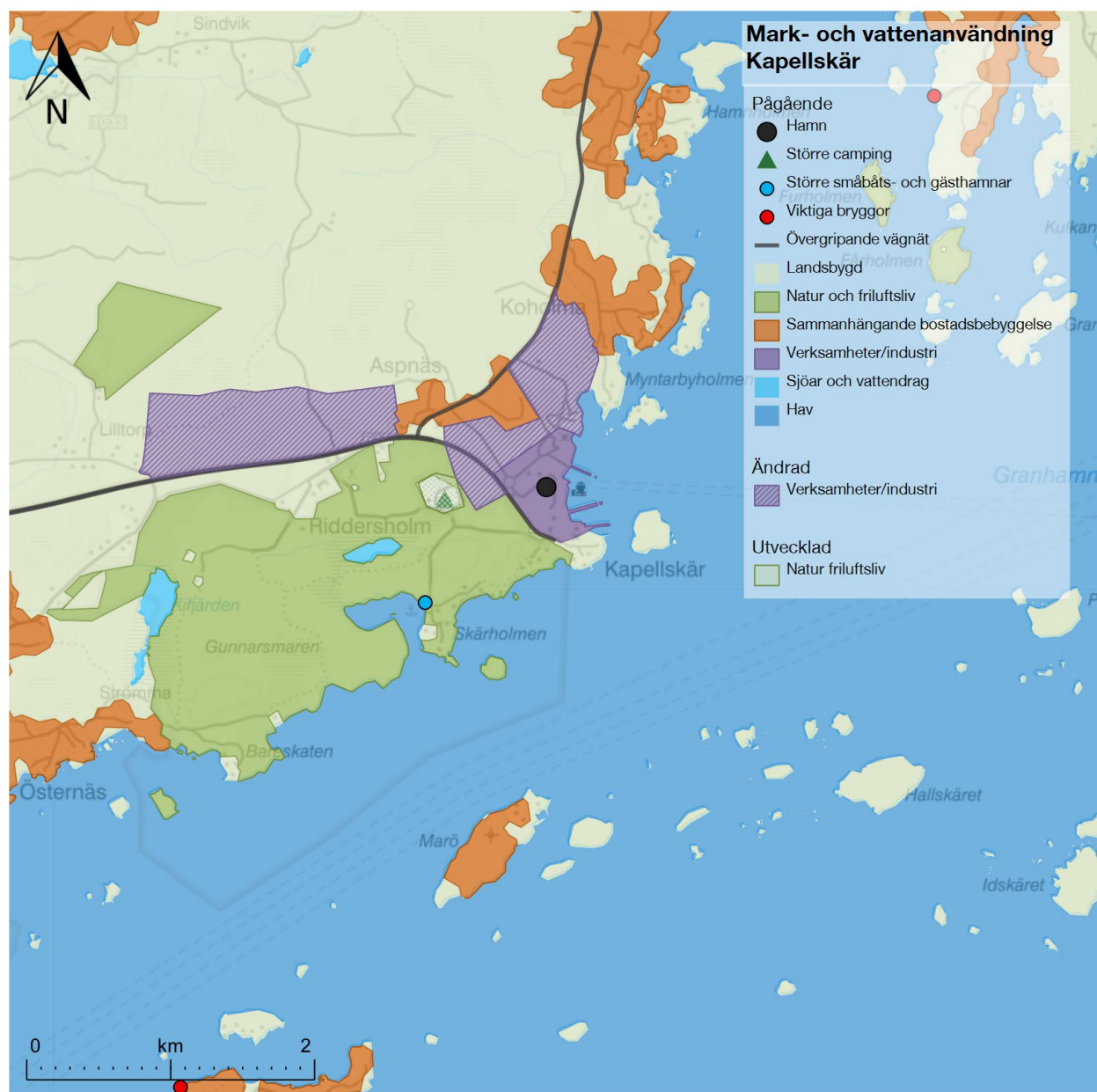
Vid trafikplats för ny dragning av riksväg 77 och länsväg 280 söder om Rimbo: Område för transportorienterade verksamheter. Närhet till utbyggnadsområde för bostäder i Adamsberg enligt fördjupningen av översiktsplanen för Rimbo ska beaktas genom att området närmast väg 280 reserveras för icke störande verksamheter. Området berör jordbruksmark. Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse att kunna etablera verksamheter/industri här när riksväg 77 och länsväg 280 får nya sträckningar. Platsen får då ett bra läge för transportorienterade verksamheter som inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Utbyggnadsområdet vid trafikplats Rösa vid E18 kan eventuellt ses som en alternativ placering. Området berörs även av riksintresse för totalförsvaret (påverkansområde väderradar), fornlämningar, höga naturvärden och översvämningrisker, vilket ska beaktas. Hur stor andel jordbruksmark som kan behöva tas i anspråk behöver också studeras i senare skede. Lämplig placering och utformning av angöring till området ska studeras i samverkan med Trafikverket. Direkta utfarter mot ny sträckning av riksväg 77 är olämpligt.

Längs E18 mot Kapellskär: Område för verksamheter med anknötning till hamnen. Utformning av området har ännu inte studerats vilket innebär att området kan komma att få en annan avgränsning i samband med efterföljande detaljplan. Så långt möjligt ska hänsyn tas till höga naturvärden och kulturmiljö av lokalt intresse (Riddersholm). Anslutning till området kan ske genom ombyggnad av korsningen vid Rådmanby byväg, Hummelsviksvägen, och/eller från befintligt hamnområde. Lämplig placering och utformning av angöring till området ska studeras i samverkan med Trafikverket. Direkta utfarter mot E18 är olämpligt. Intern väg mellan hamnen och industrimarken bör skapas.

Vid Kapellskärs hamn: Detaljplanering pågår. Område för verksamheter med anknötning till hamnen. Delar av området berörs av strandskydd, men då hamnen utgör en verksamhet som till sin karaktär måste ligga vid vattenlinjen finns det särskilda skäl att upphäva strandskyddet i de delar det behövs för att kunna utveckla hamnen. Intern väg mellan hamnen och framtida industrimark längs E18 mot Kapellskär bör skapas. Avvägning mellan olika intressen såsom hänsyn till höga naturvärden och fornlämningar hanteras i detaljplanen.

Utredningsområde för nytt reningsverk: Frötuna-Vreta och Sika har föreslagits som tänkbara platser för ett nytt reningsverk som kan behövas för att komplettera eller eventuellt ersätta Lindholmens reningsverk på längre sikt. Dessa alternativ kommer att behöva utredas närmare. I den utredningen kan det visa sig att ytterligare alternativ plats kan bli aktuell. Läs mer om behovet av ett eventuellt nytt reningsverk i avsnittet Teknisk försörjning.

ALLMÄNNA INTRESSEN

Allmänna intressen

En översiktsplan ska redovisa hur kommunen tar hänsyn till allmänna intressen vid beslut om användning av mark- och vattenområden. Mark och vatten ska användas för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för, med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Allmänna intressen är bland annat bostadsförsörjning, natur- och kulturmiljö, miljö- och klimataspekter, utformning av bebyggelse och infrastruktur, hushållning med mark och vatten, energiförsörjning. Övergripande allmänna intressen är att sträva efter långsiktigt god hushållning med mark och vatten, samt en god livsmiljö för alla människor som bor och vistas i kommunen.

Riktlinjer och ställningstaganden

I detta kapitel beskrivs hur kommunen beaktar allmänna intressen som bedöms vara väsentliga. För respektive allmänt intresse anges riktlinjer som gäller i hela kommunen om inget annat framgår. Dessa riktlinjer ska användas tillsammans med de rekommendationer som framgår av markanvändningskartan och hänsynskartorna. De allmänna intressen som redovisas på någon av hänsynskartorna ges ställningstaganden som visas när man klickar på området i den digitala kartan på kommunens hemsida. Översiktsplanen räknar inte upp alla utredningar som bör göras i efterföljande planarbeten och inför bygglov. I samband med detaljplanarbeten och bygglovsärenden utreds platsens förutsättningar mer i detalj, exempelvis avseende naturvärden, arkeologi, buller, risker, trafik m.m. Dessa utredningar tar avstamp i lagar och förordningar, samt översiktsplanens riktlinjer och ställningstaganden om olika allmänna intressen.

Gräskö

Gestaltad livsmiljö

Gestaltad livsmiljö rör ny och befintlig bebyggelse i såväl stadsmiljö som på landsbygden och i skärgården. Det handlar både om arkitekturens och kulturarvets kvaliteter.

Sedan 2018 finns ett nationellt mål att arkitektur, form, design, konst och kulturarv ska tas tillvara i samhällsbygget fullt ut. Alla har rätt till miljöer som är väl gestaltade, inkluderande och långsiktigt hållbara. Människan och människans behov ska vara utgångspunkten i utformning, planering och skötsel av miljöerna. Kvaliteten i arkitektur, form och design handlar inte bara om värde för beställare och brukare, utan för hela det omgivande samhället och framtida generationer.

Gestaltad livsmiljö rör många sakområden vilket förutsätter samarbete mellan olika kompetenser och mellan olika aktörer. Offentliga aktörer har en viktig uppgift i att vara förebild och visa vägen. Kommunen har en viktig roll genom sitt ansvar för planering, som huvudman för allmän platsmark, samt i rollen som byggherre, fastighetsägare och förvaltare.

Kommunen har ett verktyg kallat "Stödverktyg för samhällsaspekter i fysisk planering och projekt" för att kartlägga sociala aspekter som är relevanta att beakta. Verktyget omfattar sju fokusområden: Trygghet, Socioekonomi, jämlikhet och demografi, Mobilitet och samhällsservice, Barn- och unga, Rekreation, Äldre samt fysiska funktionshinder och Dialog och involvering. Med stöd av verktyget bedömer kommunen om det behövs en social konsekvensanalys eller en barnkonsekvensanalys. Verktyget ger också stöd i bedömning av behovet av särskilda invånardialoger och

vilka målgrupper som då behöver inkluderas. Det pågår ett arbete med att ta fram en metod för dialog med barn.

Riktlinjer gestaltad livsmiljö

- Prioritera barns och äldres behov vid avvägning mellan olika intressen i planering och byggande.
- Utgå från platsens förutsättningar, karaktär och identitet.
- Planera för ökad täthet och funktionsblandning i centrumnära och kollektivtrafiknära lägen.
- Främja en god arkitektonisk och konstnärlig gestaltning av såväl allmän plats som kvartersmark.
- Utforma offentliga rum så att de blir attraktiva, flexibla och inbjuder till ett aktivt stadsliv. De ska bidra till ökad trygghet, jämställdhet och tillgänglighet genom universell utformning.

Arkitektur och design

Det pågår för närvarande ett arbete med att ta fram en arkitekturpolicy för Norrtälje kommun. Syftet är att stärka frågorna kring gestaltad livsmiljö och ge vägledning i planering, bygglov och byggprocessen. Arkitekturpolicyerna ska bidra till att konkretisera vilka värden som ska värnas och utvecklas för att nå omsorgsfullt gestaltade miljöer i olika delar av kommunen.

De gestaltningsmässiga val som görs idag påverkar hur det är att bo och leva i Norrtälje kommun under lång tid framöver och ger tydliga spår i framtidens kulturmiljöer. God gestaltning med hög arkitektonisk och konstnärlig utformning främjar vår vilja att uppehålla oss och leva här. Kommunens kulturarv och kulturmiljöer är en stor del av gestaltad livsmiljö. Läs mer om kommunens kulturmiljöer i avsnittet Kulturmiljö.

Nya platser och byggnader ska utformas så att det ger mervärde för kommunens invånare och besökare

Nationellt mål för arkitektur-, form- och designpolitik

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Det ska uppnås genom att:

- hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden
- kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids
- det offentliga agerar förebildligt
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas
- miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla och
- samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt

och så att platsens karaktär och identitet stärks. Vid förtätning ska nytillkommen bebyggelse anpassas efter platsens förutsättningar. Extra omsorg ska läggas på siktlinjer, skala och proportioner. Offentliga rum ska vara inkluderande, jämlika, hållbara och robusta. Genom kontinuerlig dialog och samverkan mellan medborgare, kommun, näringsliv, intresseorganisationer och andra aktörer främjas ett utbyte av kunskap, kompetens och perspektiv.

God arkitektur och design ska vara vägledande i kommunens eget byggande och förvaltande samt vid markanvisning, parallella uppdrag och arkitekturtävlingar. Vid behov ska arkitektonisk, konstnärlig och antikvarisk kompetens rådgöras.

Vid vissa platser är det särskilt viktigt att ha fokus på trygghetsskapande åtgärder. Exempelvis vid parker, busstationer/kollektivtrafikheter, cykelvägar, centrum, pendlarparkeringar, idrottsplatser och skolor.

Offentlig konst

Gestaltad livsmiljö omfattar även konstnärliga uttryck och offentlig konst. Att använda konst som utsmyckning på offentliga platser bidrar till att skapa intressanta och attraktiva miljöer. Konst kan fungera som lokala landmärken och skapa rum och mötesplatser som gör det möjligt för fler att ta del av konst i sin närmiljö utan att behöva besöka konstinstitutioner. Konst kan även användas som ett sätt för invånare att vara delaktiga i utformningen av den fysiska miljön genom att de är delaktiga i dialoger vid framtagandet av konst i offentliga miljöer.

Den offentliga konsten är en viktig del av platsers själ och karaktär samt för intressanta och tilltalande

offentliga rum. Den offentliga konsten har även en viktig funktion för demokrati och jämlikhet genom sin tillgänglighet för alla. Den bidrar till reflektion dels om vår egen tid, dels om det som en gång var.

Den offentliga konsten är i ständig förändring – verk tillkommer eller byts ut. Norrtälje kommun ger årligen uppdrag åt konstnärer att arbeta med konstnärlig gestaltning. Varje sommar finns konst ute efter ån i centrala Norrtälje stad. Norrtälje kommun arbetar med offentlig konst som en del av gestaltningen av offentliga rum i samband med exploatering och stadsutveckling.

Barnperspektiv

FN:s barnkonvention slår fast att barns bästa ska komma i första rummet i alla åtgärder som rör barn. Barnkonventionen stödjer barns rätt till god och utvecklande utemiljö och till lek och rekreation. Barnkonventionen innebär också att barn ska få uttrycka sin mening och bli lyssnade på, en rättighet som är central både för det enskilda barnet och för att skapa ett bättre samhälle och goda uppväxtvillkor för alla barn. En central princip i konventionen är att det vid alla åtgärder som rör ett barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Sedan 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag. Läs mer om barnkonventionen i avsnittet Utgångspunkter.

Barn och unga ska involveras i de planeringsprocesser som de berörs av. I planering och byggande ska barnets bästa vara en utgångspunkt. Barn tar sig inte fram raka vägen, utan behöver kunna hoppa, klättra och gå balansgång. För att stimulera barns utveckling är det viktigt att miljöer och stråk där barn rör sig utöver

att vara säkra även innehåller variation, upphöjningar, avtrappningar med mera som väcker barns nyfikenhet.

Barn på förälders axlar

Bostäder och samhällsservice

Bostäder

En god boendemiljö erbjuder trygghet och frihet för individen och är en förutsättning för en god hälsa och ett gott liv. Kommunen är skyldig att planera för bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. För att tillhandahålla boenden som motsvarar behoven krävs både ett effektivt nyttjande av det befintliga beståndet och nyproduktion som kompletterar och tillgodoser behoven i respektive ort och som underlättar en ökad rörlighet på bostadsmarknaden. Kommunen kan framför allt påverka bostadsförsörjningen och främja prisvärda och långsiktigt hållbara bostäder genom sitt planmonopol samt genom markanvisningar vid byggande på kommunal mark. Läs mer om kommunens och andra aktörers verktyg för att skapa en bostadsmarknad i balans i kapitlet Genomförande. Norrtälje kommun har i sina riktlinjer för bostadsförsörjning (antagna av kommunfullmäktige 2023-12-18) två övergripande

målområden; Rätten till en god bostad samt Hushållning med resurser. Dessa målområden speglar det övergripande nationella målet för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet vilket är att ”ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas”. Till dessa två övergripande målområden finns sedan sex bostadspolitiska mål med tillhörande riktlinjer. De sex bostadspolitiska målen är:

- Det finns bostäder för livets alla skeden i kommunen
- Det finns ändamålsenliga bostäder för olika inkomstgrupper och behov i kommunen
- Bostadsutvecklingen inom kommunen är i enlighet med regional planering och bidrar aktivt till en balanserad demografi
- Befintligt bestånd nyttjas effektivt och innovativa boendelösningar kompletterar nyproduktionen
- Bostäder och arbetsplatser planeras i ett sammanhang som samspelar med befolkningens och näringslivets behov
- Det ska vara möjligt att bo och leva på landsbygden och i skärgården

Riktlinjer bostäder

- Verka för en blandning av bostadstyper, storlekar och upplåtelseformer i kommunens centralort, kommundelscentrum och landsbygdsnoder.
- Säkerställa att befintligt bostadsbestånd nyttjas effektivt och att nyproduktion kompletterar det befintliga beståndet.
- Planera för bostäder och arbetsplatser i geografisk närhet eller i goda pendlingslägen.
- Planera för bebyggelseutveckling i kommunens olika orter för att skapa sammanhängande stråk och hålla samman ortens delar.
- Integrera särskilda bostäder såsom vård- och omsorgsbostäder, trygghetsboenden, gruppboendestäder och servicelägenheter med övrig bebyggelse i närheten av kollektivtrafik och service. Ha god framförhållning vid planering av särskilda boendeformer.
- Använda markanvisning och strategiska markköp/innehav som verktyg för ökad rådgivning i styrning av typ av bebyggelse, bostadsstorlekar och upplåtelseformer.

Översiktsplanen anger hur mark bör användas och är ett viktigt verktyg för att förverkliga en långsiktigt hållbar bostadsförsörjning. Översiktsplanen utgår ifrån att det ska kunna tillkomma cirka 9 000 – 14 000 bostäder. Översiktsplanen ger samtidigt förutsättningar för betydligt fler bostäder än så i föreslagna utbyggnadsområden samt genom bostadsbyggande utom plan på landsbygden. Det innebär dels att vissa områden kommer att finnas kvar som en outnyttjad resurs efter denna översiktsplans tidshorisont, dels att det finns reserver om vissa områden vid närmare

Lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (SFS 2000:1383)

Lagen syftar till att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och att främja ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen. Kommuner är skyldiga att anta riktlinjer för bostadsförsörjningen varje mandatperiod. Det ska särskilt grundas på en analys av de grupper vars bostadsbehov som inte tillgodoses på lokala bostadsmarknaden.

Studentbostäder Campus Roslagen

studier visar sig vara svåra eller olämpliga att genomföra. Kommunen bedömer att en befolkningsutveckling på 650 - 1 000 invånare per år och omkring 9 000 - 14 000 tillkommande bostäder till år 2050 är en hållbar tillväxttakt för kommunen.

Olika gruppers behov och efterfrågan

Barnfamiljer

Tillgång till ändamålsenliga och goda bostäder är en grundläggande förutsättning för barns trygghet och utvecklingsmöjligheter. Kommunen har ett tydligt ansvar för att tillse så att det finns en fungerande bostadsförsörjning som motsvarar de behov och den efterfråga som finns. I Norrtälje kommun finns ett behov av större bostäder för hushåll med barn, men även ett behov av prisrimliga bostäder för unga som vill flytta hemifrån och etablera sig på bostadsmarknaden.

Ungdomar

Ungdomar som flyttar till eget boende efterfrågar i första hand små, billiga hyreslägenheter. Kommunen verkar för att andelen små och prisrimliga lägenheter i kommunen ska öka. Nybyggda lägenheter är i allmänhet dyrare än äldre och det är svårt att bygga bostäder för ungdomar då hyrorna blir höga. För att få loss bra lägenheter för ungdomar behöver bostäder ur det befintliga beståndet frigöras genom flyttkedjor.

Äldre

Norrtälje har en åldrande befolkning. Det ställer höga krav vad gäller anpassade bostäder och service. En ökad andel äldre ger en högre försörjningskvot och stora utmaningar för service och sjukvård. För att klara av bostadsförsörjningen för den ökande äldre befolkningen

måste fler bostäder som passar äldre skapas. Det bör finnas en variation av bostäder för äldre. Såväl inom det ordinarie bostadsbeståndet som olika grader av seniorboende, trygghetsboende och serviceboende samt biståndsbedömt vårdboende (äldreboende). Många vill bo hemma så länge som möjligt, men behöver kanske viss assistans eller hjälp.

Drygt hälften av befintliga äldreboenden i kommunen ligger i Norrtälje stad. Resten ligger framför allt i Rimbo och Hallstavik. Behov av platser på äldreboenden beskrivs i kommunens strategiska lokalförsörjningsplan som tas fram årligen. Enligt lokalförsörjningsplanen finns ett behov av fler platser på äldreboenden främst i Norrtälje stad och i Rimbo, men även till viss del i övriga kommunen. Behoven påverkas dock i hög grad av kommunens övergripande befolkningstillväxt och utvecklingen på bostadsmarknaden.

Grupper i behov av särskilt stöd

Vissa grupper behöver särskilda boenden såsom äldreboende, servicebostad eller gruppboende. Kommunen behöver kunna fördela bostäder inom ramen för socialtjänstens ansvar till enskilda med särskilda behov. Dessa bostäder bör ha en geografisk spridning i kommunen.

Gruppboende med särskilt stöd enligt LSS eller socialtjänstlagen finns i huvudsak i Norrtälje stad, men även i viss mån i Rimbo, Hallstavik och på Vaddö. Det behöver tillkomma fler gruppboenden och servicelägenheter i såväl Norrtälje stad som Rimbo och Hallstavik under de kommande tio åren.

Nybyggda lägenheter är i allmänhet dyrare än äldre och det är svårt att bygga bostäder för personer med

begränsade ekonomiska ramar då hyrorna blir höga. För att få loss prisrimliga lägenheter behöver bostäder ur det befintliga beståndet frigöras genom flyttkedjor.

Fritidshus

Norrtälje kommun har många fritidshusområden och över 26 000 fritidshus. Antalet har legat på ungefär samma nivå sedan år 2015 genom två parallella trender. Dels sker en permanentning av fritidshus, dels återgår tidigare permanentade fritidshus till att åter igen klassas som fritidshus. I fritidshusområden med stor andel permanentboende ökar kravet på service, större byggrätter, bättre gator och belysning, bra dricksvatten och bättre rening av spillvatten.

Vid en omvandling till permanentboende bör ny detaljplan upprättas för att få ett samlat grepp på de frågor som berörs såsom service, vatten och avlopp, gestaltning och trafik. Kommunen är positiv till omvandling av fritidshusområden till permanentboende under förutsättning att följande kriterier uppfylls:

- Området har en relativt hög andel permanentboende.
- Det finns tillräckligt god tillgång till dricksvatten.
- Området har allmänt vatten och avlopp, ingår i VA-planen för utbyggnad av vatten och avlopp eller kan på annat sätt ordna en hållbar vatten- och avloppslösning. Det ska också finnas kapacitet och förutsättningar för ökad förbrukning av tjänsterna.
- Det finns service och kollektivtrafikförbindelser inom rimligt avstånd.
- En omvandling bedöms kunna ske utan stor påverkan på höga natur- eller kulturmiljövärden.

Bostäder i Norrtälje stad

I områden som inte uppfyller dessa kriterier har kommunen en restriktiv syn på omvandling till permanentboende. Utbyggnad, ombyggnad och andra tillstånd som underlättar permanentboende ska därmed som regel inte medges i områden som inte uppfyller

dessa kriterier. En successiv omvandling kan ändå ske genom spontan inflyttning i fritidshus.

Samhällsservice

Kommuninvånarnas behov av samhällsservice i form av till exempel barnomsorg, skola och äldreomsorg är direkt kopplat till befolkningsutvecklingen i kommunen. Med bostadsutveckling tillkommer investeringar i fysisk och teknisk infrastruktur samt i samhällsservice av olika slag. Utbyggnad av nya bostäder ska gå hand i hand med utbyggnad av samhällsservice och andra bostadsnära funktioner. Det innebär både att prioritera utbyggnad av bostäder där det redan idag finns tillgång till samhällsservice och att samhällsservicen ska byggas ut i takt med befolkningsutvecklingen. Genom en sammanhållen och etappvis bebyggelseutveckling är det möjligt att i tid planera för nödvändig utbyggnad av samhällsservice. Norrtälje kommun har en stor och differentierad landsbygd. Samhällsservice finns till stor del i centralorten, kommundelscentrum och landsbygdsnoder, vilket gör att dessa orter fyller en funktion för omgivande landsbygd.

Samhällsservice

Med samhällsservice menas icke kommersiell service såsom bland annat skolor, förskolor, kultur-, idrotts- och fritidsanläggningar, vårdcentraler och sjukhus. Både kommunal och privat service omfattas.

Riktlinjer samhällsservice

- Bygga ut samhällsservice i takt med befolkningsökningen. Beakta behovet av samhällsservice i alla större detaljplanearbeten.
- Eftersträva att uppnå Boverkets riktvärden om minst 40 m² per barn i förskolan och minst 30 m² per barn i grundskolan. Minsta sammanhängande friyta ska vara 3 000 m².
- Lokalisera förskolor, grundskolor, gymnasieskolor och övriga utbildningsinstanser i goda kollektivtrafiklägen. Förskolor bör även lokaliseras i anslutning till park- eller grönområde eller i anslutning till en gång- och cykelväg till ett grönområde.
- Planera i första hand för förskolor i flera plan i Norrtälje, Rimbo och Hallstavik för att minska behovet av markanvändning och underlätta planeringen av friytor.
- Möjliggör samutnyttjande av lokaler och flexibilitet över tid genom flexibla planbestämmelser i detaljplan.
- Bullernivån på förskolors och skolors utemiljö som är avsedda för lek, rekreation och pedagogisk verksamhet ska uppgå till högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå dagtid.

Innovita förskola, Norrtälje stad

Behov av samhällsservice

Utvecklingen av behoven av samhällsservice beskrivs i kommunens strategiska lokalförsörjningsplan som antas löpande av Kommunstyrelsen. Behoven baseras i hög utsträckning på kommunens befolkningsprognos, som upphandlas årligen, och som utgår ifrån planerad bostadsbyggnation, in- och utflyttningar samt födda och döda i kommunen. Läs mer om äldres behov i avsnittet om olika gruppers behov och efterfrågan av bostäder.

Förskola, skola och utbildning

Förskolan har under de senaste årens kraftiga tillväxt i kommunen byggts ut med fler platser. Sedan år 2019 har flera nya enheter och huvudmän etablerat verksamhet i kommunen och i dagsläget finns en förhållandevis betydande överkapacitet, alldeles särskilt inom Norrtälje centralort. Med undantag för lokala behov för vissa specifika enheter bedöms det under de närmsta åren inte finnas något behov av tillförsel av ytterligare förskoleplatser. Merparten av den befolkningstillväxt som förväntas utifrån planerad bostadsexploatering ryms inom ramen för befintlig och redan planerad kapacitet inom förskolan. Rådande osäkerheter på bostadsmarknaden skapar också en utmanande situation vad det gäller tillförlitlig planering av framtida behov inom förskola och skola. Även om kommunen har behov av att långsiktigt utveckla och planera för strategiska placeringar av förskolor och skolor är det i dagens läge förknippat med högre risk än tidigare att investera i nya lokaler för sådan verksamhet tills faktiska behov föreligger.

Även grundskolan har fått högre beläggning under den senaste femårsperioden. Tillskottet av nya platser har däremot varit förhållandevis begränsat, även om

vissa etableringar och investeringar i nya och befintliga skolor har skett. Parallellt med kommunens snabba tillväxt har dock nya skolprojekt utvecklats och under de kommande åren förväntas många nya platser i grundskolan etableras. De nya platserna förväntas kunna få stor påverkan på fördelningen av elever, såväl mellan olika enheter som mellan huvudmän, främst då inom Norrtälje centralort där hundratals nya skolplatser kommer att etableras under de närmsta läsåren. Liksom i förskolan bedöms det inom grundskolan, med undantag för vissa specifika enheter, inte finnas något utpräglat behov av tillförsel av ytterligare platser de närmsta åren. Även här har den rådande situationen med betydande osäkerheter på bostadsmarknaden, särskilt vad det gäller nybyggnation, stor påverkan på förväntningar över hur framtida behov ska utveckla sig. I stället bör kommunen fokusera på att skapa effektiva enheter med goda förutsättningar för att lösa kärnuppdraget.

Gymnasieskolan bedöms ha tillräcklig kapacitet för de närmsta åren, men Norrtälje kommun har förhållandevis hög utpendling av elever till gymnasieskolor i andra kommuner vilket har stor påverkan på behovet av gymnasieplatser i kommunen. En ökning av antalet kommuninvånare i gymnasieåldern i kombination med minskad utpendling av elever skulle kunna generera en situation där investeringar i befintliga enheter behövs för att säkerställa tillräcklig kapacitet i verksamheten i egen regi.

Ungefär hälften av befintliga förskolor och skolor, med undantag för högstadiet och gymnasieskolan, är placerade i Norrtälje centralort. Förskolor och låg- och mellanstadieskolor finns belägna i ett flertal tätorter spritt över hela kommunen. Ungefär hälften av förskolorna och en fjärdedel av grundskolorna drivs

Gungor vid Rådmansö skola

av fristående huvudmän och de fristående enheterna är generellt något mindre jämfört med kommunala. Gymnasieutbildningar finns i såväl kommunal som fristående regi och erbjuds i Norrtälje, Rimbo och Hallstavik. Norrtälje kommunala vuxenutbildning erbjuder inga nya utbildningar från och med 2024, men erbjuder i stället kommunal vuxenutbildning via andra utbildningssamordnare.

Framtida behov av förskolor och skolor behöver beaktas i alla större detaljplanearbeten. Geografiskt behov, närhet till grönområden och god tillgänglighet med kollektivtrafik ska beaktas vid lokalisering av nya skolor och förskolor. Trafiksäkra skolvägar i form av gång- och cykelvägar ska prioriteras och utformas på ett sätt så att barnen väljer att ta den vägen till skolan. Hämtnings- och lämningszoner bör separeras från angöring av varutransporter.

Som huvudregel ska Boverkets riktvärden om friytor och ljudnivåer vid förskolor och skolor efterlevas. Boverket rekommenderar att friytan uppgår till minst 40 m² per barn i förskolan och minst 30 m² per barn i grundskolan. Boverket rekommenderar även att minsta sammanhängande friyta ska vara 3 000 m². Närbelägen park eller naturområde ska inte ses som ett skäl att minska skolgårdens friyta utan utgör en extra kvalitet för barnen och skolverksamheten. Norrtälje kommun arbetar med att ta fram kommunala riktlinjer för friytor vid förskolor och skolor i syfte att stärka barnperspektivet i planeringen och öka barns förutsättningar till aktiv rörelse och välmående under skoltid. Solstudier bör utföras för att säkerställa tillgången på dagsljus. Även förutsättningar att skugga solutsatta fasader och lektytor bör beaktas.

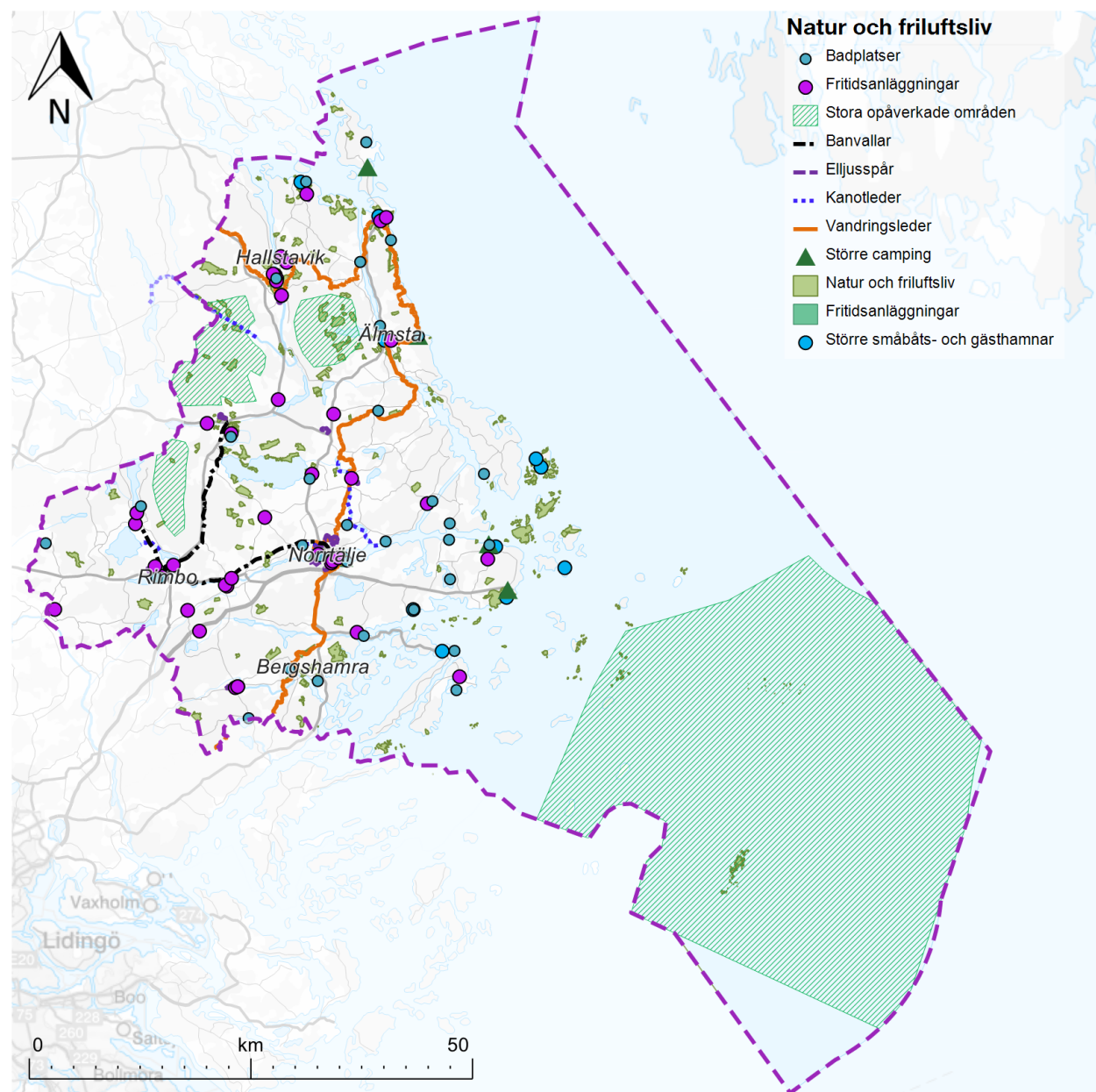
Hallsta skola, Hallstavik

Kultur- och fritidsanläggningar

I kommunen finns många kultur- och fritidsanläggningar. Bland annat badplatser, sport- och gymnastiksalar, friluftsanläggningar, idrottsanläggningar, sportcentrum, bibliotek, kulturfastigheter, bollplaner, campingar, samlingslokaler, gästhamnar, bryggor, ungdomsgård, boulebana och utomhusscen. Större idrotts- och fritidsanläggningar redovisas på markanvändningskartan.

I Norrtälje kommun ska det finnas en variation och bredd av aktiviteter och mötesplatser som kan tilltala många. Möjligheter för barn och äldre att ha en aktiv fritid ska särskilt prioriteras. Kultur- och fritidsanläggningar bör lokaliseras nära bostäder och skolor för att fungera som attraktiva lokala mötesplatser och så att de kan nyttjas av såväl skolor som allmänheten. Mark behöver reserveras i strategiska lägen, då dessa anläggningar ofta är ytkrävande och måste finnas inom eller i närheten av de större tätorterna för att vara tillgängliga för många. Områden för ridverksamhet är särskilt ytkrävande. Det offentliga rummet ska ge förutsättningar och plats för spontanidrott och rörelse. Områden för fritid och idrott ska enkelt kunna nås med kollektivtrafik och via gång- och cykelvägar. God tillgång till platser för idrott – såväl spontan som organiserad – är av stor vikt för folkhälsan.

Det kommer att behövas fler kultur- och fritidsanläggningar för att möta den ökande befolkningen, framför allt i Norrtälje stad. Fysiska yttringar av kultur bör stärkas i centrala lägen för att skapa attraktiva mötespunkter. Om en befintlig kultur- eller fritidsanläggning tas i anspråk för annan användning bör berörda funktioner kompenseras och tillgodoses på annan plats. Kommunen bör samverka med andra

aktörer och grannkommuner för att säkerställa god tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter.

Satsningar bör framför allt genomföras avseende:

- Aktivitetsparker
- Cykelspår
- Bibliotek
- Ridhus
- Sporthallar och särskilda hallar för bollsporter
- Spontanidrottsplatser
- Konstsnöspår
- Friluftsgårdar
- Kommunala badplatser
- Översyn av kommunens banvallar

Sjukhus

Norrtälje sjukhus är ett mindre sjukhus, centralt beläget i Norrtälje stad, som tillhandahåller all basal akutsjukvård. Sjukhuset har några specialmottagningar men saknar en förlösningmottagning. Sjukhuset är i behov av upprustning. Läs mer om sjukhusets förutsättningar och behov i fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad.

Biblioteket i Hallstavik

Planeringsförutsättningar befolkning och bostadsbestånd

I det här kapitlet redovisas de planeringsförutsättningar om kommunens befolkning och bostadsbestånd som har legat till grund för förslaget till översiktsplan.

Definition av tätort enligt SCB

Tätort definieras enligt SCB som sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare. Småort definieras som sammanhängande bebyggelse med 50-199 invånare.

Befolkningsökning och en åldrande befolkning

Norrtälje kommun är och har under lång tid haft en befolkningstillväxt som har drivits av flyttningsöverskott, där människor från andra kommuner, främst inom Stockholms län, flyttar till och bosätter sig i Norrtälje kommun. En sådan utveckling förutsätter exploatering av nya bostäder i kommunen för att skapa möjligheter för fler människor att göra Norrtälje kommun till sitt nya hem. Långsiktigt är det troligt att den historiska trenden med fler människor som flyttar till än från kommunen kommer att hålla i sig.

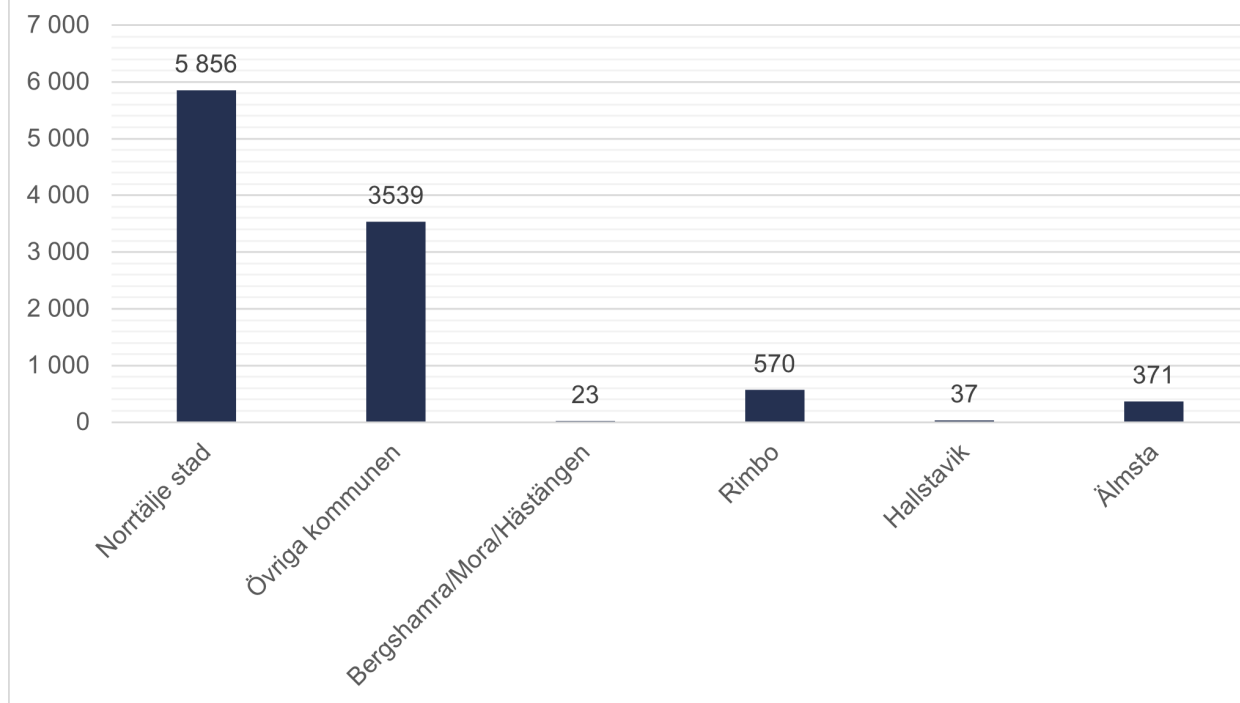
Under de senaste 20 åren har befolkningen ökat i framför allt Norrtälje stad och på landsbygden. Även Rimbo och Älmsta har ökat sin befolkning, medan Hallstavik enbart har ökat sin befolkning marginellt. Norrtälje kommun har en av landets mest expansiva landsbygd. Det har lett till att antalet småorter i kommunen har ökat när landsbygden har utvecklats till att bilda

sammanhängande bebyggelse och ibland klassas som småorter och ibland till och med tätorter. Befolkningen har ökat allra mest i Frötuna/ Rådmansö, Roslagsslänna och Lyhundrabygden.

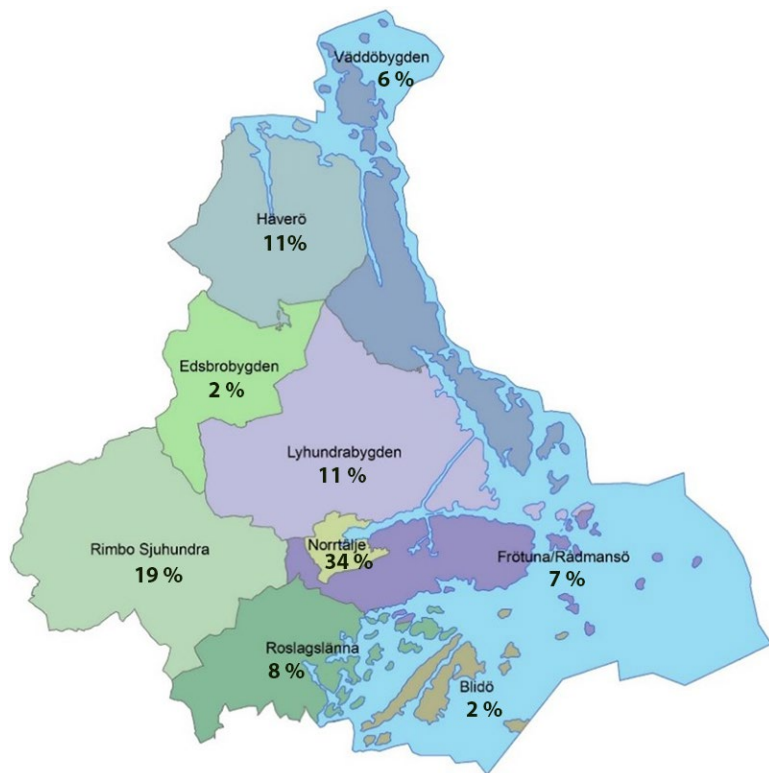
Befolkningen i Norrtälje kommun är spridd över hela kommunens yta. Flest invånare finns i Norrtälje stad, följt av Rimbo Sjuhundrabygden. I de nordvästra delarna av kommunen är det glesare. Medelåldern har stigit i hela kommunen de senaste 40 åren. En åldrande befolkning ställer krav på både bebyggelse och allmänna platser. Dels efterfrågan på medelstora och mindre

lägenheter i centrala lägen som uppfyller dagens krav på tillgänglighet, dels efterfrågan på andra typer av bostadsformer av en allt äldre befolkning. Närheten till samhällsservice är särskilt viktigt för äldre. Dessutom är det viktigt att allmänna platser görs tillgängliga för personer med nedsatt rörelseförmåga. Allra mest har medelåldern ökat i Blidö och Vaddöbygden. Det kan förklaras av att dessa områden har sämre tillgänglighet och att det kan vara svårt för barnfamiljer att lösa vardagslivet från öarna. Lägst medelålder och högst andel barn återfinns i Lyhundrabygden och Rimbo Sjuhundra.

Befolkningsutveckling 2004-2021

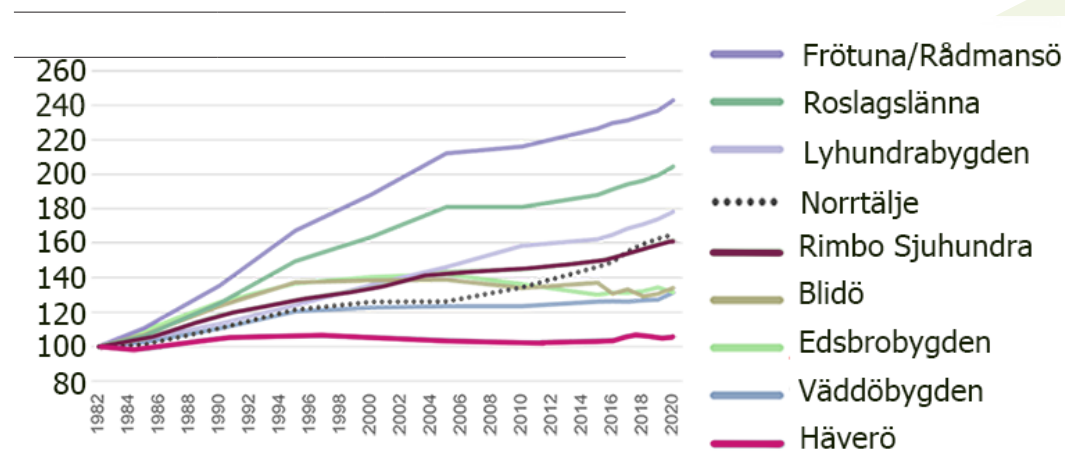
Tabell som visar befolkningsutveckling 2004-2021. Avser nyckelkodsområden (NYKO 3). Källa SCB

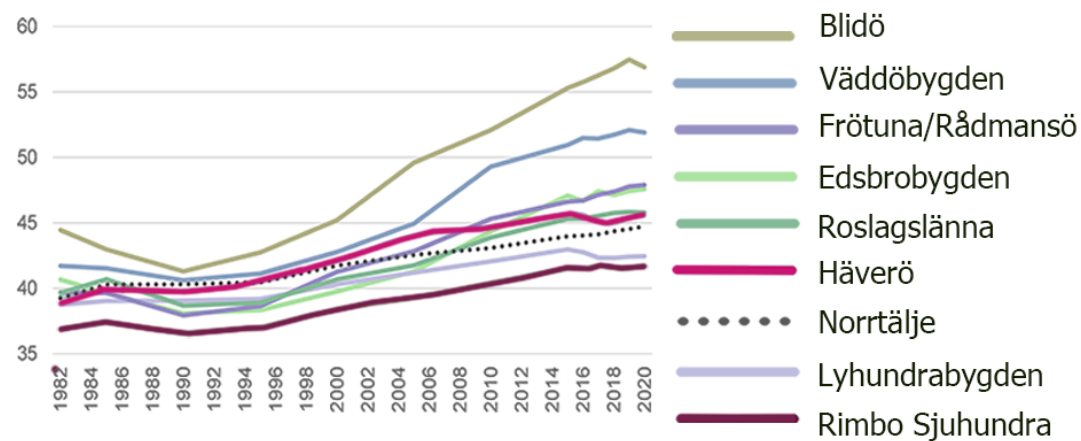
Karta över Norrtälje kommuns bygder samt andel av kommunens befolkning som bor i respektive bygd

Bygd	Folkmängd	Andel av kommunen
Häverö	6 935	11%
Väddöbygden	4 065	6%
Edsbrobygden	1 538	2%
Lyhundrabygden	6 822	11%
Rimbo sjuhundra	11 800	19%
Frötuna/Rådmansö	4 571	7%
Blidö	1 026	2%
Roslagslännan	4 882	8%
Norrtälje	21 921	34%

Tabell över Norrtälje kommuns bygder samt andel av kommunens befolkning som bor i respektive bygd

Befolkningsutveckling i olika bygder de senaste 40 åren.

Medellåldern i Norrtälje kommuns olika bygder de senaste 40 åren.

Befintligt bostadsbestånd

Bostadsbeståndet i Norrtälje kommun består till stor del av småhus (56 procent). Flerbostadshus uppgår till 36 procent och återfinns framför allt i Norrtälje stad, Rimbo, Hallstavik och Älmsta. I mindre orter och på landsbygden dominerar småhusen. Andelen småhus är avsevärt högre än genomsnittet i Stockholms län (68 procent flerbostadshus och 25 procent småhus).

Upplåtelseformerna varierar också mellan olika delar av kommunen. I Norrtälje stad finns en hög andel bostadsrätter, medan andelen hyresrätter och äganderätter är lägre. I Rimbo och Hallstavik råder omvänt förhållande. Andelen hyresrätter och äganderätter är relativt höga medan andelen bostadsrätter är låga. I Älmsta är det något mer jämn fördelning mellan upplåtelseformerna. I mindre orter som Bergshamra och på landsbygden dominerar äganderätterna.

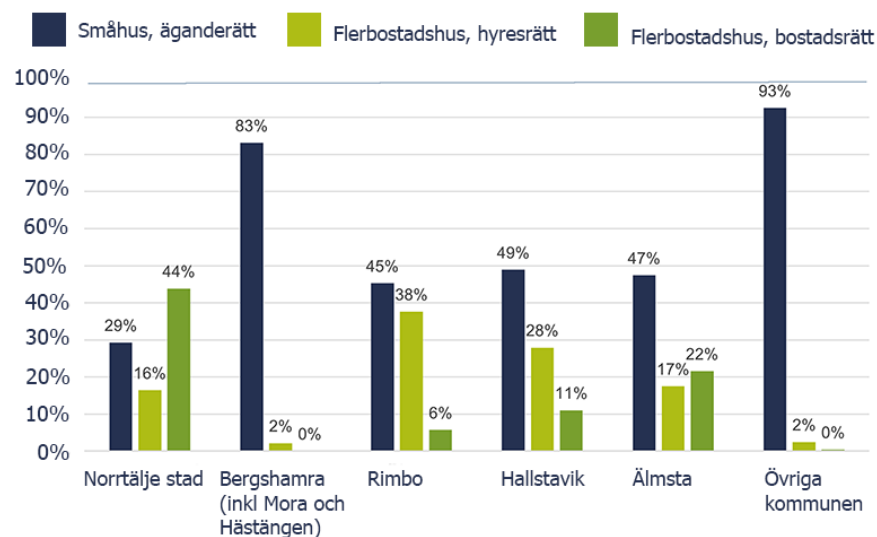
Byggandet har legat avsevärt högre de senaste åren (efter 2014) än tidigare år. Byggande av flerbostadshus har framför allt skett vid Norrtälje hamn. Småhus har tillkommit i hela kommunen

Läs mer om befintligt bostadsbestånd i kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning.

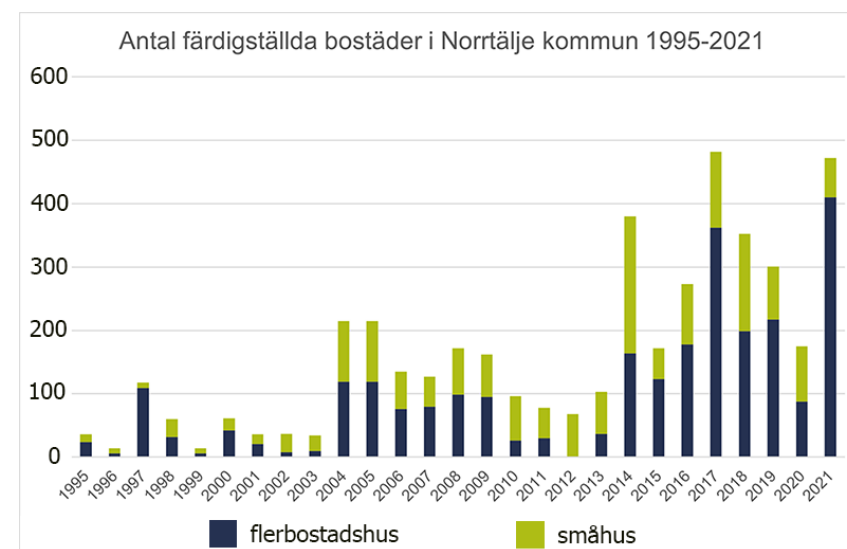
Kust och skärgård

Norrtälje kommun har mer än 13 000 öar och utgör därmed en av Sveriges mest betydande skärgårdskommuner. Kommunen huserar också den största samlingen fritidshus i landet – omkring 26 500 fritidshus. Befolkningen i kust och skärgård mångdubblas sommartid, då många fritidshusägare och

Upplåtelseformer år 2020

Upplåtelseformer år 2020. Avser nyckelkodsområden (NYKO 3). Källa SCB

Antal färdigställda bostäder i Norrtälje kommun 1995-2021. Källa SCB

andra besökare kommer hit. Fritidsboende utgör därmed ett viktigt underlag för service och har stor betydelse för kommunens lokala näringsliv.

Cirka 11 000 fritidshus är belägna längs kusten på fastlandssidan och cirka 9 600 är belägna på öar i skärgården. Längs kusten på fastlandssidan är antalet permanentboende omkring 21 000 personer (exklusive Norrtälje stad). Specifika områden längs kusten med hög andel fritidshus är Herräng, väster om Vaddö kanal, Bagghus- och Björköfjärden, väster om Vätösundet och Rådmansö-Frötuna.

Över 300 öar i skärgården är bebodda, varav drygt 40 öar har permanent befolkning. Övriga har enbart fritidsboenden. Många öar med permanent befolkning har enbart ett fåtal bofasta personer. Antalet öar med permanent befolkning har minskat sedan 1990-talet. 20 bebodda öar är tillgängliga via broar eller färjeförbindelser. Det bor cirka 4 000 personer året runt på dessa, mer tillgängliga, öar. Det finns också över 5 100 fritidshus här. Cirka 2 700 fritidshus är belägna på öar utan landförbindelser, vare sig bro eller färja.

Fungerande sjötransporter med anslutande kollektivtrafik året runt är en viktig förutsättning för att bo och verka i skärgården. I anslutning till bryggor behöver det finnas utrymme för service, vänd- och lastplatser, parkering, laddning av elfordon, anläggning för återvinning samt terminaler för gods och passagerare. Linjetrafiken för skärgården utgår idag från att kärnöarna Arholma, Tjockö och Gräskö ska ha en basstrafik som gör det möjligt att resa till och från fastlandet året runt.

Historiskt sett har sjötransporter haft en betydande roll i kommunens skärgårdsområde. Den första reguljära

trafiken i området etablerades 1838 med ångfartyget Ellida som gick mellan Stockholm, Norrtälje och Öregrund en gång i veckan. Norrtälje fick regelbunden ångbåtstrafik från Stockholm 1846, och under 1850-talet öppnades flera linjer i hela skärgården. Skärgårdens första propellerdrivna ångfartyg, Wingåker, började trafikera sträckan Stockholm–Norrtälje år 1859. Vintertrafik i skärgården inleddes på allvar på 1890-talet.

Denna historik har bidragit till att Norrtälje kommun nu huserar ett betydande antal bryggor, många av dem med allmänna intressen. Dessa bryggor har under olika tidsperioder fungerat som anhaltsplatser, destinationer, in- och utlastningsplatser med mera. Bryggorna ägs och underhålls av olika intressegrupper,

inklusive samfällighetsföreningar, vägföreningar, byalag, kommunen, Svenska kyrkan, skärgårdsstiftelsen samt statliga organ som Trafikverket, Fortifikationsverket, Försvarmakten, Länsstyrelsen och Sjöfartsverket. Det finns även privata bryggor som genom servitut fungerar som viktiga knutpunkter mellan fastlandet och specifika öar. Norrtälje kommun har identifierat och kartlagt de mest betydelsefulla bryggorna sedan 1980-talet. Läs mer i avsnittet Bryggor.

Det behöver också finnas en fungerande avfallshantering, där man även i skärgård kan sortera sitt avfall utifrån gällande lagkrav. Det kan bland annat innebära gemensamma lösningar på större öar och vid replipunkter.

Ängskär

Näringsliv och turism

Norrtäljes geografiska läge gör kommunen till en attraktiv bostadsort samtidigt som den har goda förutsättningar för en växande och varierande arbetsmarknad. Här finns även goda förutsättningar för småindustri och mer ytkrävande verksamheter. Det geografiska läget är även kommunens främsta konkurrensfördel med goda förutsättningar för arbetspendling och närhet till stora arbetsmarknader som Stockholm, Arlanda och Uppsala men också dess komplementära plats för företag som behöver finnas i nära anslutning till Arlandaregionen.

Sysselsättningsgraden är 81,4 % och därmed något högre än i Sverige i stort. Inkomst- och utbildningsnivåer ligger däremot lite lägre än Stockholm och riket. Vård och omsorg är den näringsgren som sysselsätter flest invånare i kommunen (23%) följt av handel (12%), företagstjänster (8%) och utbildning (12%). Det är idag fler som pendlar ut än in till kommunen för arbete. Antalet arbetstillfällen per invånare ligger i linje med genomsnittet för Sveriges kommuner.

I takt med att befolkningen ökar i kommunen är det viktigt att säkerställa att näringslivet har förutsättningar att utvecklas parallellt med bostadsutvecklingen för att bibehålla och stärka Norrtäljes attraktivitet. Bostadsbyggande ska prioriteras i områden med goda pendlingsmöjligheter samt tillgång till samhällsservice och arbetsplatser för att skapa boendemiljöer där invånare har möjlighet att både bo och arbeta. Under de kommande åren ska fler arbetsplatser skapas inom hela Norrtälje kommun för att säkerställa en levande kommun året runt.

Turismen är viktig och utgörs i huvudsak av besöksnäring till kommunens skärgård, friluftsområden och kulturlandskapet.

Riktlinjer näringsliv och turism

- Erbjud en variation av företagsmiljöer, stärka det befintliga näringslivet samt säkerställa god kollektivtrafik till Stockholm, Arlanda och Uppsala i syfte att bredda arbetsmarknaden.
- Verka för utbyggnad av digital infrastruktur/ bredband i hela kommunen.
- Lokalisera personal- och besöksintensiva verksamheter i kollektivtrafik- och centrumnära lägen och skapa planberedskap för ytkrävande verksamheter i strategiska lägen intill större trafikleder.
- Eftersträva flexibla detaljplaner för att möta näringslivets om- och utbyggnadsbehov samt få snabba etableringsprocesser.
- Värna och utveckla hållbar besöksnäring året runt i alla delar av kommunen.
- Främja tillgängligheten till besöksmål genom kollektivtrafik, vandrings- och cykelleder.
- Ändra endast användning av befintlig jordbruksmark om ändamålet är av väsentligt samhällsintresse och om alternativ som inte tar jordbruksmark i anspråk har utretts och funnits olämpliga.

Norrtälje stad som tillväxtmotor

Norrtälje stad ska utvecklas och fungera som tillväxtmotor för hela kommunen. På samma sätt som Norrtälje kommun gynnas av att Stockholmsregionen, Uppsalaregionen och Östersjöregionen växer, gynnas också kommunens övriga orter, landsbygd och skärgård

Norrtälje hamn

Sjötullsgatan Norrtälje stad

av att staden växer. Norrtälje stads utveckling skapar samtidigt ett ökande resursbehov som utgör marknad för landsbygdens näringsliv. Inom fördjupningen av översiktsplanen för Norrtälje stad markeras flera utbyggnadsområden för verksamheter samt utveckling av mångfunktionell bebyggelse.

Näringsliv med bredd

Ett gott lokalt företagsklimat och goda förutsättningar för näringslivet ger fler och växande företag och fler arbetstillfällen. Det lokala näringslivet ska stärkas genom att befintliga företagsbranscher växer samtidigt som branscher som idag är svagt representerade ser fördelar med etablering i Norrtälje. Många välmående företag med god branschspridning skapar förutsättningar för tillväxt samt bidrar till att det är möjligt att både bo och arbeta i kommunen eller i angränsande kommuner. En växande lokal arbetsmarknad innebär att obalansen mellan in- och utpendling minskar samtidigt som den lokala robustheten mot ekonomiska svängningar ökar.

Det behövs lokaler för näringslivet i olika typer av geografiska områden för att passa ett brett spektrum av branscher. Centrala lägen och andra platser med god tillgång till kollektivtrafik prioriteras för personal- eller besöksintensiva företag. Norrtälje ska dra nytta av Arlandaregionens tillväxt och positionera sig utifrån sitt strategiska läge för att locka företag inom kunskapsintensiva, tjänsteproducerande och personalintensiva branscher framför allt i Norrtälje stad. God kollektivtrafikförsörjning och digital infrastruktur/bredband är avgörande framgångsfaktorer. Tillgången till högre utbildning är också en viktig faktor för att skapa förutsättningar för branscbredd och ett blomstrande näringsliv. Goda kollektiva förbindelser till högskolorna

i Stockholm och Uppsala främjar möjligheten att höja kommunens utbildningsnivå för att därigenom säkerställa arbetskraft till teknik- och kunskapsintensiva företag.

Billiga, lite enklare lokaler är viktigt för att underlätta för företag att starta och växa, samt för kostnadskänsliga branscher. Sådana lokaler kan underlätta cirkulär ekonomi och återbruk.

Norrtälje har förutsättningar för ytkrävande verksamhetsetableringar vilket är lämpligt ur ett mellankommunalt perspektiv. Områden intill trafikplatser längs E18 och längs väg 77 prioriteras för denna typ av större etableringar som i viss mån kan vara störande och behöver god regional tillgänglighet för godstransporter. Framtagande av verksamhetsmark i dessa goda transportlägen är viktigt för att locka företagen. För att ta i anspråk dessa områden krävs omfattande utbyggnad av vatten och avlopp eftersom områdena ligger relativt långt från befintliga verksamhetsområden för vatten och avlopp.

Havet ger förutsättningar för areella näringar i form av fiske, musselodlingar, fiskodlingar m.m. Kapellskärs hamn är en viktig nod i en effektiv transportkedja som möjliggör snabba och hållbara transporter sjövägen av gods och passagerare till och från Stockholm- och Mälardalsregionen och angränsande länder på andra sidan Östersjön. Kapellskär ger upphov till många arbetstillfällen i kommunen.

Hållbar besöksnäring året runt

Norrtälje kommun ska utvecklas som en stark besökskommun med fler arbetstillfällen inom besöksnäringen. Besöksnäringen ska utvecklas hållbart och mindre säsonsberoende genom att bevara och

varsamt utveckla kultur- och naturmiljöer, utveckla sammanhängande vandrings-, cykel-, kanot- och kajakleder samt utbud av kultur. En för båtliv och skärgårdsliv attraktiv skärgård är beroende av tillgången på ren och orörd natur varför skärgårdsmiljö och kust ska bevaras och utvecklas varsamt med många naturhamnar. Gästhamnar, sjömackar och bevarande av naturhamnar är tillsammans med utvecklandet av replipunkter och sophämtning i skärgården viktiga förutsättningar för båtlivet i kommunen. Kommunen bör

även marknadsföra dessa kvaliteter. Tillgängligheten till kommunens olika besöksmål bör förbättras genom goda kommunikationer med buss, båt och cykel. Det bör tillkomma färjelinjer till fler destinationer inom såväl närregionen som runt Östersjön.

Kommunens kust- och skärgårdsmiljöer ska bevaras och utvecklas varsamt för att säkerställa områdenas värden samtidigt som båtlivet ska få ta plats.

Landstigning vid bryggan på Ångsö

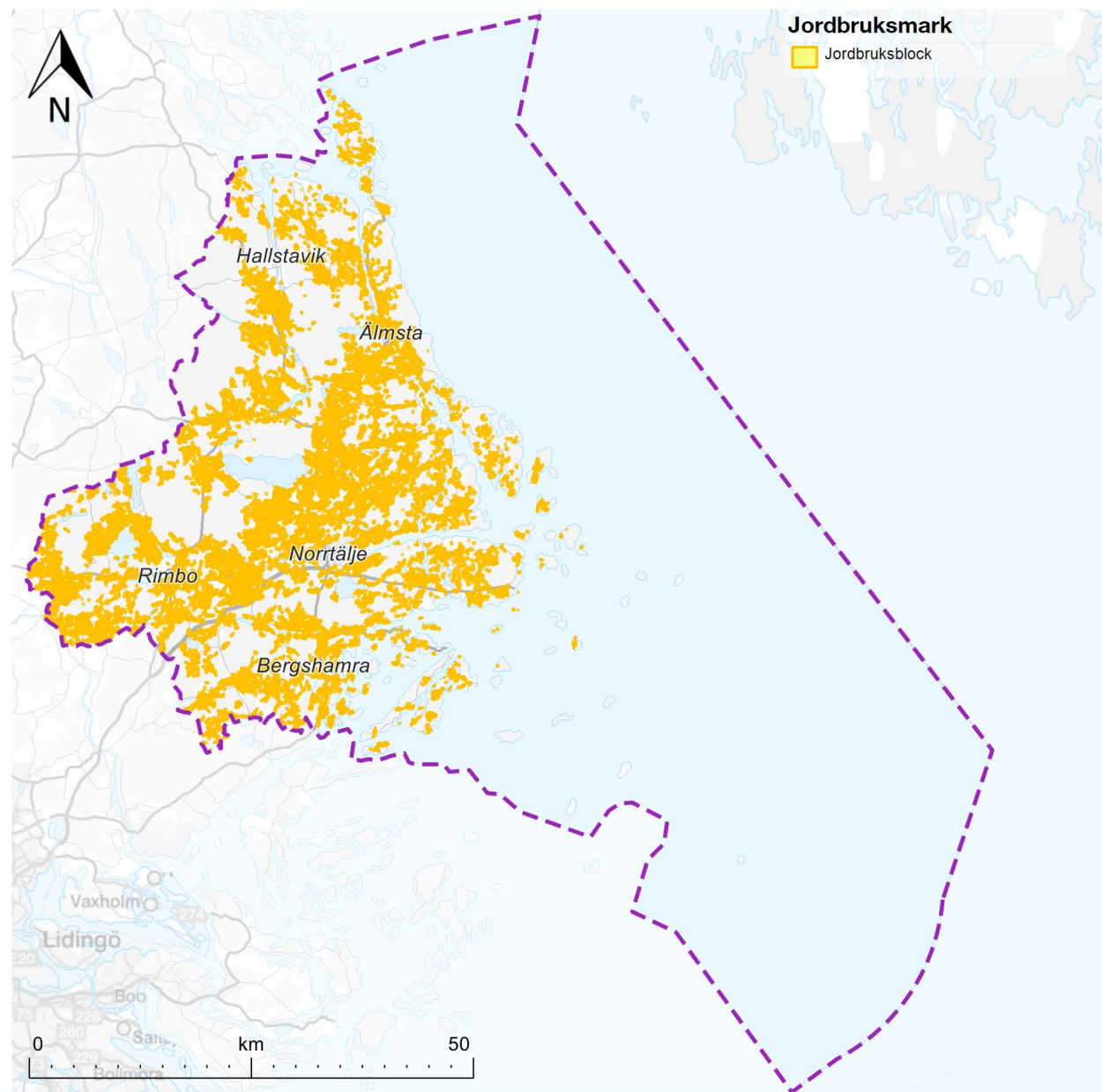
Gröna näringar

Jord- och skogsbruk är viktiga näringar för kommunen. Ett aktivt jordbruk bidrar till lokal livsmedelsproduktion, levande landsbygd och att bevara öppna landskap. Även hästnäringen bidrar till detta.

Jordbruksmark

Jordbruksmark är av nationell betydelse och skyddas enligt 3 kap 4§ MB. Odlingslandskapet är ett resultat av långvarigt nyttjande genom djurhållning, odling och uttag av ved och virke, vilket har skapat höga biologiska värden. Många av odlingslandskapets djur- och växtarter återfinns i gräsmarker som inte är påverkade av gödsling, samt i marker där slåtter finns kvar. För att bibehålla de biologiska värdena behöver områdena fortsatt hävdas genom bete eller slåtter. Ofta är naturvärdena sammanknutna med kulturhistoriska värden i området.

Som jordbruksmark räknas åkermark, men även ängs- och hagmark. Jordbruksmarken är av vikt för livsmedelsförsörjning men även en levande landsbygd, natur- och kulturmiljövärden, biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Med uttrycket "brukningsvärd jordbruksmark" menas mark som är lämpad för jordbruksproduktion. Brukningsvärdet bedöms i varje enskilt fall. Ofta bedöms jordbruksmark ha ett brukningsvärde även om den har tagits ur produktion och marken i nuläget inte används för livsmedelsproduktion. Om möjligt ska kompensatoriska åtgärder vidtas om jordbruksmark

ändå tas i anspråk. Jordbruksmarkens skydd ska ses mot bakgrund av att det är en begränsad resurs med avgörande betydelse för att säkra självförsörjningsgraden och trygga livsmedelsförsörjningen i Sverige. Enligt Stockholms läns livsmedelsstrategi ska länets livsmedels- och primärproduktion öka och sårbarheten i livsmedelskedjan minska. Livsmedelssektorn är en del av Stockholms innovations- och utvecklingskraft och för stad och landsbygd närmare varandra.

Jordbruksmark (enligt blockdatabasen) redovisas i hänsynskartorna.

Ställningstagande om jordbruksmark

Odlingslandskapet ska värnas och fortsätta brukas för att säkerställa lokal livsmedelsproduktion. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Viss jordbruksmark kan komma att tas i anspråk vid komplettering av ny bebyggelse i de orter som markeras i översiktsplanens utvecklingsinriktning; Norrtälje stad, Rimbo, Hallstavik, Älmsta och Bergshamra. Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse att utveckla bostäder och funktioner som hör till en mångfunktionell bebyggelse i dessa orter, för att de ska kunna fylla sina funktioner som centralort, kommundelscentrum och landsbygdsnod. Utveckling av dessa orter ger en sammantaget god bebyggd miljö där många får nära till service av olika slag. Det är vidare ett väsentligt samhällsintresse att dessa orter kan utvecklas oberoende av varandra, då de fyller en funktion för

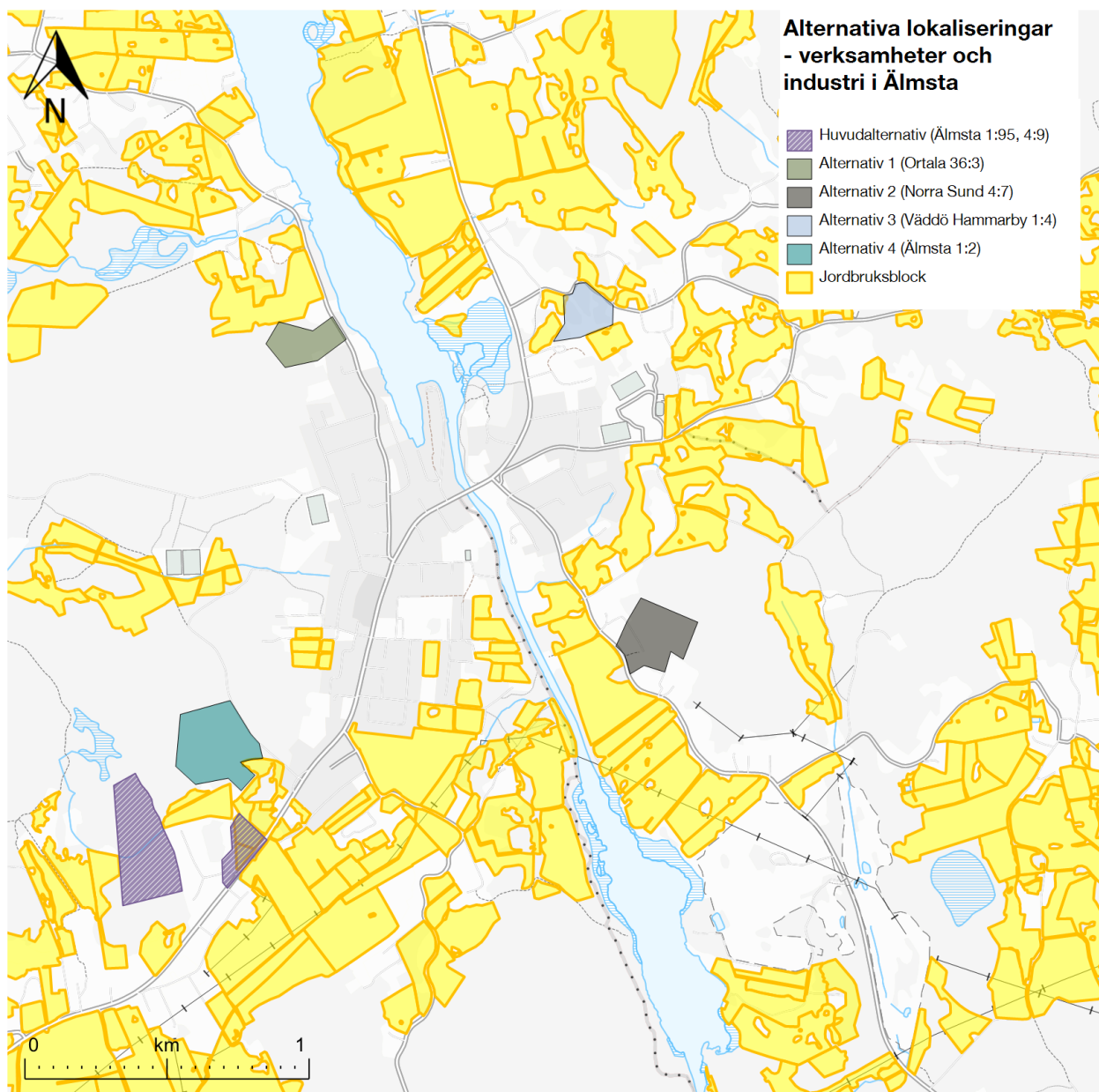
omgivande landsbygd med tillgång till samhällsservice, kultur- och fritidsanläggningar, kommersiell service och kollektivtrafik. Utöver dessa orter bedömer kommunen att det är ett väsentligt samhällsintresse att utveckla verksamheter i strategiska lägen.

Blockdatabasen

Blockdatabasen är Jordbruksverkets databas över mark som får ekonomiskt stöd för jordbruk i någon form. Den ger inte svar på om marken är brukningsvärd eller inte och det kan finnas ytterligare mark som utgör jordbruksmark. Det saknas ett samlat kunskapsunderlag som redovisar brukningsvärd jordbruksmark i kommunen. Jordbruksverkets databas bedöms ge tillräckligt god vägledning för efterföljande beslut och används därför i översiktsplanens hänsynskartor. Vid prövning av ärenden som berör jordbruksmark sker alltid en bedömning i varje enskilt fall om marken är brukningsvärd eller ej.

Jordbruksbebyggelse, Finsta

Alternativa lokaliseringar

Kommunen föreslår få områden på brukningsvärd jordbruksmark. Totalt finns drygt 30 000 ha jordbruksmark i Norrtälje kommun. Mindre än 0,2 % av jordbruksmarken i kommunen tas i anspråk av utbyggnadsområden för bostäder och verksamheter/ industri (drygt 60 ha). Merparten berörs av utbyggnadsområdet för verksamheter och industri vid en framtida trafikplats mellan väg 280 och en ny sträckning av riksväg 77 söder om Rimbo. Området är schematiskt ritat på markanvändningskartan då den framtida sträckningen av riksväg 77 ännu inte har avgjorts. Jordbruksmark som tas i anspråk kan därför komma att minska när området studeras närmare. Vägreservat och järnvägsreservat berör också jordbruksmark. Hur mycket jordbruksmark som kommer behöva tas i anspråk beror på var inom korridorerna infrastrukturen hamnar.

I arbetet med översiktsplanen har kommunen analyserat hur behovet av bostäder och arbetsplatser kan tillgodoses genom att alternativa områden tas i anspråk. De områden som kommunen ändå bedömer behöver förläggas på jordbruksmark är följande:

Del av Älmsta 1:95 och 4:9 (verksamheter)

Några förutsättningar för den alternativa lokaliseringen är att den behöver ligga inom RUFSS avgränsning för landsbygdsknod, ha koppling till befintlig infrastruktur, inte ligga inom eller i anslutning till samlad bostadsbebyggelse eller annan känslig markanvändning, inte ligga inom strandskyddsområde, inte ligga på annan brukningsvärd jordbruksmark och inte ligga inom områden där det inte går att uppfylla länsstyrelsens rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå.

- Västra delen av Älmsta har mycket dåligt vägnät

och utgör tätortsnära natur.

- Norra Älmsta (Ortala 36:3). Planändring krävs. Strandskydd återinträder vid upphävande av plan. Anslutande väg inte rekommenderad för farligt gods. Veldig kuperat.
- Norra Sund 4:7, inte rekommenderad väg för farligt gods, längre från centrum. Inom riksintresseområde för naturvård. Långt från verksamhetsområde för VA. Grundvattenskydd. Berg. Veldig kuperat.
- Vaddö-Hammarby 1:4<1, Riksintresse för naturvård. Planlagt för grönområde, dvs tätortsnära natur. En kort bit är inte rekommendera farligt godsled. Tung trafik behöver passera några bostäder. Inte verksamhetsområde för VA. Precis intill en folkhögskola och tillhörande bostäder. Fornlämningar (gravfält)
- Älmsta 1:2 mfl, norr om föreslaget område. Relativt nära verksamhetsområde för VA. Relativt plant. Stor fossil åker (fornlämning). Tätortsnära natur. Väg behöver uppgraderas.

Salmunge

Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse att kunna utveckla befintlig anläggning även om det innebär att viss jordbruksmark behöver tas i anspråk. Det kan inte ses som ett rimligt alternativ att flytta anläggningen till annan plats. Att koncentrera avfallshantering till andra befintliga anläggningar i kommunen kan inte heller ses som ett rimligt alternativ då det skulle medföra försämrade tillgänglighet för boende och företagare.

Industriområde framtida korsning väg 77/280 Behovet är stora ytor för transportintensiva yrkrävande, störande verksamheter. Kommunen har pekat ut flertalet sådana områden men kommunen bedömer ändå att behovet av arbetsplatser i närheten av Rimbo är stort. Några förutsättningar för en alternativ lokalisering är närhet till korsningspunkten, inte för nära bostäder, inte annan brukningsvärd jordbruksmark och inte ligga inom områden där det inte går att uppfylla länsstyrelsens

rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå. I dagsläget är det på grund av att vägsträckning för väg 77 inte är beslutad svårt att förutsäga om och hur mycket jordbruksmark som behöver tas i anspråk. Området behöver studeras vidare i ett senare skede.

Området vid trafikplats Rösa vid E18 kan eventuellt ses som en alternativ placering.

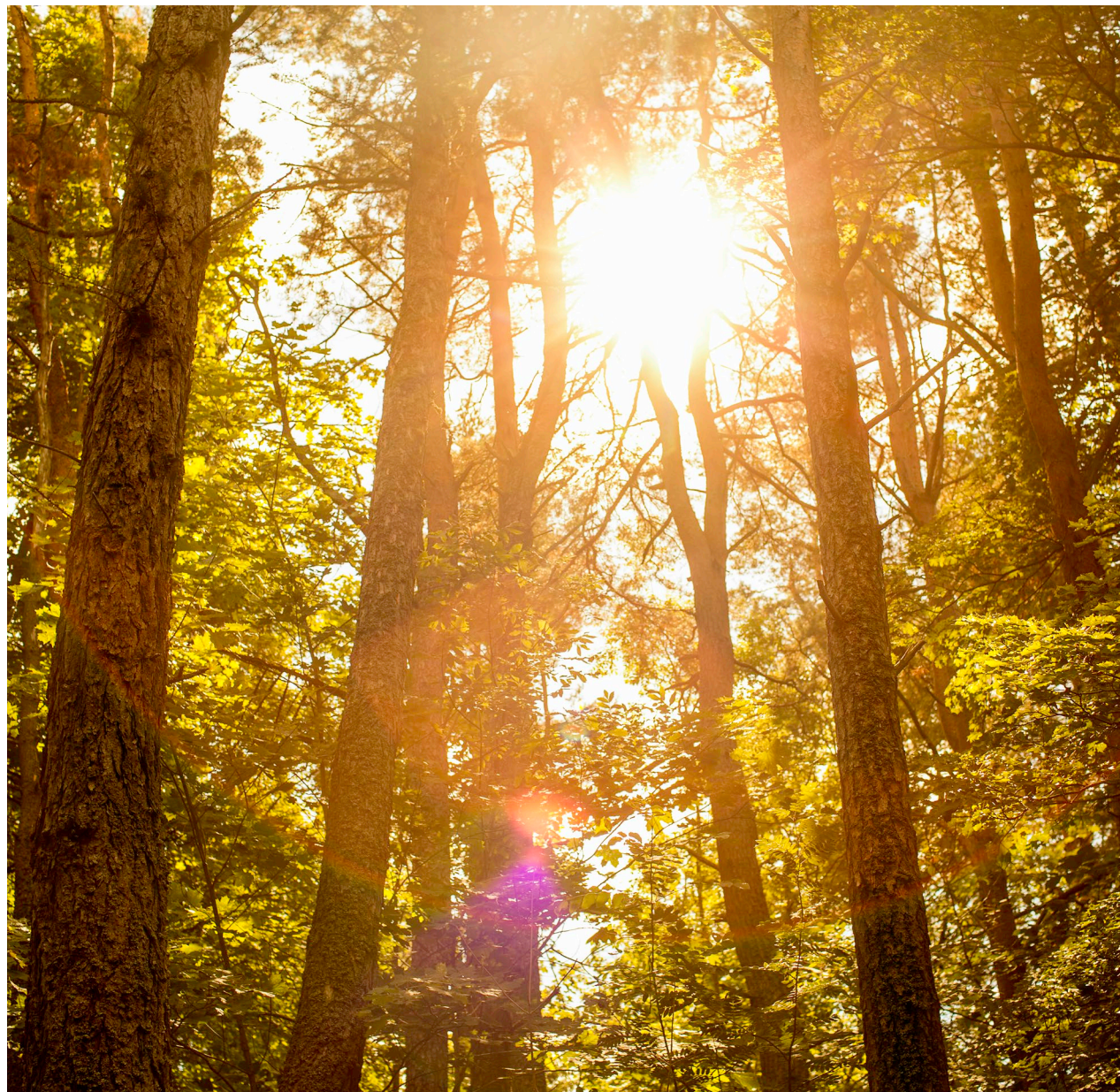
Jordbruk, Rimbo

Skogsbruksmark

Skogsbruksmark som har betydelse för skogsnäringen är av nationell betydelse och skyddas enligt 3 kap 4§ MB. Många skogsområden har höga naturvärden. Nyckelbiotoper är skogsområden som kan vara hemvist för rödlistade arter och är därför särskilt ekologiskt känsliga. Nyckelbiotoper har betydelse för den ekologiska funktionen i skogslandskapet och många är känsliga mot avverkningar. I Norrtälje kommun finns över 1 200 nyckelbiotoper. Det stora antalet beror framför allt på att skogen har brukats på ett sätt så att det har uppstått höga naturvärden i form av gammal skog, död ved och hög andel lövträd. Det finns även många nyckelbiotoper som är beroende av adekvat skötsel för att värdena ska bestå, till exempel avverkning av gran som skuggar gamla ekar.

Ställningstagande om skogsbruksmark

Skogsmark som har nationell betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. Skog med höga naturvärden bör bevaras och skyddas, särskilt tätortsnära skog för att säkerställa tillgång till rekreation och friluftsliv. Skogsmark som klassas som kategori 1 och 2 enligt svensk inventeringsstandard för naturvärdesinventeringar bör skyddas. Kommunen ska verka för att andelen hyggesfritt skogsbruk ökar på den kommunala marken.

Skog

Natur och friluftsliv

Norrtälje kommuns grön- och blåstruktur sträcker sig över kommungränser och är en viktig del i den regionala grönstrukturen. Grön- och blåstrukturer utgörs av livsmiljöer för växter och djur. Livsmiljöerna i sin tur formar ekologiskt funktionella nätverk som är en förutsättning för biologisk mångfald och hållbara ekosystem. Den biologiska mångfalden spelar en avgörande roll för att ekosystem ska fungera och utföra grundläggande funktioner, så som pollinering och rening av luft och vatten. Grön- och blåstrukturerna ger även värden som är viktiga för människors hälsa och välmående. Vistelse i naturområden minskar till exempel stress och psykisk ohälsa och inverkar positivt på barns koncentrationsförmåga och motoriska utveckling. Grön- och blåstrukturen är även viktig för att skapa motståndskraft mot klimatförändringar och extremväder.

Riktlinjer natur och friluftsliv

- Bevara, skydda och sköta vatten- och grönområden med höga natur-, kulturmiljö- och friluftsvärden eller en klimatreglerande funktion. Kommunen ska, i samverkan med berörda aktörer, initiera och verka för att öka andelen skyddad natur, särskilt tätortsnära natur.
- Stärka den biologiska mångfalden samt värna och utveckla ekosystemtjänster.
- Värna spridningskorridorer för djur och växter. Fragmentering av populationer och livsmiljöer ska undvikas.
- Undvika att exploatera mark som klassas som kategori 1 och 2 enligt svensk standard för naturvärdesinventeringar.
- Värna odlingslandskapet och säkerställa tillgång till brukningsbar mark. Ändra endast användning

av befintlig jordbruksmark om ändamålet är av väsentligt samhällsintresse och om alternativ som inte tar jordbruksmark i anspråk har utretts och funnits olämpliga.

- Planera för att park- eller grönområde ska finnas inom 300 meter från bostäder och i nära anslutning till äldreboende, förskolor och grundskolor.
- Planera för gröna inslag bland bebyggelsen och en hög grönytefaktor genom exempelvis parker, grönstråk, gröna tak, träd i gatumiljöer mm. I tätastadsmiljöer ska kommunen verka för multifunktionella ytor.

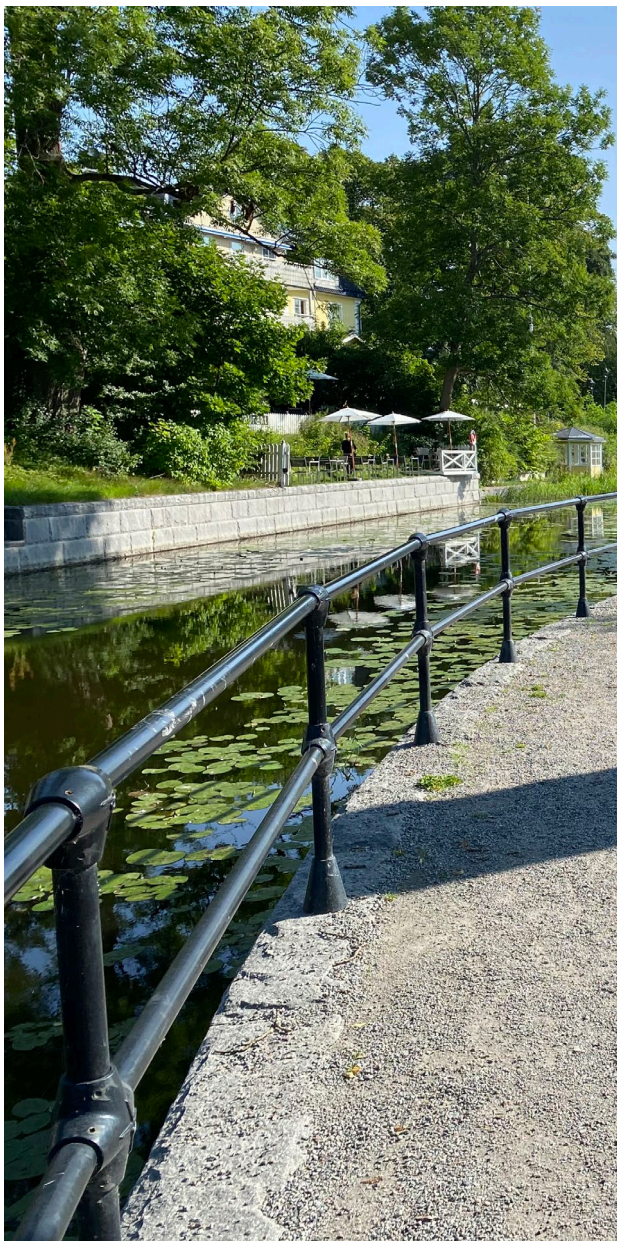
- Förbättra tillgängligheten till natur- och rekreationsområden genom kollektivtrafik, vandrings-, cykel-, kanot- och kajakleder med mera.
- Värna strandskyddet för att säkerställa allmän tillgång till kust, sjöar och vattendrag. Det rörliga friluftslivet ska särskilt beaktas.
- Behålla eller återskapa naturliga vatten och strandzoner så långt möjligt, både i landskapet och i kommunens tätorter.
- Tillämpa en skadelindringshierarki vid planering och byggande.

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald är ett samlingsbegrepp för variation mellan arter, inom arter och livsmiljöer. Med biologisk mångfald menas den genetiska variationen hos individerna inom en art, variationen mellan olika arter och mellan olika naturtyper och landskap. Den biologiska mångfalden spelar en avgörande roll för att ekosystem ska fungera och naturens grundläggande funktioner, såsom pollinering och rening av luft och vatten.

Rödlistade arter

Rödlistning av arter är ett system för att ge en prognos över risken att en art dör ut. Det är ett hjälpmedel för att kunna visa hänsyn till arter som är hotade eller som minskar i antal. Rödlistan har flera olika nivåer som indikerar hur det går för en viss art. Arter som är med på rödlistan kan omfattas av skydd enligt Artskyddsförordningen.

Åpromenaden, Norrtälje stad

Skadelindringshierarki

Negativa effekter på den gröna infrastrukturen av en exploatering ska hanteras utifrån en skadelindringshierarki. Negativa effekter på den gröna infrastrukturen av en exploatering ska hanteras utifrån en skadelindringshierarki. Naturvårdsverket har definierat skadelindringshierarkin som ett hierarkiskt synsätt som innebär att skador i första hand undviks, i andra hand bör skadorna minimeras genom hänsynsfull utformning och endast i sista hand bör de kompenseras.

Aspekter som riskerar att påverka den gröna infrastrukturen negativt:

- Förlust av livsmiljöer. Bland annat genom exploatering av markområden eller förtätning

av befintlig bebyggelse. Förlust kan även uppstå som en kumulativ effekt av flera mindre åtgärder.

- Fragmentering och barriäreffekter. Exempelvis genom utbyggnad av infrastrukturen, markanvändning inom jord- och skogsbruket.
- Störning och obalans i ekosystemet. Förändrad eller utebliven skötsel och fragmentering av markområden leder till att livsmiljöer och spridningssamband förändras eller minskas för olika arter. Övergödning och föroreningar av sjöar och vattendrag har samma effekt.
- Brister i planering. Det finns en risk att samband förbises eller skadas vid planering inom och över kommungränser och mellan aktörer, både rumsligt och över tid.

Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen är en del av miljöbalken och omfattar regler för att säkra fridlysta arters överlevnad. Förordningen utgår ifrån EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att bevara den biologiska mångfalden. Artskyddsförordningen omfattar alla vilda fåglar och ett antal djur och växter. Olika arter har olika skydd.

Grönytefaktor

Grönytefaktor är en räknemodell för att säkerställa tillräcklig mängd vegetation eller vatten i en byggd miljö. Syftet är att på ett systematiskt och kvantitativt sätt diskutera gröna kvaliteter vid byggande och uppnå bra mikroklimat, luftkvalitet och rekreativa friytor. Olika sorters grönytor ges olika värde och därmed olika ekoeffektivitet. Grönytefaktor är kvoten mellan den "ekoeffektiva ytan" och hela tomten eller fastighetens yta.

Biologisk mångfald

En rik biologisk mångfald ökar möjligheten för ekosystem att anpassa sig vid långsiktiga förändringar, ger motståndskraft vid tillfälliga störningar och ger höga upplevelsevärden.

Det nationella miljö kvalitetsmålet "Ett rikt växt och djurliv" anger att statusen för naturligt förekommande arter och naturtyper ska vara gynnsam. I Norrtälje finns många rödlistade arter som är knutna till olika naturmiljöer. Ett intensivt skogsbruk, fragmentering och igenväxning av öppna landskap med ängar och hagar utgör ett hot mot många arter.

Vid planering är det viktigt att utreda hur den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster påverkas. Områden som består av marktyper som har stor kapacitet att tillhandahålla många ekosystemtjänster bör om möjligt undantas från exploatering. Genom att öka andelen vegetation i annars hårdgjorda områden och sträva efter multifunktionella grönytor förbättras livsmiljöerna för många arter. Dessutom ökar potentialen att hantera stora vattenmängder, rena luften och bidra till lokal temperaturreglering. Kommunens miljö- och klimatstrategi anger riktlinjer för hur biologisk mångfald ska utvecklas för att bevara ett rikt växt- och djurliv och skapa välbefinnande och ett rikt liv för kommuninvånarna.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger människan. Exempelvis att ge renare luft och vatten, ge mat på tallriken eller motverka katastrofer som översvämningar och skogsbränder. Ett ekosystem kan vara en avgränsad mark- eller vattenyta där levande växter, djur, insekter och mikroorganismer lever i ett kretslopp och är beroende av och påverkar varandra. Ett ekosystem kan vara en skog, stadspark, insjö men också hela planeten. Ekosystemtjänster brukar delas in i fyra kategorier:

Stödjande – grundförutsättningarna

Ekosystemens grundläggande funktioner, själva förutsättningarna för att de andra ekosystemtjänsterna ska fungera, som livsmiljöer för växter och djur och förmågan att bryta ned organiskt material. Avgörande för biologisk mångfald och naturliga kretslopp.

Reglerade – förbättrar livsmiljön

Naturens förmåga att reglera och minska negativa effekter, exempelvis hantera dagvatten och översvämning. Bidrar till att förbättra vår livsmiljö genom att till exempel rena luften, pollinera, förbättra klimatet eller skydda mot extremväder.

Försörjande – ger oss mat och råvaror

Naturens produkter såsom mat, energi, vatten och råvaror som vi behöver för att överleva och för att leva ett gott liv.

Kulturella – får oss må bra

Naturens förmåga att bidra till människans hälsa och välbefinnande, minska stress och ge inspiration och kunskap.

Höga naturvärden

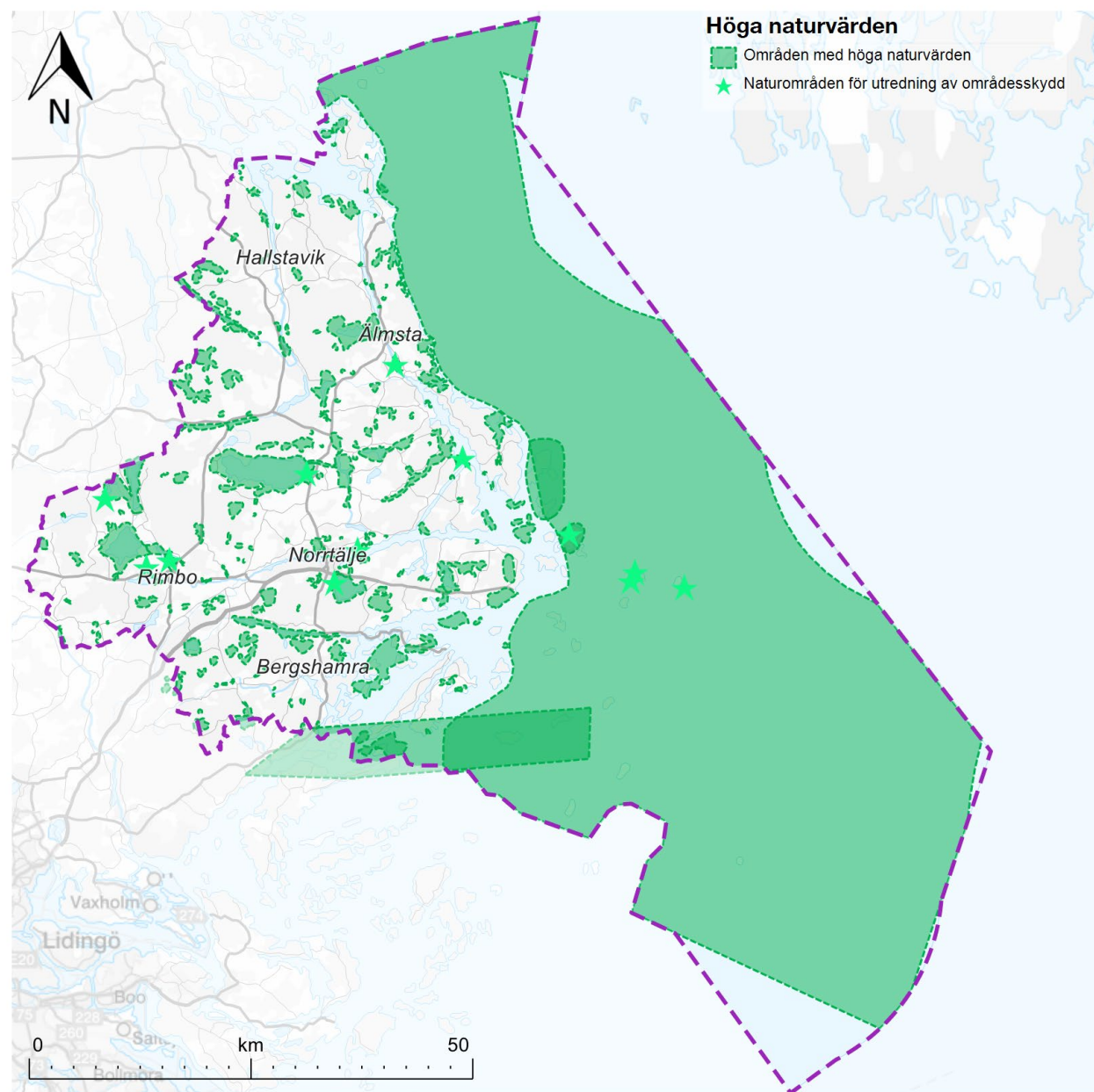
I Norrtälje kommun finns höga biologiska värden i både land-, sötvattens- och marina områden. Värdena har stor betydelse för människor, växter och djur. Flera av de värdefulla landmiljöer, sjöar och vattendrag samt havs- och skärgårdsmiljöer med höga naturvärden har samlats på en hänsynskarta. Kartan är dock inte heltäckande, det finns höga naturvärden och rödlistade arter på fler ställen. Vissa av områdena omfattas av lagstadgat områdesskydd eller ingår i riksintressen för naturvården. Naturmiljöer med kalkrika jordarter, gamla skogar, våtmarker, sjöar och vattendrag, odlingslandskap med åker, ängs- och betesmarker samt skärgårdshavet är av särskild betydelse i kommunens grönstruktur. I innerskärgården har framför allt de grunda havsvikarna stor betydelse för biologisk mångfald. I ytterskärgården finns flera områden som är viktiga häckningsområden för fågel och sälområden. I bebyggda områden kan det finnas betydelsefulla områden för biologisk mångfald och grön infrastruktur av mer lokal karaktär.

Ställningstagande om höga naturvärden

Områden med höga naturvärden ska bevaras, skyddas och skötas så att natur- och friluftslivsvärden består. Exploateringsföretag och andra ingrepp ska så långt möjligt undvikas. Vid exploatering i områden med höga naturvärden ska skadelindringshierarkin tillämpas så att ekologiska funktioner upprätthålls.

Naturområden för utredning av områdesskydd

För vissa områden med höga naturvärden bör förutsättningarna för områdesskydd enligt miljöbalken utredas. På kommunal mark gäller det till exempel Bols mossen, Bränd-Hallskär-Arkipelag, Carlberg, Gisslingö, Kista hav, Kläppenarkipelagen, Mellingeholm,

Näset, Runö-arkipelagen, Sessön, Svanberga och Vätö huvud.

Bolsmossen

Bolsmossen är belägen strax väster om Rimbo samhälle. Mossen är egentligen ett kärr som omges av talkkärr och sumpskogar. I myrområdet och omgivande skogsbestånd förekommer många rödlistade och sällsynta arter.

Bränd-Hallskär arkipelag

I Söderarms skärgård, i Rådmansö socken, äger Norrtälje kommun tre mindre områden; Runö, Bränd-Hallskär och Kläppen. Områdena består av mindre öar, skär vikar och delar av öppnare fjärdar. De tre områdena omfattar totalt 73 st öar och skär som omfattar 39 ha land och ca 330 ha vatten.

Carlberg

Ängen vid torpet Carlberg i Fasterna socken är en av de ytterst få återstående lieslagna slätterängarna i Norrtälje kommun. Den har mycket höga naturvärden och en mängd sällsynta och hotade arter.

Gisslingö

Gisslingö är av högsta naturvärde främst genom den gamla, opåverkade skogen samt genom de hydrologiskt opåverkade myrsjöarna och de öppna mossarna och kärren. Området hyser flera hotade och sällsynta arter.

Kista hav

Området utgör en mosaik av olika hävdberoende livsmiljöer. Det mångformiga betespräglade landskapet utgör i sig ett stort värde, men här finns också

kalkgräsmarker, silikatgräsmarker och rikkärr samt den sällsynta orkidén gulyxne.

Kläppenarkipelagen

I Söderarms skärgård, i Rådmansö socken, äger Norrtälje kommun tre mindre områden; Runö, Bränd-Hallskär och Kläppen. Områdena består av mindre öar, skär vikar och delar av öppnare fjärdar. De tre områdena omfattar totalt 73 st öar och skär som omfattar 39 ha land och ca 330 ha vatten.

Mellingeholm

Mellingeholm är ett gammalt säteri där huvudhuset revs under 1900-talet men där ekmiljön som anlades av Oxenstierna under 1600-talet står kvar, vid en ålder på ca 500 år. Området som idag betas är således rikt på gamla, spärrgreniga jätteeckar och hyser ett flertal hotade och sällsynta arter. Det är också ett populärt strövområde.

Näset

Näset är en udde som skjuter ut i sjön Syningens södra del och består av barrskog, spärrgreniga ekar, död ved och sällsynta arter. Skogsområdet är också av stor betydelse för det lokala friluftslivet i Rimbo

Runö-arkipelagen

I Söderarms skärgård, i Rådmansö socken, äger Norrtälje kommun tre mindre områden; Runö, Bränd-Hallskär och Kläppen. Områdena består av mindre öar, skär vikar och delar av öppnare fjärdar. De tre områdena omfattar totalt 73 st öar och skär som omfattar 39 ha land och ca 330 ha vatten.

Svanberga

Skogsområdet vid Svanberga utgörs av en bred udde i sjön Erken med lövlundar, barrskog, död ved och gamla aspar. Växtlivet är artrikt med förekomst av flertalet sällsynta arter, bland annat fyrflikig jordstjärna, grön sköldmossa, stor aspticka och orkidéen nästrot.

Sässön

Sässön är ett kuperat område ute i norrtäljeviken med gammal barrskog och betade ädellövträdsområden med höga naturvärden och ett flertal sällsynta och hotade arter. Området utgör också ett populärt promenadstråk.

Vätö huvud

Skogsområdet vid Vätö huvud har mycket höga dokumenterade naturvärden och består av hållmarkstallskog, barrskog, lövskog och blandskog. Området gränsar i tre väderstreck mot havet. Lövinslaget är mycket stort. Det finns många gamla spärrgreniga aspar och ekar i området samt mycket lågor och död ved. I området finns flertalet hotade och sällsynta arter som till exempel aspfjädermossa, aspgelélav och lunglav. Det är även av stor betydelse för det lokala friluftslivet.

Ställningstagande om naturområden för utredning av områdesskydd

Förutsättningarna för områdesskydd enligt miljöbalken bör utredas.

Grön infrastruktur

Norrtälje kommun tillhör ett av de artrikaste områdena i hela landet, genom ett småskaligt och varierat landskap från skärgård till odlingslandskap och skogar. Naturmiljöer med kalkrika jordarter, gamla skogar, våtmarker, sjöar och vattendrag är av särskild betydelse i kommunens grönstruktur. Den gröna infrastrukturen behöver ses i ett regionalt perspektiv där samverkan mellan kommunernas planering är viktigt. Stråk med hög täthet av värdefulla områden bör ges förutsättningar att hänga samman och kopplas till värdestråk i angränsande kommuner för att säkerställa spridningskorridorer för växter och djur. En fungerande grön infrastruktur i Norrtälje kommun upprätthålls genom en kombination av skydd, återställande, planering och hållbart nyttjande så att fragmentering av populationer och livsmiljöer inte sker och den biologiska mångfalden i landskapet bevaras.

Det finns en regional handlingsplan för den gröna infrastrukturen i Stockholms län. Handlingsplanen

beskriver insatsområden där åtgärder är angelägna för att bibehålla och utveckla en grön infrastruktur. Utgångspunkten är att uppnå nationella och internationella miljömål, mål för friluftspolitiken och att bibehålla ett hållbart samhälle.

Norrtälje kommun berörs av samtliga åtgärdsområden.

- Hav och kust
- Sjöar och vattendrag
- Våtmarker
- Odlingslandskap
- Skog och trädklädda marker
- Stadsmiljö och bebyggelse
- Friluftsliv och tillgång till natur
- Klimatanpassning
- Samordning, samverkan och långsiktighet.

En övergripande kartläggning och analys av den gröna infrastrukturen i Norrtälje har genomförts som underlag till översiktsplanen. Värdekärnor, stödhabitat och värdestråk har kartlagts för naturtyperna; kust och

hav, sjöar, vattendrag, barr- och lövskog, våtmarker samt för odlingslandskapet. Kartläggningen utgår ifrån Länsstyrelsen i Stockholms regionala handlingsplan för grön infrastruktur (Länsstyrelsen i Stockholm, 2019). Naturtyperna har valts med stöd av de naturtyper som förekommer i den regionala handlingsplanen, liksom definitionerna av dessa. Kartläggningen för Norrtälje kommun tillhandahåller ett mer kommunspecifikt underlag med högre detaljeringsgrad än för länet. I detta kapitel beskrivs de naturtyper som kartlagts. I underlagsrapporten finns mer detaljerad information samt kartor över värdekärnor, stödhabitat samt värdestråk för respektive naturtyp.

Den högsta tätheten av värdestråk för samtliga naturtyper redovisas i hänsynskartorna.

Ställningstagande om grön infrastruktur – land och sötvatten

Den gröna infrastrukturen behöver ses i ett regionalt perspektiv där samverkan mellan kommunernas planering är viktig.

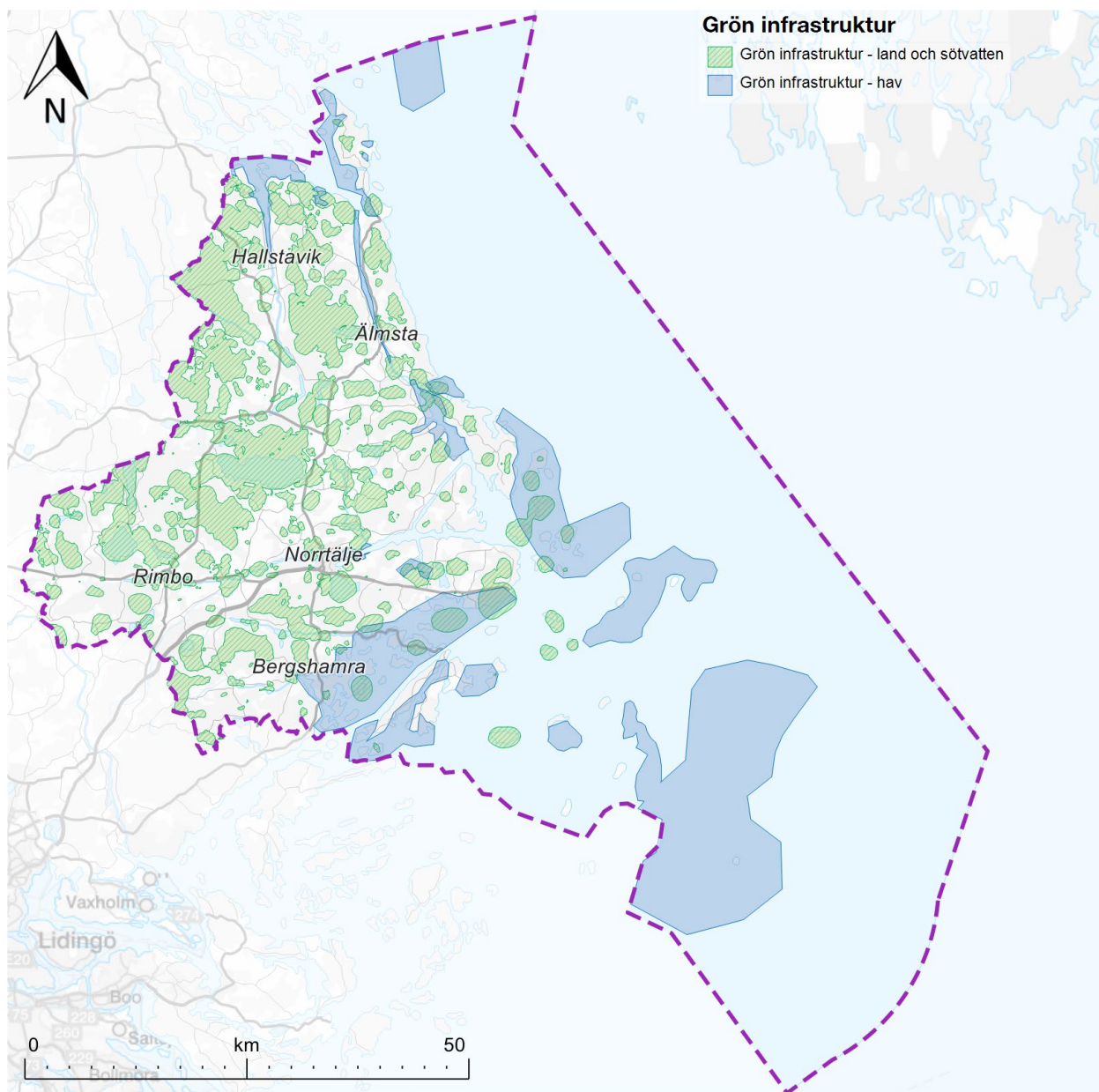
Ställningstagande om grön infrastruktur – hav

Havs- och skärgårdsmiljöerna behöver ses i ett nationellt och regionalt perspektiv där samverkan mellan kommunernas planering är viktig.

Grön infrastruktur

Grön infrastruktur är ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden, samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet (Naturvårdsverket 2022).

Kust och hav

Östersjön har både höga naturvärden och attraktiva livsmiljöer för människor. En del områden är naturreservat eller Natura 2000-områden. Det finns även höga kulturmiljövärden i såväl kustbandet som i havet. Kust- och havsområden används för fiske, sjöfart, energi och eldistribution samt för rekreation och friluftsliv. Det krävs avvägningar mellan olika intressen för att skydda havet som långsiktig resurs. Ekosystemen behöver fungera för att kunna leverera de ekosystemtjänster som efterfrågas, såsom exempelvis produktion av livsmedel, rekreation och upplevelser. Miljön i Östersjön behöver förbättras för att uppnå god miljöstatus.

Havet utgör nästan två tredjedelar av Norrtälje kommuns totala yta. I kommunens skärgård finns ca 13 000 öar, holmar och skär med omgivande grunda vattenområden. Kustvattnet har en varierad karaktär med trösklar och djuphålur. Bottnarna varierar från sand- och lerbottnar i de skyddade lägena till sten- och klippbottnar i mer vågpåverkade lägen.

Grunda havsvikar, havsnära våtmarker, tångskogar, musselbankar samt häckningsområden för fågel och säl har högt värde i kommunen. Grunda, skyddade havsvikar är viktiga platser för skärgårdens fiskar och fåglar. Landhöjningen medför att grunda vattenområden delas in i olika successionsstadier. Alla stadier är viktiga för den biologiska mångfalden och fungerar som viktiga rekryteringsområden för olika fiskarter. Grunda havsvikar redovisas i hänsynskartorna.

Innerskärgården närmast kusten liknar ett insjölandskap med långgrunda vikar, skog och odlad mark. Stränderna är ofta ianspråktaga av fritidshus och småbåtshamnar.

De oexploaterade strandavsritten har därför stor betydelse för det rörliga friluftslivet och den biologiska mångfalden och havets ekosystemtjänster.

Ställningstagande om grunda havsvikar

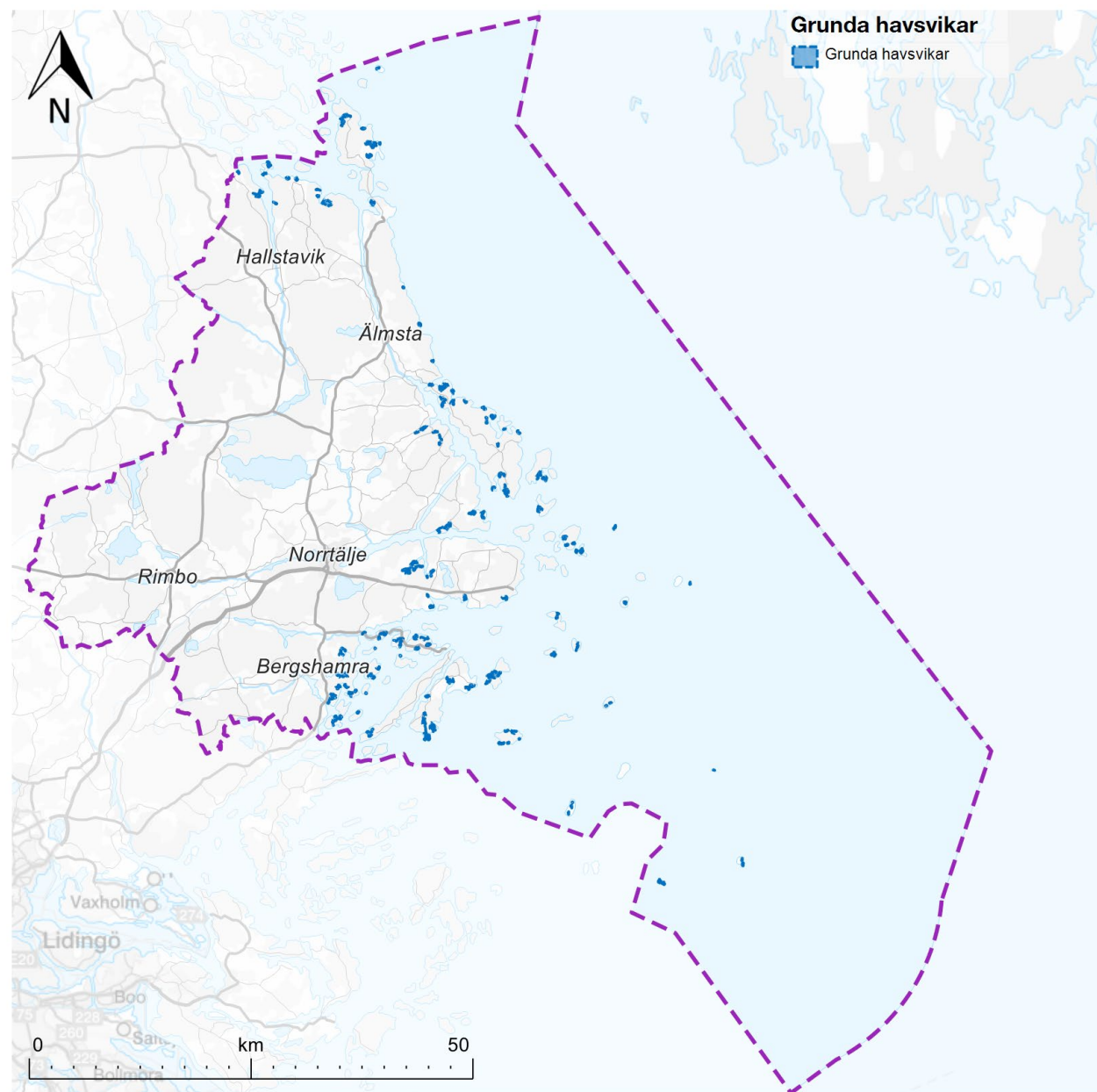
Grunda havsvikar ska bevaras orörda i så stor utsträckning som möjligt och nya bryggor och andra fasta anläggningar får endast anläggas om negativ påverkan på naturmiljön kan undvikas.

Statlig och kommunal planering av havet

Planering av kust- och havsområden kräver ett helhetsperspektiv där kopplingen mellan land och hav tydliggörs. Verksamheter, transportleder, kultur- och naturmiljöer med mera långt inåt land kan ha starka kopplingar mot havet. Planering av havsområden innebär också en planering i tre dimensioner; på botten, i vattnet och i luften.

Kustkommunerna ansvarar för översiktsplaneringen på land, för kusten och för territorialhavet. Staten ansvarar för planeringen i Sveriges ekonomiska zon och svenskt territorialhav en nautisk mil utanför baslinjen. Kommunens och statens ansvar överlappar alltså varandra i den del av territorialhavet som ligger utanför en nautisk mil utanför baslinjen. Regeringen beslutade om havsplan för Östersjön den 10 februari 2022. Havsplanen anger sjöfart, försvar, natur och generell användning av berört havsområde inom Norrtälje kommun. Särskild hänsyn ska tas till höga natur- och kulturmiljövärden. Översiktsplanen anger samma användning av havet som den statliga havsplanen i den del av territorialhavet där båda planerna gäller. Havsplanen ska bidra till att:

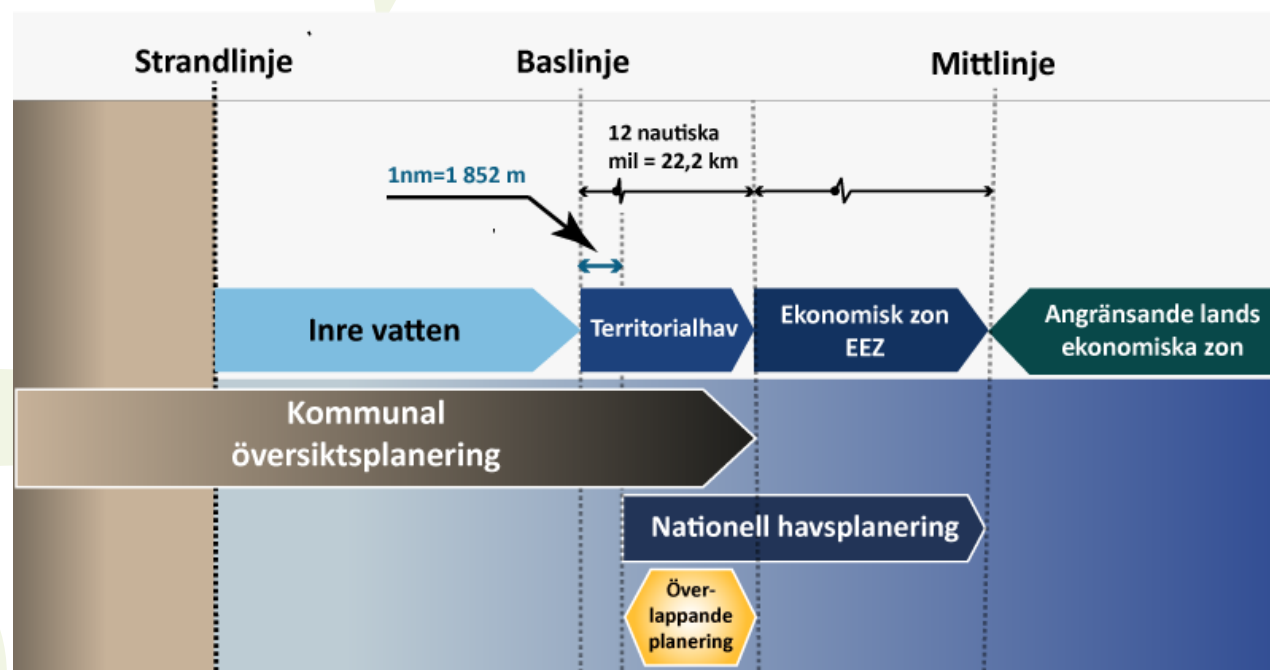
- Nå och upprätthålla god miljöstatus i havsmiljön

- Använda havets resurser hållbart så att havsanknutna näringar kan utvecklas
- Främja samexistens mellan olika verksamheter och användningsområden.

Ett förslag till ny havsplan var ute på samråd under hösten 2023. Det nya förslaget har ett större fokus på energiproduktion (havsbaserad vindkraft) än den gällande havsplanen. Inom Norrtälje kommun innebär förslaget till ny havsplan ingen väsentlig skillnad jämfört med den gällande havsplanen. Inga föreslagna energiområden eller alternativa energiområden har

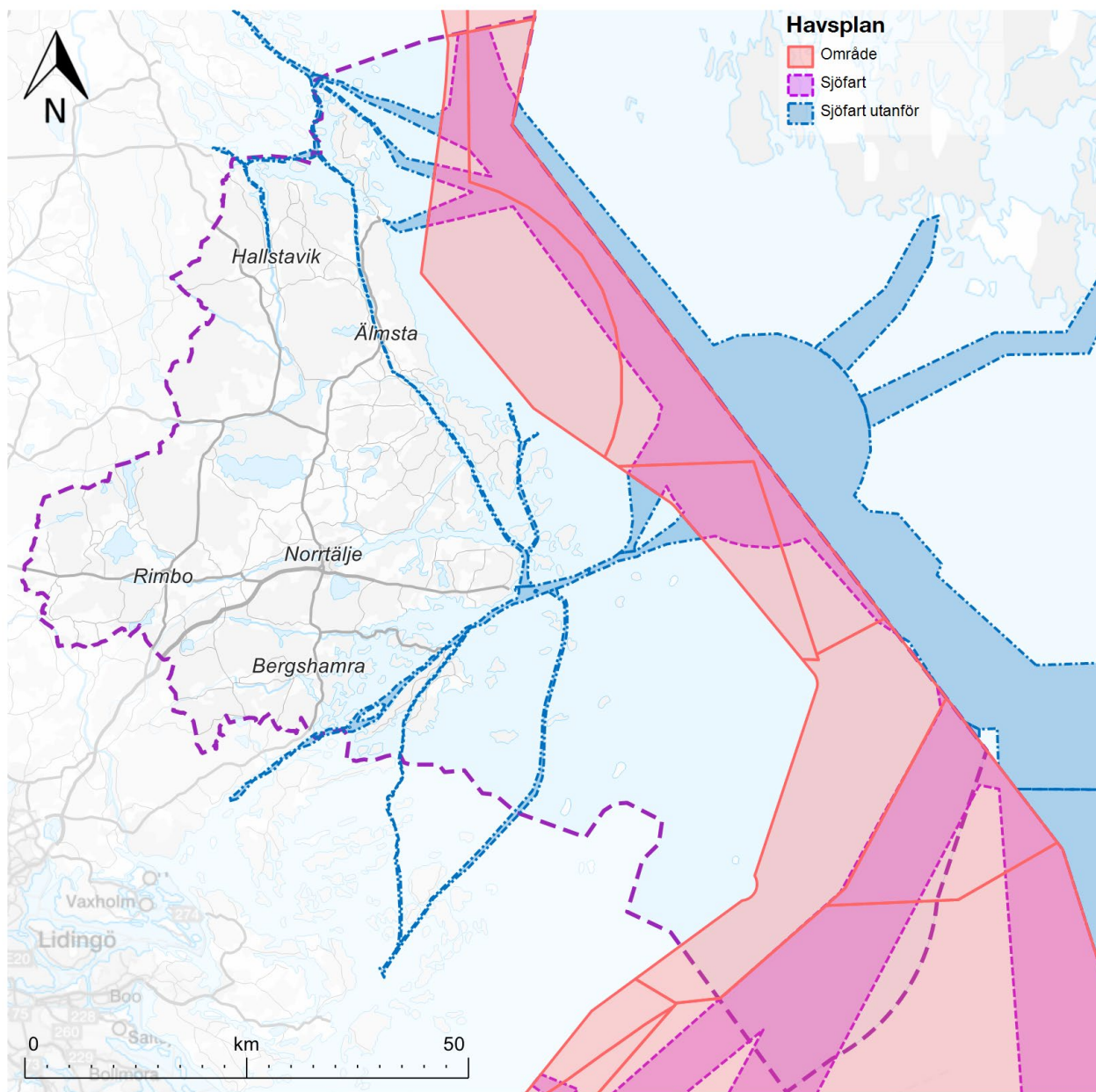
tillkommit inom kommunens havsområde. Vissa förändringar i havsplaneområdenas avgränsning och benämning har skett till följd av nytillkomna energiområden söderut. Detta medför dock ingen innehållsmässig skillnad för Norrtälje kommun. Det utpekade riksintresseområdet för energiproduktion vid Svenska Björn bedöms i havsplanen fortsatt inte vara förenligt med riksintresseanspråk för totalförsvaret. Försvarsintressena ges därför fortsatt företräde även i förslaget till ny havsplan.

Kommunens och statens ansvarsområden vid havsplanering Källa: PBL kunskapsbanken, Boverket

Klippor vid havet

Sjöar och vattendrag

I Norrtälje kommun finns det cirka 300 sjöar. Vattennivåerna sänktes i nästan 90 % av sjöarna mellan 1880-talet och 1920-talet genom att sjöarnas utloppströskel sänktes och vattendrag rätades ut.

En stor del av kommunens sjöar och vattendrag är näringsrika med höga halter av fosfor och kväve. Det beror dels på omgivande jordarter, dels på mänsklig påverkan i form av dikning, sänkning av vattennivåer och avlopp. Jordarterna i kommunen domineras av kalkrik morän och olika typer av lera. I de lägre delarna i landskapet finns näringsrik lera och genom dessa områden rinner vattensystemens nedre lopp innan de når havet. Sjöarna i kommunen har generellt höga pH-värden och hög buffringsförmåga, då försurande ämnen neutraliseras av den kalkrika marken. Det kalkrika vattnet ger också förutsättning för kalkkrävande vattenorganismer som kransalger. Kommunen har flera kransalgssjöar med sällsynta arter. Kransalgssjöarna är viktiga värdekärnor i kommunen. Erken är en kransalgssjö, det vill säga en kalkrik sjö med relativt näringsfattigt och klart vatten och en vegetation som domineras av kransalger. I hänsynskartorna finns länkar till VISS där vattenmiljöernas status redovisas.

Naturliga strandzoner är viktiga för den biologiska mångfalden men också för ekosystemtjänster som vattenrening och flödesutjämning vid skyfall och lokal temperaturreglering. Naturliga strandzoner rymmer träd och buskar i olika åldrar, död ved och överhängande grenar över vattnet samt en zon som kan översvämmas vid olika höga flöden.

I kommunen finns flera större vattendrag som kopplar samman sjöarna och havet med varandra.

Kustmynnande vattendragen är särskilt viktiga värdekärnor då dessa bland annat är viktiga för fiskars reproduktion.

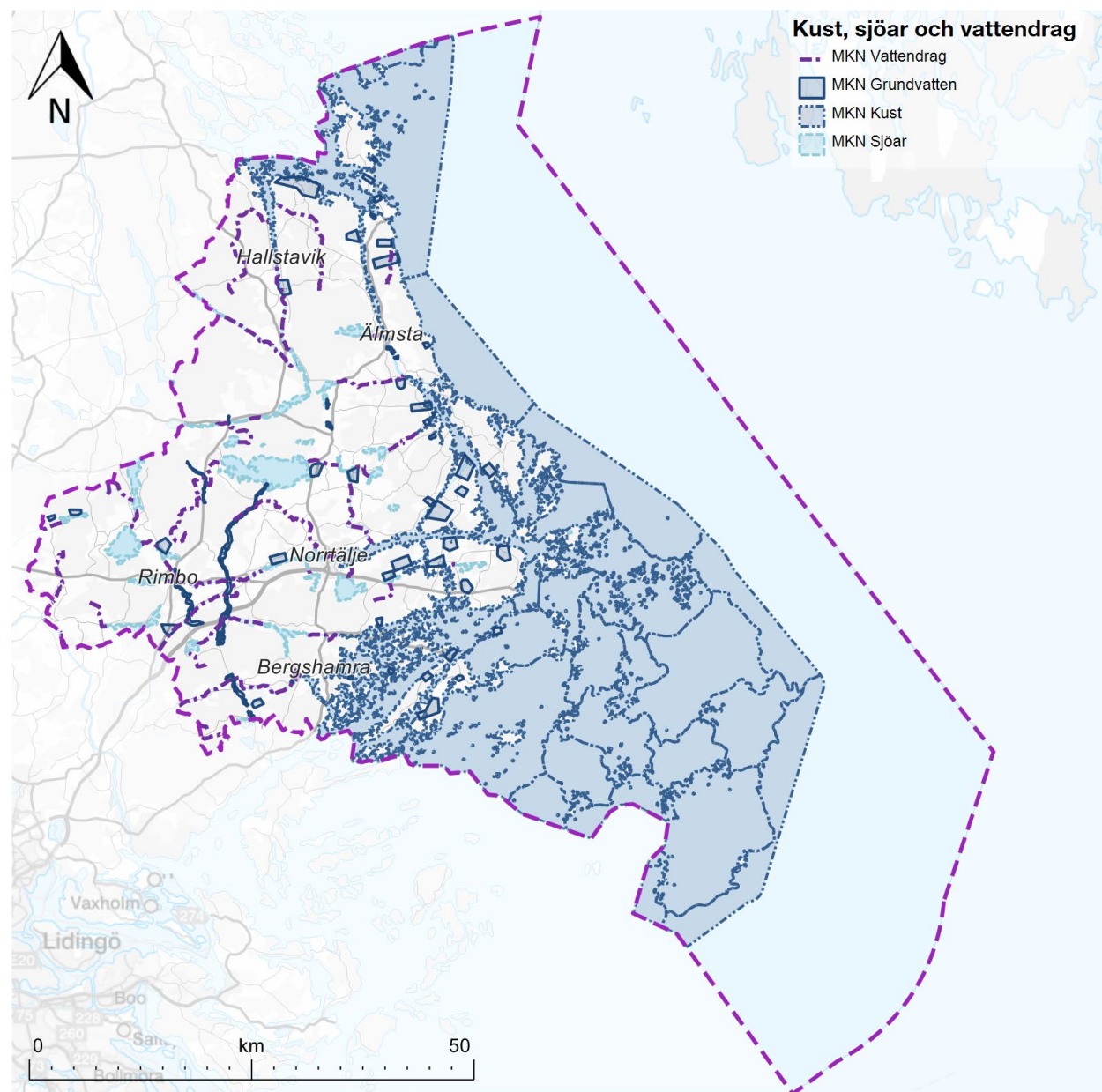
Barr- och lövskog

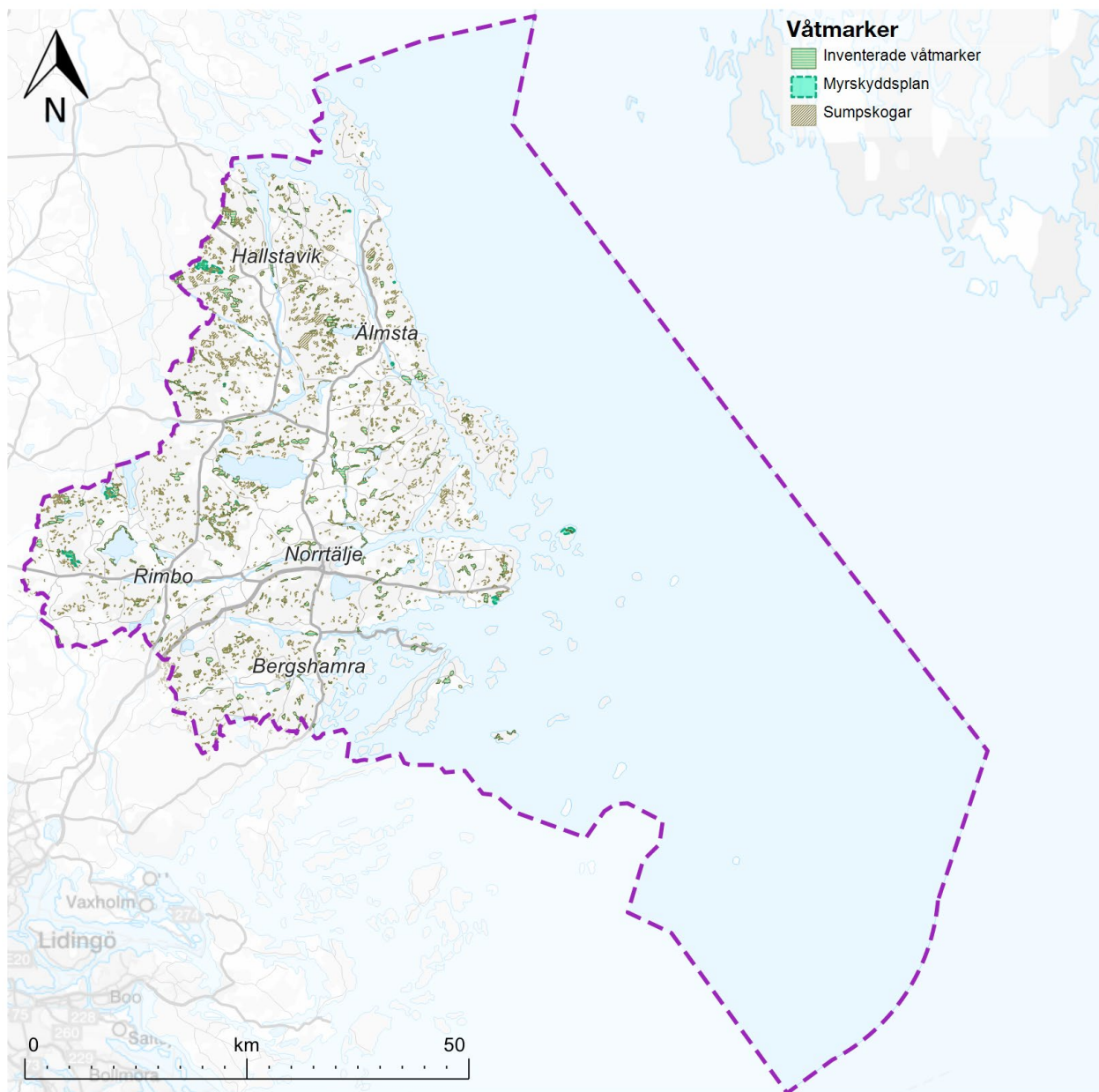
En stor del av Norrtälje kommuns natur utgörs av skog där både barr- och lövskog förekommer i stort sett i hela kommunen och barrskog med inslag av löv dominerar. Många skogsområden i kommunen har höga naturvärden. Värdena är till exempel kopplade till kalkbarrskogar, områden med ädellövträd som ek, ask och lind, död ved och sumpskogar.

Nyckelbiotoper är skogsområden som kan vara hemvist för rödlistade arter och är därför särskilt ekologiskt känsliga. Nyckelbiotoper har betydelse för den ekologiska funktionen i skogslandskapet och många är känsliga mot avverkningar. I Norrtälje kommun finns över 1 200 nyckelbiotoper. Det höga antalet beror framför allt på att skogen har brukats på ett sätt så att det har uppstått höga naturvärden i form av gammal skog, död ved och hög andel lövträd.

Våtmarker

Våtmarker är viktiga för den biologiska mångfalden och många hotade arter hör ihop med olika våtmarkstyper. Våtmark kan innefatta mossar, kärr, sumpskogar, fuktängar, strandängar mm. Rikkärr är en hotad biotop som hyser många specialiserade och hotade arter. En stor andel av rikkärren i Stockholms län påträffas i Norrtälje kommun, vilket beror på markens höga halt av kalk till följd av glaciala avlagringar. Sumpskogar eller våtmarksskog är skog som står på fuktig mark. Sumpskogar har ofta äldre eller senvuxna träd. Den

fuktiga miljön tillsammans med förekomst av död ved skapar förutsättningar för rik flora och fauna.

Ett nätverk av våtmarker ökar spridningsmöjligheterna för arter och är ett viktigt inslag i de gröna och blåa strukturerna. Våtmarker bidrar också med många andra ekosystemtjänster. De har en renade funktion i dagvattenanläggningar, sänker temperatur i stadsmiljöer och ger värden för rekreation. Våtmarker håller kvar vatten i landskapet, balanserar vattenflödet och bromsar upp vattnet vid höga flöden. Detta motverkar bland annat torka och översvämningar. Våtmarker bidrar även till att minska växthusgaser genom att de kan bilda torv och därigenom fungera som näringsfällor och kolsänkor.

Inventerade våtmarker, sumpskogar samt våtmarker upptagna i den nationella myrskyddsplanen redovisas i hänsynskartorna. Det kan finnas ytterligare våtmarker som inte är inventerade och därmed saknas i kartunderlaget.

Ställningstagande om våtmarker

Sumpskogar och våtmarker ska bevaras och restaureras vid planering och byggande. En skyddszon (kantzon) ska lämnas för att inte påverka hydrologin. Vattnets flöden och beskuggningen av marken ska beaktas. Våtmarker ska inte exploateras, dikas eller vattenregleras. Om möjligt ska nya våtmarker anläggas.

Våtmarker ska ses som en resurs som bidrar till biologisk mångfald, landskapets vattenhållande och vattenfördröjande egenskaper samt som kolsänka. Våtmarker som finns upptagna i den nationella myrskyddsplanen ska särskilt utredas för områdesskydd. Arbetet bör ske i samverkan med Länsstyrelsen.

Odlingslandskapet

Odlingslandskapet är viktig för den biologiska mångfalden och många hotade arter återfinns här, exempelvis i betesmarker, slåttermarker, på åkerholmar, i småvatten och kopplade till gamla lövträd. Odlingslandskapet är ett resultat av långvarigt nyttjande genom djurhållning, odling och uttag av ved och virke, vilket har skapat höga biologiska värden. Många av

odlingslandskapets djur- och växtarter återfinns i gräsmarker som inte är påverkade av gödsling och som historiskt brukats genom slåtter eller bete. För att på sikt bibehålla de biologiska värdena behöver områdena fortsatt hävdas genom bete eller slåtter. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan

tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Läs mer i avsnittet om jordbruksmark i kapitlet Näringsliv och turism.

Åkrar vid Hårnacka

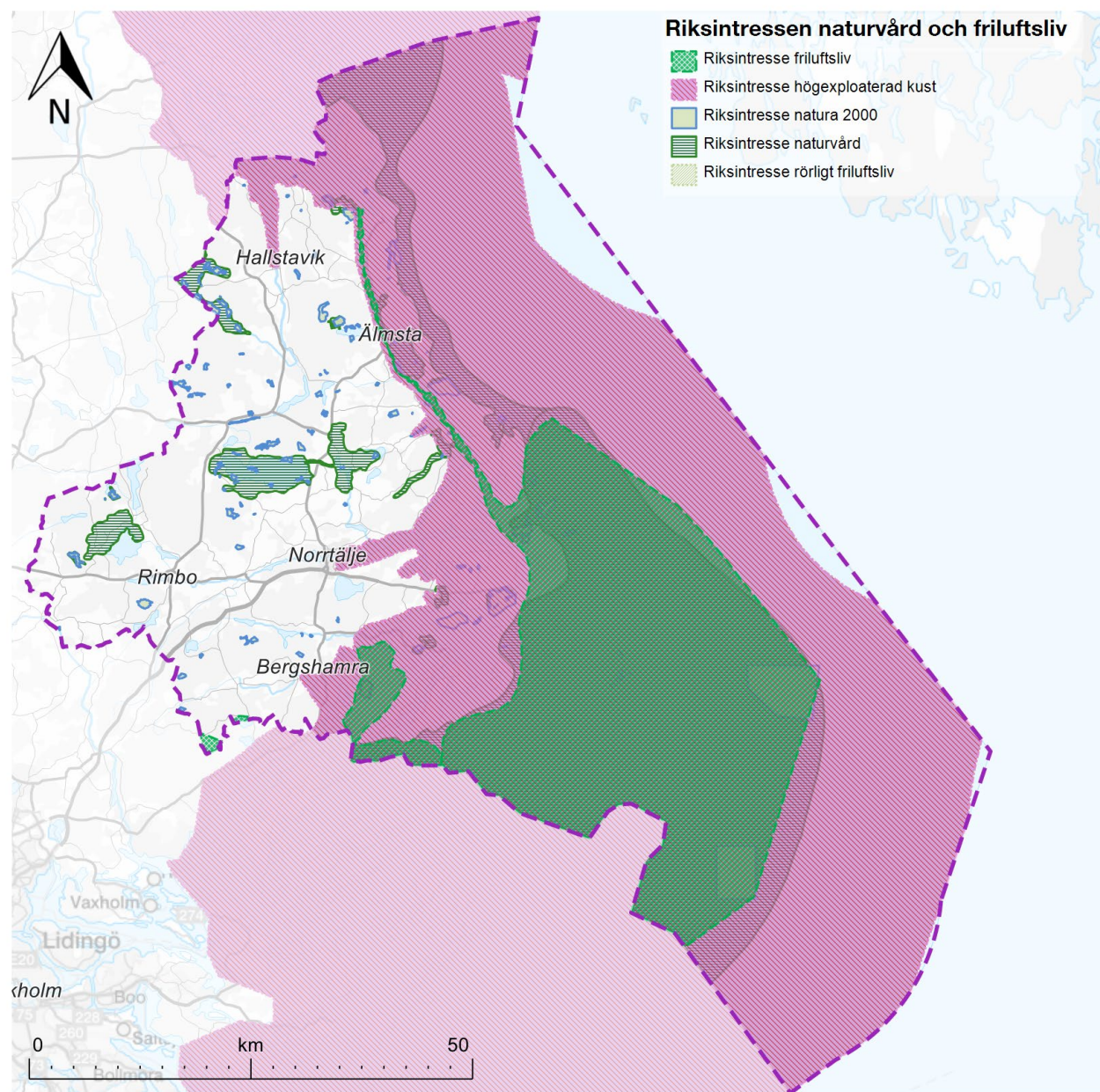
Skyddad natur

I Norrtälje kommun finns ett stort antal naturområden och arter som på olika sätt har ett juridiskt skydd genom olika nationella och internationella lagstiftningar, exempelvis genom miljöbalken (SFS 1998:808). Många av dessa områden och arter är viktiga resurser för både friluftslivet och naturturismen och ska ses som en tillgång för kommunens invånare. Områdena ska tas i beaktning i framtida planering och vägas mot kommunala intressen.

De olika lagstiftningarna anger juridiska förutsättningar för de olika skyddsformerna. Skyddad natur förekommer på olika skalor i landskapet, från större sammanhängande områden eller landskapsavsnitt till mindre lokala platser eller förekomster av enskilda

Natura 2000

Natura 2000 är EU:s nätverk av värdefulla naturområden som är av särskilt intresse från naturvårdssynpunkt. Syftet med Natura 2000 är att värna om naturtyper och livsmiljöer (så kallade habitat) för de arter som EU-länderna har kommit överens om är av gemensamt intresse. Natura 2000 har tillkommit med stöd av EG:s habitat- och fågeldirektiv.

arter. Syftet med de olika skydden kan exempelvis utgöras av att bevara biologisk mångfald, skydda områden med ekologiskt viktiga funktioner eller för att tillgodose behovet av rekreationsområden för friluftslivet. De skyddade områdena utgör en delmängd av den naturmiljö som är viktig i kommunen. Naturområden med värden för biologisk mångfald och ekosystemtjänster finns i kommunen såväl inom som utanför de skyddade områdena.

Riksintressen för naturvård och friluftsliv

I Norrtälje kommun finns 22 områden av riksintresse för naturvård och tre områden av riksintresse för friluftsliv (miljöbalken kap 3). De täcker tillsammans nästan 30 procent av kommunens yta. Riksintresseområdena utgörs av fjärdar, sjöar, ängs- och hagmarker, våtmarker och skogar samt stora delar av skärgården.

Hela ytterskärgården, Norrtäljeviken, Vaddö kanal och viken in till Hallstavik utgör även riksintresse för rörligt friluftsliv och högexploaterad kust (kap 4 miljöbalken). Skärgården intar en särställning i friluftslivshänseende. Värdet för friluftslivet ligger i de höga naturvärdena, orördheten samt den goda tillgången på naturhamnar. Riksintressenas västra gräns preciserades i fördjupning av översiktsplanen för skärgården, antagen 2005. Denna precisering har överförts till förslaget till ny översiktsplan. Läs mer om kommunens förhållningssätt till riksintressena i kapitlet Riksintressen.

Inom kommunen finns också över 100 Natura 2000-områden som är skyddade enligt art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet (miljöbalken kap 4).

Ekologiskt särskilt känsliga områden i Norrtälje kommun

Vatten- och markområden som är belastade av näringsämnen och/eller miljöföroreningar:

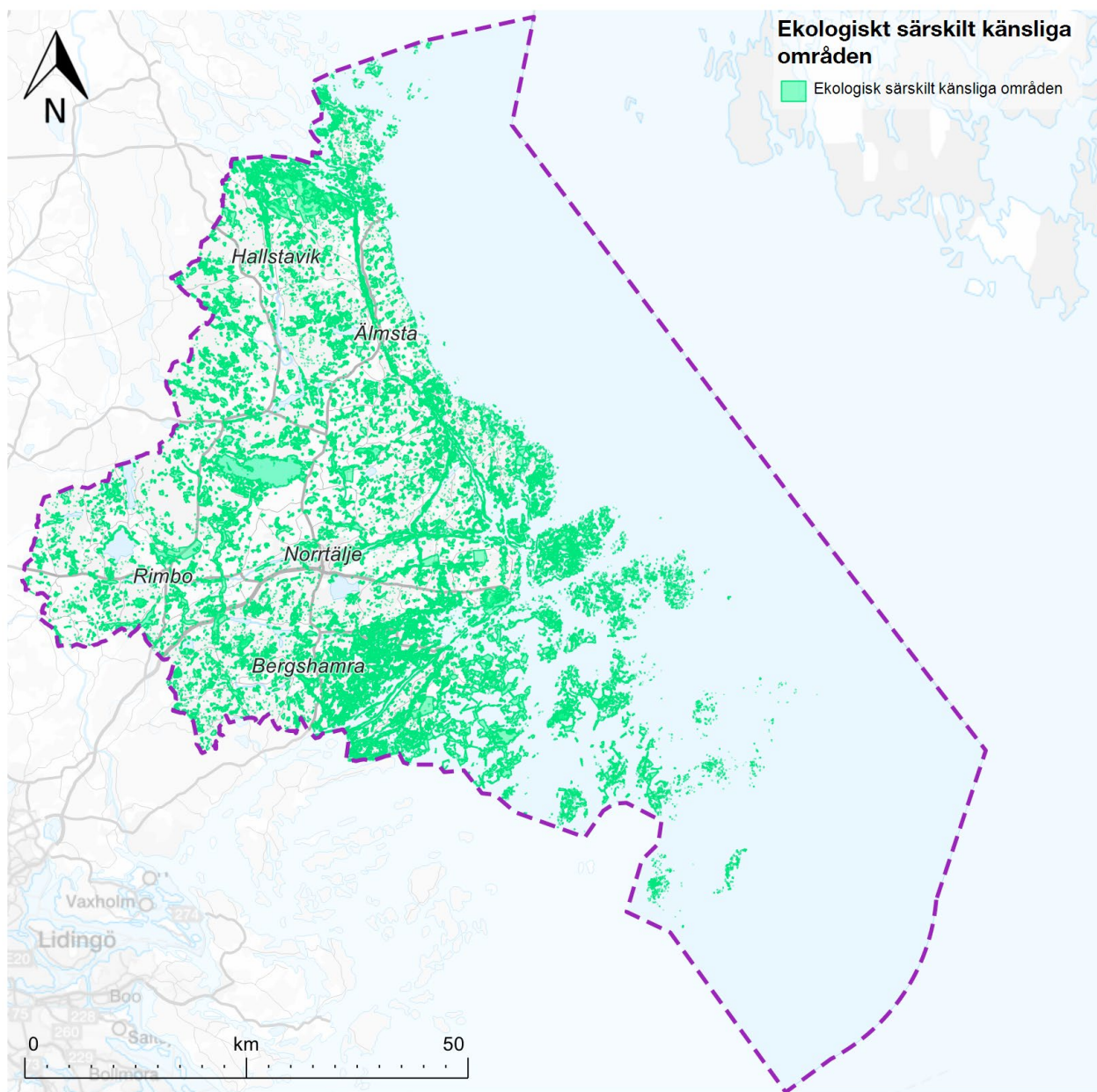
- Sjöar och vattendrag med av vattenmyndigheten fastställd miljökvalitetsnorm
- Havsområden, havsvikar, havssund, stora farleder och hamnområden med höga halter av fosfor och kväve, begränsad vattenomsättning, höga metallhalter i bottensediment eller syrebrist i djupområden.
- Markområden med avloppsutsläpp från oreglerad bebyggelse som blivit så betydande att en fortsatt exploatering kan äventyra vattenförsörjning och eventuellt medföra olägenhet för människors hälsa. Även områden vars grundvatten påverkas av industri, avfallsanläggningar, bergtäkter eller liknande.

Områden som inrymmer växt- och djurarter som är rödlistade:

- Mark- och vattenområden som hyser rödlistade växter och djur, såsom kalkrika marker, hög andel lövträd och orörda gamla skogar med död ved

Områden som har särskilda ekologiska värden:

- Nyckelbiotoper
- Häcknings-, rast- och övervintringsområden för sjöfågel, såsom sjöar och skärgårdsvikar och -fjärdar
- Lek- och uppväxtområden för fisk i skärgården
- Övervintringslokaler för fladdermöss
- Kustvattendrag som mynnar i havet och deras mynningsområden
- Slätterängar och naturbetesmarker
- Våtmarker såsom mossar, kärr, rikkärr, sumpskogar, fuktängar och strandängar

Ekologiskt särskilt känsliga områden

Ekologiskt särskilt känsliga områden (3 kap 3 § miljöbalken) är områden som har ekologiska funktioner som är särskilt känsliga för störningar och ingrepp. Sådana områden kan vara av olika karaktär beroende på vilken ekologisk funktion de har; områden som är hårt belastade av miljöföroreningar, områden med instabila produktionsförhållanden och ogynnsamma återväxtförutsättningar, områden som inrymmer växt- och djurarter som är rödlistade eller områden som har särskilda ekologiska värden. Områdena är i första hand utpekade utifrån naturmiljöns känslighet. Ekologiskt särskilt känsliga områden sammanfaller till viss del med områden som har höga naturvärden, skyddade områden, de fyra utpekade stora opåverkade områdena och vattenförekomster. På hänsynskarta markeras de områden som idag är kända och har kunnat avgränsas geografiskt. Kartskiktet är därmed inte heltäckande.

Ställningstaganden om ekologiskt särskilt känsliga områden

Ekologiskt särskilt känsliga mark- och vattenområden ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön vid planering, lovgivning/ tillståndsgivning och förvaltning.

Vid planläggning, lovgivning och inför exploatering av områden som innehåller lämpliga livsmiljöer för skyddade arter behöver det säkerställas att upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus inte påverkas negativt och att artens kontinuerliga ekologiska funktion säkerställs.

Kommunens vattenförekomster ska nå god status. Mark- och vattenanvändning får inte bidra till att försämra

statusen i vattenförekomsterna. All planering ska utgå från vattenförekomstens status och förutsättningar för att uppnå god status.

Nationalpark

För att skydda större sammanhängande områden av en viss landskapstyp kan nationalparker inrättas (miljöbalken 7 kap 2§). En förutsättning är att marken ägs av staten.

I Norrtälje kommun finns en nationalpark, Ängsö nationalpark, som inrättades 1909. Ängsö är en ö i innerskärgården och nationalparken utgörs av ängsmark, hagmark och ädellövbackar, barrskog, lövskog och åkermark och vassområden. Det är ett värdefullt odlingslandskap med blommande slätterängar, beteshagar och hamlade träd. Nationalparken omfattar även öppet vatten, grunda vikar, grunda mjukbottnar, strandängar och mindre öar. Nationalparken redovisas i hänsynskartorna.

Ställningstagande om nationalparken

I nationalparken ska endast medges åtgärder som är förenliga med föreskrifterna för Ängsö nationalpark.

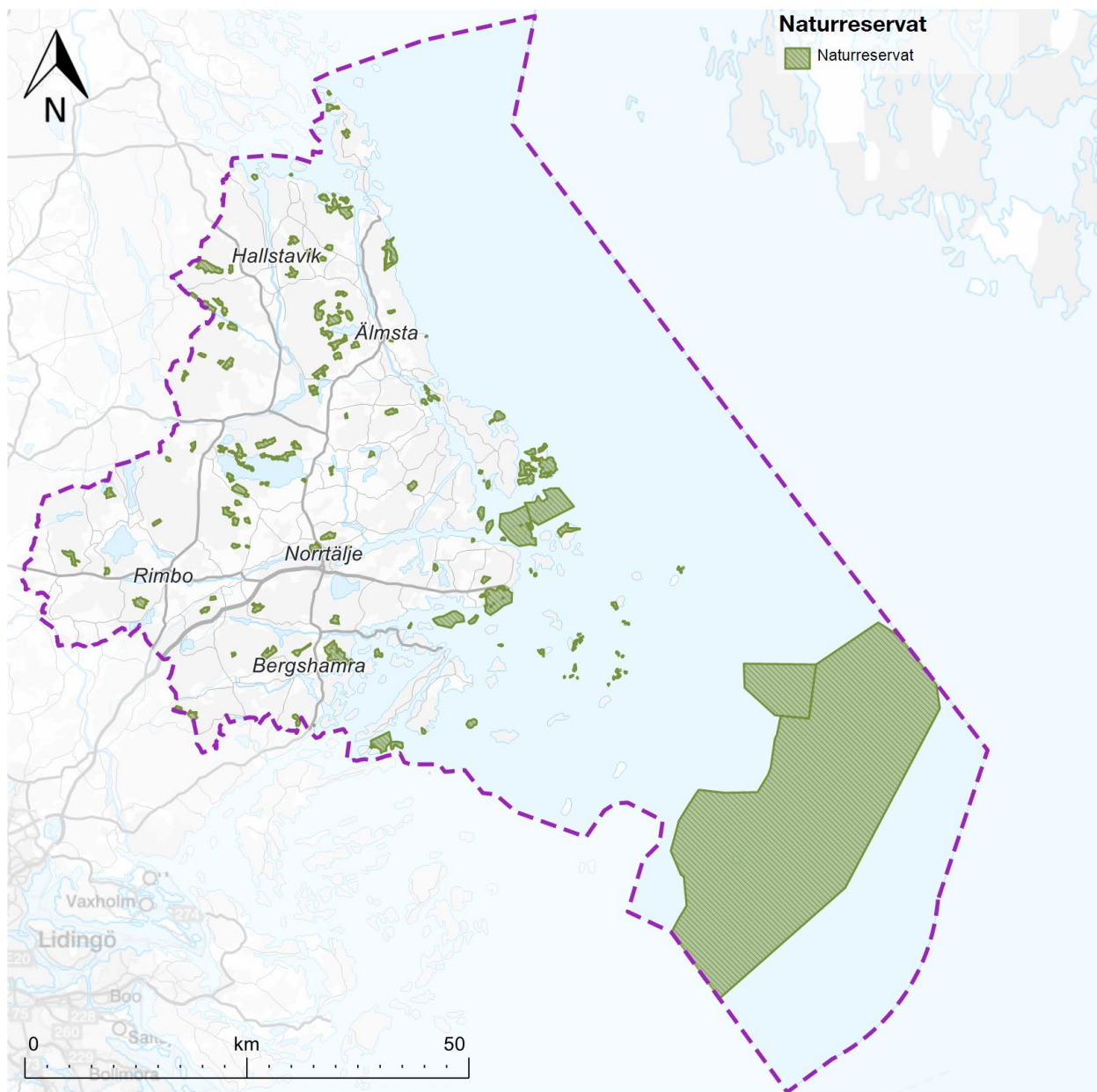
Områden i anslutning till nationalparken ska bevaras i möjligaste mån för att behålla spridningssamband.

Naturresevat

Det finns många naturresevat inom kommunen (miljöbalken 7 kap 4§). Syftet med naturresevat är att bevara områdena för framtiden. Det är viktigt att värdena i de skyddade områdena inte förstörs. Undantag och dispenser från gällande föreskrifter i de skyddade områdena får endast ges om åtgärden inte skadar

Ängsö

naturvärdena och går att förena med syftet för det skyddade området.

Områden i anslutning till naturreservaten ska bevaras i möjligaste mån för att bevara spridningssamband.

De flesta reservaten är inrättade av Länsstyrelsen Stockholm. Ett fåtal är inrättade av Norrtälje kommun: Lindholmen, Vigelsjö, Rönnskärs udde, Oxnäset och Färsna.

De flesta naturreservat i skärgården inrättades under 1970-talet till förmån för friluftslivet. De senaste naturreservaten i Norrtälje kommun är värdefulla skogsmiljöer och inrättade för att bevara skogens biologiska mångfald. Vad man får och inte får göra i ett naturreservat regleras i särskilda föreskrifter för respektive område. Naturreservaten redovisas i hänsynskartorna.

Ställningstagande om naturreservat

I naturreservat ska endast medges åtgärder som är förenliga med reservatets föreskrifter. Undantag och dispenser från gällande föreskrifter i de skyddade områdena får endast ges om åtgärden inte skadar naturvärdena och går att förena med syftet för det skyddade området.

Områden med landskapsbildsskydd

Det finns 19 områden inom kommunen som är skyddade enligt 19 § i den tidigare naturvårdslagen. Besluten som syftar till att skydda landskapsbilden och skyddsområdena kallas ofta för landskapsbildsskydd. Områdena består oftast av sockenkyrkan med omgivande kulturlandskap.

I områdena råder förbud mot att t ex att uppföra byggnad, anlägga upplag, bygga vägar, avverka och schakta. Dispens kan ges av Länsstyrelsen. Enligt 9 § lagen om införande av miljöbalken ska de gamla besluten enligt 19 § naturvårdslagen anses gälla med stöd av motsvarande bestämmelser i miljöbalken. Det betyder i praktiken att områdena är att betrakta som naturreservat. Landskapsbildsskydden bidrar till att värna områdenas kulturmiljöer.

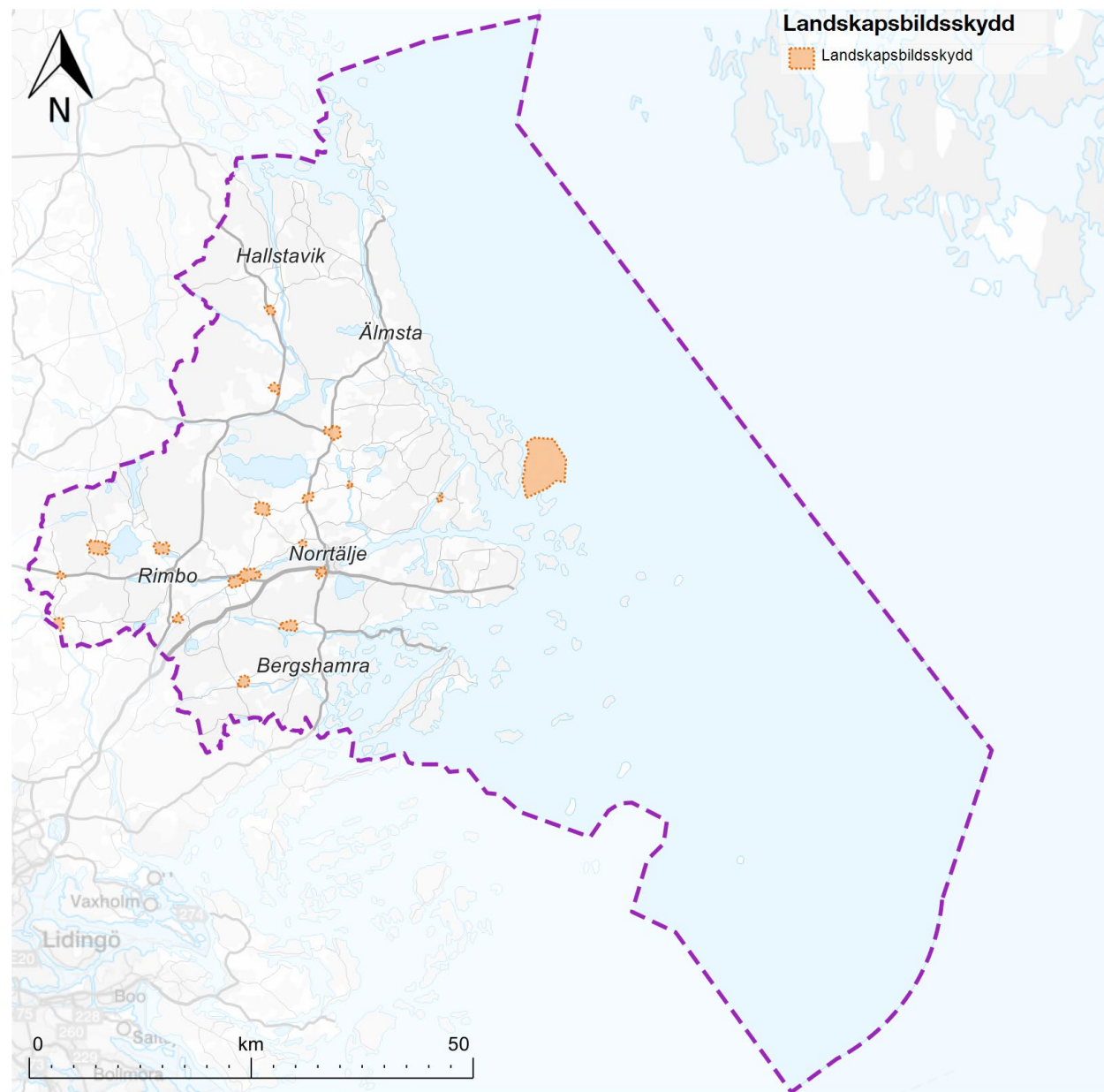
Ställningstagande om områden med landskapsbildsskydd

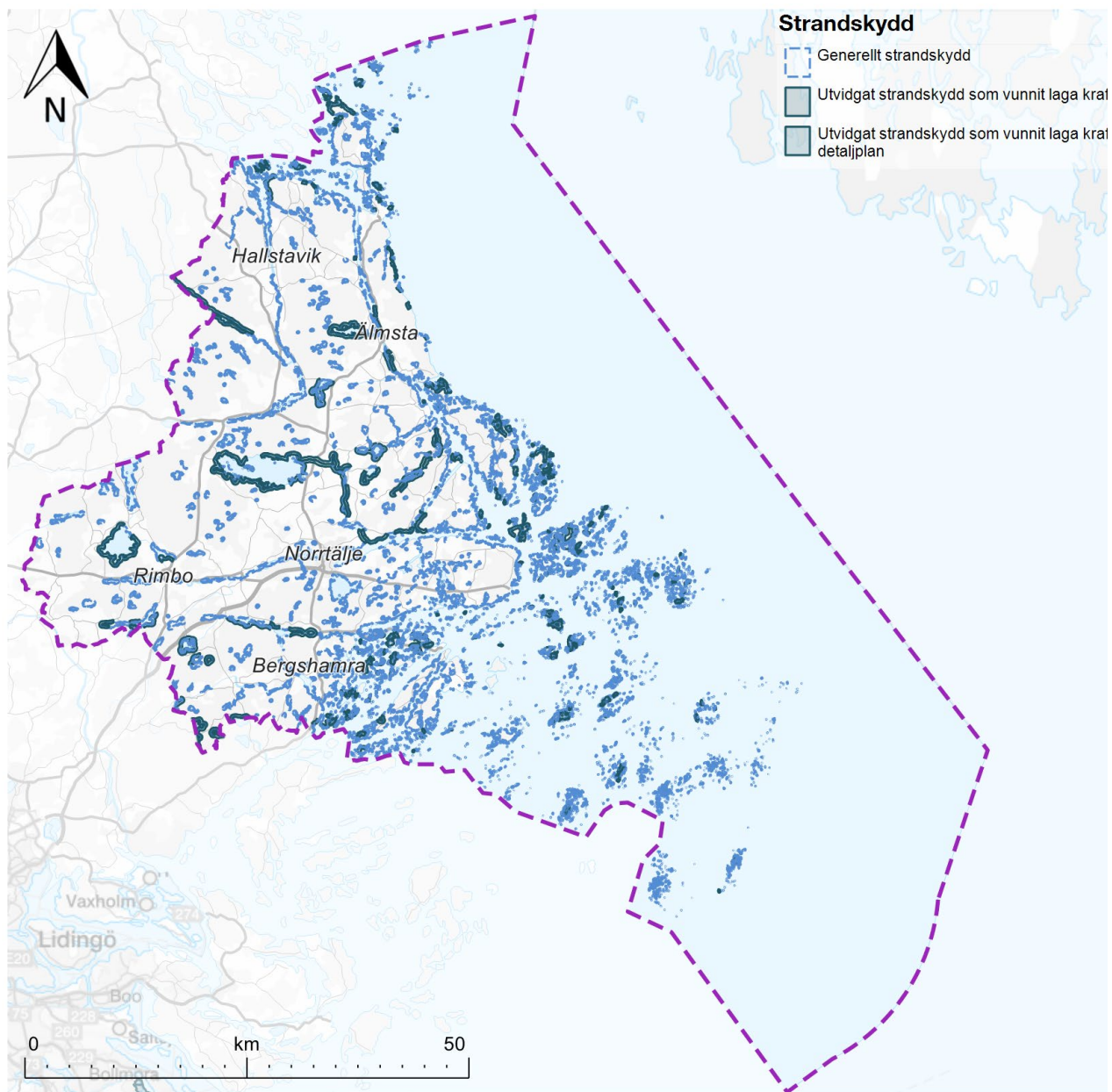
Områden med landskapsbildsskydd ska bevaras och inte sönderdelas av ingrepp i miljön. Undantag och dispenser från gällande föreskrifter i de skyddade områdena får endast ges om arbetsföretaget eller åtgärden inte skadar värdena och går att förena med syftet för det skyddade området.

Strandskydd

Syftet med strandskyddet är att säkra allemansrättsligt tillträde till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Inom strandskyddat område är det förbjudet att uppföra eller ändra byggnader, grävning- eller andra förberedelsearbeten eller anläggning som hindrar eller är avhållande för allmänheten. Även bygglovsbefriade åtgärder, exempelvis friggebodar, staket och bryggor, kan kräva strandskyddsdispens. Bygg- och miljönämnden kan ge dispens från strandskyddsbestämmelserna om det finns särskilda skäl enligt miljöbalken. I vissa fall är Länsstyrelsen beslutsmyndighet.

Strandskyddet gäller generellt inom 100 meter från strandlinjen på land och ut i vattnet vid alla kuster,

sjöar och vattendrag oavsett storlek. Inom delar av Norrtälje kommun är strandskyddet utökat till 300 meter. Strandskyddade områden redovisas i hänsynskartorna.

Ställningstagande om strandskydd

Strandskyddet ska värnas för att säkerställa allmän tillgång till kust, sjöar och vattendrag. Det rörliga friluftslivet ska särskilt beaktas.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Norrtälje kommun vill stärka landsbygdsutvecklingen genom bostäder och andra tillväxtfrämjande åtgärder i närheten av sjöar enligt reglerna om landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Syftet med bestämmelserna är att stimulera den lokala och regionala utvecklingen i områden med god tillgång på strandområden och där viss byggnation kan ske utan att strandskyddets syften åsidosätts. Framför allt avses landsbygdsområden som inte ligger i närheten av större tätorter.

Kommunen behöver på en översiktlig nivå utreda var det finns förutsättningar för LIS-områden. Störst potential finns i kommunens norra och västra delar. LIS-områden är inte aktuella längs kusten eller där det är ett högt bebyggelsestryck och stor efterfrågan på stränder.

Geologiskt värdefulla områden

Det finns några områden i kommunen som är skyddade för sitt geologiska naturvärde enligt miljöbalken 3 kap 6§

- Gillberga gryte i Edebo. Ett naturminne som består av en blockformation med en stor grotta som bildades efter inlandsisen.
- Brevik på Rådmansö. Skyddsområdet syftar till

att bevara en riklig form av moränryggar. De är 50–300 meter långa, 10–20 m breda och någon meter höga och bildades av inlandsisen i eller nära isfronten.

- Klämmeduddens klapperstensfält på Vaddö. Naturminne som består av ett fält av grovt klapper.

Förutom de skyddade områdena finns flera geologiskt skyddsvärda objekt och områden. Kommunen har bedömt det geologiska naturvärdet av ett antal objekt och områden med lösa jordarter. Skyddade och skyddsvärda objekt och områden redovisas i hänsynskartorna.

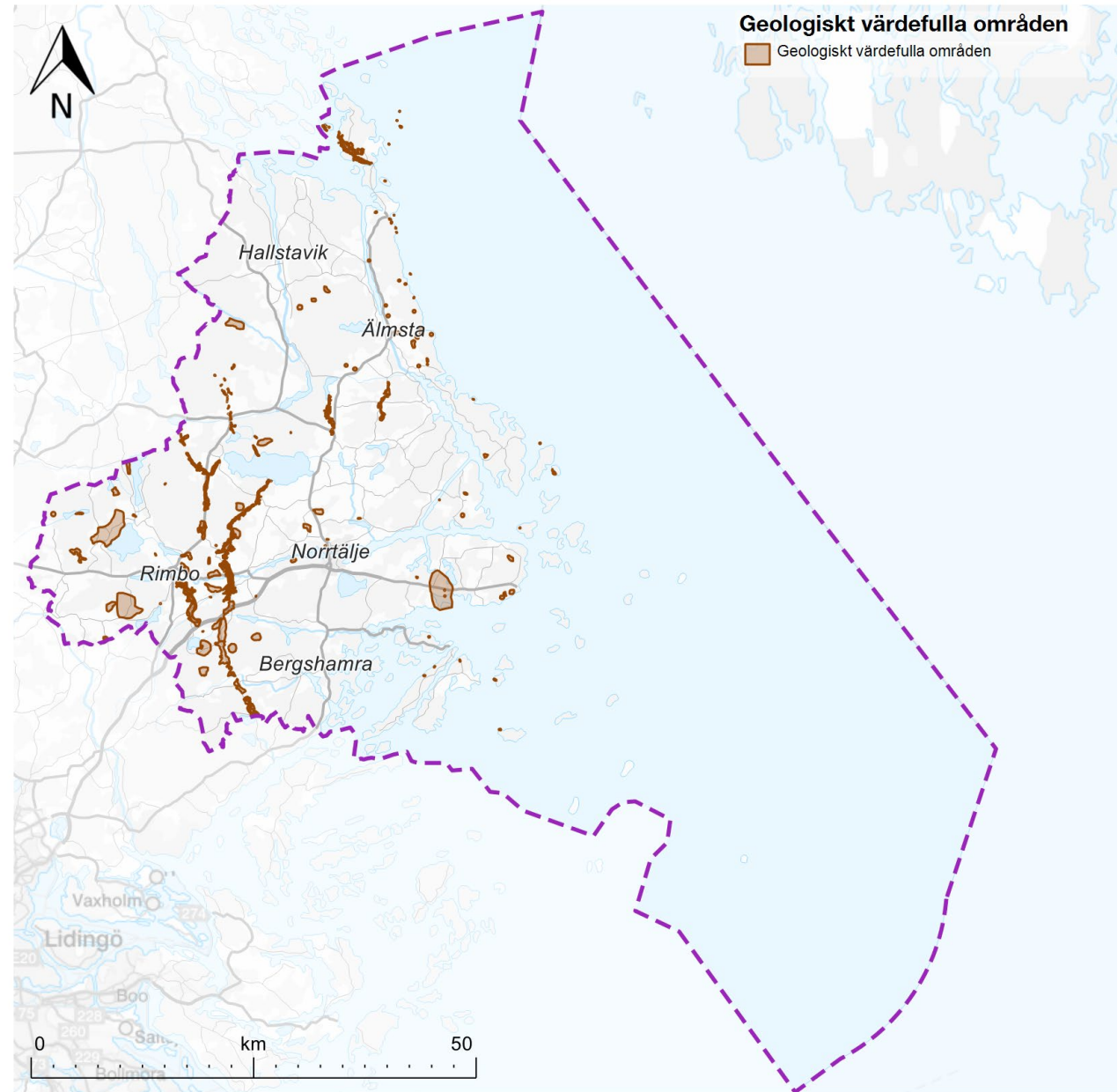
Ställningstagande geologiskt värdefulla områden

Områden med höga bevarandevärden från geovetenskaplig synpunkt ska så långt som möjligt skyddas. Områdenas geovetenskapliga värden ska beaktas vid tillstånd om mark- och vattenanvändning så att värdena inte påtagligt skadas.

Artskydd och andra typer av skydd

I kommunen finns flera andra typer av naturskydd som behöver tas i beaktning. Flera av dessa omfattas av förbud och tillståndskrav. Exempelvis artskydd, naturminne, vattenskyddsområde, djur- och växtskyddsområde med tillträdesförbud, skogligt biotopskyddsområde, generellt biotopskyddsområde, naturvårdsavtal, marina skyddade områden (MPA) och Ramsar-områden (våtmarkskonventionen). De skydd som redovisas i översiktsplanen är de förhållanden som kommunen bedömer är av väsentlig betydelse.

Särskilt utpekade arter som ska skyddas (inklusive svenska fridlysta arter) behandlas i

Artskyddsförordningen (SFS 2007:845). Förordningen omfattar stora delar av bestämmelserna i EU:s fågeldirektiv och habitatdirektiv. Svenska och internationellt hotade arter enligt kraven i EU:s habitatdirektiv finns listade i bilaga 1 till förordningen. Svenska arter som har fridlysts av Naturvårdsverket och länsstyrelserna finns listade i bilaga 2. Förordning om fisket, förordningen om vattenbruket och fiskerinäringen, jaktförordningen och miljöbalkens 7 och 8 kap. innehåller också regler till skydd av växter och djur.

Naturminne är en gammal form av naturskydd och skyddar ofta enstaka objekt som till exempel gamla träd eller flyttblock. Vattenskyddsområde är skydd av området på och runt grundvattentäkter, viktiga för dricksvattenförsörjningen. Djur- och växtskyddsområden är områden skyddade med tillträdesförbud under vissa delar av året för att skydda vissa arters fortplantning, i Norrtälje kommun gäller det fåglar och sälar. Skogligt biotopskyddsområde skyddar särskilt värdefulla skogsområden. Generellt biotopskyddsområde skyddar en rad olika biotoper i landskapet som alléer, diken, småvatten, våtmarker, odlingsrösen, stenmurar, källor med våtmark och åkerholmar som ligger i anslutning till jordbruksmark. Naturvårdsavtal är ett tidsatt avtal mellan skogsägare och Skogsstyrelsen för naturvårdsfrämjande skötsel i skog. Marina skyddade områden (MPA) är avsatt av den internationella Helsingforskonventionen som syftar till att skydda Östersjöns marina miljö. Ramsar-områden är miljöer utpekade av den globala Ramsarkonventionen som handlar om att bevara våtmarker och vattenmiljöer och använda dem på ett hållbart sätt.

Friluftsliv

Inom Norrtälje kommun finns stora områden som är av mycket högt värde för det rörliga friluftslivet. Utöver riksintressena finns stora opåverkade områden och vandringsleder som är viktiga i ett regionalt sammanhang och lokala friluftslivsintressen såsom tätortsnära strövområden, motionsspår, utflyktsskogar, strandområden samt parker och gröna stråk i tätorterna.

Naturturismen bidrar med stora värden varje år. Det finns en växande efterfrågan på natur- och kulturbaserade upplevelser och dessa utgör en bärande del av Norrtäljes besöksnäring. Naturturismen kan också vara en motor för landsbygdsutveckling och skapa nya jobb på landsbygden.

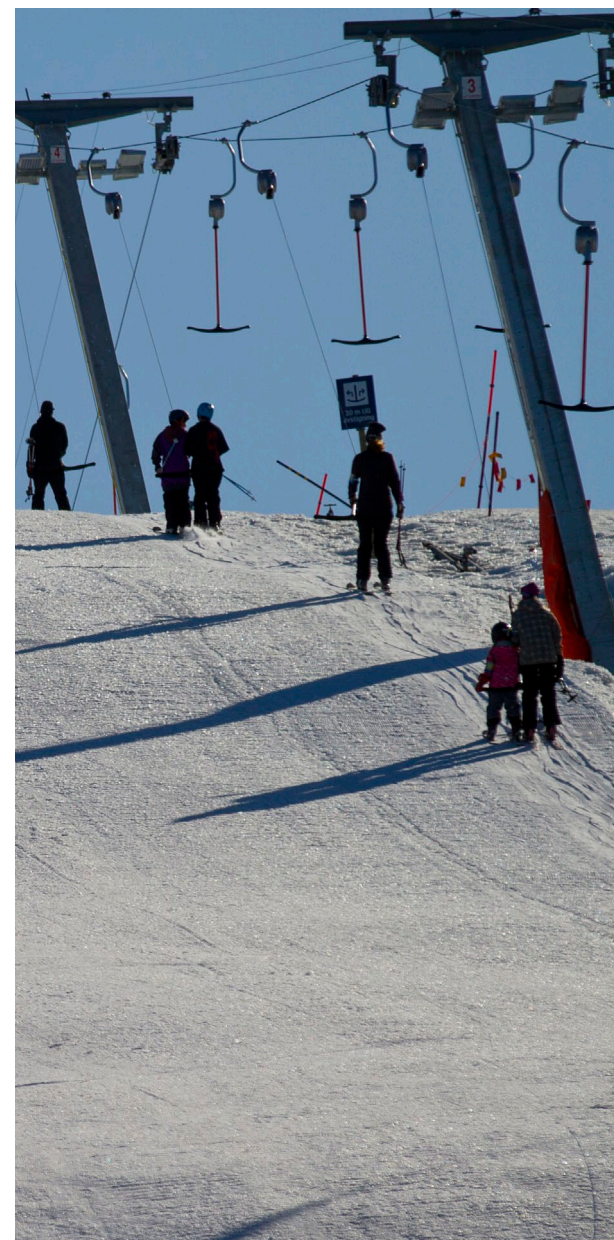
Kommunen arbetar för att utveckla friluftsliv och naturturism och stärka tillgängligheten för friluftslivet i samarbete med andra aktörer såsom markägare och föreningar.

Ställningstagande om friluftsliv

Entrépunkter till rekreationsområden ska utformas så att de är tydliga och lättillgängliga, särskilt längs kusten och i anslutning till Roslagsledens etapper. Entrépunkter vid större besöksmål bör ha många funktioner såsom parkering, kollektivtrafik, lekplats, mat och logi, bänkar med mera.

Banvallar och vandringsleder ska bilda sammanhängande stråk och hålla bra standard.

Idrotts- och friluftsanläggningar ska byggas ut i takt med befolkningsökningen.

Kvisthamrbacken

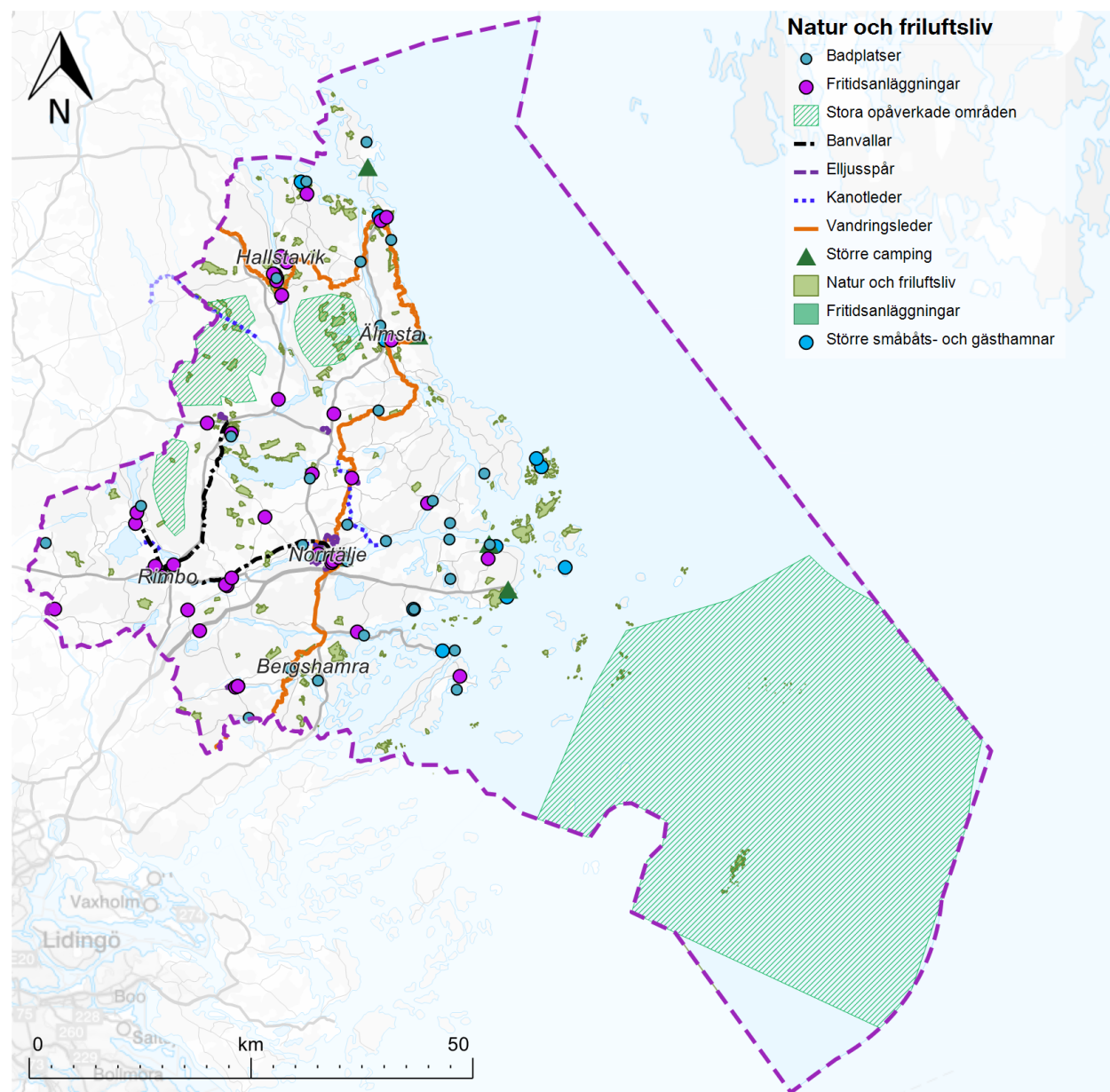
Människors tillgång till gröna och blå miljöer

Tillgången till natur har stor betydelse för människans hälsa och välbefinnande. Grönstrukturen ger miljöer för lek, spontanidrott, rekreation, odling med mera. Boende och besökare i kommunen ska ha god tillgång till natur- och grönområden för rekreation och avkoppling. Naturområden som är viktiga för kommunens attraktionskraft samt för invånare och besökare ska så långt möjligt bevaras, integreras och tillgängliggöras vid utveckling av urbana miljöer och på landsbygden. Gröna miljöer ska värnas vid förtätning och komplettering med nya områden i tätorterna. Nya och befintliga parker och grönstråk ska utvecklas i och omkring tätorterna; särskilt Norrtälje stad, Rimbo och Hallstavik. Grönstrukturen ska ha många funktioner och erbjuda kvaliteter i form av rekreation, sociala och kulturhistoriska värden och biologisk mångfald. Grönstrukturen ska utformas så att den är trygg och lockar olika åldrar med olika intressen.

För människor med begränsad rörelse- och kognitiv förmåga är det särskilt viktigt med närhet till tillgängliga grönområden. Utemiljöerna behöver vara varierande och med olika karaktärer för att bjuda in till olika typer av aktivitet, rörelse och lek.

Barns särskilda behov

Den byggda miljön påverkar barns fysiska aktivitet och rörelsefrihet. Barn och unga är ofta begränsade till sitt närområde och är därför beroende av att ha en trygg och attraktiv närmiljö inom räckhåll. Trafik, buller, luftföroreningar och föräldrars oro för faror är exempel på sådant som kan begränsa möjligheterna till lek utomhus eller barns möjligheter att själva ta sig till skolan. Det är viktigt att säkerställa tillräckligt med fria ytor för barns lek och utveckling. Lekplatser och friytor av

hög kvalitet behövs för att skapa mötesplatser där barn, vuxna och ungdomar kan träffas och umgås. Lekmiljöer och platser för spontanidrott ska planeras i närhet till barns boendemiljöer. Barn leker överallt och hela tiden varför även en otrafikerad gata eller en skogsdunge kan vara den plats där den mesta av leken sker. Ytor som används av barn ska kunna nås på ett tryggt sätt, via trafiksäkra miljöer eller gröna stråk. Parker och grönstråk ska utvecklas som pedagogiska miljöer för barn och säkra skolvägar bör vara attraktiva och utformade på ett sätt så att barnen naturligt väljer den vägen till skolan.

Båtliv

En betydande del av det båtburna friluftslivet i stockholmsregionen bedrivs i Norrtälje kommun. Utöver det lokalt baserade båtlivet, utövat av bofasta och fritidsboende i kommunen, finns ett omfattande regionalt båtliv med målområden i kommunen men även genomfart, bland annat till och från Åland. Det uppskattas finnas minst 20 000 fritidsbåtar med hemmahamn i kommunens kustvatten. Användningssätten för fritidsbåtarna varierar mycket, alltifrån transportmedel till och från fritidshuset, utflyktsanvändning, fritidsfiske och som flytande sommarbostad. Det finns också flera kanot- och kajakleder i kommunen.

Det som ger skärgården dess stora attraktionskraft för båtlivet är framför allt tillgången på ren och orörd natur med ett stort antal naturhamnar. Men båtlivet påverkar samtidigt miljön i skärgården. Allvarligast är avgaser från förbränningsmotorer, bränslespill, buller, spridning av skadliga ämnen från bland annat båtbottnfärger, toalettavfall, övrigt avfall samt slitage på naturen.

Vandringsleder

Flera vandringsleder går genom kommunen. Roslagsleden har störst betydelse då den sträcker sig genom hela kommunen. Därutöver finns även Vikingaleden som sträcker sig från Grisslehamn till Gimo, där den ansluter till Upplandsleden som i sin tur kopplar på Gästrikeleden och ger långvandraren stora möjligheter. Vikingaleden är en del av St Olav Waterway, världens första pilgrimsled över vatten från fiskebyn Grisslehamn över Ålands hav till Åbo. Lederna går ofta längs orörda naturområden och passerar flera sevärdheter och kulturminnen. Kommunen samverkar med angränsande kommuner som lederna passerar för att skapa sammanhängande leder och möjliggöra längre vandring.

Vandringsleder finns även på Vaddö, Singö och Fogdö, samt de gamla banvallarna. En del banvallar är iordningställda som vandrings-, cykel- och ridleder. Sträckan mellan Rimbo – Norrtälje har ett syfte även för pendling. Vissa banvallar är svårframkomliga på grund av underlag i form av sprängsten eller avbrott. Vandringsleder och banvallar redovisas i hänsynskartorna.

Campingar och turistanläggningar

I kommunen finns flera campingar. Kommunala campingar finns vid Singö, Bergby, Sandviken, Vigelsjö, Björkö-Örn och Riddersholm. Därutöver finns flera privata campingar. Det kommer behövas fler campingar/övernattningsmöjligheter för att ge förutsättningar för

Båttutflykt

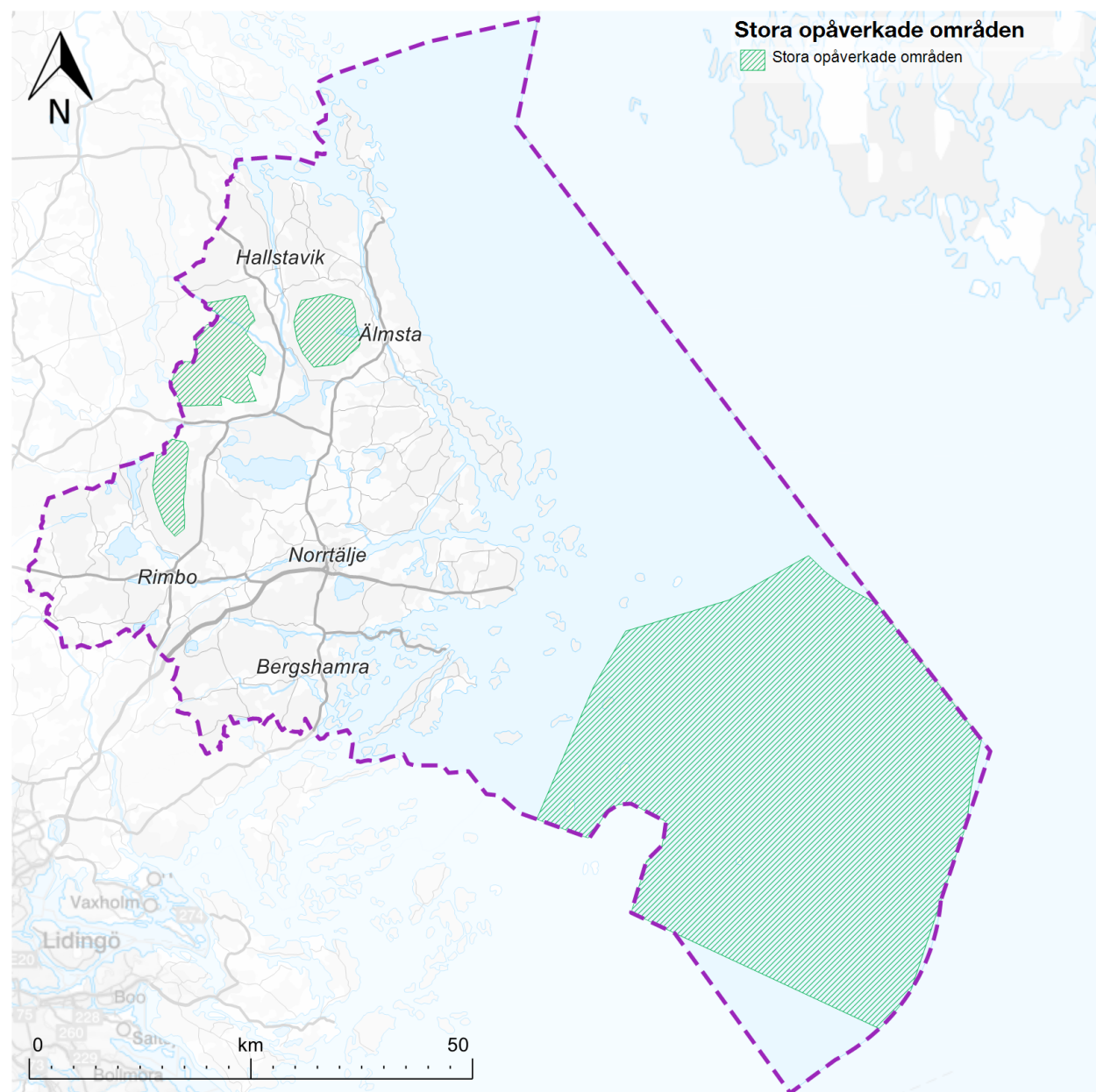
besöksnäringen att utvecklas. Särskilt i den södra delen av kommunen och längs Roslagsleden. Större campingar redovisas på markanvändningskartan.

Stora opåverkade områden

Stora opåverkade områden ska enligt miljöbalken 3 kap 2§ så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär. Områdena är av regionalt intresse och viktiga för ekologiska funktioner och den biologiska mångfalden samt utgör tysta områden för rekreation och friluftsliv. Genom de stora oexploaterade områdena får de ekologiska funktionerna i landskapet ett större sammanhang och bättre funktion genom att spridningssamband mellan olika värdekärnor upprätthålls. Sammanhängande oexploaterade områden är också en resurs för rekreation och friluftsliv. Framför allt i storstadsnära områden är ostördhet och tystnad ofta en bristvara då bebyggelse och vägar splittrar landskapet.

Ställningstagande om stora opåverkade områden

Stora opåverkade områden ska så långt möjligt skyddas från åtgärder som påtagligt kan skada områdets karaktär. Åtgärder i eller utanför dessa områden ska inte tillåtas om de urholkar de kriterier som utgör grund för området. Vid nyetablering av större anläggningar och andra ingrepp i miljön ska alternativ lokalisering noga övervägas. Enstaka mindre företag eller bebyggelse kan sannolikt komma till stånd men den kumulativa effekten ska beaktas.

Stora opåverkade områden i Norrtälje kommun

Det finns fyra stora opåverkade områden i Norrtälje kommun. Dessa redovisas i hänsynskartorna.

- I Edsbro, Ununge och Edebo socken
- Norr och söder om sjön Bornan
- Norr om Rimbo
- Ytterskärgården

Skogsområdena i Edsbro, Ununge och Edebo socken
Skogsområdena i Edsbro, Ununge och Edebo socken utgörs av ett stort sammanhängande skogsområde utan stora barriärer i form av större vägar eller bebyggelseområden. Hela området omfattar cirka 8 200 hektar. Vägar- na är avsedda för skogsbruket eller enstaka bebyggelse. Skogsområdet hyser många så kallade nyckelbiotoper och skogar med höga naturvärden. I området finns också flera naturreservat och Natura 2000-områden. Landskapet består huvudsakligen av barrskog med inslag av myrmark, åar och sjöar. Vissa delar har vildmarkskaraktär. Området lämpar sig bra för fritt strövande, bär- och svamplockning, fritidsfiske, skidåkning och kanot- och kajakturer.

Skogsområdet norr och söder om sjön Bornan
Skogs- och våtmarkslandskapet norr och söder om sjön Bornan utgörs av stora sammanhängande skogsområden utan stora barriärer i form av större vägar eller bebyggelseområden. Området är en del av Norrtälje kommuns övergripande gröna infrastruktur med hög täthet av värdekärnor. Området är en del av Norrtälje kommuns övergripande gröna infrastruktur med hög täthet av värdekärnor. Hela området omfattar drygt 4 700 hektar. Skogsområdena hyser många nyckelbiotoper och höga naturvärden. Framför allt utmärker sig de stora opåverkade myrkomplexen i området. I området

ligger ett våtmarks- och skogsområde av riksintresse för naturvärden, nio naturreservat och ett Natura 2000-område.

Skogsområdet norr om Rimbo
Skogslandskapet norr om Rimbo karaktäriseras av ett stort sammanhängande skogsområde. Området är en del av Norrtälje kommuns övergripande gröna infrastruktur med hög täthet av värdekärnor. Området är cirka 3 100 hektar stort. Områdets närhet till tätorten Rimbo samt flera större fritidshusområden gör att området utgör en stor resurs för det rörliga friluftslivet.

Ytterskärgården
Ytterskärgårdens karaktär av ostört natur- och kulturlandskap ska bibehållas. Hela området är över 160 000 hektar. Inga större anläggningar finns i området. Området är av stor betydelse för fågellivet som häcknings- och rastlokal samt för sälens fortplantning. Området är även av stor betydelse för det båtburna rörliga friluftslivet. Området är av riksintresse för naturvärden och friluftslivet och i området finns flera fågel- och salskyddsområden samt naturreservat.

Kriterier för stora opåverkade områden

Ekologiska:

- Området har en sammanhängande landskapstyp.
- Området har stor betydelse för landskapets ekologiska funktioner och för den biologiska mångfalden.
- Området är av stort värde för friluftsliv och rekreation.

Störningsfria:

- Området ska vara av betydande storlek, minst 3000 hektar stort.
- Avsaknad av större väg. Avståndet till närmaste större väg är minst 2 km. Med större väg menas ej skogsbilväg, grusväg, väg som slutar i området eller väg till enstaka bebyggelse.
- Avsaknad av större bostads- och fritidsbebyggelseområden eller andra störande verksamheter som t ex industrier, täkter, motorbanor, flygfält, vindkraftverk, master och skjutbanor.
- Avsaknad av större farled med godstransport.

Kulturmiljö

Kulturarvet bidrar till en stimulerande livsmiljö och är en viktig komponent för människors tillhörighet och identitet. Det är även en viktig resurs för rekreation, friluftsliv, turism- och besöksnäring. Bevarande och utvecklande av den befintliga bebyggelsemiljön är hållbart ur såväl ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv. Det är allas vårt ansvar att ta tillvara, utveckla och hålla kulturarvet levande. För att kulturmiljövärden ska bestå är det viktigt att kontinuiteten i miljön upprätthålls, till exempel genom att kulturmiljöers ursprung är fortsatt tydliga och att kopplingar mellan olika tider bevaras.

Kulturmiljö förekommer i olika lager och skalor. Enskilda byggnader och monument kan exempelvis pekas ut som byggnadsminne eller skyddas enligt detaljplan. Men även hela miljöer och områden kan ha höga kulturmiljövärden, där värdet snarare rör en helhet än enskilda byggnader. Viktigt att komma ihåg är att all bebyggelse på sätt och

vis utgör en kulturmiljö, däremot har inte alla byggnader och miljöer samma värde.

Riktlinjer kulturmiljö

- Se kulturmiljön som en resurs och tillgång.
- Utgå från varje plats förutsättningar och ta tillvara dess kvaliteter och värden i den kommunala planeringen.
- Utforma och anpassa ny bebyggelse så att det följer det omgivande landskapet, terrängen och bebyggelsestrukturen.
- Ta särskild hänsyn till siktlinjer, skala och bebyggelsemönster.
- Tillfråga antikvarisk kompetens vid planering och lovärenden i känsliga miljöer för att säkerställa att inga värden går förlorade.
- Håll större kulturhistoriskt värdefulla öppna landskapsrum fria från bebyggelse.
- Skydda kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i framtagande av detaljplan genom skydds- och varsamhetsbestämmelser samt rivningsförbud

Kulturmiljöer i Norrtälje kommun

Norrtälje kommun har en rik kulturmiljö, såväl i landskapet som den byggda miljön. Människans historiska brukande av landskapet har lämnat spår i hela kommunen vilket har lett till att det i landskapet finns många olika sorters kulturhistoriska och landskapliga värden. Detta märks inte minst i det höga antalet riksintressen för kulturmiljövärden.

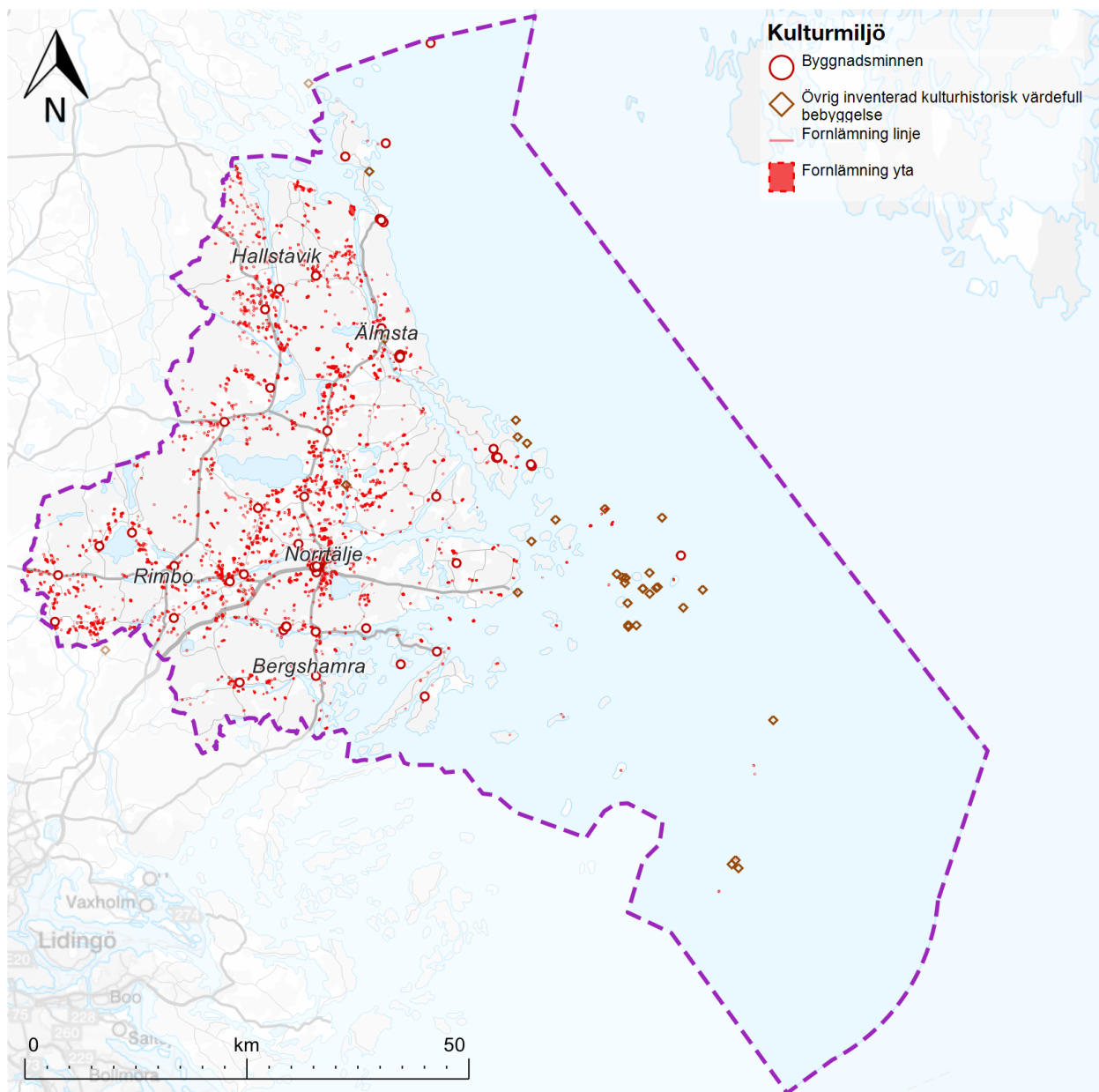
Kulturmiljöer är en oersättlig resurs. Exploatering intill känsliga kulturmiljöer kan medföra ett ökat slitage eller påverkan som sänker miljöernas värden. Åtgärder som kan riskera betydande negativa konsekvenser för kulturvärden ska därför inte tillåtas. En levande landsbygd med många boende bibehåller samtidigt kulturlandskapet och möjliggör generationsskiften.

Kommunens Kommunens kulturminnesvårdsprogram från 1989 beskriver värdefulla kulturmiljöer och gäller tills vidare som kunskaps- och planeringsunderlag. Kommunen avser att påbörja ett arbete med att ta

Kulturmiljöer

Kulturmiljöer är miljöer som präglats av mänsklig aktivitet och verksamhet och därför vittnar om historiska och geografiska sammanhang. Det kan exempelvis handla om förhistoriska lämningar eller moderna bebyggelsemiljöer, och innefatta allt från enskilda byggnader till hela områden. De materiella och immateriella uttryck som vittnar om den mänskliga påverkan kallas kulturarv. Det är ett bredare begrepp där även bland annat traditioner, verksamheter, kunskap, språk eller hela tidsepoker innefattas.

Värdefulla kulturmiljöer regleras av flera lagstiftningar. De mest centrala är kulturmiljölagen (1988:950), miljöbalken (1998:808) samt plan- och bygglagen (2010:900).

fram ett nytt kulturmiljöprogram under 2024. Det nya programmet ska identifiera känsliga kulturmiljöer samt vilken hänsyn som dessa områden förutsätter.

Ställningstagande om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Åtgärder som kan riskera betydande negativa konsekvenser för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse ska inte tillåtas.

Riksintressen för kulturmiljövård

I kommunen finns 25 riksintresseområden för kulturmiljö, vilket gör Norrtälje till en av de kommunerna med flest antal i landet. Till de flesta av riksintresseområdena finns framtagna kulturmiljöutredningar som dels informerar om riksintresseområdenas värden, dels fungerar som beslutsunderlag för kommunen vid beslut om bygglov och andra tillstånd.

Läs om kommunens förhållningssätt till riksintressena under avsnittet Riksintressen. I den digitala kartan på kommunens hemsida kan du klicka på respektive riksintresse och läsa det statliga verkets egen beskrivning av riksintresset.

Fornlämningar

Fornlämningar berättar om forntida människors liv och leverne och är en resurs som ska värnas. Fornlämningar skyddas av kulturmiljölagen vilket innebär att alla arbeten som berör fornlämning är tillståndspliktiga och ska samrådas med Länsstyrelsen. Det är förbjudet att flytta, skada eller rubba en fornlämning. Fornlämningar kan bland annat innefatta boplatser, gravfält, resta stenar, ruiner och vägsträckningar. Till en fornlämning hör även ett markområde runt lämningen. För att klassas som

fornlämning ska lämningen vara äldre än år 1850 om inte annan bedömning gjorts av Länsstyrelsen. Norrtälje kommun är rikt på fornlämningar, vilket vittnar om bygdens långa historia och människors verksamhet.

Ställningstagande om fornlämningar

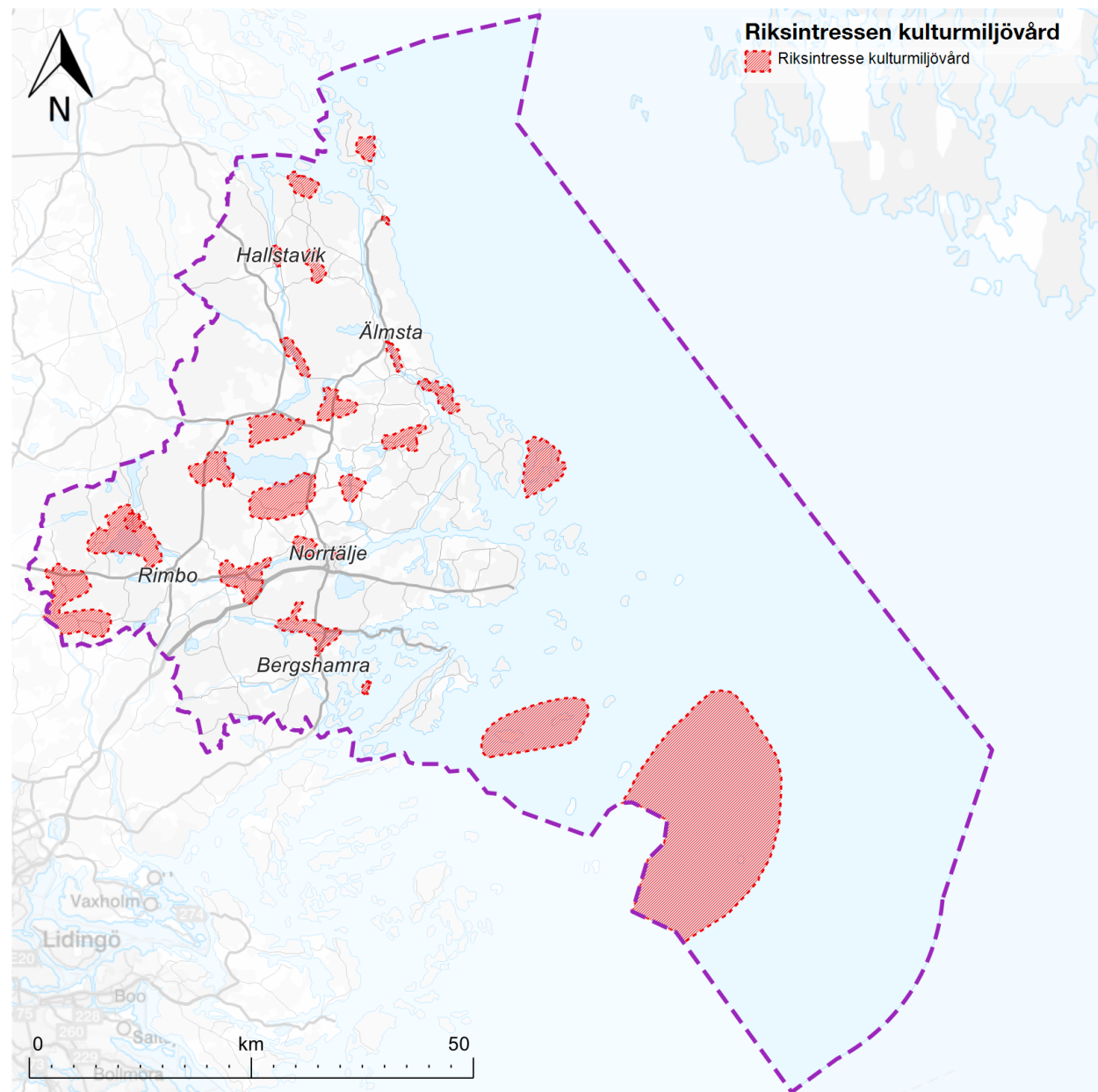
Fornlämningar ska så långt möjligt värnas vid exploatering.

Odlingslandskap och landsbygd

Norrtäljes landsbygd är levande och expansiv. Stora delar har också höga värden med spår efter tusentals år av mänsklig påverkan och det finns en tydlig kontinuitet. Majoriteten av den brukade odlingsmarken ligger där järn- och bronsåldersmänniskan började odla, och landskapet nyttjas på samma sätt idag som det gjorts under tusentals år. Bebyggelsen har vuxit upp på impediment och som pärlband längs gamla transportleder. Odlingslandskapet med småbrutna åkrar, stenmurar, odlingsrösen och ängs- och hagmarker har kulturhistoriska värden och är viktiga för upplevelsen och attraktiviteten på landsbygden.

På landsbygden finns även slotts- och herrgårdsmiljöer där landskapet präglats av målinriktad planering av vägnät, åkerfält, alléer och arbetarbostäder. Landskapet är ofta rikt på ek och andra ädellövträd.

Vid nybyggnation ska det småskaliga och öppna odlingslandskapet värnas. Jordbruksmark är en resurs som ska skyddas, något som traditionellt sett alltid gjorts för att säkerställa tillgång till odlingsbar mark. Boningshus har därför ofta lagts längs sluttningar, höjdlägen eller i skogsbryn för att utnyttja markresursen. Ny bebyggelse bör anpassas efter detta

och följa det omgivande landskapet, terrängen och bebyggelsestrukturen. Landskapsbilden ska värnas. Hus bör inte uppföras isolerat i landskapet då krav på nya tillfartsvägar kan fragmentera odlingslandskapet och försvåra jordbruksdrift och förvaltning av natur- och kulturmiljökvaliteter. I känsliga miljöer ska ny bebyggelse omsorgsfullt anpassas, exempelvis genom anpassning av karaktär, färgsättning eller liknande. En bedömning ska göras utifrån platsens förutsättningar och värden.

Skärgård

Skärgårdens karaktär och attraktivitet grundas till stor del på dess kulturvärden och är förknippad med jordbruk, fiske och sjöfart. Bebyggelse finns utspridd över nästan hela skärgården där de flesta fastboende har bott i inner- och mellanskärgården medan ytterskärgården använts för vår- och höstfiske. Topografin har varit avgörande för bebyggelsens utformning och placering. Sjöbodarna är representativa.

Skärgården omfattas av riksintresse för det rörliga friluftslivet och högexploaterad kust (4 kap. miljöbalken). Befintliga tätorter och det lokala näringslivet ska kunna utvecklas. Övrig sammanhängande bebyggelse i skärgården kan varsamt kompletteras och utvecklas utan att påtagligt skada riksintressenas värden. I första hand genom komplettering inom befintlig bebyggelse, men i viss mån även genom att utöka det bebyggda området.

Exploatering och andra ingrepp som inte rör utveckling av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet ska prövas gentemot påverkan på natur- och kulturmiljövärden för att undvika påtaglig skada. Turismens och det rörliga friluftslivets intressen ska särskilt beaktas. Även den kumulativa effekten ska

beaktas vilket innebär en restriktiv hållning även för mindre ingrepp i naturområden. Tillgång på dricksvatten och förutsättningar att anordna en hållbar VA-lösning ska alltid säkerställas. Detta innebär en begränsande faktor för ny bebyggelse i skärgården. Läs mer i kapitlet Riksintressen.

Ny bebyggelse ska ta hänsyn till skärgårdens bebyggelsemönster och andra kulturvärden. Nya byggnader bör placeras i luckor eller i nära anslutning till befintlig bebyggelse. Vid ny exploatering i anslutning till

hamnlagén och bodar bör nya byggnader underordna sig platsen och följa gavelbodarnas formspråk. Obebodda öar ska inte bebyggas. Ytterskärgårdens karaktär av ostört natur- och kulturlandskap ska behållas. Skärgården är ett stort turistmål där många av de värdefulla kulturmiljöerna utgör kärnan av besöksnäringen. Det finns en risk att känsliga miljöer slits och i värsta fall förstörs. Det är viktigt med en långsiktig hållbar besöksnäring ur både ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt perspektiv.

Svenska högarna

Bebyggelse

Enligt plan- och bygglagen ska ny bebyggelse ta hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan.

En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas. Ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadsverkets värde, ändringar ska utföras varsamt.

Ny bebyggelse blir tillägg till en redan existerande miljö av årsringar från olika epoker och ideal. Det är viktigt att inte läsbarheten av den historiska bebyggelseutvecklingen går förlorad. Vid nybyggnation bör man fundera över vilka värden som redan finns på platsen och vilka värden projektet kan tillföra. Skala, siktlinjer och bebyggelsemönster bör värnas. Var tomter och vägar ligger, hur nuvarande fastighetsindelning ser ut, vilka byggnadsvolymer som finns och hur de förhåller de sig till varandra bör beaktas. I känsliga områden bör antikvarisk kompetens tillfrågas så att inte värden går förlorade.

Vid utbyggnation i byar bör bystrukturer värnas. Nya hus bör förhålla sig till och inspireras av skala och byggnadstraditioner hos omgivande bebyggelse. Undvik stora byggnadsvolymer som riskerar att bli dominerande. Helhetsintrycket påverkas av exempelvis proportioner, takvinklar och material.

Industrier och bruksorter

I Norrtälje kommun finns en lång tradition av industriell verksamhet, företrädesvis i den mindre och mellanstora skalan. Livsmedelsindustri i jordbrukets fotspår,

järnhantering, sjöfart, hantverk och småindustri präglar historien. Exempel på industriminnen i kommunen är Herräng, Edsbro och motorfabriken Pythagoras.

Bruksorter är uppbyggda runt en industri med tillhörande arbetar- och tjänstemannabostäder och herrgård. Brukssamhällets sociala struktur kan tydligt avläsas i miljön och i de samhällsfunktioner som legat på platsen.

Fritidshusområden

Norrtälje har ett stort antal fritidshusområden som satt präge på landskapet. Borgarklassen byggde redan i slutet av 1800-talet sommarvillor, men det var först på 1930-talet det expanderade och även lägre klasser började bygga sportstugor för sommarvistelse. Under efterkrigstiden fram till 1970-talet skedde en snabb utbyggnad av fritidshus och idag har framför alltskårgården en bebyggelsestruktur påverkad av denna period.

Bruksbyggnader i Edsbro

Kulturmiljöer av regionalt intresse

I kommunens kulturmiljöprogram (1989) beskrivs följande åtta kulturmiljöer av regionalt intresse. Dessa redovisas i hänsynskartorna.

Ställningstagande om kulturmiljöer av regionalt intresse

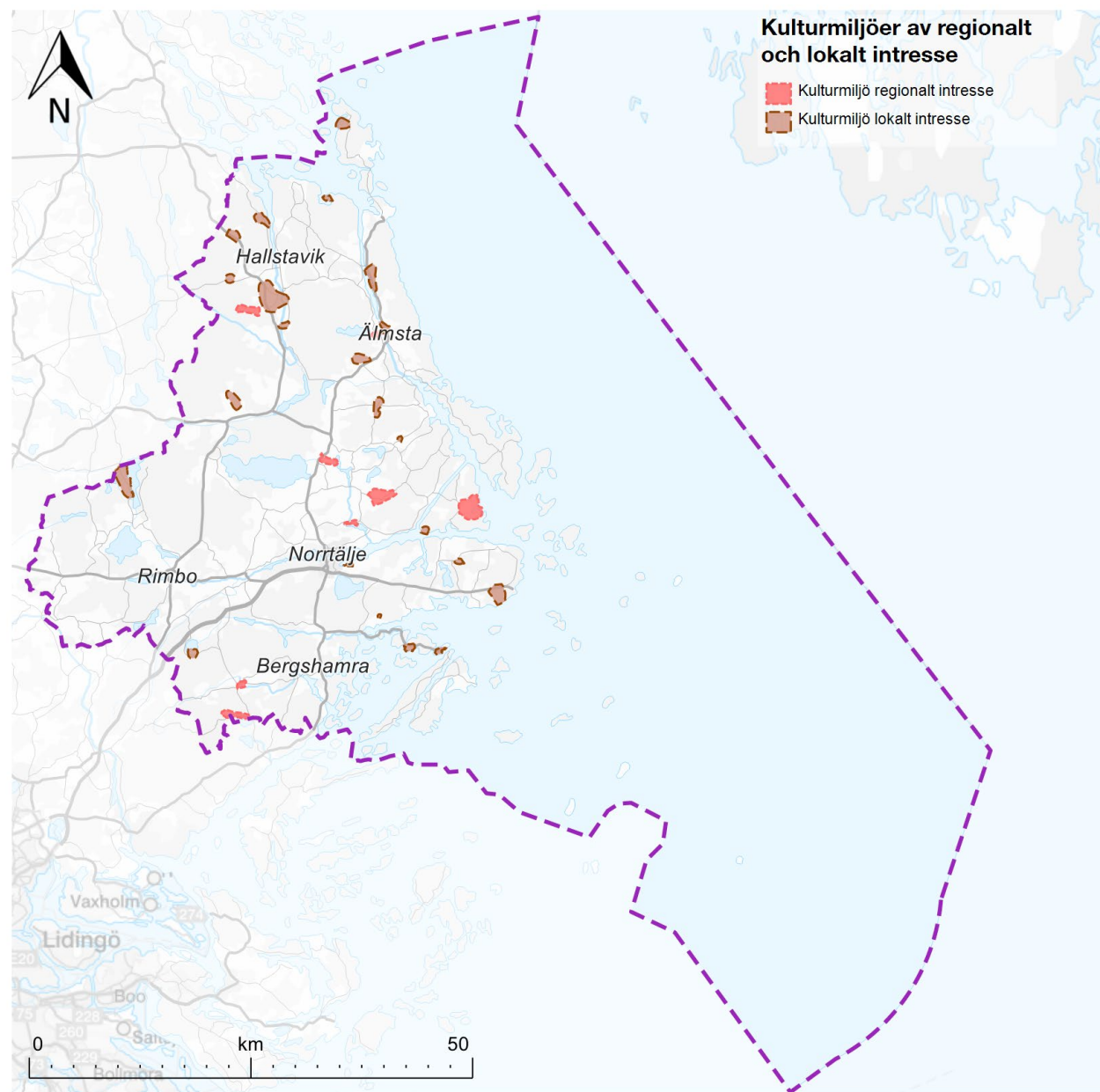
Kulturmiljöer är en oersättlig resurs. Exploatering intill känsliga kulturmiljöer kan medföra ett ökat slitage eller påverkan som sänker miljöernas värden. Åtgärder som kan riskera betydande negativa konsekvenser för kulturvärden skabör därför inte tillåtas. En levande landsbygd med många boende bibehåller samtidigt kulturlandskapet och möjliggör generationsskiften.

Gillberga

Bronsåldersmiljö väster om Gillberga som är väl avgränsad och inrymmer ett trettiotal lokaler med fornlämningar av bronsålderskaraktär. Fornlämningarna är välbevarade och består av skärvstenshögar, rösen och ej övertorvade stensättningar, troligen även boplatslämningar. Längst västerut i området finns ett naturminne, Gillberga gryte.

Ortala bruk

Ortala bruk var i drift redan på 1500-talet och är idag en mindre bruksmiljö vars drift lades ner redan på 1870-talet. De bevarade byggnaderna visar på ett åskådligt sätt brukets organisation. Till bruket hörde bland annat masugn, kolhus, smedslänga, handelsbod, kvarn och inspektorsboställe. Ortala är en god representant i länet för denna typ av tidig industriverksamhet.

Stensta – Karlösa – Karls kyrkoruin

Karls kyrkoruin speglar tiden före den nuvarande socknens tillkomst och utgör ett gott exempel i länet på denna typ av tidig sockensammanslagning där man sätter punkt för en äldre tids kyrkliga administration. Karlösa har anor från medeltiden. Norr om gården ligger två gravfält, vilka visar på en långvarig bebyggelseutveckling i området. Stensta visar en typisk herrgårdsmiljö från det tidiga 1700-talet. Till herrgården hör även en ståtlig fatbur samt något så ovanligt som ett bevarat avträde, förmodligen byggt på 1600-talet. Både Karlösa och Stensta har kontakt med den en gång så viktiga farleden där Jerkströmmen idag utgör en del. Sammanfattningsvis representerar området en utveckling från järnåldern genom medeltiden fram till dagens herrgårdsmiljöer.

Värnberg – Utål

Värnberg – Utålsområdet innehåller tre f d säterier, Värnberg (Kudberga), Eke och Utål. Till området hör även två avhysta bytomter, Pläng och Kappsta samt byn Inål. Till alla gårdar och byn hör järnåldersgravfält. Värnbergs manbyggnad är delvis byggd av material från en 1600-talsflygel och uppfördes efter det att den gamla manbyggnaden brunnit ner 1954. Utåls huvudbyggnad uppfördes vid mitten av 1800-talet. Kulturlandskapsvärden, botaniska, limnologiska och zoologiska intressen finns också i området. Östra delen av området ingår i riksintresse för naturvärden (Utålskedjan).

Karlsängen – Vätöberg

De två stenhuggerierna Karlsängen och Vätöberg, båda från 1890-talet, är betydelsefulla minnesmärken över den period i regionens utveckling då stenstaden Stockholm expanderade. Vätögranit användes bland annat till riksdagshuset och riksbanken, som byggdes 1899-

1902. Norrtelje Mekaniska stenhuggeri vid Karlsängen levererade granit bland annat till Tändsticksbolagets hus

i Stockholm som började byggas 1927. Både vid Karlsängen och vid Vätöberg finns bevarad bebyggelse från stenhuggeriepoken. Många hus är uppförda i början av 1900-talet samt vid uppgången inom stenindustrin 1927. Miljöerna har ett stort kulturhistoriskt värde.

Uddeboö

Under 1500-talet var Uddeboö sätesgård och kallades Ön. Den nuvarande gårdsanläggningen har bildats av 1500-talsgården Ön och den nu försvunna byn Wiby vars läge troligen var vid gravfältet 300 m nordväst om Kvarntorp. Området var till större delen en ö in i historisk tid. Dagens herrgård uppfördes av Fabian Wrede kring mitten av 1700-talet och består av manbyggnad med två flyglar. Av ekonomibyggnaderna är spannmålmagasinet av högt träarkitektoniskt värde. Det omgivande kulturlandskapet har höga naturkvalitéer.

Riala kyrka

Riala medeltida kyrka är uppförd i gotisk stil i slutet av 1200-talet. Kyrkan välvdes i mitten av 1400-talet och fick sin nuvarande rappning 1894. Stigluckan är nästintill oförändrad sedan den byggdes på medeltiden. Till kyrkomiljön hör även två gravfält och en fornborg, Bastubacken. Riala prästgård omges av tre gravfält som är äldre än de vid kyrkan. Både själva kyrkan och det omgivande kulturlandskapet är av högsta antikvariska värde.

Dämsboda

Området uppvisar en ålderdomlig vägsträckning mellan Dämsboda och Snåret och omges av stora ekar i ett

annars öppet landskap. Både vid Dämsboda och vid Snåret finns välbevarad bebyggelse med bland annat flera loftbodas av olika typ. Bodarna utgör ett belysande exempel på det gamla månghussystemet. Eftersom loftbodas i äldre miljö är relativt få, representerar de ett stor byggnadshistoriskt värde. Kulturlandskapet och naturvärdena i samklang med den bevarade bebyggelsen innebär att området är mycket skyddsvärt.

Kulturmiljöer av lokalt intresse

I kommunens kulturmiljöprogram (1989) beskrivs följande 22 kulturmiljöer av lokalt intresse. Dessa redovisas i hän-synskartorna.

Ställningstagande om kulturmiljöer av lokalt intresse

Kulturmiljöer är en oersättlig resurs. Exploatering intill känsliga kulturmiljöer kan medföra ett ökat slitage eller påverkan som sänker miljöernas värden. Åtgärder som kan riskera betydande negativa konsekvenser för kulturvärden skabör därför inte tillåtas. En levande landsbygd med många boende bibehåller samtidigt kulturlandskapet och möjliggör generationsskiften.

Väddö kyrka

Den nuvarande kyrkan är uppförd på 1870-talet, men här fanns fram till 1840 en medeltida kyrka. Det skyddsvärda området runt kyrkan sträcker sig ner till Ortalaviken och innefattar bland annat prästgården, prästtorpen, sockenstugan, flera gravfält, två gravhögar och en skeppssättning samt Mälby, som tidigare kallades kyrkbyn.

Fjäll

Byarna Norrfjäll, Söderfjäll och Norrby på Vaddövikens östra sida med gravfält visar på en långvarig bebyggelseutveckling. Den södra gården i Norrfjäll utgör exempel på en numera sällsynt gårdsutformning, den götiska.

Massum

Massums by har behållit en ålderdomlig prägel även om en stor del av bebyggelsen förändrats genom ombyggnader. Uthusens placering på tomterna visar att gårdarna en gång varit kringbyggda. Det karakteristiska höjdläget och den öppna odlade marken gör att byn har ett stort kulturhistoriskt värde.

Boda

Kring Bodaviken utbreder sig ett karakteristiskt skärgårdslandskap, där blandskog, betade enbackar, ängar och strandängar tillsammans har ett kulturhistoriskt värde som är känsligt för förändringar.

Häverö Prästäng

Häverö Prästäng utgör ett representativt exempel på en hävdad löväng och har ett stort kulturhistoriskt värde. Prästängen är skyddad som naturreservat.

Gribby

Gribby utgör en by i skogsbygden med ursprung i järnåldern. Gårdar och uthus samt byägor förmedlar fortfarande en relativt oförändrad tradition. Det värdefullaste och mest känsliga inslaget utgörs av bebyggelsen.

Edebo

I området ingår Edebo kyrka, Skälby, Hammarby, Lundås samt Ytterby. Kyrkan är från 1400-talet och i miljön kring kyrkan och kyrkbyn Skälby finns bland annat prästgården, klockstapel, fattigstuga och skola samt flera gravfält och andra fornlämningar. Hammarby har också anor från medeltiden. Lundås var en medeltida sätesgård och bestod av fyra frälsehemman och med lokalisering nära en viktig farled. På andra sidan Skeboån ligger Ytterby med miljömässiga värden. Allt visar på en långvarig bebyggelseutveckling med ursprung i järnåldern.

Gråska

Gråska är en by i skogsbygden som har ursprung i järnåldern, vilket beläggs av gravfält. Bebyggelsen är

delvis välbevarad. Byn som helhet har miljö- och kulturhistoriskt värde.

Ronöholm

Ronöholm bildar en enhetlig och välbevarad herrgårdsmiljö med traditionella bebyggelseinslag och anor från medeltiden. Gravfältet vittnar dessutom om en långvarig historia.

Forsbol

Här fanns en masugn under andra hälften av 1600-talet då möjligheterna att utvinna träkol var en viktig lokaliseringfaktor. Området vid Forsbol utgör ett åskådligt exempel på den bebyggelse som fanns i skogsmarken inom bruksbygden.

Furusunds värdshus

Skeninge och Myskja

Skeninge och Myskja utgör två mindre, väl avgränsade byar i skogsbygden. Myskja har ursprung i järnåldern. Byarna utgör lättolkade agrarmiljöer, typiska för skogsbygden. Tillsammans med inägor och skogsmarken visar de hur jord- och skogsbruk varit avgörande för försörjningen.

Gavel-Långsjön

Bebyggelsens lokalisering i området är karakteristisk för den torpbebyggelse som växte fram under 1800-talet.

Bebyggelsen har i många fall kvar en ålderdomlig prägel. Landskapet visar fortfarande det småskaliga markutnyttjandet, typisk för utmarksbebyggelsen.

Beateberg

Beateberg utgör ett pedagogiskt exempel på den villalikhande herrgårdsbebyggelsen som började anläggas i slutet av 1800-talet i Sverige. Parken med ädellövskog bidrar till att skapa en enhetlig miljö.

Råda

Norra och Södra Råda utgör en värdefull miljö. Trots att bebyggelsen inte är homogen ger den tillsammans med den omgivande åker- och hagmarken en bild av hur bebyggelse och markanvändning anpassats till de naturliga förutsättningar som gavs i övergångsbygden

Nor

Nor utgör en representativ herrgårdsmiljö med flera väl bevarade byggnader. Rester av ett parklandskap med ädellövskog kan fortfarande återfinnas runt bebyggelsen.

Väthövda

Väthövda utgör ett småskaligt jordbruk med ålderdomliga terrasserade åkrar. Miljön är väl avgränsad och utgör en mindre agrar miljö i skärgården.

Rådmansö kyrka

Rådmansö kyrka är vackert belägen vid vattnet, som tidigare haft kontakt med havet. Kyrkan har här liksom på många andra håll dragit till sig en rad sociala funktioner som kan avläsas i bebyggelsen i dess närhet.

Riddersholm

Naturen vid Riddersholm är mycket omväxlande med ädellövlundar, mindre skogspartier, ängsmarker, rikkärr och strandängar vid havet. Riddersholm utgör en herrgårdsmiljö i skärgården, där framför allt landskapet har stora kvaliteter.

Buddboda

Buddboda utgör en ensamgård i övergångsbygden som bevarat en ålderdomlig prägel. Landskapet präglas av ett småskaligt utnyttjande, där åkerytorna är små och oregelbundna. Samtliga byggnader utgör omistliga delar i denna kulturhistoriskt värdefulla miljö.

Svartnö

Svartnö utgör ett åskådligt exempel på en by i den inre skärgården, där bebyggelse, byvägar, åkrar och hagmark bildar en enhetlig miljö.

Furusund

Furusund representerar en tidstypisk sommarnöjesort. Många byggnader är bevarade från storhetstiden från 1880 fram till första världskriget. Ön har en intressant

historia och den samlade bebyggelsen ett högt kulturhistoriskt värde.

Björnö

Björnö gård har en rik och mycket spännande historia som storgods ända från medeltiden. När Norrtälje stad anlades i början av 1600-talet, så var det på Björnös marker. Bebyggelsemiljön är utomordentligt fin och rymmer ett flertal byggnader från olika tidsepoker samt spår efter en barockträdgårdsanläggning.

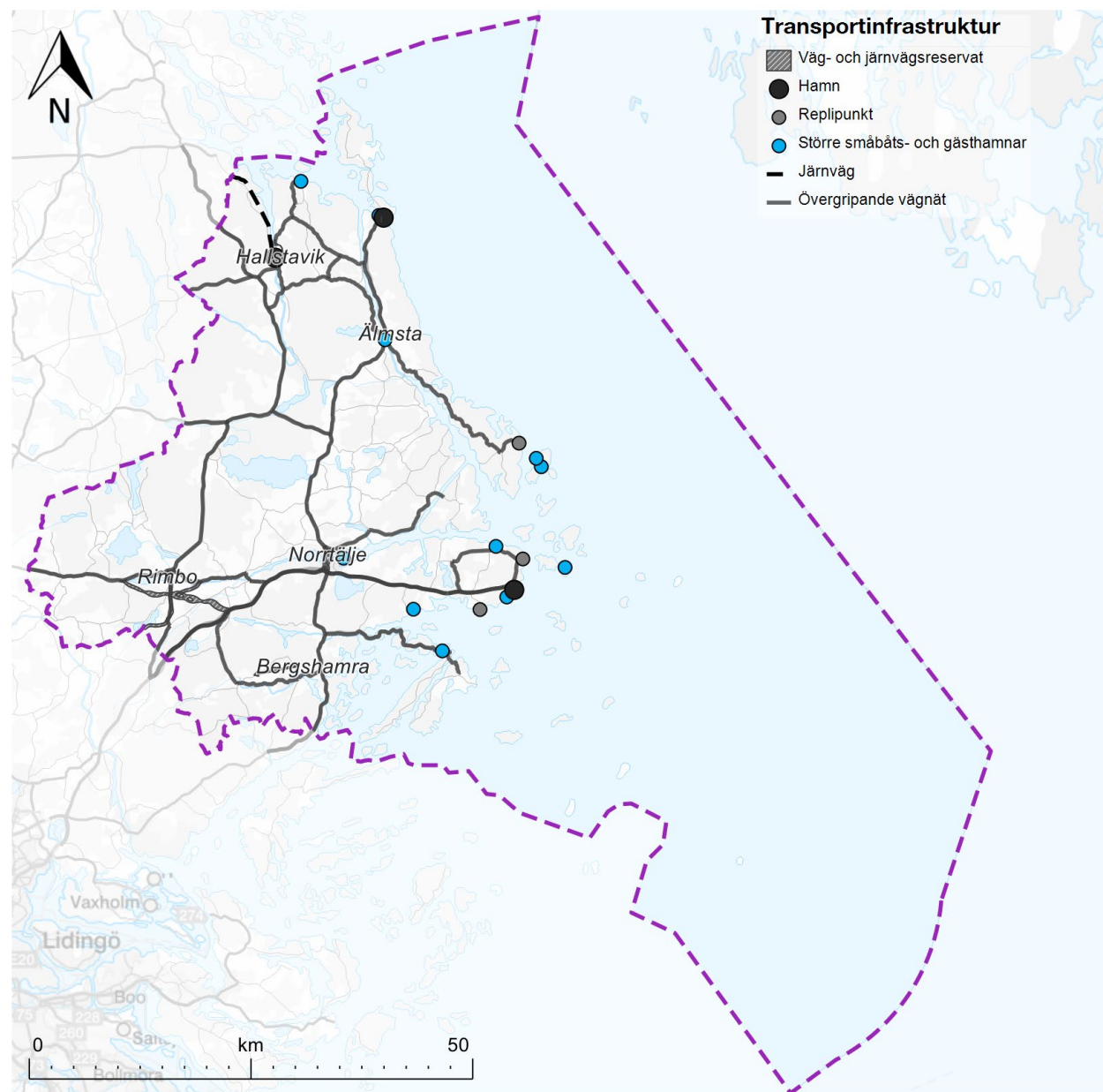
Häverö Edebo hembygdsgård

Trafik och mobilitet

Kommunen har tagit fram en trafik- och mobilitetsstrategi som anger kommunens syn på transportsystemet och hur mobilitet och resvanor kan utvecklas på ett hållbart sätt i kommunen (Trafik- och mobilitetsstrategi, Norrtälje kommun, 2022). Trafik- och mobilitetsstrategin omfattar sju målområden och elva målpunkter. Översiktsplanens riktlinjer om trafik och mobilitet utgår från trafik- och mobilitetsstrategins målområden och målpunkter.

Riktlinjer trafik och mobilitet

- Skapa ett finmaskigt och sammanhängande gatunät i kommunens tätorter.
- Utforma gatumiljöer efter gatans funktion och för att underlätta gång, cykel och kollektivtrafik i vardagen.
- Skapa gena, trygga, säkra och sammanhängande gång- och cykelnät. Cykelnäten ska vara tidseffektiva.
- Verka för ökad standard på riksväg 77, E18 samt länsvägarna 76, 276 och 283.
- Verka för en högklassig kollektivtrafik som är tillväxtskapande, tillgänglig, trygg och konkurrenskraftig.
- Verka för att etablera en direktlinje till Arlanda från Rimbo och Norrtälje stad.
- Verka för en förlängning av Roslagsbanan till Rimbo.
- Anordna pendlarparkering vid strategiska lägen vid trafikplatser eller andra platser med kapacitetsstark och regional kollektivtrafik. Prioritera platser som även har annan verksamhet för att skapa en trygg miljö.
- Utgå från Basprognos 2040 vid bullerberäkningar och riskanalyser vid statligt vägnät.

Mobilitet och resvanor

Norrtälje kommun har långa avstånd till övriga regionen och en stor arbetsmarknadsregion. Buss och bil är därför de viktigaste resealternativen för många resor i vardagen. Jämfört med övriga kommuner i Stockholms län är bilanvändandet högre i Norrtälje. Antalet bilar per 1000 invånare är 15 % högre än rikssnittet.

Hur och var nya bostäder planeras spelar en stor roll för hur människor reser och vilka färdmedel som används. Funktionsblandning och att skapa arbetstillfällen i mindre

orter kan bidra till minskat behov av pendling. När fler ska bo, arbeta och besöka kommunen ökar också anspråket på gatans ytor. Ytorna i gaturummet behöver prioriteras så att fler kan förflytta sig till fots, med cykel och med kollektivtrafik. Detta skapar ett mer jämlikt transportsystem med större mobilitet och rörelsefrihet. Fler människor får då tillgång till och möjlighet att förflytta sig med dessa färdslag. En utveckling mot en mer balanserad färdmedelsfördelning bidrar till en mer jämlik och tillgänglig stad för fler.

Stadens karaktär

1. Stadsbyggandet i Norrtäljes tätorter ska erbjuda en bebyggelsestruktur som underlättar för hållbara färdmedel och resande.
2. Den gestaltningsmässiga utformningen av tätorternas gatumiljö ska bidra till ökad användning och ökad vistelsetid för gående och cyklister. Gatuutformningen ska anpassas till gatans funktion.

Transportsystem

3. Gångnätet ska vara gent, tryggt, trafiksäkert och sammanhängande.
4. Cykelnätet ska vara sammanhängande, tidseffektivt och trafiksäkert.
5. Kollektivtrafiken ska vara tillväxtskapande, tillgänglig, trygg och konkurrenskraftig.

Trafikens omfattning

6. Transportsystemet ska underlätta för invånarna att välja gång, cykel och kollektivtrafik som transportsätt i vardagen.
7. Framkomligheten för samtliga trafikslag ska vara pålitlig.
8. Transportsystemet i Norrtäljes tätorter ska vara tillgängligt för alla.

Trygghet

9. Det ska oavsett tid på dygnet upplevas tryggt att gå, cykla och åka kollektivtrafik.

Trafiksäkerhet

10. Ingen ska omkomma eller skadas allvarligt i trafikolyckor på det kommunala vägnätet.

Miljö och hälsa

11. Trafikens negativa inverkan på klimatet, miljön och människors hälsa ska minska.

Mobility management

Mobility management handlar om beteendepåverkan inom transportområdet och fungerar ofta som ett komplement till mer traditionell trafikplanering. Mobility Management definieras vanligen som mjuka åtgärder för att påverka resan innan den har börjat. Åtgärder kan exempelvis vara att ersätta parkeringsplatser med mobilitetstjänster, informationskampanjer, personliga resråd, erbjudande om prova-på-kort i kollektivtrafiken eller om att bli vintercyklist, riktlinjer för tjänste- och arbetsresor med mera. Mobilitetsåtgärder har störst effekt om de utformas som ett paket av åtgärder, till exempel genom att kampanjer kombineras med infrastrukturinvesteringar, utbudsförändringar eller regleringar. Exempelvis kan informationsinsatser till företag och boende göras i samband med en nybyggd cykelväg eller upprustat gångstråk för att skapa en större medvetenhet.

Målpunkter och målområden för hur transportsystemet ska utvecklas. Trafik- och mobilitetsstrategi, Norrtälje kommun, 2022.

Riksintressen för kommunikation

Inom kommunen finns riksintresseområden för vägar, järnväg och sjöfart.

- E18 är av riksintresse då den utgör en anslutning till Kapellskär.
- Kapellskär är av riksintresse för hamn.
- Allmänna farleder är av riksintresse för sjöfarten.
- Järnvägen till Hallstavik, Hargshamnsbanan, är av riksintresse för järnväg.

Kommunen anser att även riksväg 77 bör vara av riksintresse. Läs om kommunens förhållningssätt till riksintressena i avsnittet Riksintressen. I den digitala kartan på kommunens hemsida kan du klicka på respektive riksintresse och läsa det statliga verkets egen beskrivning av riksintresset.

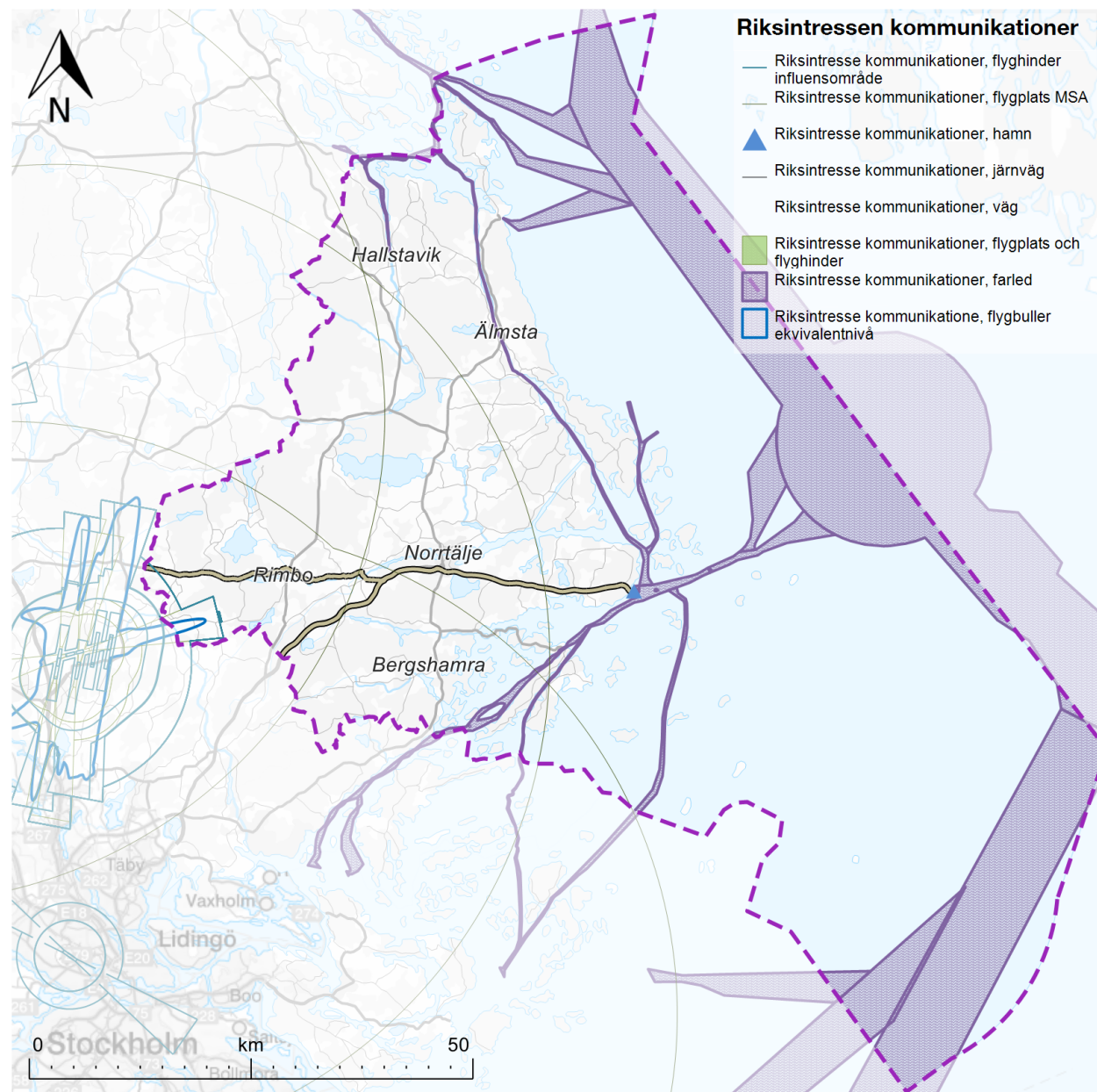
Vägnätet

Vägnätets funktion

Det övergripande vägnätet fyller flera funktioner:

- Godstransporter
- Långväga personresor
- Kollektivtrafik
- Dagliga personresor

Olika vägar fyller olika funktion och trafikslagen har därför olika behov av framkomlighet i olika delar av vägnätet. Kommunen följer Trafikverkets framkomlighetsprogram vilket innebär att framkomlighet på vägar med regional funktion säkerställs genom att trafik av lokal karaktär så långt möjligt hänvisas till det lokala nätet. Fordonstrafikens framkomlighet prioriteras på det övergripande vägnätet för att inte skapa oönskad trafik på mindre vägar, som utifrån sin miljö eller funktion inte kan hantera denna trafik. Vägar i det

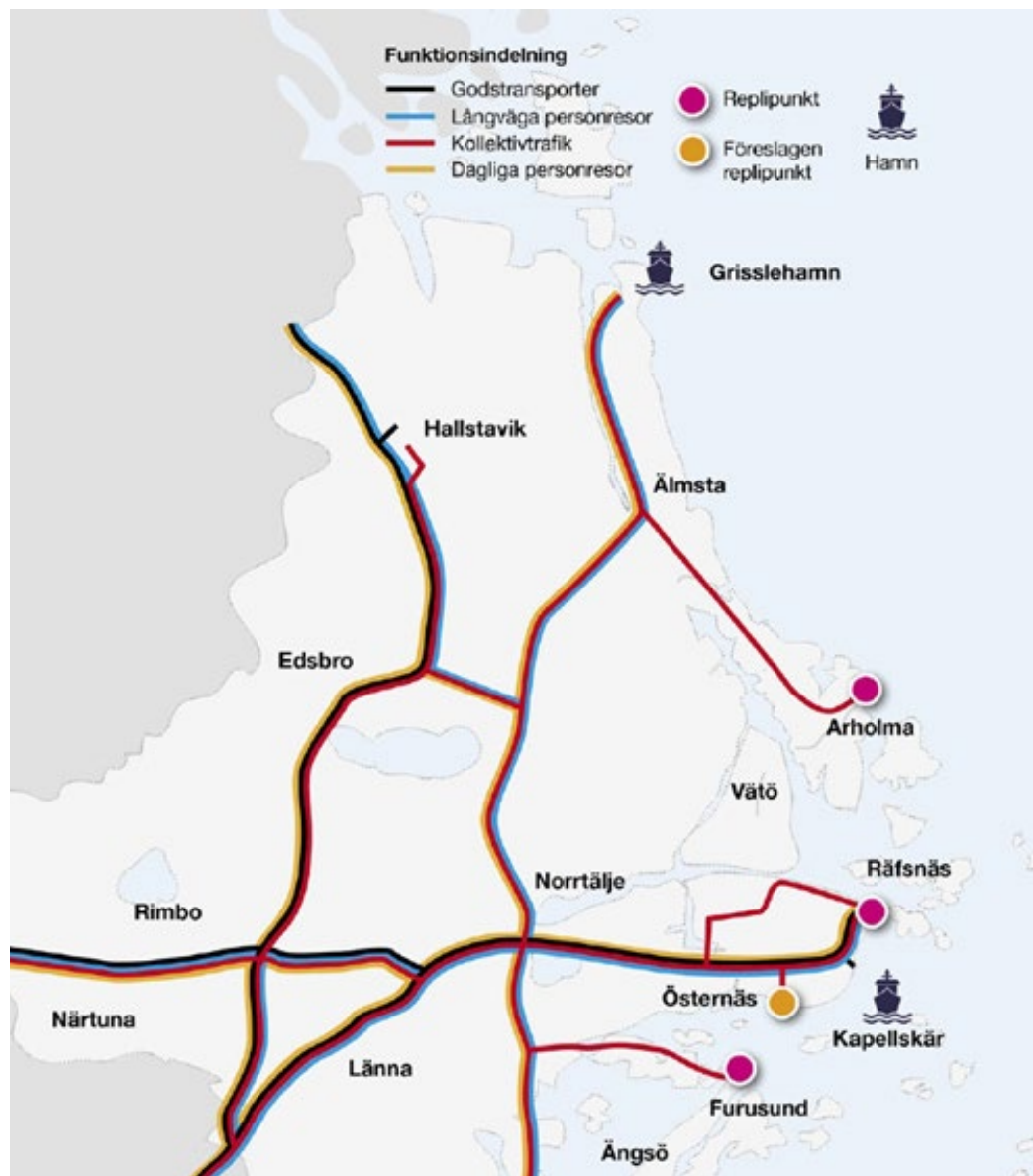
lokala nätet ska gestaltas så att gaturummet samspelar med omgivande bebyggelse och ger plats för gång, cykel och stadskvaliteter. Kollektivtrafik, tung trafik och utryckningsfordon behöver komma fram samtidigt som gående och cyklister får tillräckligt utrymme.

Vägnätets standard

Det övergripande, statliga vägnätet i kommunen håller idag låg standard. Vägarna är smala med många siktsvackor och kurvor. Sidoremsa eller separerade utrymmen för oskyddade trafikanter saknas ofta. Vägnätet behöver förbättras för att fungera för gods- och jordbrukstransporter med långa, stora och breda fordon. Det innebär att såväl bärighet som vägbredder, korsningar och skymda utfarter kan behöva åtgärdas. Samtidigt behöver förutsättningarna för oskyddade trafikanter förbättras.

De större vägarna; riksväg 77, E18 till länsgränsen mot Uppsala via Rimbo, länsväg 276 Norrtälje till Åkersberga, länsväg 76 Norrtälje till Hallstavik och länsväg 283 Älmsta till Grisslehamn, behöver få ökad standard för ökad regional och kommunal tillväxt. Vägarna bör uppgraderas till minst 80 km/h. Det innebär att flera sträckor behöver byggas om för att få säkrare sidoområden, vägrenar och gång- och cykellösningar så att oskyddade trafikanter kan ta sig fram på ett säkert sätt. Farliga siktsvackor, kurvor och enskilda utfarter behöver också åtgärdas.

I tätorterna är kapaciteten i vägnätet över lag god och det är sällan framkomlighetsproblem med längre köbildning. Under maxtimmarna i Norrtälje stad uppstår viss köbildning på enstaka platser som Södra infarten, anslutningarna till Vätövägen, Baldersgatan-

Det övergripande vägnätets funktioner. Trafik- och mobilitetsstrategi, Norrtälje kommun, 2022.

Stockholmsvägen, Stockholmsvägen mellan Estunavägen och Tullportsgatan samt Arstabacken-Väg 276. I Rimbo uppstår köbildning under maxtimmen i korsningarna med riksväg 77 och länsväg 280. Dessa korsningar är inte dimensionerade för dagens trafikflöden. I Grisslehamn uppstår köbildning sommartid längs väg 283 vid trafik till och från färjeläget i hamnen.

Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän plats och vägar i Norrtälje stad, Rimbo och Hallstavik. I övriga orter har vägnätet enskilt huvudmannaskap. Vid detaljplanering avser kommunen att pröva i varje enskilt fall om det är lämpligt med kommunalt eller enskilt huvudmannaskap för allmän plats.

Behov av nya länkar eller andra större åtgärder i vägnätet

Objekt/väglänk	Behov av åtgärd
Väg 280 förbi Rimbo	Förbifart för att skapa förutsättningar för centrumutveckling och säkrare trafiksituation i Rimbo.
Riksväg 77 söder om Rimbo	Förbifart för att skapa förutsättningar för centrumutveckling och säkrare trafiksituation i Rimbo.
Tulkavägen i Hallstavik	Befintlig väg kan komma att flyttas till ett nytt läge enligt gällande detaljplan för utveckling av Hallsta pappersbruk.
Väg 76/283 Norrtälje till Grisslehamn	Uppgradering till 80 km/tim och säkra möjligheter att gå och cykla längs hela sträckan. Skapa sammanhängande gång- och cykelstråk, åtgärda kurvor och siktsvackor, samlar ihop anslutningar till trafiksäkra lösningar, säkra sidoområden på oeftergivliga föremål, bredda busshållplatser mm.
Väg 283 i Grisslehamn	Ny dragning mellan Medborgarvägen och Singövägen för att lösa köbildningen till hamnen.

Kollektivtrafik

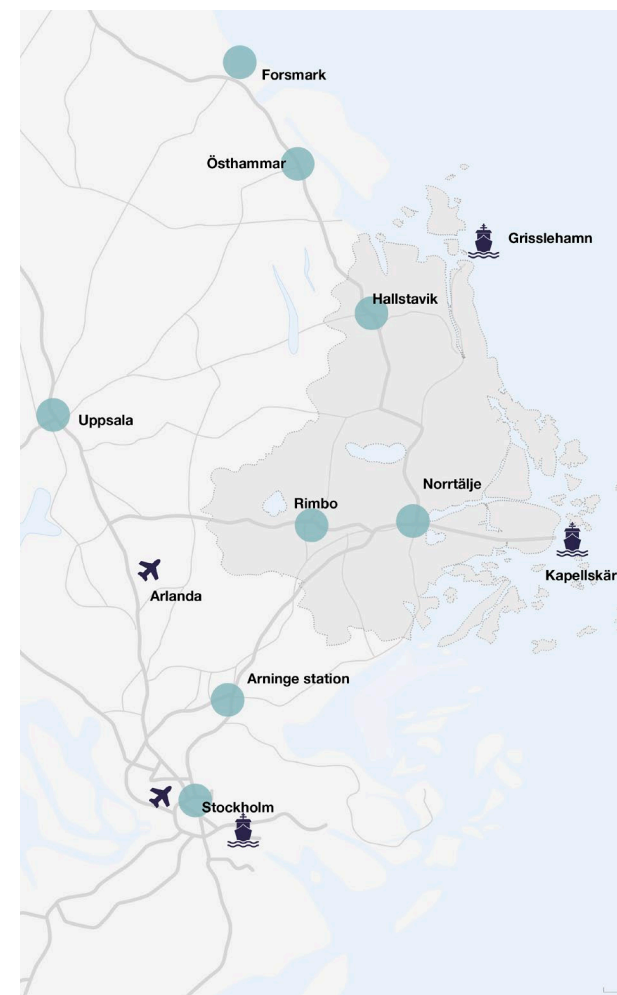
Kollektivtrafiken till och inom Norrtälje kommun består idag av busstrafik och båttrafik. Norrtälje kommun har totalt cirka 30 busslinjer inom kommunen samt till/från kommunen. Trafikförvaltningen Region Stockholm är huvudman för kollektivtrafiken genom bolaget Storstockholms Lokaltrafik (SL). Även Uppsala Länstrafik (UL), bedriver busstrafik i samarbete med SL till Uppsala, Östhammar och Knutby.

Stomlinjer med kapacitetsstark busstrafik finns i stråken Norrtälje-Stockholm och Kista, Hallstavik-Rimbo-Stockholm och Norrtälje-Rimbo-Uppsala. Därutöver finns busslinjer som trafikerar landsbygden och ansluter till Norrtälje stad, Rimbo eller Hallstavik.

Den prognosticerade resandeutvecklingen från Norrtälje och Rimbo innebär cirka tre gånger högre resande med kollektivtrafiken år 2050 än idag (Trafikförvaltningen, 2021). Det innebär stora utmaningar avseende turtäthet, belastningen på vägnätet och förutsättningar att skapa en god stadsmiljö.

Utveckling av en högklassig kollektivtrafik

En högklassig kollektivtrafik mot Stockholm, Uppsala, Solna/Kista, Arlanda och Karolinska sjukhuset är viktigt för ökad tillväxt i kommunen. Kollektivtrafiken ska ha hög komfort, vara snabb (korta restider) och anpassad för arbets- och studiependling. Faciliteter vid stationer och terminaler bör utvecklas så att det är tryggt, enkelt och bekvämt att byta från cykel och bil till kollektivtrafik. Detta innebär att infrastrukturen måste anpassas för ökad trafik vid busstationer, hållplatser, pendelparkeringar och bussdepåer. Vägnätet behöver avlastas genom att stomlinjerna förlängs till olika delar av

Viktiga start- och målpunkter för kollektivtrafiken. Trafik- och mobilitetsstrategi, Norrtälje kommun, 2022.

Norrtälje stad och att fler avgångar har terminal Campus Roslagen som start och mål.

Restider med kollektivtrafik

Restiderna med kollektivtrafik behöver minska för att kollektivtrafiken ska bli attraktiv. Restiden från Norrtälje stad till Stockholm City bör uppgå till max 60 minuter och max 45 minuter till Täby centrum/Arninge. För att nå detta behövs framkomlighetsåtgärder i Norrtälje stad och på E18 närmare Stockholm. Kollektivtrafikens framkomlighet måste förbättras och värnas på de större infarterna mot Stockholm. Norrtälje kommun ska verka för, och medverka i, sådant arbete i dialog med ansvarig väghållare.

Viktiga linjer

Det är viktigt att fortsätta utveckla stomlinjerna 676 mot Stockholm och 677 mot Uppsala med fler snabbturer, inrätta en ny direktlinje till Arlanda från Rimbo och Norrtälje stad och en ny direktlinje till Karolinska sjukhuset och Hagastaden, samt att behålla och utveckla linje 686 mot Kista. Med Arninge station har möjligheter öppnats för nya och bättre kopplingar mot Täby, Vaxholm, Österåker och Vallentuna. Kollektivtrafik bör även införas till Forsmark med anledning av förväntad efterfrågan på arbetskraft till följd av investeringar i Forsmark kärnkraftverk och eventuellt slutförvar. Kollektivtrafik till och från Hallstavik kan också komma att behöva förbättras när orten utvecklas som kommundelscentrum med fler bostäder och arbetsplatser.

Den nuvarande lösningen för Rådmansö med ringlinje ger upphov till långa restider. För att skapa en mer konkurrenskraftig kollektivtrafiklösning behöver

Buss 677 mellan Norrtälje och Uppsala

Rådmansö trafikeras av dubbelriktade linjer via Gräddö respektive via E18 mot Kapellskär. Med en sådan lösning kan Östernäs tas i bruk som replipunkt för kärnön Gräskö. Furusund kan fortsätta utvecklas som nod för besökare i skärgården.

Kopplingen mellan Hallstavik-Uppsala bör ges bättre kollektivtrafik för att underlätta regional integration och arbetspendling till och från kommunens norra delar.

Kommunen ska samverka med Trafikförvaltningen och Trafikverket för att utreda möjligheterna för en ny busslinje mellan Bergshamra-Brottby i syfte att minska restiden till Stockholm.

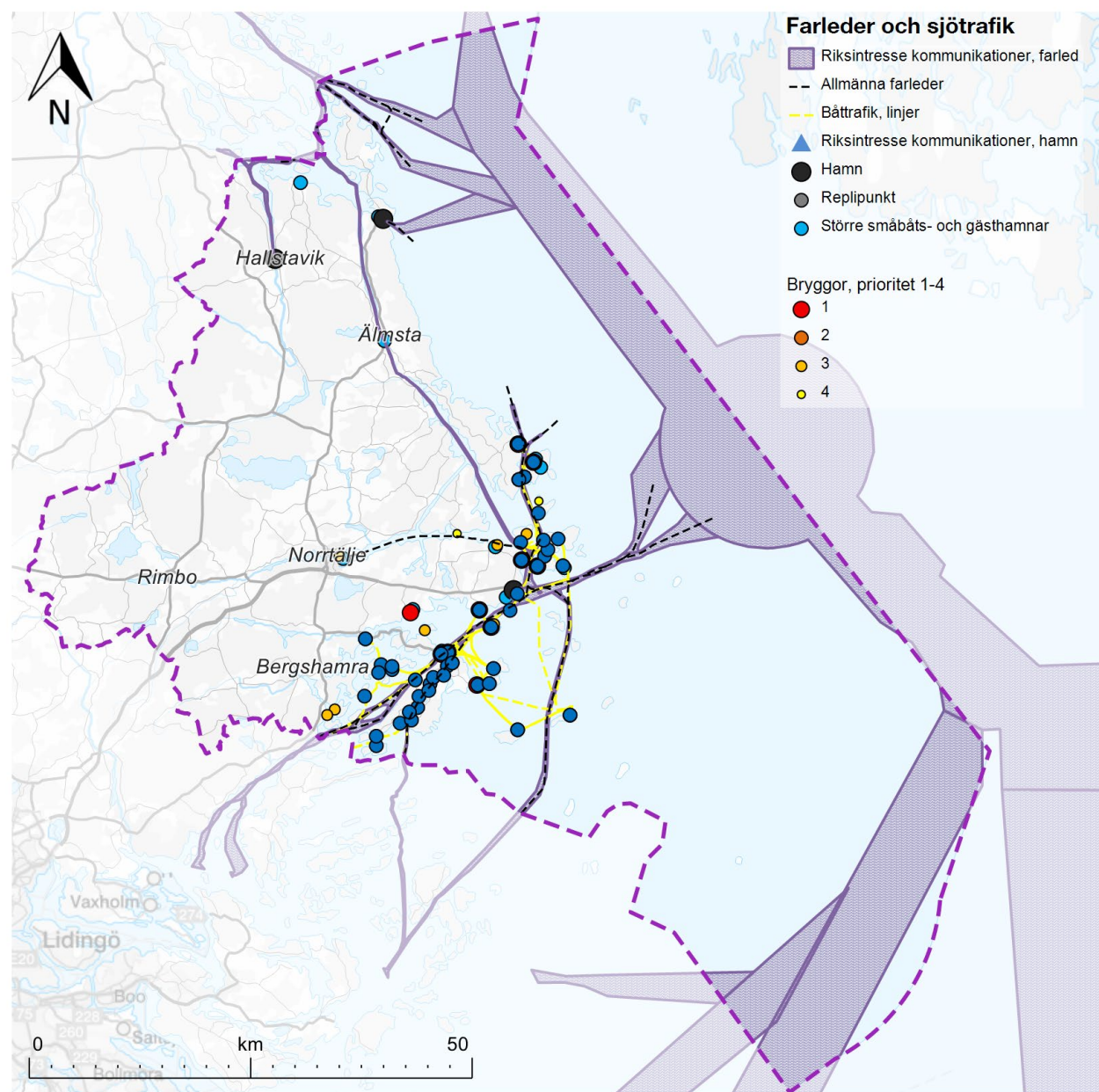
Det behöver utvecklas linjer som trafikerar stora områden för att tillgängliggöra kollektivtrafiken på landsbygden, exempelvis genom att införa fler "vinkområden" (linjer där bussen stannar när någon vinkar åt föraren), lägga om linjestrukturen och att införa anropsstyrd trafik.

Landsbygdslinjer och regionala eller kommunala linjer bör anpassas efter varandra för att underlätta byten i Norrtälje stad, Rimbo, Hallstavik och Älmsta.

Sjötrafik

Linjetrafiken för skärgården är till stor del anpassad till att kärnöarna Arholma, Tjockö och Gräskö ska ha en bastrofik som gör det möjligt att resa till och från fastlandet året runt.

Det saknas idag en överblick över bryggors fysiska skick vilket medför en risk att bryggor kan komma att upphöra att trafikeras med kort varsel. Detta kan ge stora konsekvenser för öar som saknar alternativa bryggglägen. Bryggor som trafikeras av sjötrafiken ägs ofta av många

olika parter, vilket försvårar underhåll och investeringar. Läs mer i avsnittet Viktiga bryggor och Genomförande av översiktsplanen.

Upplägget med kärnöar och replipunkter behöver breddas till ett nodsystem med möjligheter till byten mellan olika färdmedel. Utöver basstrafiken bör andra öar med fasta boenden ha en trafik som tillgodoser behoven av arbetspendling, serviceresor och skolskjutsar. Det ska även finnas trafik som tillgodoser fritidsboendes och besökare behov i så stor utsträckning som möjligt.

Furusund är idag replipunkt för Gräskö vilket ger långa restider. För att skapa snabbare förbindelser för resor till Norrtälje stad bör i stället Östernäs bli replipunkt. Rådmansötrafiken bör samtidigt göras om till dubbelriktade linjer för att få en robust struktur. Furusund kan fortsätta utvecklas som nod för besökare i skärgården.

Kommunen ska vara en aktiv samverkans- och dialogpartner mellan trafikutövare och bryggägare för att säkerställa att bryggor med anslutande funktioner motsvarar nuvarande och framtida behov. Kommunen håller på att ta fram en ny bryggplan som ersätter gällande bryggplan från 2013.

Ställningstagande om farleder av riksintresse

Bebyggelse, anläggningar och verksamheter ska undvikas i anslutning till farleder för att säkerställa sjöfartens framkomlighet och för att erhålla tillräcklig säkerhet och undvika bullerstörningar. Hänsyn ska tas till svallpåverkan från sjötrafik. Belysning invid farleder ska utformas så att den inte bländar sjötrafiken.

Ställningstagande om allmänna farleder

Sträckning av allmän farled i längd samt hur vattenvägen förhåller sig till land och större öar. Farledens exakta sträckning beror exempelvis på bottenförhållanden och lämpligaste färdväg. Farledens bredd anges inte. Allt erforderligt vattenområde för sjötrafiken och tillhörande sjösäkerhetsanordningar ingår i den allmänna farleden.

Bryggor

Kommunen håller på att ta fram en ny bryggplan som ersätter bryggplanen från 2007. Bryggplanen ska avgränsa och definiera de platser och bryggor som bidrar till allmänna intressen. Sammanlagt har 126 bryggor identifierats. Ytterligare fler kan tillkomma.

Brygga

Syftet med den nya bryggplanen är bland annat att:

- Ge en översikt över befintliga viktiga bryggor, dess nuvarande användning och betydelse för skärgården
- Kartlägga behov av upprustning och förbättringar
- Kartlägga olika aktörers ansvar
- Fastställa prioritering mellan olika bryggor
- Utgöra planeringsunderlag för skärgården och för framtida trafikstrukturer
- Utgöra underlag för bidragsansökningar

- Sammanställa statistik om resande, boende, deltidsboende per ö och färjelinje

Översiktsplanen redogör för bryggor med prioritet 1-4 enligt förslag till ny bryggplan. Bryggor i prioritet 1 markeras på markanvändningskartan. Samtliga bryggor under prioritet 1-4 markeras på hänsynskartan. Övriga bryggor markeras ej. Faktorer som utgör grund för bedömning av prioriteringsgraden är huvudmannaskap (allmän eller enskild), väganslutning till bryggan, bryggans

Prioritering av bryggor

Prioritet 1: I huvudsak bryggor som tillhör Norrtälje kommun eller Trafikverket och är viktiga knutpunkter för kollektiva resor och etablerad sjötrafik mellan kärnöar, andra öar med minst åtta fastboende och fastlandet. Även bryggor med motsvarande funktion som har andra huvudmän ingår.

Prioritet 2: Huvudbrygga på ö utan fast land- eller färjeförbindelse, där det bor åtta eller fler fastboende och finns etablerad sjötrafik eller strategiskt belägen brygga. Bryggan är viktig för näringslivet, skeppning av tyngre gods och/eller passagerartrafik (motsvarande mer än 5 000 passagerare per år).

Prioritet 3: Huvudbrygga på ö eller fastland som är viktig för näringsliv, service och transporter. Faktorer som påverkar bryggans betydelse är: Viktig bytespunkt mellan båtlinjer. Viktig utgångspunkt för turistbaserade resor. Huvudbrygga för viktig destination. Brygga på ö med fastboende och/eller minst 50 fritidshus.

Prioritet 4: Brygga på ö (inklusive öar med broförbindelse) eller fastland där linjetrafik går som huvudsakligen används av fritidsboende och turister, men i övrigt inte uppfyller kriterierna för prioritet 3. Även öar med fastboende och fritidsboende som kan komma ifråga för turbunden och anropsstyrd linjetrafik i framtiden.

standard, förutsättningar för gods och tunga transporter, tillgång till kollektivtrafik, parkering, laddning av elfordon och service, resestatistik, antal bofasta och fritidshus, betydelse för näringsliv och samhälle.

Järnvägsreservat

I kommunens gällande översiktsplan finns två järnvägsreservat; Utmed E18 från Kapellskärs hamn, via Norrtälje stad, vidare söderut till kommungränsen och söderut från Rimbo för en förlängning av Roslagsbanan.

Järnvägsreservatet för en förlängning av Roslagsbanan till Rimbo bibehålls. Ny bebyggelse i angränsning till reservatet får inte försvåra tillkomsten av en framtida järnväg.

Kommunen ser inte att det är lämpligt att behålla järnvägsreservatet mellan Rimbo och Norrtälje stad för att ytterligare förlänga Roslagsbanan. Det är för långt avstånd för att Roslagsbanan ska kunna erbjuda restider som är konkurrenskraftiga med busslinje 676 om sträckan dras via Rimbo. Det finns heller inga planer på att anlägga en järnvägsförbindelse för gods i TEN-T-stråket mellan Kapellskärs hamn och Norge. Banvallen mellan Rimbo och Norrtälje stad bör i stället utvecklas som ett viktigt stråk för gång-, cykel- och rekreation.

För att Norrtälje stad ska få bättre restider med järnväg krävs en mycket genare dragning och högre hastigheter än Roslagsbanans 120 km/tim. Att förlänga Roslagsbanan från Arninge station i stället för via Rimbo skulle kunna vara en sådan lösning. Med höghastighetståg, med hastigheter på mellan 500-1 400 km/tim, skulle sträckan Norrtälje-Stockholm kunna tillryggaläggas på 20 minuter. Några mer konkreta planer

finns dock inte i dagsläget då dessa lösningar är mycket kostnadsdrivande.

Järnvägsreservatet utmed E18 föreslås därför utgå, då det i en avvägning mot andra allmänna intressen inte är rimligt att säkerställa tillgång till mark för en framtida järnväg här, när det är så pass osannolikt att det kommer att ske. Att införa en ny järnvägslinje skulle dessutom innebära en kraftig neddragning av turtätheten för buss-trafiken från Norrtälje stad, vilket skulle påverka resenärer utmed E18. Järnväg här, när det är så pass osannolikt att det kommer att ske. Att införa en ny järnvägslinje skulle dessutom innebära en kraftig neddragning av turtätheten för busstrafiken från Norrtälje stad, vilket skulle påverka resenärer utmed E18.

Gång- och cykel

En hög andel gång- och cykeltrafik gynnar en hållbar utveckling och kan hjälpa till att uppnå levande, hållbara och hälsosamma samhällen. Ett samhälle där fler går och cyklar och vistas på gatorna är ett levande samhälle.

Gång- och cykelnätet är över lag väl utbyggt i de större tätorterna även om näten inte alltid är helt sammanhängande. De geografiska förutsättningarna att gå och cykla inom tätorterna är goda. Det tar aldrig längre tid än 15 minuter från tätorternas ytterkanter att nå centrum med cykel.

Där Trafikverket är väghållare saknas gång- och cykelmöjligheter. De statliga vägarna är ofta smala, saknar vägren och är inte dimensionerade för dagens trafikflöden. Det innebär att det ofta är farligt att cykla och därför väljer många bort det alternativet. Utmed de statliga vägarna finns skolor och andra viktiga

Järnvägsparken i Rimbo

målpunkter. Behovet av gång- och cykelvägar är därför stort.

Nedlagda banvallar i kommunen utgör viktiga gång-, cykel- och rekreationsstråk.

Så långt som möjligt ska utbyggnaden av gång- och cykelvägar samordnas med utbyggnad av andra typer av infrastruktur.

Sammanhängande och säkra cykelstråk

Sammanhängande och trafiksäkra cykelstråk ska utvecklas för såväl vardagliga resor som för cykelturismen i olika delar av kommunen. Cykel behöver bli en lika naturlig del av trafiksystemet som bil och kollektivtrafik. Utvecklingen av cykelinfrastrukturen behöver inriktas på att förbättra framkomligheten i de stråk där det finns stor potential för cykeltrafiken att öka. Längs huvudvägar bör gång- och cykel lösas genom separation i gaturummet, det vill säga att gång- och cykeltrafiken ges egna körytor i stället för blandtrafik.

Gång- och cykelnätet måste fortsatt byggas ut med fokus på att åtgärda felande länkar, separera gående och cyklister från biltrafik vid höga trafikflöden samt skapa säkra skolvägar. Säkra skolvägar bör vara attraktiva och utformade på ett sätt så att barnen naturligt väljer den vägen till skolan. Särskilt ska sträckor nära centralorter och skolvägar prioriteras. Nybyggnadsområden ska integreras tidigt i byggprocessen till gång- och cykelnätet så att det blir säkert, smidigt och attraktivt att röra sig till fots och med cykel till viktiga målpunkter inom tätorten.

Samverkan med andra aktörer

Norrköping kommun har en kontinuerlig dialog med Region Stockholm och Trafikverket för att anlägga de cykelvägar som kommunen prioriterar. Sammanhängande gång- och cykelvägar bör byggas ut mellan Norrköping stad och närbelägna orter såsom Svanberga, Roslagsbro/Vätö, längs länsväg 276 mot Bergshamra och längs Björnövägen till Frötuna skola.

I Norrköping stad bör viktiga målpunkter och bostadsområden kopplas ihop till sammanhängande stråk med ökad separering av oskyddade trafikanter i gaturummet. I Rimbo och Hallstavik är stora delar av gång- och cykelnätet separerat och finmaskigt och arbetet behöver fokusera på att åtgärda felande länkar, att separera gående och cyklister från fordonstrafik där det är höga trafikflöden samt att skapa säkra skolvägar.

Cyklister vid landsväg

Läs mer i fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad, fördjupning av översiktsplanen för Rimbo, Trafik- och mobilitetsstrategi (2022) samt Gång- och cykelprogram för landsbygden (2017).

Cykelstråk för rekreation och besöksnäring

Cykelstråk på längre sträckor, såsom mellan Rimbo-Norrtälje stad och Grisslehamn-Ålmsta-Norrtälje stad bör utvecklas för rekreation och besöksnäring, men även i viss mån pendling. Banvallar och parallella mindre vägar bör användas för att skapa sammanhängande stråk med begränsade medel. Banvallen mellan Rimbo och Norrtälje stad har ett kortare avbrott strax väster om Rimbo som måste byggas samman för att erhålla ett sammanhängande stråk.

Parkering

Parkering behövs för många olika ändamål. Vid bostäder, arbetsplatser, centrum, besöksmål, pendlarparkering med mera. I takt med att kommunen växer ökar också konkurrensen om markens användning. Fler asfalterade ytor för parkering måste ställas mot andra stadskvaliteter som mötesplatser, torg, grönytor och fler bostäder. Särskilt tydligt blir detta i Norrtälje stad. Läs mer om parkering i Norrtälje stad i förslaget till fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad och i parkeringsstrategi för Norrtälje stad (2016).

Parkeringsytor bör nyttjas effektivt genom samnyttjande, parkeringsavgifter samt en parkeringsnorm som stimulerar mobilitet med andra färdmedel än bil. Laddplatser behöver byggas ut över hela kommunen för att underlätta omställningen till elfordon. Det behövs laddplatser vid olika typer av målpunkter och destinationer runt om i kommunen samt vid drivmedelsstationer och rastplatser

Cyklister

Campus Roslagen pendlarparkering

längs med större vägar. Läs mer om behovet av laddplatser i avsnittet Laddinfrastruktur.

Pendlarparkering

För att öka kollektivtrafikens attraktivitet har kommunen anlagt strategiskt lokaliserade pendlarparkeringar. Norrtälje kommun håller också på att ta fram en pendlarparkeringsplan. Pendlare från Norrtälje kommun till centrala delar av Stockholm eller Uppsala har ofta en lång restid. På resans första och sista del mellan hem och kollektivtrafik ska resenären ofta göra ärenden som att handla och hämta/lämna barn på skola och andra fritidsaktiviteter. Pendlarparkeringar har därför en viktig roll för att underlätta hela resekedjan. För att pendlarparkeringar ska vara attraktiva och fylla sitt syfte att underlätta den sista länken mellan hem och kollektivtrafik bör de lokaliseras vid kapacitetsstark och regional kollektivtrafik. Gärna i närheten av annan service, exempelvis dagligvaruhandel, för att underlätta ärenden. Lokalisering av pendlarparkeringar bör ske i samråd med Trafikförvaltningen, som även kan bidra med finansiering av anläggningskostnaden.

I dagsläget har kommunen cirka 700 pendlarparkeringsplatser. Efterfrågan är mycket stor och flera av de större pendlarparkeringarna har succesivt byggts ut. Utöver traditionella pendlarparkeringar finns parkering för bofasta öbor vid Vetershaga brygga, Bromskär, Östernäs och Rävsnäs. I kommunens västra delar saknas pendlarparkering. För att underlätta resande härifrån (Närtuna, Gottröra och Fasterna) behövs därför en ny pendlarparkering i Gottröra.

Pendlarparkering ska finnas i strategiska lägen med kapacitetsstark kollektivtrafik för att underlätta

kombinationsresor mellan bil och kollektivtrafik och ge goda pendlingsmöjligheter för boende på landsbygden och i mindre orter. Fler får därigenom tillgång till en större arbetsmarknadsregion med ett hållbart resande.

Pendlarparkeringarna bör placeras i direkt anslutning till kollektivtrafiklinjerna och utformas så att de blir trygga och säkra. Särskilda pendlarparkeringar behövs för bofasta i skärgården.

Godstransporter

Godstransporter sker både på land och till sjöss. På land är följande transportleder viktiga för godstransporter: E18, riksväg 76, riksväg 77 och länsväg 280, 1111 och 1113 samt järnvägen till Hallstavik. Vägnätet behöver förbättras för att fungera för gods- och jordbrukstransporter med långa, stora och breda fordon. Det innebär att såväl bärighet som vägbredder, korsningar och skymda utfarter kan behöva åtgärdas.

Kapellskärs hamn ingår i Stockholms hamnar och är en viktig nod i en effektiv transportkedja som möjliggör snabba och hållbara transporter sjövägen av gods och passagerare till och från Stockholm- och Mälardalsregionen och angränsande länder på andra sidan Östersjön. Den är utpekad som en av tio nationellt strategiska hamnar, är av riksintresse och ingår i det europeiska transportnätverket TEN-T (Transeuropeiska Transportnät). TEN-T nätverket syftar till att knyta ihop och förbättra infrastrukturen inom EU. Hamnen trafikeras även av omfattande färjetrafik/persontrafik.

Läs om transporter med farligt gods under avsnittet Hälsa och säkerhet.

Godstransport

Läs om utveckling av hamnen i Kapellskär i kapitlet om Mark- och vattenanvändning.

Läs om godstransporter inom Norrtälje stad i fördjupningen av översiktsplanen för Norrtälje stad.

Klimat

Klimatförändringarna med en stigande årsmedeltemperatur kommer att medföra risker och utmaningar för människors hälsa och säkerhet samt för samhället i stort. Det uppstår mer extremt väder i form av fler och längre värmeböljor, stormar och skyfall som kan ge både översvämningar, vattenbrist, påverka vägar och annan infrastruktur och orsaka erosion, skred och andra effekter.

För att begränsa klimatförändringarnas effekter krävs arbete från två håll; Att begränsa klimatpåverkan genom att minska utsläppen av växthusgaser och att anpassa samhället till de förändringar som sker.

Norrtälje kommun har som mål att förvaltas och utvecklas på ett miljö- och klimatomåttligt hållbart sätt. Kommunens miljö- och klimatstrategi (2020) utgår från Agenda 2030 och de nationella miljömålen och anger hur kommunen ska arbeta för att uppnå dessa mål. År 2030 ska Norrtälje kommuns organisation, inklusive de kommunala bolagen, vara fossilbränsle fria. Kommunen ska också bidra till de nationella målen om netto-nollutsläpp av växthusgaser till 2045. Den fysiska planeringen ska användas som ett verktyg för att minska samhällets och våra invånares klimatpåverkan samt för att säkerställa klimatanpassning. Kommunen avser ta fram en klimatanpassningsplan som en separat utredning efter översiktsplanens antagande.

Begränsa klimatpåverkan

Väl genomtänkt planering av bebyggelse och utformning av vägar kan minska behovet av bilresor och underlätta för kollektivtrafik, fotgängare och cyklister. Att bevara och stärka identiteten som landsbygdskommun

Översvämning

samtidigt som man ska minska klimatpåverkande utsläpp från transporter är dock en utmaning. Kommunens yta är stor och en majoritet av befolkningen bor på landsbygden, vilket genererar långa transporter. Transporter utgör, utan konkurrens, den största utsläppskällan av växthusgaser inom kommunens geografiska område och inom transportsektorn är det framför allt personbilarnas utsläpp som dominerar. Pendelparkeringar vid platser med god kollektivtrafik i olika delar av kommunen är därför en nyckelfaktor för att många ska få tillgång till hållbara transporter.

Samhällsutvecklingen ska ske med ett helhetsperspektiv för att minska behovet av fossila transporter. Planering av kollektivtrafik, gång och cykel ska integreras i planeringen av bostads- och

verksamhetsområden. Merparten av nybyggnation ska ske där kollektivtrafiksörjningen är god. Samtidigt ska kommunen aktivt driva på utvecklingen av kollektivtrafiken så att fler invånare får tillgång till god kollektivtrafik. Kommunen ska också verka för utbyggnad av laddinfrastruktur för såväl personbilar som tunga transporter. Läs mer om kommunens syn på trafik och mobilitet i avsnittet Trafik och mobilitet och om laddinfrastruktur i avsnittet Teknisk försörjning.

Kommunen ska främja en minskad användning av fossila bränslen, energieffektivisering, produktion av förnybar energi, klimatsmarta transporter, effektiv masshantering och klimatsmart byggnation. Läs mer om energiförsörjning i avsnittet Teknisk försörjning.

För att nå uppsatta klimatmål behöver ökad kolinlagring ske i skog och jordbruksmark för att kompensera för de utsläpp som är svårast att minska. För att kompensera mark som idag fungerar som en kolsänka kan olika kompensatoriska åtgärder genomföras såsom att restaurera befintliga våtmarker eller anlägga nya eller att omvandla hårdgjorda ytor till grönområden.

Riktlinjer begränsa klimatpåverkan

- Lokalisera merparten av ny sammanhängande bebyggelse till områden med förutsättningar för god kollektivtrafik.
- Underlätta klimatsmarta vardagstransporter och godstransporter i och genom kommunen.
- Underlätta klimatsmart energiförsörjning.
- Prioritera gång- och cykeltrafiken i hela kommunen. Skapa säkra och sammanhängande cykelstråk för pendling och vid skolvägar.
- Säkerställa trygga- och säkra pendlarparkeringar i kollektivtrafiksnära lägen.
- Använda kommunens markinnehav, markköp och markförsäljning som instrument för minskade utsläpp och för en klimatsmart exploatering. Markanvisning ska endast ges till exploateringsprojekt med tydliga klimatambitioner och låga utsläpp av växthusgaser genom livscykeln.
- Eftersträva förnybar energiproduktion vid nybyggnation.
- Restaurera och anlägga våtmarker för att binda kol och minska växthusgaser.
- Minimera klimatpåverkande utsläpp med beaktande av byggnationens hela livscykel vid kommunalt byggande (såväl byggnader som allmän plats).

Kolsänkor

En kolsänka är ett naturområde som tar upp koldioxid från atmosfären och binder och lagrar den under en längre tid, som till exempel en skog. Kolsänkor hjälper till att balansera växthusgasutsläppen. Växande växter binder kol genom att koldioxid tas upp från atmosfären genom fotosyntes och binds i växtens biomassa. När växten dör avgår en del av kolet till atmosfären genom metangaser och koldioxid. Resterande binds till marken genom förmultning, där den organiska halten ökar och därigenom sker en långsiktig ackumulering av kol i marken.

Anpassning till ett framtida klimat

Förväntade klimatförändringar leder till höjd medeltemperatur. Med en höjd global medeltemperatur kommer havsnivån höjas, strandlinjen förskjuts uppåt, angränsande markers produktionsförmåga försämras och strandnära bebyggelse kan förväntas drabbas av översvämning. Låglänta och flacka områden kan påverkas mycket kraftigt vid en höjd havsnivå. Klimatförändringarna beräknas även medföra förändrade nederbördsmonster, med både ökande mängder nederbörd, och en ökad frekvens av till exempel skyfall. Det påverkar risken för översvämningar i hela landskapet. I bebyggelsemiljöer med mycket hårdgjorda ytor, till exempel i kommunens tätorter, kan översvämningens problemen förväntas öka särskilt mycket. I jordbruksmark kommer en väl fungerande markavvattning vara avgörande för markens produktionsförmåga. Mildare vintrar och längre vegetationsperioder under vår och höst kan också

leda till både ändrade produktionsförhållande i jord- och skogsbruk, och till att arters utbredningsmönster förändras.

Den fysiska planeringen erbjuder möjligheter till en långsiktig och förebyggande klimatanpassning av bebyggelse och infrastruktur. Samhällsviktiga funktioner som sjukhus, vårdhem, skolor och övergripande infrastruktur är extra viktiga att skydda inför risker som härrör från ett ändrat klimat. VA/avfallsanläggningar, el/telenätanläggningar samt industrier med stor miljöpåverkan är också viktiga att skydda mot översvämning, ras och skred. Med ett förändrat klimat blir den gröna infrastrukturen alltmer betydelsefull för temperaturreglering i människors vardagsmiljöer. Gröna och blå ytor och stråk ska utformas så att de blir mångfunktionella utifrån klimatanpassning, sociala värden, spridningskorridorer med mera. De ska bidra till såväl biologisk mångfald som olika typer av ekosystemtjänster.

Riktlinjer anpassning till ett förändrat klimat

- Placera ny bebyggelse och samhällsfunktioner av betydande vikt längs kusten över nivån 2,7 meter (RH2000) och längs sjöar och vattendrag över nivån för beräknat högsta flöde. Utforma ny bebyggelse så att den inte tar skada vid ett 100-årsregn (räknat med klimatfaktor).
- Integrera grönska och vattenytor i tätbebyggda områden för att dämpa värmeböljor och kunna omhänderta ökade nederbördsmängder. Strukturerna kan även fungera som gröna korridorer och skapa spridningsvägar för djur och växter.
- Restaurera och anlägga våtmarker för att öka landskapets vattenhållande förmåga.

- Identifiera lämpliga ytliga rinnvägar för att leda vatten vid skyfall till fördröjningsytor, anläggningar eller recipient. Ytorna ska så långt möjligt regleras avseende markanvändning och höjdsättning. Multifunktionell markanvändning ska eftersträvas.
- Minska mängden hårdgjorda och mörka ytor.
- Skugga solutsatta fasader och gårdar vid förskolor, skolor och äldreboenden genom trädplanteringar och annan grönska.
- Hantera riskområden för ras och skred tidigt i planeringen.

Värme

SMHI:s klimatanalys för Stockholms län visar att årsmedeltemperaturen kommer att öka med 3–5 grader

mot slutet av århundradet (Framtidsklimat i Stockholms län – enligt RCP-scenarier). Fler och längre värmeböljor kan ge konsekvenser för en stor andel av befolkningen, särskilt för äldre personer. Det behövs därför platser med skugga och svalka i tätbebyggda områden. Grönska och vattenmiljöer kan bidra till att reglera temperaturen. Vegetation sänker temperaturen genom att skugga närliggande områden men också genom avdunstning av vatten. Vegetation i flera skikt (gräs, buskar och träd) ger en större volym och därmed större effekt. Långvariga värmeperioder kan även öka risken för att smitta sprids genom dricksvattnet. Vattenverken kan därför behöva extra reningssteg för att hindra smitta.

Länsstyrelsen i Stockholms län har tagit fram en värmekartläggning baserad på satellitdata som visar högsta uppmätta yttemperatur. Värmekartläggningen redovisas i hänsynskartorna.

Översvämning

SMHI:s klimatanalys för Stockholms län visar att årsmedelnederbörden och förekomsten av kraftiga regn och skyfall kommer att öka med 20–30% mot slutet av århundrandet (Framtidsklimat i Stockholms län – enligt RCP-scenarier). Detta gör att det är nödvändigt att avsätta ytor för att omhänderta och rena stora vattenflöden så att inte översvämningar medför risker för människors hälsa eller säkerhet. Grönnytor bör så långt möjligt utformas så att de blir multifunktionella för att kunna användas för olika ändamål vid normalväder respektive extremväder. En välplanerad grönstruktur bidrar till att hantera ökad nederbörd och ger också en avkylande effekt i ett varmare klimat. Ny bebyggelse ska placeras och utformas på sådant sätt att den inte riskerar att skadas av översvämning, vilket är särskilt

Grönstruktur, Norrtälje stad

viktigt för samhällsviktig verksamhet samt teknisk infrastruktur och anläggningar.

I ett framtida klimat med mer extremt väder ökar vikten av att säkerställa ytor för att kunna spara vatten från skyfall till torra perioder. Exempelvis i fördröjningsmagasin, dagvattendammar eller andra typer av reservoarer. Det blir ett tekniskt vatten som kan användas för bevattning eller dylikt.

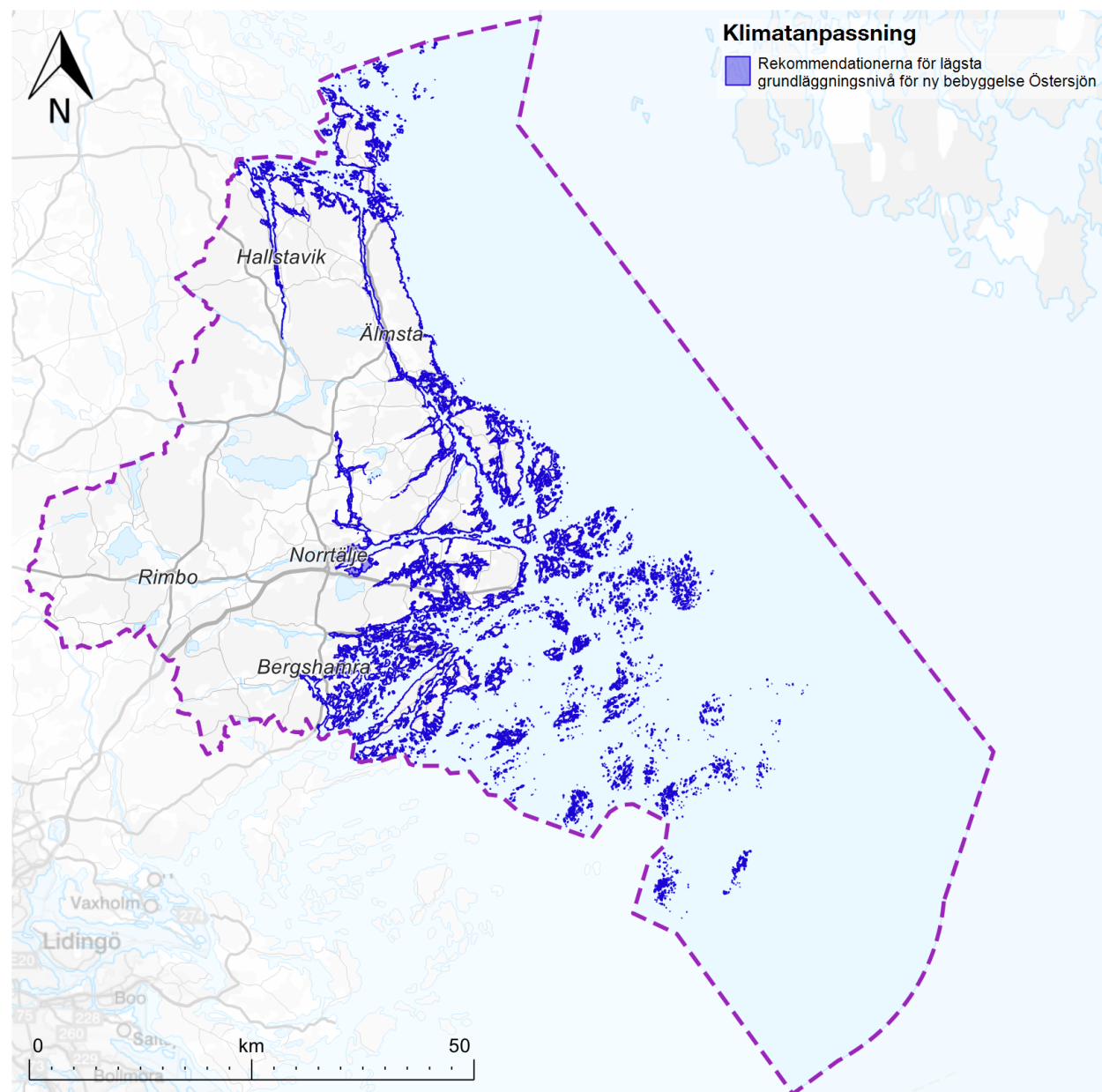
Länsstyrelsen i Stockholms län har tagit fram rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå för ny bebyggelse vid Östersjön och längs vattendrag och sjöar. Ny bebyggelse och samhällsfunktioner av betydande vikt längs Östersjökusten bör placeras ovanför nivån 2,70 meter, räknat i höjdsystem RH2000. Om ny bebyggelse placeras under denna nivå behöver kommunen visa att exploateringen inte blir olämplig. Längs vattendrag och sjöar bör ny bebyggelse och samhällsfunktioner av betydande vikt placeras ovanför nivån för beräknat högsta flöde. Enstaka byggnader av lägre värde bör placeras ovanför nivån för ett 100-årsflöde.

Ställningstagande om lågpunkter

Risken för översvämning ska beaktas.

Ställningstagande om lägsta grundläggningsnivå

Ny bebyggelse och samhällsfunktioner av betydande vikt bör längs kusten placeras över nivån 2,7 meter (RH2000) och längs sjöar och vattendrag över nivån för beräknat högsta flöde. Ny bebyggelse ska utformas så att den inte tar skada vid ett 100-årsregn (räknat med klimatkfaktor).

Miljö, hälsa och säkerhet

Norrtälje kommun ska vara en hälsosam stad att leva och vistas i för både invånare och besökare. Det innebär goda förutsättningar för vardagsrolighet, tillgång till natur- och grönområden, tillgång till rent vatten, boendemiljöer med god luftkvalitet och goda ljudmiljöer. Det innebär vidare att den byggda miljön anpassas till ett framtida klimat och att risker i samhället minimeras. Läs mer om vardagsrolighet och tillgång till natur- och grönområden i avsnitten Trafik och mobilitet samt Natur och friluftsliv. Övriga aspekter beskrivs nedan.

Miljöbalken anger miljö kvalitetsnormer (MKN) för luft, vatten och buller som syftar till att skydda människors hälsa och miljön. Miljö kvalitetsnormer baseras huvudsakligen på krav i EU-direktiv.

Rent vatten

Tillgång till rent vatten är en förutsättning för ett hållbart samhälle. Hav, kust, sjöar och vattendrag ger förutsättningar för ett rikt djurliv samt goda möjligheter till bad, fiske och andra friluftaktiviteter. Norrtälje kommun har många yt- och grundvattenförekomster. Merparten av grundvattenförekomsterna uppnår god kemisk status. Statusen för ytvattenförekomsterna varierar och 75 % av kommunens ytvattenförekomster uppnår idag ännu inte god status. De stora belastningskällorna för ytvattenförekomsterna är i huvudsak påverkan från jordbruk och från enskilda avlopp vilket skapar problematik med övergödning, metaller och miljögifter samt fysisk påverkan. Omhändertagande och rening av avloppsvatten är viktigt för att minimera påverkan på vattendrag och hav.

Riktlinjer rent vatten

- Beakta hela avrinningsområdet till recipient vid exploatering och andra tillståndspliktiga åtgärder.
- Säkerställa tillräckliga ytor för rening och fördröjning av dagvatten. Prioritera lokalt omhändertagande av dagvatten.
- Förnya och inrätta vattenskyddsområden för de vattenförekomster som är viktiga för vattenförsörjningen.
- Ta fram specifika kunskapsunderlag, råd, krav och vägledning för respektive recipient i lokala åtgärdsprogram. Arbetet ska utgå från avrinningsområdena och bedrivs genom ett förvaltningsövergripande arbetssätt. På sikt bör det förvaltningsövergripande arbetet även inkludera kommunens ansvar för klimatanpassning, skyfall, VA och dagvattenhantering.

Ställningstagande om miljö kvalitetsnormer för vatten

Miljö kvalitetsnormer för vatten ska beaktas i all planering. Användningen av mark och vatten ska bidra till att uppnå de förbättringsbehov som krävs för att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten. Vid exploatering och andra tillståndspliktiga åtgärder inom tillrinningsområdet för en vattenförekomst ska påverkan på ytvattnet- eller grundvattnet beaktas, så att vattenförekomsten kan behålla sin goda status eller på sikt uppnå ekologisk balans och god vattenstatus. Dagvatten ska renas innan det når känsliga vattenmiljöer i syfte att uppnå god vattenstatus och bevara hotade arter.

Ställningstagande om avrinningsområden

Beakta recipienten till hela avrinningsområdet till recipient vid exploatering och andra tillståndspliktiga åtgärder.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. Syftet är att säkra Sveriges vattenkvalitet. Normerna innebär lagstadgade krav på att en viss kvalitet ska nås vid en viss tidpunkt och att åtgärder som försämrar statusen inte får tillåtas. Normerna är att betrakta som gränsvärden och åtgärder som försämrar statusen för enskilda så kallade kvalitetsfaktorer är inte tillåtna, liksom åtgärder som äventyrar möjligheten att klara normen.

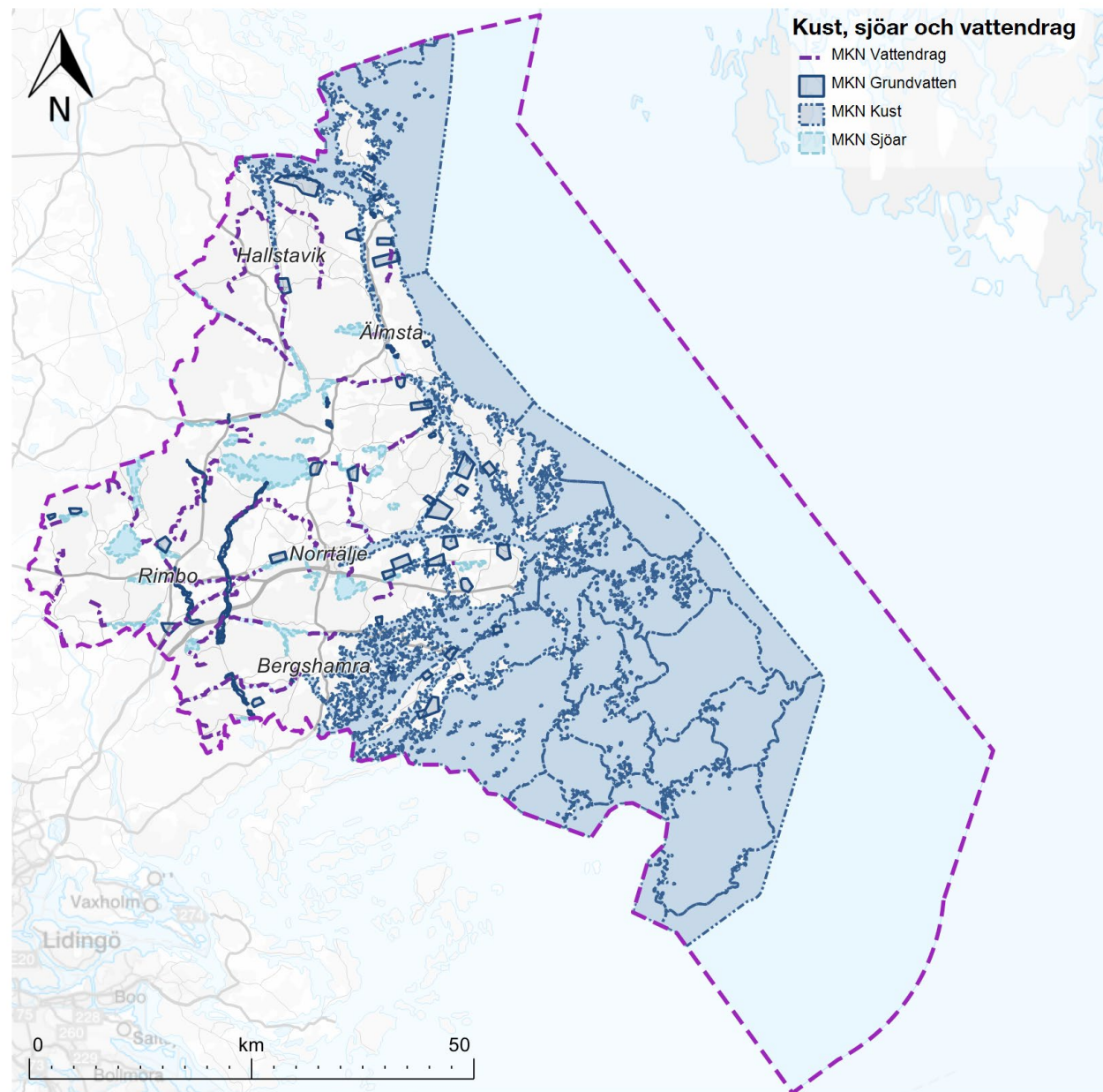
Ställningstagande om modellerade tillrinningsområden för grundvattenförekomster

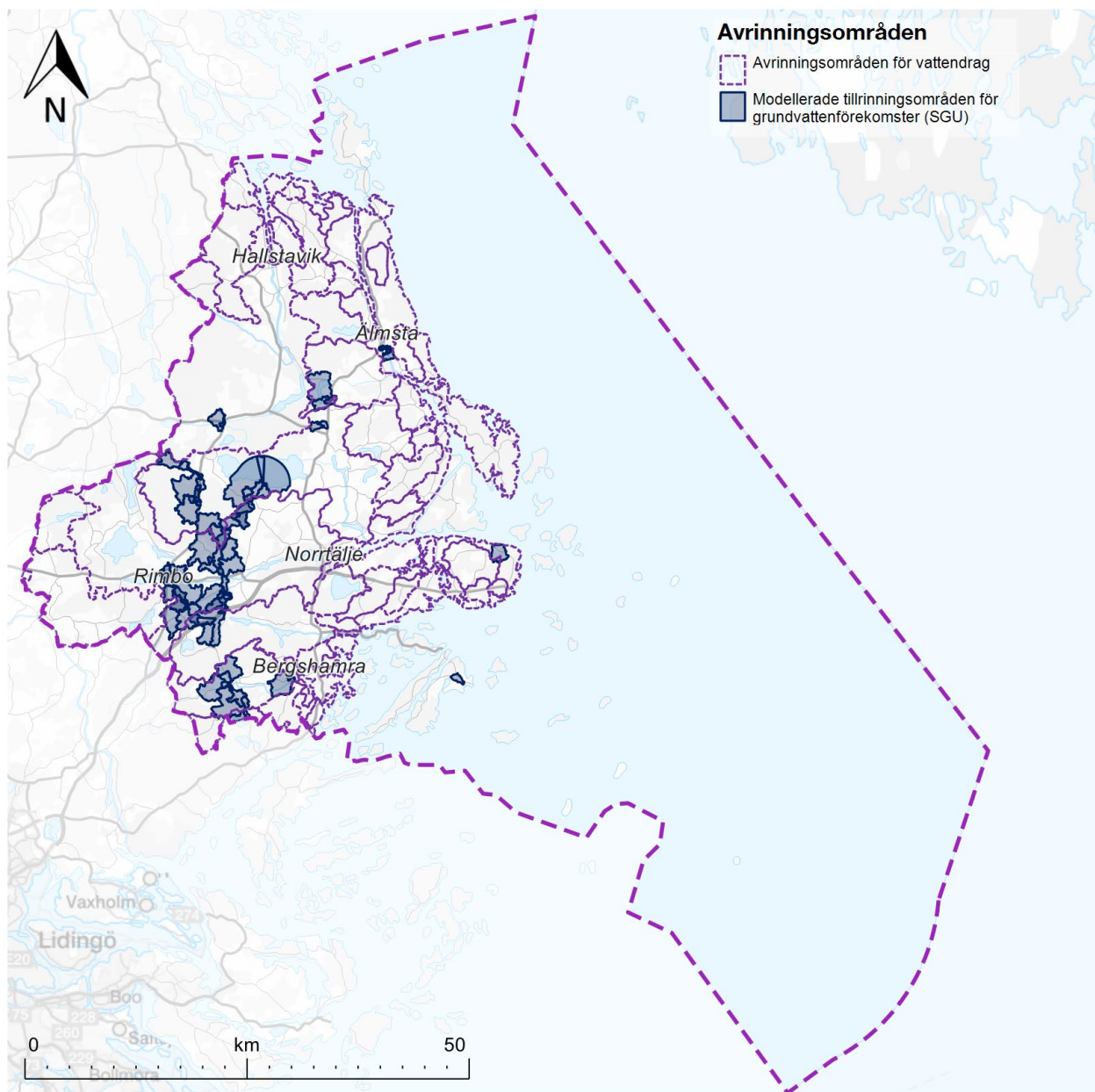
Vid exploatering och andra tillståndspliktiga åtgärder inom tillrinningsområdet för en vattenförekomst ska påverkan på ytvattnet- eller grundvattnet beaktas, så att vattenförekomsten kan behålla sin goda status eller på sikt kan uppnå ekologisk balans och god vattenstatus.

Vattenskydd i Norrtälje kommun

I Norrtälje kommun finns 19 vattenskyddsområden för grund- och ytvattentäkter enligt miljöbalken 7 kap 21 §. Inom skyddsområdena gäller föreskrifter för bland annat hantering av brandfarliga varor, avloppsutsläpp, upplag, täkter samt schaktningsarbeten. Det är angeläget att ta fram nya vattenskyddsområden för vattentäkter som är viktiga för vattenförsörjningen. Det gäller framför allt för Skeboån, då det är en känslig och utsatt recipient med stor vattenmängd. Det är också angeläget att uppdatera föreskrifterna till flera befintliga vattenskyddsområden. Läs mer om vattenskyddsområden i avsnittet Vatten och avlopp.

Norrtälje kommun har ett ansvar att skydda, förvalta och restaurera sina sjöar, vattendrag, grundvatten och kustområden från källa till hav. Kommunens vattenplan ligger till grund för vattenplaneringen i kommunen. Insatserna krävs enligt lag och är nödvändiga för att Norrtälje kommun ska bidra till en klimat- och miljömässig hållbarhet där samhällsutvecklingen och det lokala byggandet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för vatten. Vattenförekomsternas status får inte försämrats. Kommunens insatser inom vattenområdet behöver därför stärkas och åtgärdsprogram för vattenförekomster måste tas

fram. Det kommer även att krävas åtgärder i redan befintliga miljöer. Åtgärdsprogrammen kommer innehålla fler åtgärder än enbart dagvattenåtgärder. Kommunen avser bland annat att samverka med jordbrukare för genomförande av vattenvårdsåtgärder i jordbrukslandskapet, att och bedriva tillsyn över jordbruksverksamheter och tillsyn över enskilda avlopp för att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna kan följas. Inom vissa områden är det anmälnings- eller tillståndspliktigt att borra för ny dricksvattentäkt. Anmälningsplikt gäller inom detaljplanlagda och byggnadsplanlagda områden, inom 300 meter från havskustlinje samt på öar (med undantag från Vätö, Björkö och Singö). Tillståndsplikt gäller inom vattenskyddsområde.

Norrtälje kommuns förvaltningsövergripande vattenplanering ska bidra till att ansvaret för och genomförandet av kostnadseffektiva vattenåtgärder samordnas i samhällsbyggnadsprocessen. Kommunen håller på att ta fram en vattentjänstplan i enlighet med de nya kraven i lagen om allmänna vattentjänster (LAV), samt uppdatering av VA-planen. Läs mer om dricksvatten i avsnittet Vatten och avlopp samt i Norrtälje kommuns Vattenplan (2022).

God luftkvalitet

Luftföroreningar påverkar människors hälsa och ökar risken för hjärt- och kärlsjukdomar, luftvägssjukdomar och cancer. Barn och äldre är särskilt känsliga. Vägtrafiken är ofta den största källan till höga halter av föroreningar. Båttrafiken och vissa typer av verksamheter bidrar även till utsläpp av luftföroreningar. Det förekommer även lokala utsläpp från uppvärmning genom eldning med ved och olja. I de större tätorterna

kan det finnas förutsättningar för utbyggnad av fjärrvärme vilket kan minska utsläppen från uppvärmning.

Miljö kvalitetsnormer för luft syftar till att skydda människors hälsa och miljön (Luftkvalitetsförordningen (2010:477)). Normerna anger gränsvärden som ska följas och omfattar bland annat kvävedioxid/kväveoxider och partiklar (PM10/PM2,5). Luftföreningskartor har tagits fram på uppdrag av Östra Sveriges Luftvårdsförbund. Luftföreningskartorna redovisas i hänsynskartorna.

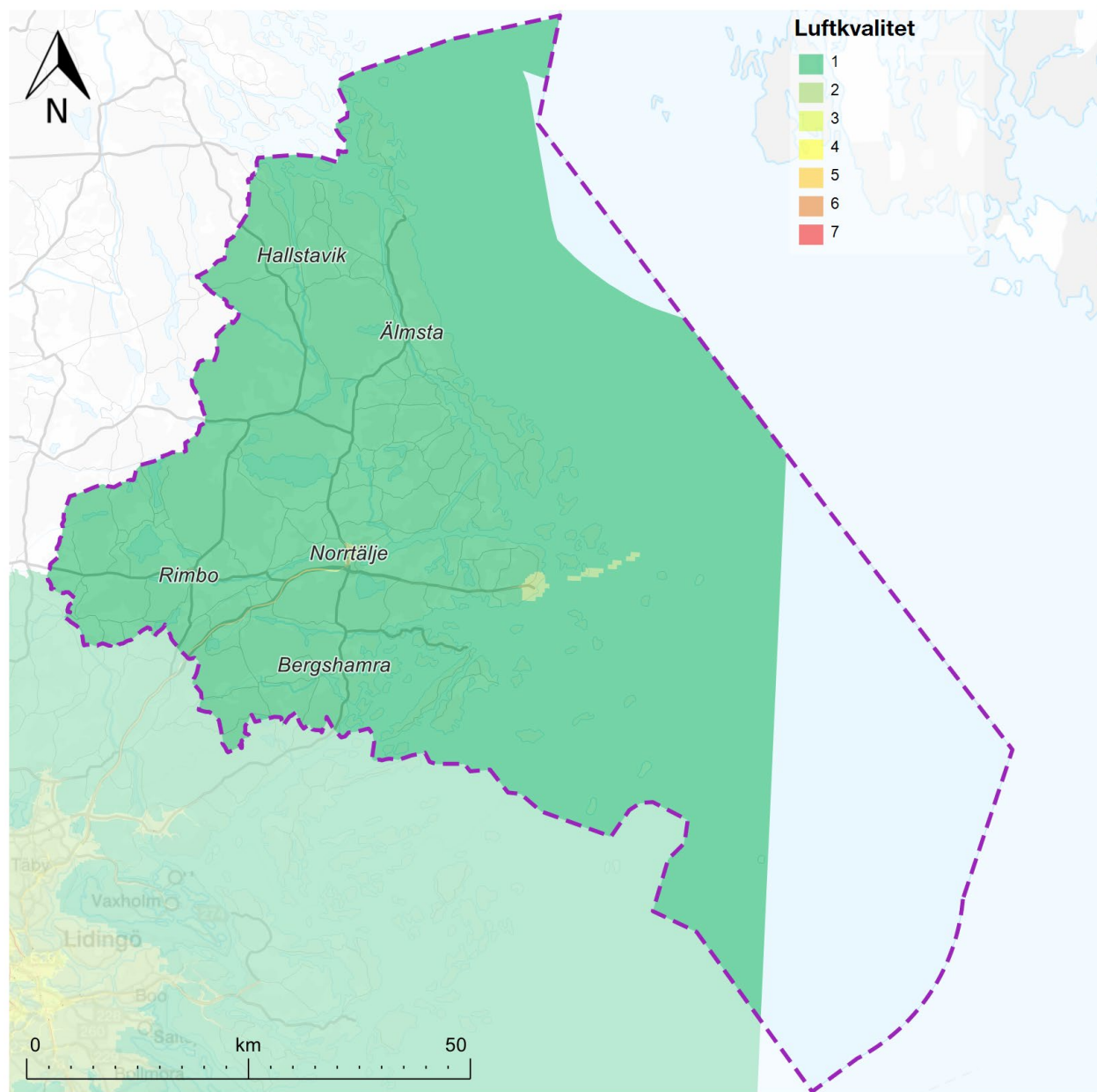
Luftkvaliteten i Norrtälje kommun är över lag god. Längs med vägarna E18, riksväg 77 och väg 76 samt inom tätorterna Norrtälje stad, Rimbo och Hallstavik är dygnsmedelvärdet för PM10 och kvävedioxid något högre än i resten av kommunen, men miljö kvalitetsnormerna överskrids inte.

Riktlinjer god luftkvalitet

- Främja gång-, cykel- och kollektivtrafik i planeringen.
- Eftersträva en samlad bebyggelse i de större större orterna för att ge förutsättningar för utbyggnad av fjärrvärme.
- Beakta luftkvalitet tidigt i planprocessen.
- Samverka med Trafikverket för att förbättra luftkvaliteten längs det statliga vägnätet.

Ställningstagande om luftkvalitet

Vid planering och byggande med bristfällig luftkvalitet ska området utformas så att miljö kvalitetsnormerna inte riskerar att överskridas.

Goda ljudmiljöer

Buller påverkar människors hälsa. Barn och äldre är särskilt känsliga.

Bullernivåerna i kommunen är över lag goda. Bil-, flyg- och båttrafik genererar dock omgivningsbuller i delar av kommunen. I tätorterna, framför allt i Norrtälje stad, förekommer viss bullerstörning. Försvarets skjutfält i skärgården och de större hamnarna ger också bullerstörningar.

Det är i första hand genomfartstrafiken i tätorter som orsakar höga ljudnivåer. Det mest störda området i kommunen är utmed E18 öster om Frötuna kyrka, som har stor andel tung trafik till Kapellskär. Även fartygstrafiken vid Furusund och Köpmanholm kan vara störande. Trafikmängderna och därmed bullernivåerna är ofta som störst under sommarhalvåret på grund av ett stort antal besökande och sommargäster. För att hantera bullerstörningar från det statliga vägnätet krävs dialog med Trafikverket.

Vid Väddö skjutfält förekommer militär verksamhet i form av skjutning och målflygning, vilket innebär störningar för omgivningen. Bullerutbredningen runt skjutfältet har utretts av Fortifikationsverket. Ett område kring Arlanda flygplats berörs av buller från flygtrafiken. Närtuna och Gottröra berörs av ekvivalenta ljudnivåer som överstiger flygbullernivån (FBN) 55 dBA. Norr därom överskrider maximalbullernivåerna om 70 dBA.

Mellingeholms flygplats ger bullerpåverkan i den södra delen av Norrtälje stad och strax utanför stadens södra gräns. Flygplatsen fyller en viktig lokal och regional funktion. Framför allt för beredskapsflyg såsom

Trafik på väg 77

Buller

Förordning 2015:216 om trafikbuller vid bostadsbyggnader anger riktvärden som ska tillämpas vid planering och byggande för att bedöma olägenhet för människors hälsa. Förordningen berör endast ljudnivåer utomhus. Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller.

Boverket rekommenderar tystare ljudmiljöer där barn och unga vistas. I rapporten "Gör plats för barn och unga!" (rapport 2015:8) anges att det är önskvärt med högst 50 dBA ekvivalentnivå på de delar av skolgårdar som är avsedd för lek, rekreation och pedagogisk verksamhet.

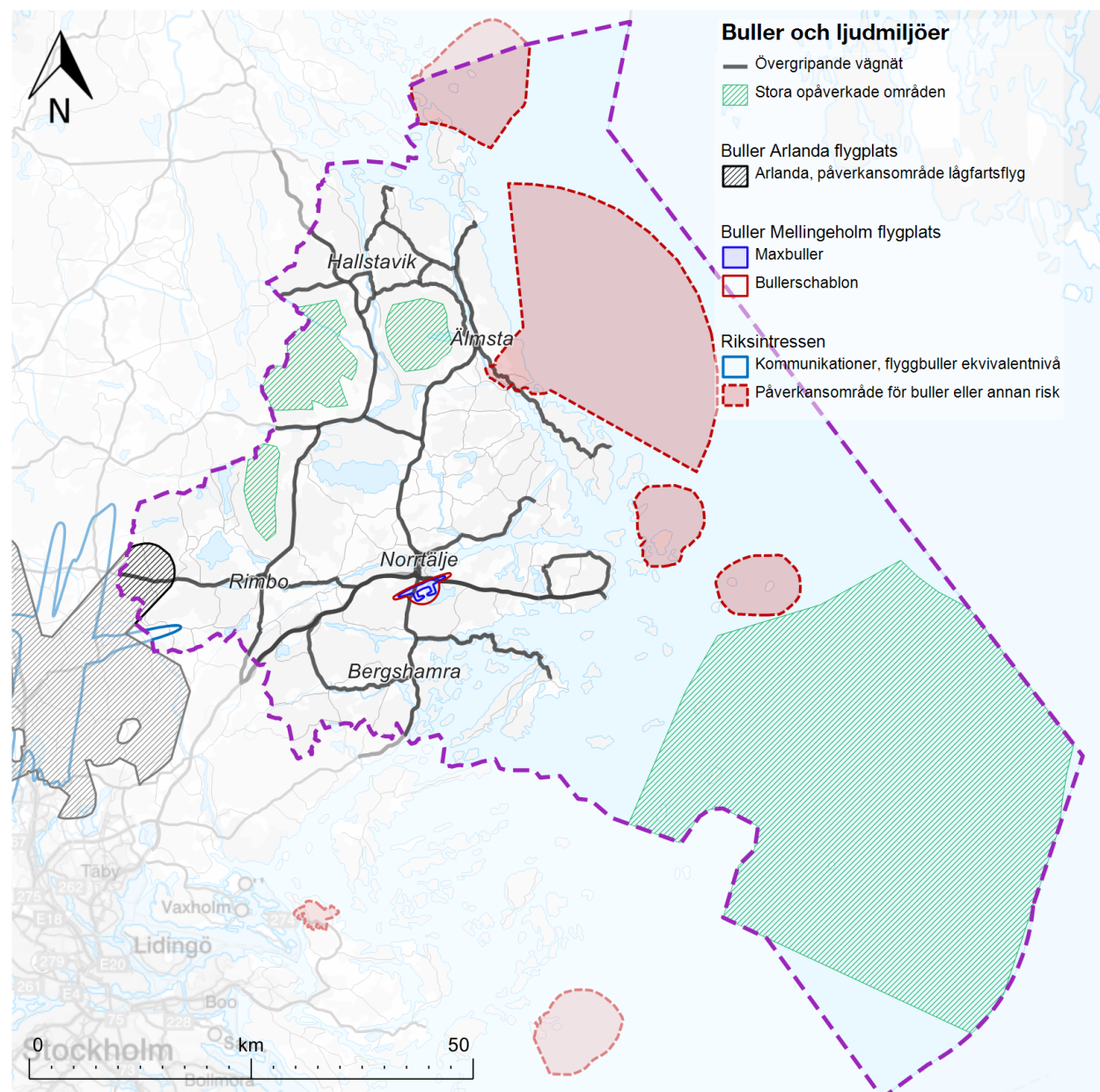
sjöräddning och kustbevakning, men även för sportflyg. Det är angeläget att flygplatsen kan fortsätta utvecklas. Läs mer i fördjupningen av översiktsplanen för Norrtälje stad.

Helikoptertrafik till Norrtälje sjukhus ger bullerpåverkan i sjukhusets närområde. Sjukhuset är en strategisk samhällsviktig funktion och behöver utvecklas vilket kan komma att påverka helikoptertrafikens utbredning och omfattning. Läs mer i fördjupningen av översiktsplanen för Norrtälje stad. Bergtäkter medför störningar i form av buller, damm och transporter. Nya bostäder ska därför inte medges i anslutning till befintliga bergtäkter.

Kommunen har flera stora orörda natur- och rekreationsområden som utgör sammanhängande tysta områden. Det är angeläget att fortsätta eftersträva mycket låga bullernivåer här för att bevara den orörda karaktären. Det är angeläget att fortsätta eftersträva mycket låga bullernivåer här för att bevara den orörda karaktären.

Riktlinjer god ljudmiljö

- Ha en restriktiv hållning mot etableringar som kan medföra buller i tysta områden.
- Eftersträva så god ljudmiljö som möjligt på offentliga platser såsom torg, parker och naturområden, samt vid planering av nya bostäder, skolor och förskolor.
- Om möjligt, planera och utforma ny bebyggelse så att befintliga bostäder ges en minskad bullernivå.
- Undvika bulleralstrande verksamheter i anslutning till bostäder.
- Undvika nya bostäder nära Mellingeholms flygplats.

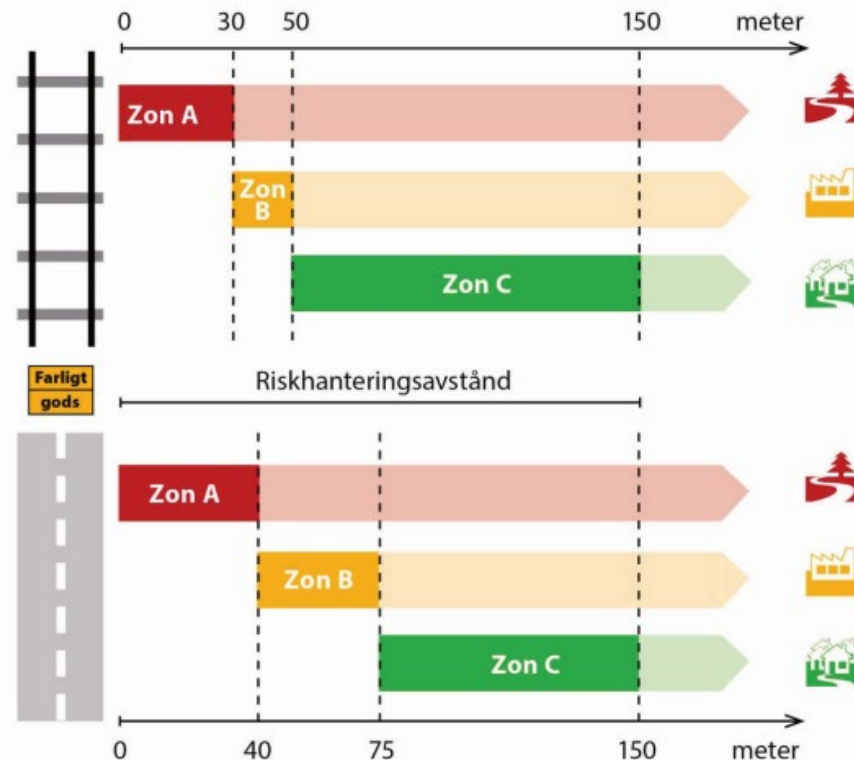
Övriga risker i samhällsplaneringen

Risker i samhället är bland annat kopplat till störande och miljöfarliga verksamheter, skred och erosion, transport av farligt gods på, strålningsrisk med mera. Riskerna behöver hanteras med stor hänsyn vid planering, byggande och andra tillstånd. Pågående verksamheter eller anläggningar kan innebära en risk eller störning för sin omgivning och därmed behöva skyddsavstånd eller andra åtgärder. Detta rör till exempel drivmedelsstationer, deponier, pumpstationer för spillvatten och elnätsanläggningar.

Kommunens trygghets- och säkerhetsstrategi (2019) utgår ifrån att Norrtälje kommun ska vara en trygg och säker kommun i både vardag och kris.

Riktlinjer övriga risker

- Beakta risker vid planläggning inom 150 meter från vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods i enlighet med Länsstyrelsens riktlinjer.
- Samlokalisera nya miljöfarliga eller i övrigt störande verksamheter med befintliga verksamheter som kan vara störande för sin omgivning.
- Utredda lämpligt avstånd och utformning av skyddsåtgärder till bostäder vid lokalisering av verksamheter som kan vara störande för sin omgivning.
- Hantera risken för radon, skred, ras och erosion samt föroreningar i mark och grundvatten tidigt i planeringen.
- Bedöm olägenheter från djurhållning utifrån förutsättningarna på platsen. En viss grad av påverkan accepteras i lantlig miljö.

Rekommenderad markanvändning inom respektive zon

Zon A	Zon B	Zon C
G – drivmedelsförsörjning (obemannad)	E – tekniska anläggningar	B – bostäder
L – odling och djurhållning	G – drivmedelsförsörjning (bemannad)	C – centrum
P – parkering (ytparkering)	J – industri	D – vård
T – trafik	K – kontor	H – detaljhandel
	N – friluftsliv och camping	O – tillfällig vistelse
	P – parkering (övrig parkering)	R – besöksanläggningar
	Z – verksamheter	S – skola

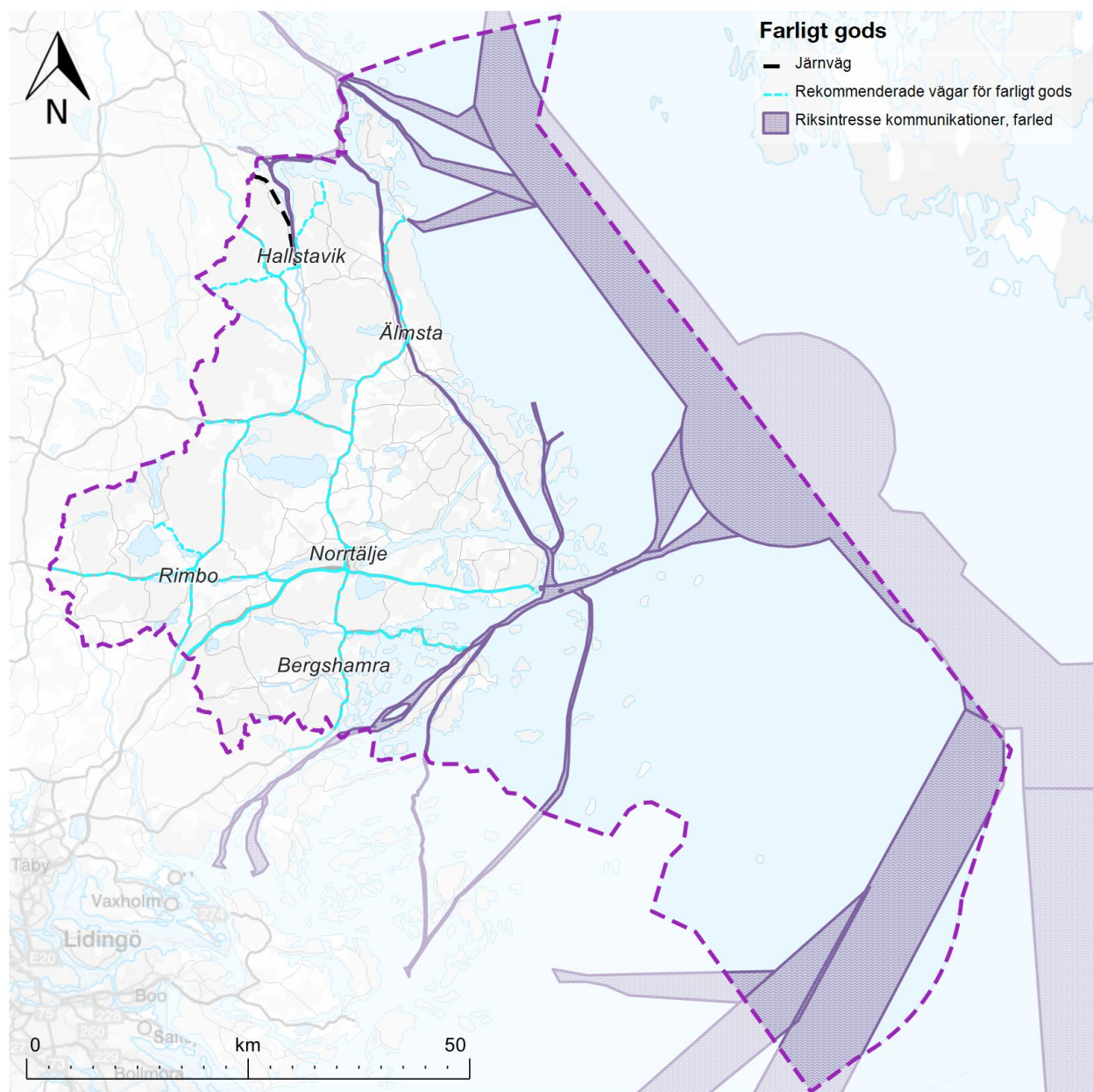
Rekommenderade skyddsavstånd mellan transportleder för farligt gods och olika typer av markanvändning. Avstånden mäts från den närmaste väggkanten respektive närmaste spårmit. Källa: Länsstyrelsen, Riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods, 2016:4.

- Placera nya bostäder eller andra byggnader där människor vistas varaktigt minst 45 meter från 70 kV ledningar och 80 m från 220 kV ledning.
- Skapa plats för nya skyddsrum samt bevara befintliga.
- Beakta framkomlighet för räddningstjänsten.
- Utvärdera anbud vid markanvisning utifrån hållbarhetskriterier såsom giftfri miljö.

Farligt gods

Längs vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods finns risk för människors liv och hälsa vid olyckor på vägen eller järnvägen. Gods som kan explodera, vara farligt att andas in eller skada människor på annat sätt måste beaktas vid planering och byggande. Primära transportleder för farligt gods i kommunen är E18, väg 76, väg 77 och väg 280. Farligt gods kan dock även transporteras på andra vägar. Omfattande transporter av farligt gods sker även till sjöss via hamnen i Kapellskär och på järnvägen till Hallstavik. Holmen Paper, Hallsta pappersbruk är kommunens största användare av kemikalier. Bland de farliga ämnena finns natriumhydroxid, gasol, saltsyra, svaveldioxid och ammoniak. Rekommenderade leder för farligt gods redovisas i hänsynskartorna.

Om väg 280 får ny sträckning kan godstransporter i nord-sydlig riktning genom kommunen hänvisas hit i stället för till riksväg 76. Det skulle ge mindre störningar och risker då riksväg 76 har höga trafikflöden, dålig trafiksäkerhet och passerar många samhällen, framför allt Norrtälje stad. Om väg 280 blir kvar i befintlig sträckning bör farligt godstransporter, trots detta, i stället hänvisas till riksväg 76. Läs mer i fördjupningen av översiktsplanen för Rimbo.

Det saknas anordnade uppställningsplatser för fordon med farligt gods i kommunen utöver parkeringsytor vid bland annat Kapellskär och Hallsta pappersbruk.

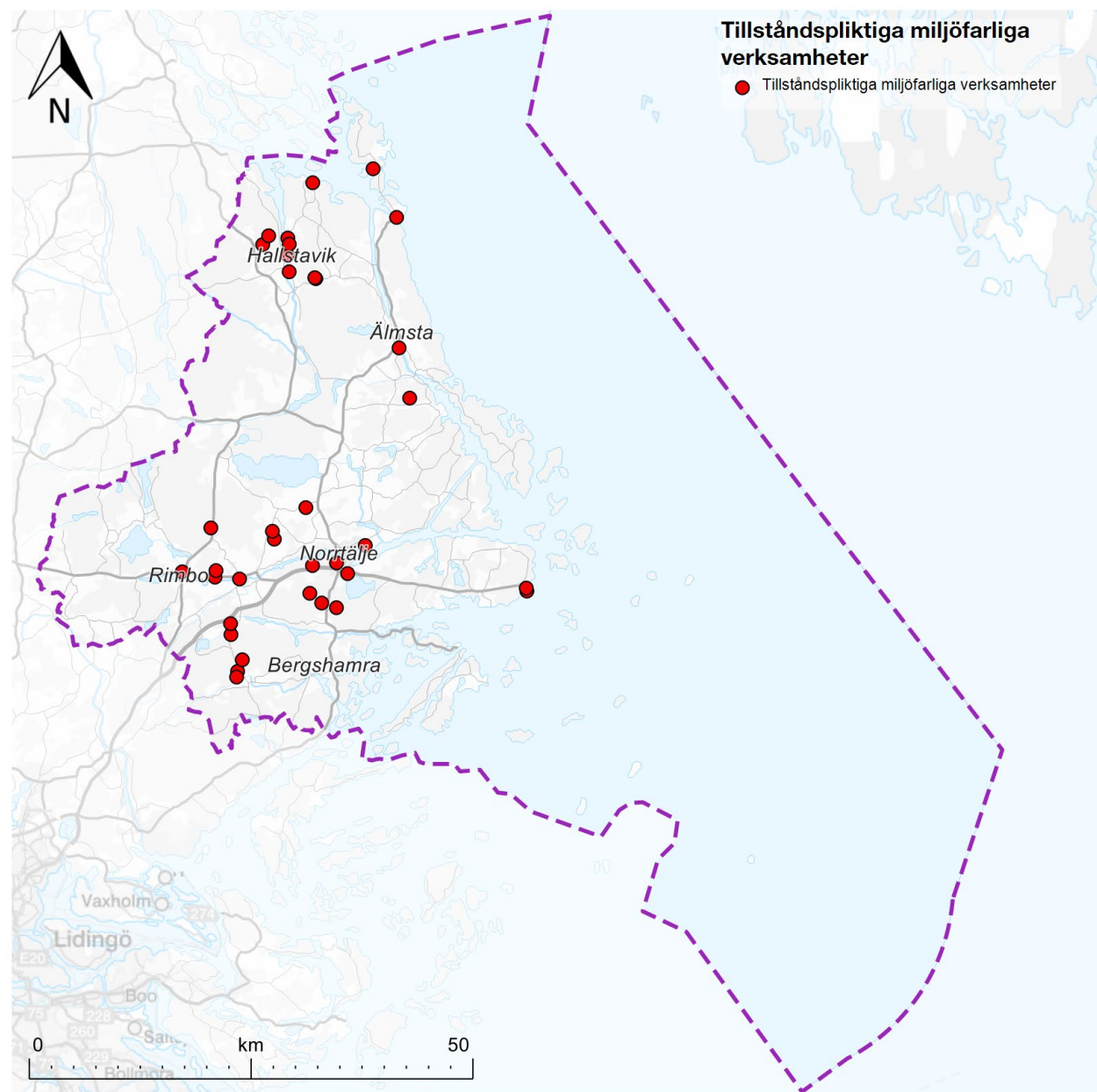
På ett flertal ställen passerar rekommenderade transportleder för farligt gods genom skyddsområden för vattentäkter.

Länsstyrelsen i Stockholms län har tagit fram riktlinjer om planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods. Riktlinjerna anger att risker ska beaktas vid framtagande av detalplaner inom 150 meter från väg och järnväg där det transporteras farligt gods. I vilken utsträckning och på vilket sätt riskerna ska beaktas beror på hur riskbilden ser ut för det aktuella planförslaget

Miljöfarliga verksamheter

I Norrtälje kommun finns totalt 35 tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter. Två av dessa; NT Holmen papper AB och Svenska Kraftnät Gasturbiner AB, är så kallade A-anläggningar. Resterande 33 är B-anläggningar som bedriver såsom täkter, deponier, lagring av farligt avfall mm. Tillståndet innebär en rättskraft att ta hänsyn till i planering och byggande. Utöver de tillståndspliktiga verksamheterna (A- och B-anläggningar) finns det även ett stort antal anmälningspliktiga verksamheter (C-anläggningar) i kommunen. Det kan även förekomma risker som behöver beaktas även vid andra verksamheter. Miljöfarliga verksamheter redovisas i hänsynskartorna.

Sex verksamheter i kommunen klassas som Sevesoanläggning enligt den lägre kravnivån. Det finns inga verksamheter som omfattas av den högre kravnivån. Sevesoanläggningar i Norrtälje kommun:

- Malmens Grus- och bergtäkt
- Holmen Paper AB, Hallsta pappersbruk
- Roslagskrossen AB
- Sand och Grus AB Jehander, Ledinge
- Hallstavik Kraftverk
- Swerock AB

Ställningstagande om miljöfarliga verksamheter

Bostäder och verksamheter där människor vistas ska undvikas inom verksamhetens närområde. Skyddsavstånd bör respekteras för att inte äventyra verksamhetens tillstånd eller försvåra utveckling av verksamheten.

Täkter och deponier

Täktverksamheter och deponier är miljöstörande verksamheter där grundvattensänkringar, buller, damning, sprängningar och transporter mm förekommer. I vissa fall kan det finnas behov av att på sikt utöka täkter när den tillståndsgivna kvoten är fylld.

Ställningstagande om täkter och deponier

I områden med pågående eller planerad täktverksamhet av berg och naturgrus samt områden för återvinning, mellanlagring och deponi av schaktmassor ska respektive verksamhet fortsätta kunna bedrivas. Kommunen vill underlätta för verksamheter med bergkross för att hushålla med förekomster av naturgrus.

Bostäder och verksamheter där människor vistas ska undvikas inom verksamhetens närområde. Skyddsavstånd bör respekteras för att inte äventyra verksamhetens tillstånd eller försvåra utveckling av verksamheten.

Miljöfarliga verksamheter

Vad som avses med miljöfarlig verksamhet beskrivs i 9 kap. miljöbalken (1998:808). Miljöfarliga verksamheter delas in i tre grupper: tillståndspliktiga (A- och B-anläggningar) och anmälningspliktiga (C-anläggningar).

Verksamheter som hanterar eller lagrar stora mängder av vissa kemikalier kan omfattas av Sevesolagen (1999:381). Syftet med lagen är att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Det finns två kravnivåer för Sevesoanläggningar. Den lägre kravnivån innebär att verksamheten är skyldigt att göra en anmälan med en beskrivning till Länsstyrelsen och Arbetsmiljöverket hur företaget kan förebygga riskerna för en allvarlig kemikalieolycka. Dessutom är företaget skyldigt att informera invånarna samt skapa ett handlingsprogram för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor.

Byggnation på nedlagda deponier bör normalt undvikas. Områdena kan vara förorenade av hushålls- och byggavfall och nedbrytningen pågår under lång tid. Det finns risk för metangasbildning och utläckage av andra föroreningar. Kunskapsläget om nedlagda deponier i kommunen är oklart och bör utredas.

Förorenade områden

Det finns många förorenade områden i kommunen. Framför allt i de större orterna, men även utspritt i hela kommunen. De flesta av de förorenade områdena är relaterade till den före detta gruvindustrin men flera kan också härledas till tidigare och pågående verksamhet av massa och pappersindustri, träimpregnering, samt järn-, stål- och manufaktur, plantskolor, ytbehandling av metaller och förorenade sediment. Förorenade

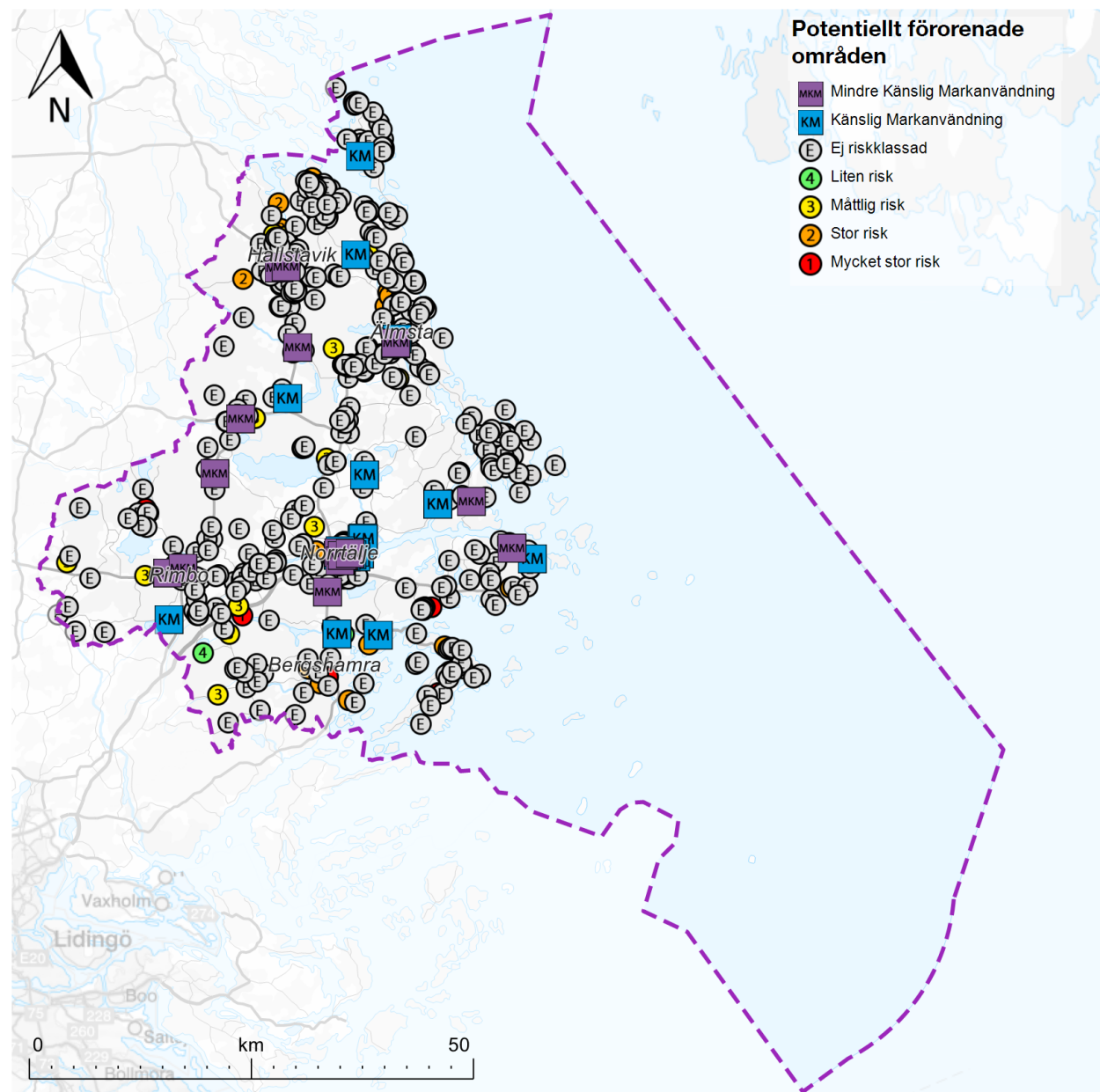
markområden till följd av tidigare miljöfarlig verksamhet kan utgöra en risk både för människor och för miljön. Typiska ämnen i förorenade områden är dioxiner, bekämpningsmedel, oljebaserade produkter, lösningsmedel och tungmetaller. En del ämnen blir kvar i markens ytskikt medan andra lakas ut till sjöar och vattendrag. Förorenade områden redovisas i hänsynskartorna.

I Stockholms län finns cirka 11 700 identifierade förorenade områden, varav 830 i Norrtälje kommun. Tillsynsansvaret för dessa objekt är fördelat på Länsstyrelsen i Stockholms län, Norrtälje kommun och Försvaresinspektören för hälsa- och miljö (FIHM). Norrtälje kommun har tillsynsansvar för 779 objekt. Av dessa tillsynsobjekt är 92 stycken inventerade och riskklassade, övriga 687 förekomster är enbart

identifierade och branschklassade (BKL) vilket innebär att det inte finns lika mycket information om objekten och att risken endast bedömts översiktligt utifrån bransch. Av de objekt som är riskklassade har Norrtälje kommun 12 förekomster av objekt med riskklass 1 (mycket stor risk för människors hälsa och miljön) och 35 förekomster av objekt med riskklass 2 (stor risk för människors hälsa och miljön).

Risk/branschklass	1	2	3	4
Riskklassade	12	35	40	5
Endast branschklassade	23	269	311	84

Kommunen arbetar med potentiellt förorenade områden antingen i form av egeninitierade eller händelsestyrda aktiviteter. Egeninitierade aktiviteter innebär att kommunen riskklassificerar objekt, utreder ansvar för objekt, utför undersökningar om objekt och hanterar åtgärder för objekt. Händelsestyrda aktiviteter är bland annat anmälan om avhjälpandeåtgärd av förorenade områden, framtagande av detaljplaner och tillsynsinsatser vid grävarbeten som påverkar förorenade områden. De egeninitierade aktiviteterna fokuseras till de objekt med störst risk för människors hälsa och miljön, objekt med riskklass 1 och 2. Målsättning för arbetet är att vid år 2050 har alla områden med mycket stor risk eller stor risk för människors hälsa eller miljön blivit åtgärdade, det vill säga områden i riskklass 1 och 2. Kommunen har en handlingsplan för förorenade områden som vägleder arbetet. En förändrad markanvändning kan göra att föroreningarna exponera och sprids, vilket i sin tur kan leda till ökade risker. Inom ramen för arbetet med nya eller ändrade detaljplaner behöver därför frågan om eventuella

markföreningar utredas. Om det finns misstanke om att mark, grundvatten och/eller dricksvatten kan vara förorenade görs miljötekniska markundersökningar under planprocessen och föroreningssituationen bedöms. Innan startbesked för ny eller ändrad markanvändning tillåts inom planområdet ska området efterbehandlas om det finns ett sådant behov.

Exploatering av tidigare förorenad mark förutsätter att marken saneras. Många åtgärder med så kallade "in situ"-metoder är kostsamma och därför väljs ofta så kallad "schaktsanering"; De förorenade massorna schaktas bort och läggs på deponi. Att ställa krav på att efterbehandla förorenad mark "in situ" skulle vara en positiv utveckling men kan öka exploateringskostnaderna. Vissa in situ-metoder är också energikrävande och kan förutsätta användning av kemikalier. Lämplig metod behöver därför avgöras i varje enskilt fall.

Djurhållning

Djurhållning är ett självklart inslag i Norrtäljes landskap och bidrar till att göra det levande och öppet. Samtidigt kan djur betyda olägenheter i form av exempelvis lukt, flugor, ljud, allergi med mera. Generellt kan man förvänta sig att djur finns i en lantlig miljö. Därmed är det rimligt att boende på landsbygden får acceptera en viss grad av påverkan från omgivande djurhållning. Vid bedömning av lämpligt avstånd mellan djurhållning och bostäder ska störningar i form av lukt, buller och allergier beaktas.

Framför allt bör avstånd till större hästanläggningar beaktas då det finns risk för störningar för närboende av flugor, lukt och allergi. Det medför att det kan finnas risk för människors hälsa vid planläggning av bostäder

Häst

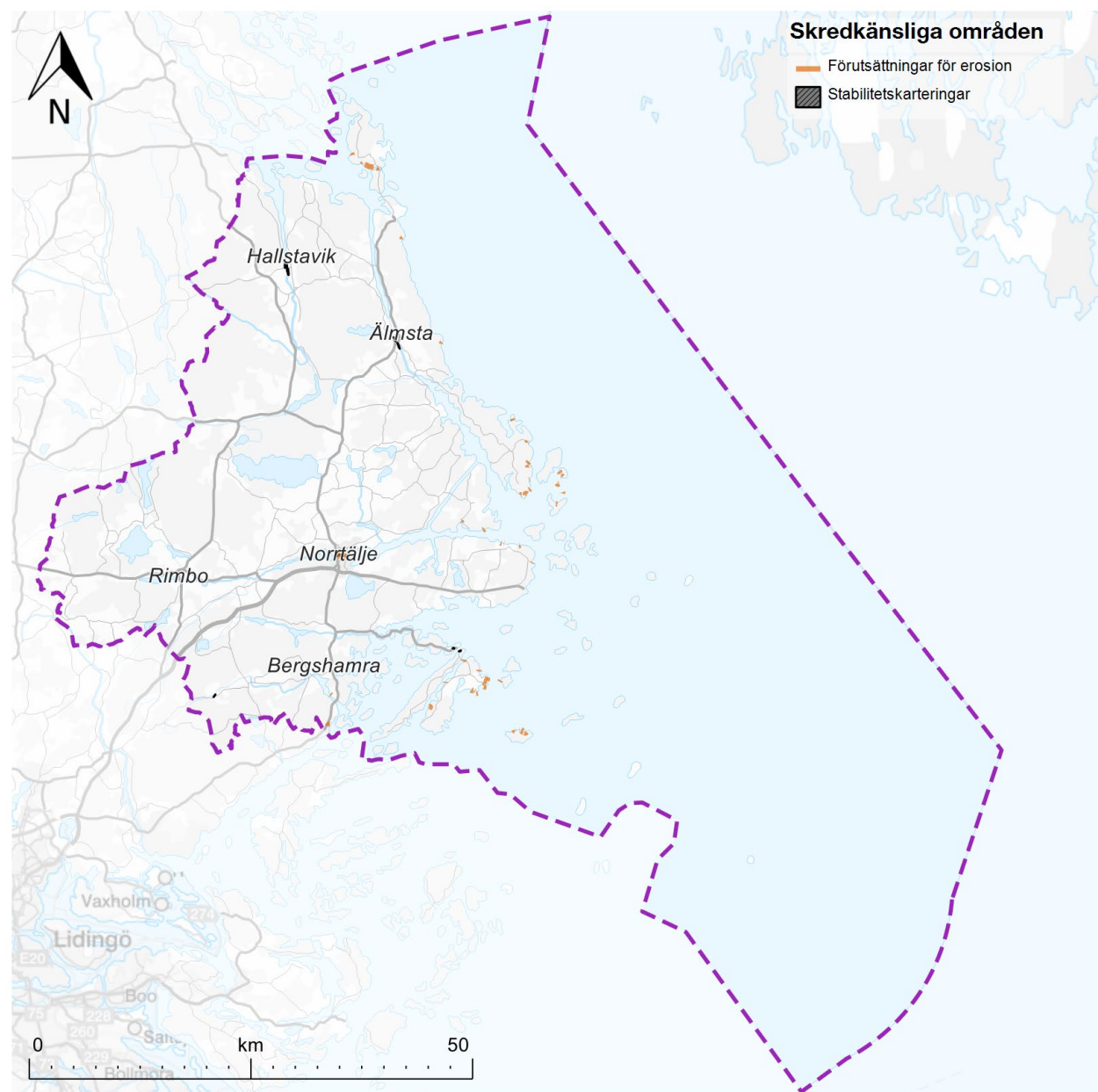
nära större hästanläggningar. Avståndet räknas mellan stallområdet och grannes bostadshus. Riktlinjerna om avstånd ska inte tillämpas vid nybyggnation av hästhållarens bostad och stall. Med stallområde avses helhetsmiljön kring stallet, inklusive gödselanläggning och anslutande rasthagar. Beteshagar bedöms inte ha någon avgörande betydelse vid bedömningen av avstånd. Antalet hästar kan påverka de faktorer som är störande. Därför bör avstånden anpassas till hästhållningens omfattning. Den slutliga bedömningen ska alltid göras utifrån de enskilda förutsättningarna på platsen. Faktorer som kan påverka bedömningen är topografi, vegetation och andra fysiska barriärer, förhärskande vindriktning samt utformning av stall och stallområde, exempelvis gödselanläggningens läge. Generellt bör avstånd från bostadshus till stallområde vara minst 50 meter vid 1–15 hästar och 100 meter vid fler än 15 hästar.

Skred och erosion

SGU:s översiktliga underlag över erosionskänsliga strandområden visar förekomst av områden i näst högsta och högsta klassen i Norrtälje kommun. Högst risk för erosion hittas i utsatta lägen i ytterskärgården. Flertalet områden med skredrisk förekommer även i närområdet kring sjöar och kust. Skredkänsliga områden redovisas i hänsynskartorna.

Ställningstagande om skred och erosion

I skredkänsliga områden ska risken för skred eller erosion beaktas tidigt i planeringsprocessen.

Radon

Radon är en radioaktiv gas som är lukt- och färglös. Den bildas naturligt genom att uran i jordskorpan sönderfaller. Radonet kommer in i våra bostäder antingen direkt som markradon eller indirekt via dricksvattnet eller byggnadsmaterial.

Gällande gränsvärde för radon i inomhusluften är 200 Bq/m³ i befintliga bostäder. Högsta radonhalt i nya byggnader får inte heller överstiga 200 Bq/m³. För arbetsplatser är motsvarande siffra 400 Bq/m³.

Höga och låga halter av radon i dricksvatten förekommer i bergborrade brunnar inom hela kommunen. Ingen del av kommunen är vare sig låg- eller högriskområde för radon i dricksvatten. Kommunen har behov av att göra en kartläggning av markradon då sådan saknas idag.

Beredskap och civilt försvar

Kommunernas förmåga att upprätthålla sin verksamhet under störda förhållanden och ytterst i samband med krigsfara och krig är av grundläggande betydelse för Sveriges förmåga att motstå yttre hot. En viktig aspekt är livsmedelsproduktion och att värna åkermark ur ett försörjnings- och beredskapsperspektiv. Odlingsmark bör fortsätta brukas för att ge möjlighet till mer självförsörjning Roslagen och i Sverige. Totalt finns drygt 30 000 ha jordbruksmark i Norrtälje kommun. Det är en stor andel av länets totala jordbruksmark vilket gör områdena viktiga för att trygga livsmedelsförsörjning både för kommunen och länet. Mindre än 0,2 % av jordbruksmarken i kommunen tas i anspråk av utbyggnadsområden för bostäder och verksamheter/ industri (drygt 60 ha). Inom det civila försvaret finns ett behov av att utveckla skydd av befolkningen, bland

annat nya skyddsrumspatser. Det civila försvaret bedöms få ytterligare fokus och ökad reglering inom de närmaste åren. Det är därför av stor vikt att ta hänsyn till civil beredskap i den fysiska planeringen.

Norrtälje kommun angränsar till Östhammar kommun där Forsmarks kärnkraftverk ligger. De län där det finns ett kärnkraftverk ska arbeta med kärnenergiBEREDSKAP. I arbetet ingår bland annat att arbeta fram beredskapsplaner och att ha en beredskapsorganisation för att hantera en olycka med utsläpp av radioaktivitet eller med risk för utsläpp. Under juni 2022 inrättades nya skyddszoner. Skyddszonerna bedöms inte påverka markanvändningen i Norrtälje kommun.

I Norrtälje kommun finns flera företag och anläggningar som är viktiga ur ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv. Bland annat för att säkerställa försörjning med livsmedel och dricksvatten. Området runt Hallsta pappersbruk är ett annat exempel. Dessa anläggningars betydelse beskrivs i Risk- och sårbarhetsanalys Stockholms län, 2022.

Höga objekt

Byggnadsobjekt som är högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse ska remitteras till Luftfartsverket, Försvarsmakten och berörda flygplatser (inom 60 km radie från respektive flygplats). För objekt till havs eller i insjö ska även Kustbevakningen remitteras. Alla typer av byggnadsobjekt räknas, det vill säga master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader m.m. Både civilt flyg och totalförsvarets intressen kan beröras.

Beredskapsförråd

Teknisk försörjning

Teknisk försörjning med anläggningar för avfall, avlopp, vatten, energi och bredband är grundläggande infrastruktur som ska bidra till ett hållbart samhälle med minskad klimat- och miljöbelastning. Kommunen ska sträva efter att ha god framförhållning vid planering och byggande för att skapa hållbara system för kommunikation, energi, vatten, avlopp och avfallshantering.

Vatten och avlopp

För att säkerställa en god bebyggd miljö krävs att det finns tillgång till dricksvatten av tillräcklig mängd och av god kvalitet, samt att avloppsvatten omhändertas på ett miljö- och hälsomässigt godtagbart sätt. Norrtälje kommun har stora utmaningar vad gäller vatten- och avloppsförsörjning. Det är brist på grundvatten i stora delar av kommunen, särskilt i kustnära områden. Utbyggnad av vatten och avlopp är kostsamt och har långa ledtider vilket ställer krav på en konsekvent och långsiktig planering. Utbyggnad av vatten och avlopp och enskilt vatten och avlopp har stor ekonomisk betydelse för fastighetsägare och exploatörer.

Den 1 januari 2023 trädde en lagändring i kraft som syftar till att skapa förutsättningar för långsiktigt hållbara vatten- och avloppslösningar på landsbygden genom att behovet av en allmän vattentjänst ska kunna bedömas på ett mer flexibelt sätt av kommunen. Varje kommun ska ha en aktuell vattentjänstplan som visar kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses och hur de allmänna vattenanläggningarna ska hanteras vid ökad belastning vid skyfall.

Kommunen håller på att ta fram en vattentjänstplan om hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses på lång sikt och hur de allmänna VA-anläggningarna ska hanteras vid ökad belastning med anledning av skyfall. Norrtälje kommun har också en VA-policy som anger strategiska vägval, riktlinjer och ställningstaganden i frågor som rör allmän och enskild vatten- och avloppsförsörjning. VA-policyn är ett viktigt styrdokument och utgångspunkt för den kommunala VA-planen. Översiktsplanens riktlinjer och ställningstaganden om vatten och avlopp utgår från såväl kunskapsunderlag som tagits fram inför vattentjänstplanen som kommunens VA-policy och VA-plan.

Riktlinjer vatten och avlopp

- Bygga ut vatten och avlopp i områden med bristfälliga VA-lösningar i linje med kommande vattentjänstplan.
- Vara öppen för småskaliga VA-lösningar för att underlätta bostadsbyggande på landsbygden.
- Säkerställa tillgång till dricksvatten i tidigt skede

av detaljplanering samt i samband med bygglov och förhandsbesked.

- Utredda behov av reservvatten. Eventuellt kan Erken nyttjas som resurs för dricksvattenförsörjningen.
- Utredda behov av förnyelse av ledningsnätet för dricksvatten och spillvatten.
- Säkerställa tillräckliga ytor för rening och fördröjning av dagvatten. Prioritera lokalt omhändertagande av dagvatten.
- Utgå från ett ekosystemperspektiv där dagvattentytor ges många funktioner.
- Hantera bristfälliga system för dagvatten i befintliga bebyggda miljöer.
- Bygga ut Lindholmens reningsverk.
- Beakta lämpliga skyddsavstånd till avloppsreningsverk och pumpstationer

Den allmänna VA-anläggningen

Norrtälje kommun är en ytmässigt stor kommun och Norrtälje Vatten och Avfall AB (NVAA) har många

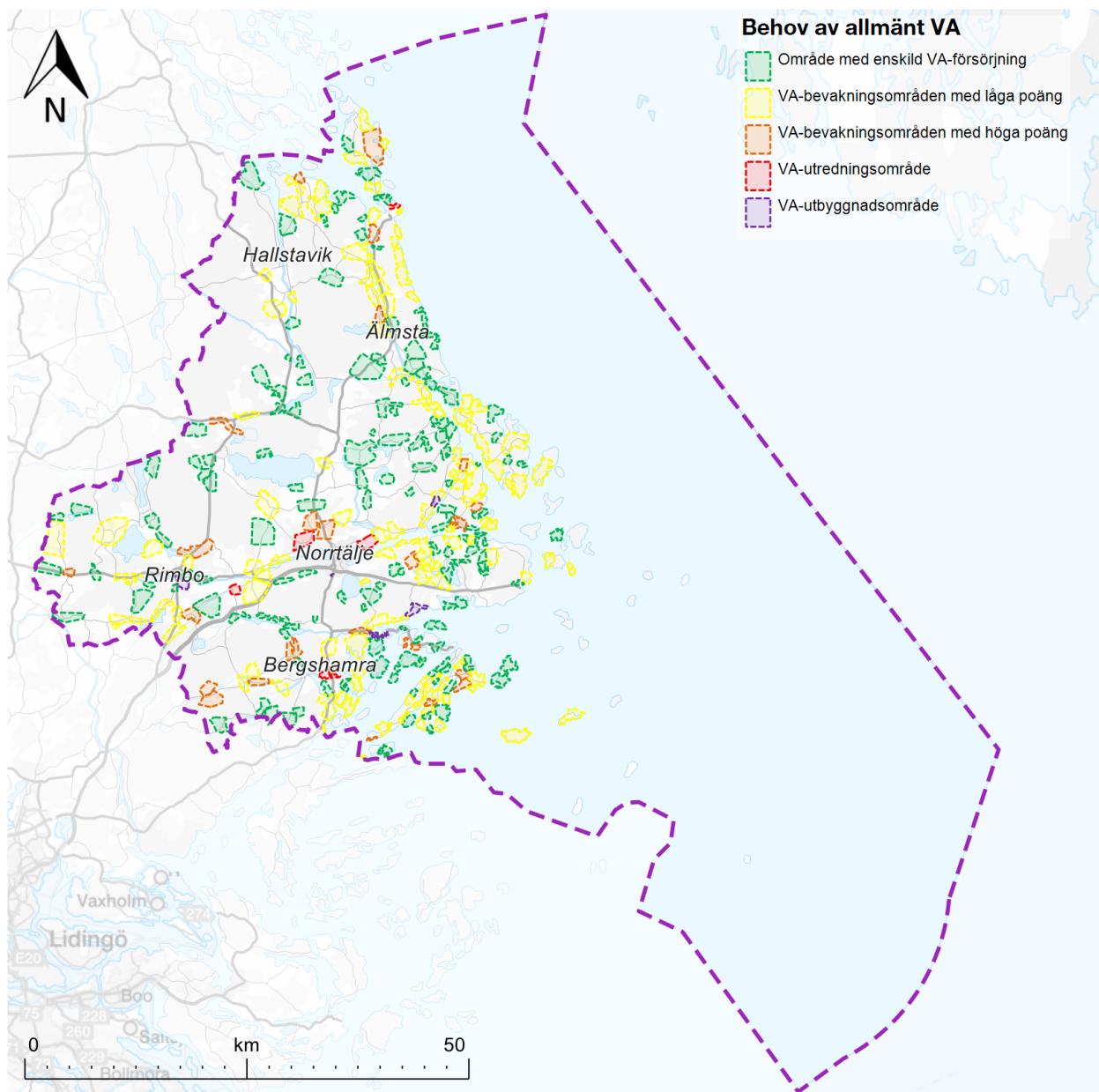

Hav

olika vattenverk och avloppsreningsverk. Flertalet byggdes på 60-talet och det finns ett stort behov av att förnya gamla anläggningar och öka deras kapacitet. Verksamhetsområde för dricksvatten och spillvatten finns främst i områden med tät bebyggelse i och kring tätorterna. I de flesta större tätorterna finns det verksamhetsområde för dagvatten. Det har skett en omfattande utbyggnad av allmänna vatten- och spillvattenledningar i samband med inflyttning av nya kommuninvånare och valet att bosätta sig permanent i fritidshusområden. Med anledning av kommunens geografiska förutsättningar finns det långa ledningsnät i kommunen. Ledningsnätet består av dricksvattenledningar, spillvattenledningar och dagvattenledningar. Totalt är ledningsnätet drygt 1300 kilometer. Många ledningar är gamla och har ett stort underhålls- och förnyelsebehov.

Kommunen är skyldig att bygga ut allmänt VA om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Bygg- och miljönämnden har under 2023 tagit fram en ny bedömningsmodell för att kartlägga behovet av utbyggnad av allmänt VA och förutsättningarna för enskilt vatten och avlopp inom områden med sammanhängande bebyggelse i kommunen. Områdena har delats in i fyra kategorier: VA-utbyggnadsområde, VA-utredningsområde, VA-bevakningsområde samt områden som kan ha fortsatt enskild VA-försörjning. De fyra kategorierna redovisas som hänsynskarta. VA-utbyggnadsområden som redan har beslutats att byggas ut eller där utbyggnad pågår eller som har beslut om verksamhetsområde och därmed kommer att påbörjas i närtid just nu redovisas som gällande VA-verksamhetsområde. Det berör framförallt områden på Rådmansö.

Kategorier behov av allmänt VA	Beskrivning	Ställningstagande
VA-utbyggnadsområde	VA-utbyggnadsområden har idag enskild vattenförsörjning och avloppshantering, men kommunen planerar att införliva dessa områden i verksamhetsområde för allmänna vattentjänster. VA-utbyggnadsområden har utifrån dagens kunskap och bedömningar stora behov av en förändrad VA-försörjning till skydd för recipienter, miljö och hälsa. Utgångspunkten är att VA-utbyggnadsområden har behov av både allmänt dricksvatten och allmänt spillvatten. Behovet av allmän dagvattenhantering undersöks i samband med utredning om områdets avgränsning och tekniska förutsättningar.	Inom VA-utbyggnadsområden bör ny bebyggelse endast tillåtas i undantagsfall.
VA-utredningsområde	I VA-utredningsområden kan det finnas ett behov av en förändrad lösning för vattenförsörjning eller omhändertagande av spillvatten, men det är inte klart hur det kan lösas på bästa sätt. Utredningar behöver därför göras för att få ett bättre beslutsunderlag. När utredningen är gjord kategoriseras området som ett VA-utbyggnadsområde, VA-bevakningsområde eller område med enskild VA-försörjning. I VA-utredningen ska förutsättningar för både enskild och allmän vatten- och avloppsförsörjning (inklusive dagvatten) belysas och utredas för att avgöra behovet av VA-tjänster.	Inom VA-utredningsområden är det en restriktiv hållning till ny bebyggelse till dess att området har utretts avseende VA. Därefter sker prövning utifrån platsens förutsättningar i övrigt.
VA-bevakningsområde	Områden där det idag finns möjlighet att lösa VA-försörjningen utan en allmän anslutning, men om bebyggelsen och behoven förändras kan behov av kommunal anslutning, eller på annat sätt gemensam VA-lösning, aktualiseras. Området omfattas inte av planer på exploatering eller utveckling av bebyggelsestrukturen. Om bebyggelsen skulle utökas eller förändras är det dock inte självklart att vatten- och avloppssituationen skulle fungera långsiktigt. Då Norrtälje är en stor kommun med hög andel spridd bebyggelse med enskilt VA, är det en stor mängd områden som har bedömts som VA-bevakningsområden enligt använd bedömningsmodell. För att särskilja områdenas förutsättningar har de delats in i två undergrupper:	Inom bevakningsområden kan ny bebyggelse leda till att riskerna för VA-försörjningen ökar och att området riskerar att bli ett VA-utredningsområde. I varje enskilt fall ska sökande visa att VA kan lösas på ett långsiktigt hållbart sätt utan att VA-situationen i området riskerar att försämrats.
Område med enskild VA-försörjning	Områden där det fortsatt inom överskådlig tid och om inga större förändringar av bebyggelseutvecklingen sker bedöms finnas goda möjligheter att fortsatt ha enskild VA-försörjning.	I områden med fortsatt enskild VA-försörjning sker prövning i varje enskilt fall utifrån platsens förutsättningar i övrigt.

Dricksvatten

Norrtälje kommun är en expansiv kommun med högt tryck på nyexploatering och omvandling av fritidshus till permanentboende. En långsiktig hållbar dricksvattenförsörjning är en förutsättning för den framtida utvecklingen. I takt med ökad exploatering och påverkan från klimatförändringar riskerar vattnets såväl kvalitet som kvantitet att försämrats om ny bebyggelse tillåts i områden som inte är lämpade för dricksvattenuttag. Det är varje kommuns skyldighet att planera för och tillhandahålla allmänna vattentjänster där det finns behov av att lösa dessa frågor i ett större sammanhang.

Det är angeläget att säkerställa en långsiktig hållbar vattentillgång för såväl den allmänna vattenförsörjningen i kommunen, som vid bostäder och verksamheter som har enskilda vattenlösningar. I kommunens tätorter försörjs 90 % av befolkningen med dricksvatten från ytvattnet, varav merparten är från Mälaren. Läs mer om tillgång till rent vatten och miljö kvalitetsnormer för vatten i avsnittet Rent vatten.

Regional vattenförsörjningsplan

Länsstyrelsen i Stockholms län har tagit fram en regional vattenförsörjningsplan för att synliggöra länets förutsättningar för utveckling och förhållningssättet till grundvattenförekomsterna. Flera vattenförekomster i kommunen har högsta respektive hög regional prioritet. Det innebär att de har bra egenskaper och stor potential för dricksvattenförsörjning. Dessa vattenresurser ska säkerställas så att inte planering eller byggande försvårar eller omöjliggör framtida nyttjande av resurserna för dricksvattenändamål.

De prioriterade vattenskyddsområdena och dess föreskrifter är i behov av revidering vilket bör beaktas i form av extra försiktighet vid fysisk planering inom vattentäkternas tillrinningsområden. Länsstyrelsen i Stockholms län har bedömt behovet av revidering i den regionala vattenförsörjningsplanen. Fyra vattenskyddsområden för grundvattenförekomster behöver revideras (Edsbroåsen-Edsbro, Oxhalsö, Röåsen-Bergby, Herräng). Därtill bör vattenskyddsområdena inrättas för fyra andra grundvattenförekomster (Gräddö, Sättraåsen-Sättra, Ekebyholm Vätö-Utveda).

Vattentäkter

Mälaren är den dricksvattentäkt som försörjer flest invånare i kommunen, liksom i en stor del av Stockholms län. Mälaren förser drygt 2 miljoner människor med

dricksvatten samtidigt som den utgör recipient för utsläpp från bland annat båttrafik, industrier, åkermark, dagvatten och spillvatten vilket gör att vattenkvaliteten är sårbar. Det kommer krävas stora åtgärder för att upprätthålla Mälarens goda vattenkvalitet i takt med ökad påfrestning. Vattnet från Mälaren renas i Görvålverket i Järfälla kommun. En stark tillväxt i regionen medför att produktionskapaciteten i Görvålverket kan komma att behöva utökas.

Kommunalförbundet Norrvatten producerar dricksvatten till 14 medlemskommuner med drygt 600 000 invånare i norra Stockholmsregionen. För kommunens norra delar, utanför Norrvattens distributionsområde, saknas reservvattentäkter och vid händelser som innebär utebliven vattenleverans finns endast nödvatten att tillgå.

Kapaciteten i grundvattentäkten i Grisslehamn är begränsad och räcker inte för behovet. Belastningen är ojämn över året då tillresta turister och sommarboende periodvis kraftigt ökar behovet av dricksvatten. De senaste årens torra somrar har inneburit problem med vattenförsörjningen. Idag finns ett mindre temporärt membranverk, avsaltningensverk, i Grisslehamn för avsaltning av havsvatten. För att säkra tillgången på dricksvatten för befintliga och planerade bostäder planerar Norrtälje Vatten och Avfall AB (NVAA) att bygga ett avsaltningensverk med större kapacitet. Det pågår också en utredning för orterna Herräng, Hallstavik, Skebo, Edsbro och Älmsta för att analysera dricksvattenförsörjning i norra kommundelarna i ett större sammanhang. Bland annat utreds om det är möjligt och lämpligt att förse fler orter med dricksvatten från det nya verket i Grisslehamn eller från Erken. Skeboåns råvattenkvalitet är bristfällig, vilket påverkar vattenförsörjningen i Hallstavik, Skebobruk och Älmsta. Erken kan även vara intressant för reservvattenförsörjning för andra kommuner inom länet.

De båda vattenverken i Drottningdal kommer att läggas ner på grund av bristande råvattentillgång och bristande vattenkvalitet. Drottningdals framtida dricksvattenförsörjning kommer istället att förse av Norrvatten via Svanberga med en ny överföringsledning.

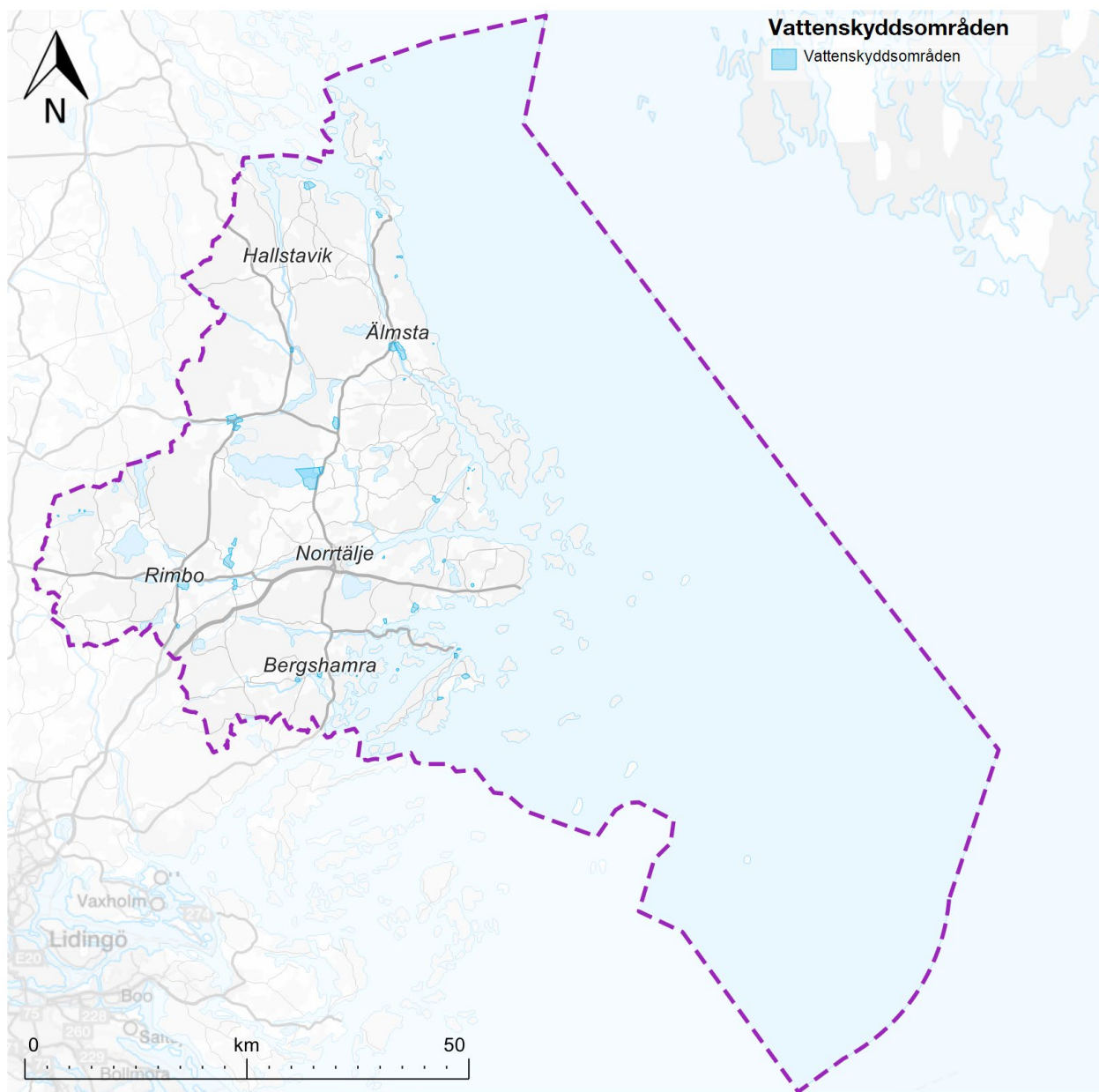
Blidö har en låg råvattentillgången. För Blidö har en bedömning gjorts gällande förutsättningarna och kostnader för att producera dricksvatten av havsvatten.

Dricksvattenresurser med högsta regionala prioritet	Status vattenskyddsområde
Norrtälje Erken	I behov av revidering
Norrtälje Lohäradsåsen-Finsta-Kilen	I behov av revidering
Norrtälje Lohäradsåsen-Finsta-Norra	I behov av revidering
Norrtälje Lohäradsåsen-Västra Syninge	I behov av revidering

Tabell som visar dricksvattenresurser med högsta regionala prioritet samt status för vattenskyddsområde

Dricksvattenresurser med hög regionala prioritet	Status vattenskyddsområde
Norrtälje Lohäradsåsen-Malmbym	I behov av revidering
Norrtälje Röåsen-Bergby	I behov av revidering
Norrtälje, Österåker Largen	Saknas

Tabell som visar dricksvattenresurser med hög regional prioritet samt status för vattenskyddsområde

Grundvattentillgång i kommunen

Kommunen har låtit utreda grundvattentillgångar i kommunen (Grundvattentillgångar i Norrtälje kommun, Tyréns 2022-03-31). Grundvattenförekomsterna i kommunen är generellt sett utsatta för ett högt exploaterings- och påverkanstryck. Utredningen visar att det är brist på dricksvatten från små grundvattenmagasin i områden längs kusten där andelen fritidsbebyggelse är stor; i Herräng, Norra Vaddökusten, Norra och sydöstra Vätö, Björknäs, Grovstanäs, Yxlan och Blidö. Bland mindre öar bedöms störst risk för vattenbrist finnas på Norröra, Söderöra, Svartlöga och Rödlöga. Inåt landet finns också några mindre områden med stor risk för vattenbrist; Sättra, området mellan Gottröra och Abrahamsby samt Sjöändan.

Bland de stora grundvattenmagasinen (där de kommunala vattentäkterna finns) är det framför allt stor risk för vattenbrist eller saltvatteninträngning i Herräng. Ytterligare fyra kommunala vattentäkter har också risk för vattenbrist; Grisslehamn, Edsbro, Södersvik och Blidö. Den begränsade vattentillgången i Herräng, Grisslehamn och Blidö är väl kända sedan tidigare. Problemen i Södersvik och Edsbro är däremot ny kunskap och beräkningarna är osäkra, framför allt avseende Edsbro. Vattenprovtagningar har visat en påtaglig saltvattenpåverkan i Edsbro vattentäkt under många år (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2006). Detta kan ha orsakats av vägsalt, tidigare vattenuttag, relik saltvatten eller att uttaget varit på gränsen till vad som är långsiktigt hållbart. Om vattenprovtagningar i dagsläget visar på högre salthalt än på 90-talet och påverkan från vägsalt eller tidigare uttag kan utslutas bedöms uttaget vara större än tillgångarna. I annat fall har sannolikt

täckens tillrinningsområden som använts i beräkningarna underskattats.

Även reservvattentäckerna Västra Syninge, Vagndalen och Finsta-Kilen har begränsad marginal. Men då dessa vattentäckter inte används regelbundet och enbart är tänkta att användas under kortare perioder bedöms risken för vattenbrist trots allt som låg där. Två grundvattenmagasin i Lohäradsåsen består till stor del av berg- eller grustäckter. Dessa är därför inte lämpliga att använda som vattentäckter.

Ställningstagande grundvattentillgångar

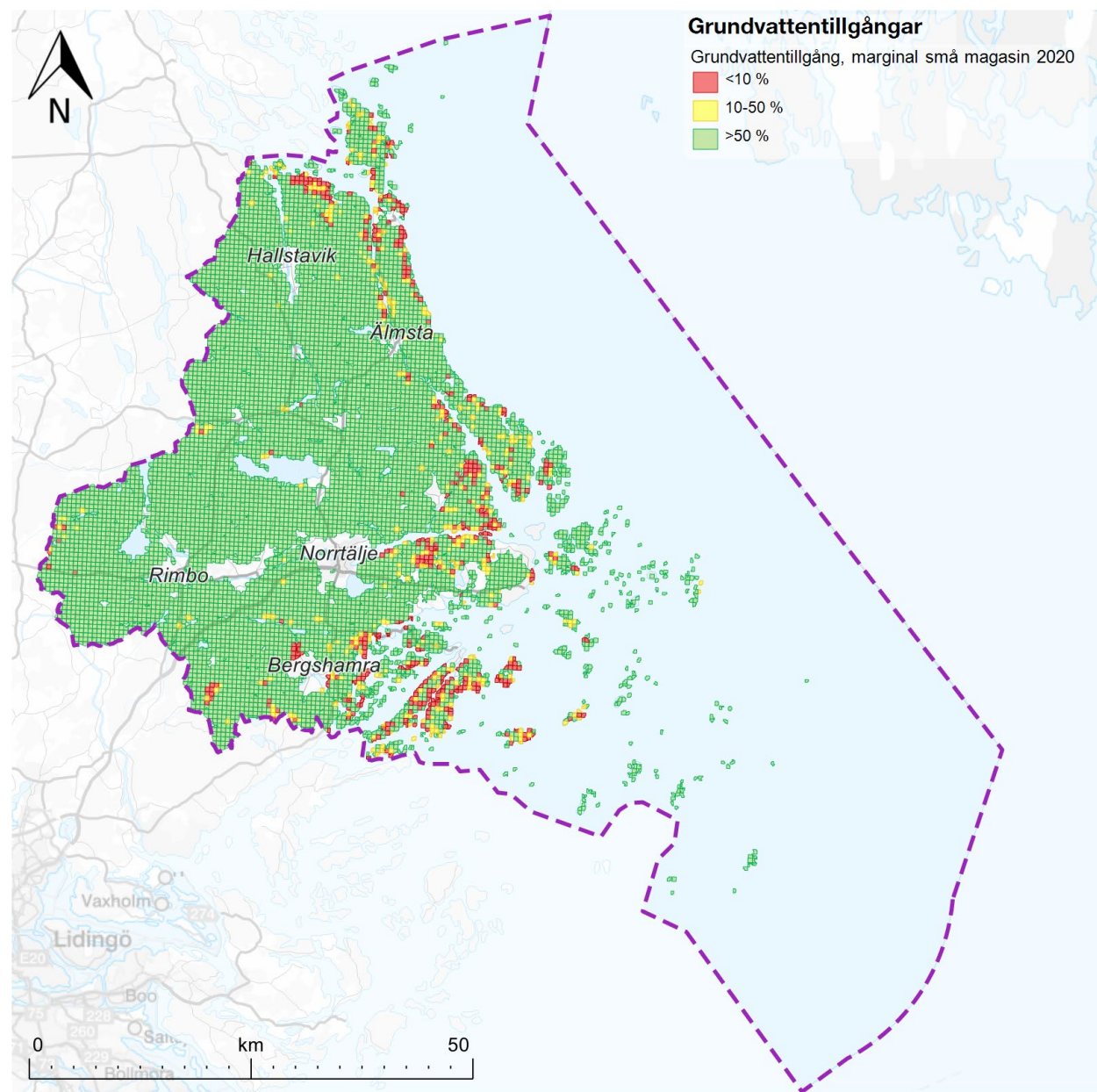
Om grundvattentillgången understiger 10 % av vattenmagasinets kapacitet: En restriktiv hållning till ny bebyggelse. Vid varje prövning krävs en fördjupad utredning om hur tillgång på dricksvatten kan säkerställas på ett långsiktigt hållbart sätt.

Om grundvattentillgången är mellan 10-50 % av vattenmagasinets kapacitet: Vid varje prövning av ny bebyggelse krävs en utredning om hur tillgång på dricksvatten kan säkerställas på ett långsiktigt hållbart sätt.

Dagvatten

Norrtälje är en stor kustkommun med över 300 sjöar och sju större samt flertalet mindre vattendrag. Många vatten är idag belastade av dagvatten från mänskliga aktiviteter på grund av bristfällig dagvattenhanteringen i befintliga bebyggelseområden. Läs mer om miljökvalitetsnormer för vatten i avsnittet Rent vatten.

Norrtälje kommun har antagit en fördjupad dagvattenpolicy som anger grundprinciperna för hur

dagvatten ska omhändertas. Syftet är att uppfylla VA-planens mål att eftersträva en klimatanpassad och långsiktigt hållbar dagvattenhantering vid all planering för ny och befintlig bebyggelse. Kommunen har också tagit fram en dagvattenstrategi som ett hjälpmedel för att tillämpa dagvattenpolicyn.

Dagvattenhanteringen ska utredas tidigt i planeringsprocessen utifrån översvämningsrisker och recipientpåverkan. Det är konkurrens om markens användning, framför allt i Norrtälje stad, men även i viss mån i övriga tätorter i kommunen. Dagvatten behöver i många fall fördröjas och renas för att uppnå miljö kvalitetsnormer för vatten och för att minska risken för översvämningar. Tillräckliga ytor behöver därför säkerställas för att avleda, rena och fördröja dagvatten. Ytliga avrinningsvägar vid extrem nederbörd behöver också säkerställas. Dagvattnet bör se som en positiv

resurs som kan bidra till attraktiva och funktionella inslag i stadsmiljön i form av dammar, träd- och växtplanteringar. För att minimera dagvattenflöden och föroreningar som följer med dagvattnet behöver ytor avsättas för lösningar högt upp i systemen. Därtill behöver dagvattenanläggningar i form av diken, ledningar och reningsanläggningar utformas efter behov. I fördjupningarna till översiktsplanen för Norrtälje stad och Rimbo markeras områden för dagvattenhantering. Mark- och vattenanvändningskartan är inte lika detaljerad avseende ytor för dagvattenhantering i resterande delar av kommunen, varför frågan måste studeras djupare i efterföljande planering. Läs mer om ytor för dagvattenhantering i förslagen till fördjupningar av översiktsplanen för Norrtälje stad och Rimbo.

Vatten följer inte plan- eller fastighetsgränser. Dagvattenutredningar i samband med detaljplanering

kan därför behöva omfatta ett betydligt större område än den enskilda detaljplanen, ofta avrinningsområdet till recipienten.

Vattnets väg genom landskapet är ett sammanhängande system, där förändringar kan ge effekter i andra delar av systemet. Det är viktigt att ta hänsyn till vattnets rörelse i geografin. Naturliga strukturer i form av lågpunkter och öppna markområden i terrängen ska nyttjas i största möjliga mån då nya lågpunkter är kostsamma och svåra att genomföra. Markens egenskaper gör att infiltration inte alltid är möjlig eller lämplig (exempelvis vid berg). Åtgärder kan behövas uppströms för att minska påverkan på recipienten.

Genom att omhänderta dagvatten lokalt kan avledning av dagvatten till annan plats eller en dagvattenanläggning undvikas. För att nå god vattenstatus och en hållbar dagvattenhantering behöver kommunen och VA-huvudmannen förbättra dagvattensituationen i många befintliga bebyggelseområden. Genom att omhänderta dagvatten lokalt kan avledning av dagvatten till annan plats eller en dagvattenanläggning undvikas. För att nå god vattenstatus och en hållbar dagvattenhantering behöver kommunen och VA-huvudmannen förbättra dagvattensituationen i många befintliga bebyggelseområden.

Spillvatten

Rening av spillvatten är viktigt för att minimera påverkan på recipient samt för människors hälsa. I takt med att kommunen utvecklas med fler bostäder och invånare ökar belastningen på spillvattennät och reningsverk. En större spillvattenmängd kommer ställa högre

Dagvatten

Med dagvatten menas vatten som tillfälligt avrinner från markytan eller från annan konstruktion, till exempel regnvatten, smältvatten, spolvatten eller framträngande grundvatten och som slutligen hamnar i vattendrag, sjöar, kustvatten eller grundvatten. Dagvatten från samlad bebyggelse är att betrakta som avloppsvatten enligt lagen om allmänna vattentjänster (2006:412).

Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) innebär att man tar hand om dagvattnet på plats. Man använder det för bevattning, låter det infiltrera i marken, fördröjer i damm eller leder det på ytan till en genomsläpplig mark längre bort.

krav på en anläggning dimensionerad utifrån de nya förutsättningarna.

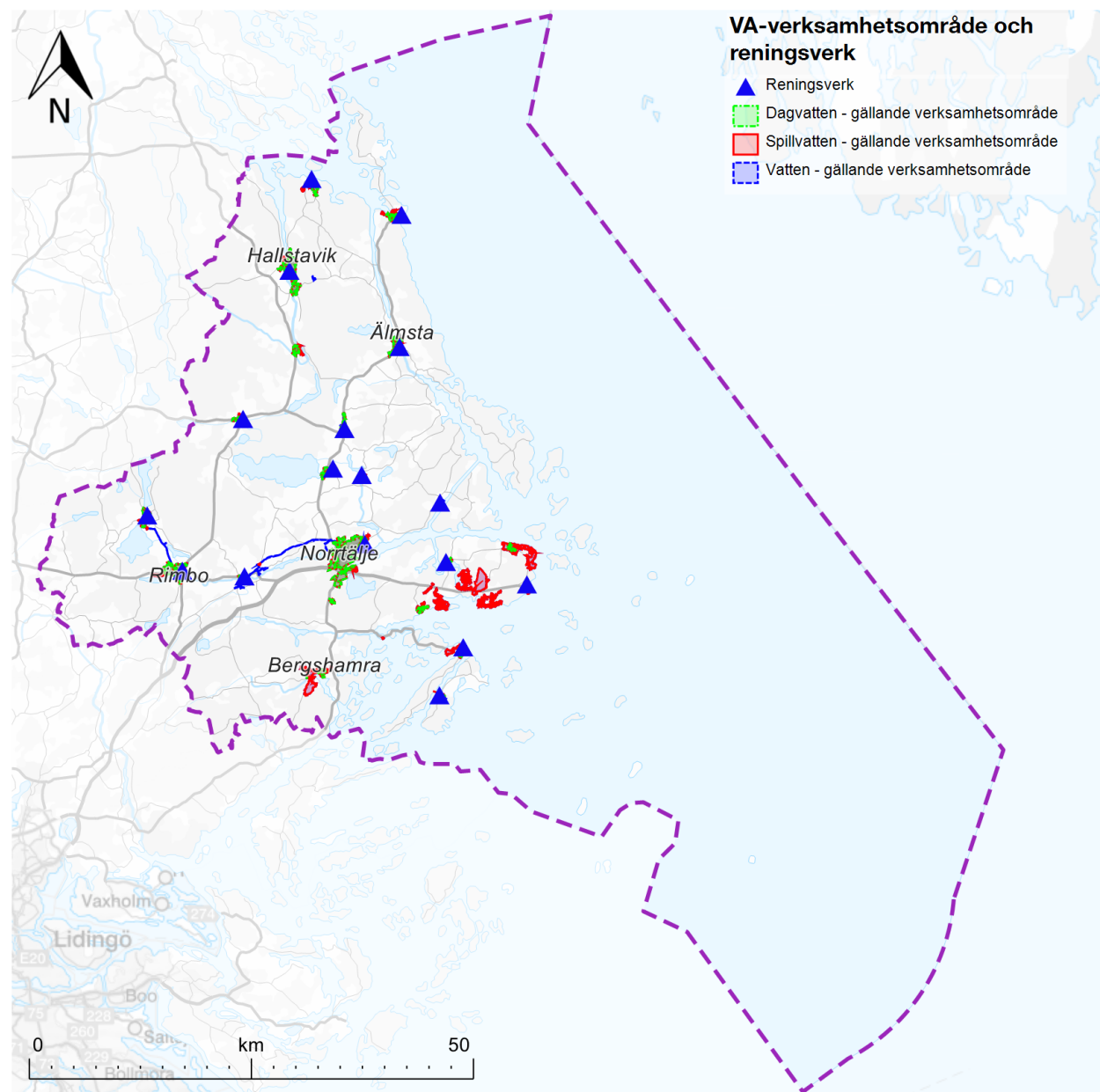
Ledningsnät

Delar av dagens spillvattennät har kapacitetsbrist och delar av nätet är fullt utnyttjat i dagsläget. Stora delar av ledningsnätet är gammalt och belastas av ovidkommande tillskottsvatten, dvs. markvatten som läcker in i ledningar, pumpsumpar och brunnar. Tillskottsvatten kan även bero på felkopplingar. Eftersom tillskottsvatten innebär en ökad risk för bräddning, källaröversvämning och sämre rening i avloppsreningsverken sker ett kontinuerligt arbete för att minska mängden tillskottsvatten. Det kan krävas utbyggnad av nya ledningar, ombyggnad eller omledning för att kunna medge ny bebyggelse.

Reningsverk

Norrtälje Vatten och Avfall AB (NVAA) har flera avloppsreningsverk i kommunen. Flertalet byggdes på 60-talet och det finns ett stort behov av att förnya gamla anläggningar och öka deras kapacitet. Kommunens befintliga avloppsreningsverk för Norrtälje stad behöver byggas ut. Reningskapaciteten för spillvatten är otillräcklig redan i närtid. Kommunen har utrett hur kapaciteten kan utökas och landat i att Lindholmens avloppsreningsverk bör byggas ut för att klara högre kapacitet (från 34 000 till 50 000 personekvivalenter). En sådan utbyggnad kan vara klar under 2028.

På sikt förutsätter föreslagen utveckling i översiktsplanen att reningskapaciteten för spillvatten utökas utöver 50 000 pe. Antingen genom ytterligare kapacitet vid Lindholmens reningsverk eller genom ett nytt reningsverk som kompletterar eller på längre sikt ersätter

Lindholmens reningsverk. I beslutet att genomföra om- och tillbyggnad av Lindholmens avloppsreningsverk ingår att bygga med modern reningsteknik som möjliggör ytterligare kapacitetsökning. En sådan utbyggnad kräver att verksamhetens tillstånd prövas och utökas på nytt. I mark- och vattenanvändningskartan redovisas två tänkbare platser för ett eventuellt nytt reningsverk på längre sikt; Frötuna-Vreta eller Sika. Dessa alternativ kommer att behöva utredas närmare. Det kan också visa sig att ytterligare alternativ plats kan bli aktuell. Utredningen om eventuellt nytt reningsverk bör ha ett brett angreppssätt och belysa både ekonomiska, sociala och ekologiska aspekter såsom känslig miljö, påverkan på närboende, trafik, samordning med annan infrastruktur, investeringskostnader m.m. Det är viktigt att säkerställa god planberedskap och framförhållning eftersom planering och tillståndsgivning är komplext och tar lång tid.

Rimbo reningsverk har kapacitet som täcker planerade exploateringar i orten. Denna kapacitet kommer dock på kort sikt behöva tas i anspråk för att möjliggöra utveckling av Norrtälje stad innan utbyggnaden av Lindholmens avloppsreningsverk är färdig. Utbyggnadstakten i Rimbo och Norrtälje stad bör därför balanseras gentemot varandra de närmaste åren.

Grisslehamns reningsverk har, liksom övriga mindre reningsverk i norra delen av Norrtälje kommun, kapacitetsbrist för avloppsrening. Det är angeläget att utreda förutsättningarna för att ersätta befintliga mindre reningsverk till större och effektivare. Samordning bör ske med annan teknisk infrastruktur såsom energi och avfallshantering.

un, kapacitetsbrist för avloppsrening. Det är angeläget att utreda förutsättningarna för att ersätta befintliga mindre reningsverk till större och effektivare. Samordning bör ske med annan teknisk infrastruktur såsom energi och avfallshantering.

Kapaciteten i övriga orters reningsverk kommer att analyseras successivt.

Pumpstationer

Pumpstationer för spillvatten kan medföra störningar för omgivningen i form av lukt och bräddning för att undvika översvämningar hos abonnenter eller i anläggningar. Det behövs därför ett visst skyddsavstånd (cirka 50 meter) till såväl befintliga pumpstationer som vid anläggning av nya pumpstationer.

Rimbo reningsverk

Ett digitaliserat samhälle

I ett alltmer digitaliserat samhälle förändras de digitala tjänsterna ständigt och nya tjänster växer fram vilket gör att efterfrågan på överföringskapacitet är stark. God tillgång till ett väl utbyggt fiber- och mobilnät kommer vara betydande för framtidens digitala tjänster. För att möta efterfrågan på internetuppkoppling med hög kvalitet behöver kommunen ta hänsyn till detta i sitt planeringsarbete.

Riktlinjer och digitalisering

- Verka för utbyggnad av bredband i hela kommunen
- Verka för utbyggnad av det mobila 4g och 5g nätverket i hela kommunen.
- Underlätta tillståndsprocesser
- Aktivt söka finansiering för bredbandsutbyggnad i glesbygd och skärgård.

Tillgången till fibernätet är en viktig förutsättning för att tillvarata digitaliseringens möjligheter. Det kan förbättra förutsättningarna för en levande landsbygd och skärgård samtidigt som samhällets klimatpåverkan kan minska genom ett minskat transportbehov. Förutsättningarna att kunna bo i kommunen och samtidigt arbeta i större städer ökar starkt genom en stabil internetanslutning, goda förutsättningar finns att deltidsboenden övergår till permanentboende med ökad population i kommunen som följd. En stabil IT-infrastruktur är också en förutsättning för att klara den omställning och effektiviseringen av sjukvård och omsorg som behöver genomföras under kommande år för att möta den demografiska förändringen vården och omsorgen kommer att behöva utföras med stöd av

hemmonitorering och välfärdsteknik som kräver en god IT-infrastruktur.

Utgångspunkten är att marknadens aktörer ska tillgodose behovet av digital infrastruktur. Kommunen har ändå en stor roll för att underlätta och stimulera utbyggnaden genom exempelvis samverka med olika bredband- och mobiloperatörer samt lokala organisationer.

Andra viktiga åtgärder är att se till så att tillståndsprocesser är smidiga och genom att krav ställa till entreprenörer som får tillstånd att det alltid läggs ned tomrör för fiberkanalisering i nya områden eller i samband med omläggning av andra ledningar.

Ung tjej som studerar hemifrån

Laddinfrastruktur

Laddplatser behöver byggas ut över hela kommunen för att underlätta omställningen till elfordon. Det behövs laddplatser vid alla typer av parkeringsanläggningar samt vid drivmedelsstationer och rastplatser längs med större vägar.

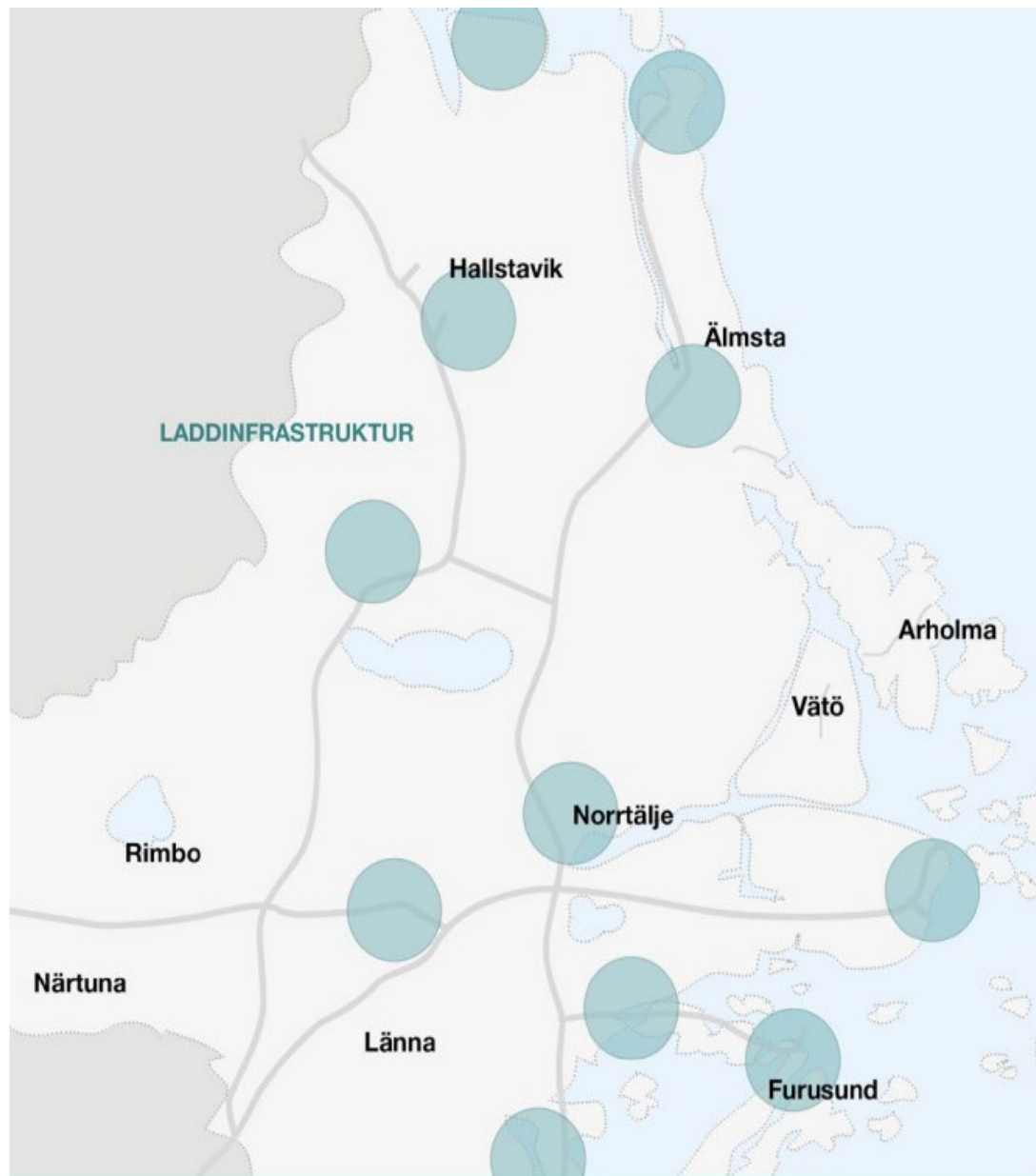
Laddinfrastrukturen förutsätts byggas ut av privata aktörer. Kommunen kan dock främja utvecklingen genom laddstationer vid kommunala verksamheter och genom att tillgängliggöra kommunal mark för etablering av laddinfrastruktur. Laddinfrastruktur för tunga transporter bör styras till det övergripande, regionala, vägnätet samt i anslutning till industriområden i utkanten eller utanför tätorterna. I kommunens trafik- och mobilitetsstrategi anges strategiskt lämpliga platser för laddinfrastruktur på landsbygden.

Riktlinjer laddinfrastruktur

- Verka för utbyggnad av laddinfrastruktur för såväl personbilar som tunga transporter.

Energiförsörjning

Det är angeläget att verka för en resurssnål produktion av värme, kyla och förnyelsebar el, samt effektiv energianvändning i bostäder och verksamhetslokaler. Utvecklingen mot allt fler eldrivna fordon innebär en stor utmaning för elförsörjningen. Fjärrvärmeverk kan utnyttja energiflöden och restbränslen som annars är svåra att använda. Fjärrkyla är ett miljöeffektivt sätt att tillhandahålla komfort hos invånarna. Biobränsle och rötning av slam eller andra restprodukter kan bidra till lokal produktion av förnybara drivmedel.

Strategiska platser för laddinfrastruktur på landsbygden, Trafik- och mobilitetsstrategi, Norrtälje kommun 2022

Norrtälje kommun bör vara föregångare när det gäller förnyelsebar energi och visa på goda exempel avseende byggande och förvaltning, transporter med mera.

Riktlinjer energiförsörjning

- Verka för att Norrtälje kommuns organisation, inklusive de kommunala bolagen blir fossilbränslefri senast 2030 och bidrar till nettollutsläpp till 2045.
- Placera nya bostäder eller andra byggnader där människor vistas varaktigt minst 45 meter från 70 kV ledningar och minst 80 m från 220 kV ledning. Avgör lämpligt skyddsavstånd från transformatorstationer och ställverk i varje enskilt fall.
- Eftersträva en samlad bebyggelse i de större orterna för att ge förutsättningar för utbyggnad av fjärrvärme samt främja lokal elproduktion för att minska belastningen på det regionala och lokala nätet.
- Eftersträva förnybar energiförbrukning vid nybyggnation av bostäder och andra funktioner.
- Verka för lokal energiproduktion där platsens förutsättningar så medger.
- Verka för att ny bebyggelse ska försörjas med förnybar energi.

Kraftledningsnät och transformatorstationer

Inom Norrtälje kommun finns ett stamnät med 220 kV ledningar som ägs av Svenska Kraftnät. Dessa ledningar går i en slinga mellan Tuna – Gråska – Norrtälje och tillbaka till Tuna (Rosslagstriangeln). Väster om Norrtälje kommun, relativt nära kommungränsen, finns ett 400 kV stamnätsledningsnät mellan Forsmark och Stockholm.

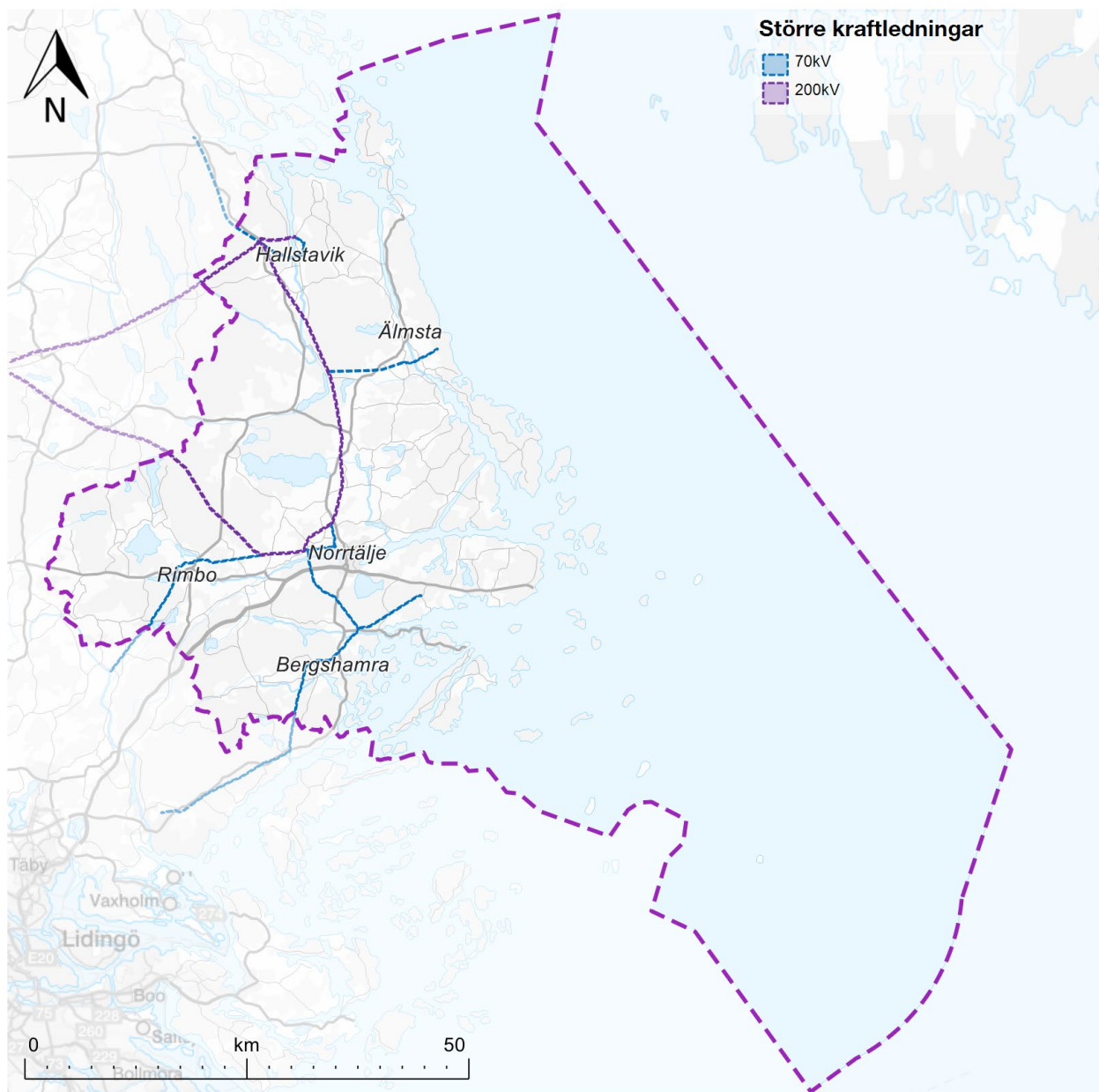

Solceller på villatak

Den östligaste av dessa kraftledningar passerar transformeringen i Tuna norr om Almunge i Uppsala kommun. I huvudsak försörjs Norrtälje kommun från denna station.

Stamnätet behöver förnyas och förstärkas för att klara omställningen till ett fossilfritt samhälle. Svenska Kraftnät har ett omfattande "Nord-Syd-paket" som innebär stora

förändringar för omgivande nät. Syftet är att bygga bort flaskhalsar i mellersta Sverige genom att förnya och förstärka stamnätsledningar och tillhörande ställverk i regionen och att öka kapaciteten i Stockholmsregionen. Detta är viktigt för kommunens fortsatta elförsörjning och framtida tillväxt. 220 kV-ledningarna i kommunen behöver förnyas inom 20 år. Det kan även bli aktuellt att bygga nya stationer/ledningar samt ändra

spänningsnivåer. Svenska Kraftnät planerar att förstärka stamnätet med en ny station för att ansluta vindkraftsproduktion från havet.

Det finns ett väl utbyggt regionnät med i huvudsak 70 kV ledningar inom kommunen som Vattenfall Eldistribution AB äger. Det finns även en internationell likströmsförbindelse med sträckning från Senneby till Åland. Även lokalnäten inom kommunen domineras av Vattenfall Eldistribution AB men även Hallstaviks Elverk, Norrtälje Energi AB och Ellevio innehar koncession för specifika områden.

Elektromagnetiska fält från kraftledningar kan påverka människors hälsa. Längs kraftledningsstråken gäller föreskrifter för starkström (Elsäkerhetsverket, 1995) vilket medför förbud mot att uppföra byggnader i en zon närmast kraftledningen. Enligt försiktighetsprincipen ska inte magnetfältsnivån överstiga 0,4 mikrottesla vid bostäder eller där människor vistas varaktigt. Det innebär ett minsta avstånd om 50 meter från 70 kV ledningar och 80 m från 220 kV ledning. Skyddsavstånd behöver även beaktas till transformatorstationer och ställverk. Dessa anläggningar alstrar ljud, huvudsakligen buller från transformatorn. Verksamheter där barn eller andra känsliga grupper vistas (särskilt förskolor, skolor, lekplatser, äldreboende, särskilt boende mm) bör därför undvikas nära transformatorstationer. Nedgrävning av elkablar och markbundet bredband via fiber kan minska påverkan från elektriska och magnetiska fält.

Det finns två transformatorstationer inom kommunen för transformering från stamnätets till regionnätets spänningsnivå. De är placerade i Malsta nordväst om Norrtälje och i Gråska väster om Hallstavik. Utöver det finns ett antal stationer som transformerar från

regionnätetsnivå till lokalnäten samt ett stort antal mindre transformatorer i lokalnäten.

Ställningstagande om större transformatorstationer

Transformatorstationer har tillgänglighets- och säkerhetskrav (Elsäkerhetsverkets föreskrifter ELSÄKFS 2008:1 med ändring ELSÄK-FS 2010:1.) Stationerna ska vara inhägnade och inget får placeras närmare än 2 meter från anläggningens stängsel, varken tillfälligt eller permanent. Detta omfattar förutom byggnader även träd, buskar och markförändringar. Tillfartsvägar till och från transformatorstationen ska ha god bärighet, tillräcklig höjd och får inte blockeras eller göras smalare. Det innebär till exempel att inga träd får planteras så att de kommer i konflikt med transportvägen.

Ställningstagande om större kraftledningar

Samråd ska genomföras med ledningsägare när deras anläggningar berörs. Samråd med Svenska kraftnät ska ske när åtgärder planeras inom 250 meter från stamnätets ledningar.

Fjärrvärme

Kommunen avser att bygga ut fjärrvärmenätet i de tätaste befolkade delarna av kommunen i takt med att tätorterna växer. Det finns framför allt behov av utökad produktionskapacitet för fjärrvärme i Rimbo och Norrtälje. Fjärrvärmenäten kan antingen byggas ut på respektive ort eller genom att koppla samman näten med en gemensam anläggning i Salmunge. Ett sammanbyggt nät skapar förutsättningen för mer elproduktion via kraftvärme. Området vid Salmunge återvinningsanläggning kan utvecklas för att även rymma en större energianläggning. Platsen är strategiskt lämplig om Norrtälje och Rimbo's fjärrvärmenät sammankopplas.

Solenergi

Det finns stor potential för sol och solvärme i Sverige. Det kan tas tillvara genom solcellsparker och solpaneler på större tak i fördelaktiga väderstreck och lutning, exempelvis på större industribyggnader. Installerad kapacitet i solceller förväntas öka kraftigt, både i form av takinstallationer och fristående parker. Större solcellsparker planeras för närvarande vid Gottröra, väster om Hallstavik och i Norrtälje stad (Fågelsången). Solcellspark kan även prövas vid Salmunge, i anslutning till framtida energianläggning för fjärrvärme. Aspekter att beakta vid lokalisering av solcellsparker är framförallt bra solinstrålning, bra nätanslutning, hänsyn till skyddsvärda miljöer och att marken är relativt plan för enkelt montage. När parken nått sin livslängd ska den kunna monteras ned och återvinnas. Om solceller placeras på jordbruksmark ska marken kunna återställas. Elnätet kan behöva förstärkas i samband med anläggning av större solcellsparker.

Vindkraft

Inom kommunen finns två områden som är utpekade som riksintresse för energiproduktion (vindkraft): Svenska Björn till havs och Varsvik på land (vid Hallstavik). Vid Varsvik finns 17 befintliga vindkraftverk som bland annat försörjer Hallsta pappersbruk i Hallstavik med energi. Verken producerar totalt cirka 165 GWh per år. Varsvik lämpar sig väl för produktion av vindenergi tack vare bra vindförutsättningar och närhet till nätanslutning. Enstaka vindkraftsverk finns även öster om Rimbo, öster om Svanberga, vid Björköfjorden och Svenska högarna.

Läs om kommunens förhållningssätt till riksintressena under avsnittet Riksintressen.

Vindkraftverk vid Estuna

Avfall

Avfallshanteringen i Norrtälje kommun drivs genom det kommunala bolaget Norrtälje Vatten och Avfall. Avfallshanteringen regleras i kommunens avfallsföreskrifter och vägleds genom avfallsplanen. Kommunen ansvarar för att samla in kommunalt avfall i form av rest- och matavfall samt förpackningsavfall, textil och tidningar. Vid kommunens återvinningscentraler sker insamling av elavfall, farligt avfall samt grovavfall. Det är viktigt med ett miljömässigt klokt omhändertagande av avfall där återanvändning och materialåtervinning sätts i fokus. Avfall i Norrtälje kommun tas om hand enligt EU:s avfallshierarki, vilket innebär att:

- I första hand förebygga att avfall överhuvudtaget uppstår genom att bland annat arbeta med invånarnas konsumtionsmönster och avfallsminimering i kommunala verksamheter.
- De produkter som säljs ska återanvändas så många gånger som möjligt. Goda exempel är att låna böcker på biblioteket eller dela trädgårdsmaskiner inom ett bostadsområde.
- Materialåtervinna så stor del av avfallet som möjligt. Det innebär till exempel att glas blir nytt glas, plast blir ny plast osv.
- Energiåtervinning kan ske genom att energin i materialet tas tillvara och omvandlas till exempelvis el och värme. Bland metoderna för energiåtervinning finns exempelvis biologiska behandlingsmetoder som kompostering eller rötning samt förbränning med energiutvinning i särskilt anpassade förbränningsanläggningar.
- I sista hand deponeras avfallet. Deponering sker med det avfall som inte går att återvinna på andra sätt. Det kan exempelvis handla om sten och kakel.

Anläggningar för att hantera avfall är ofta en utmaning i samhällsplaneringen då de är störande för omgivningen samtidigt som de behöver ligga lättillgängligt och nära.

Befintliga avfallsanläggningar bör därför värnas och ges förutsättningar att utvecklas på befintlig plats.

Soptunnor vid skogsväg

Riktlinjer avfallshantering

- Säkerställa en fungerande avfallshantering i hela kommunen
- Säkerställa tillräckliga ytor för att ta hand om avfall på avfallsanläggningarna
- Främja gemensamhetslösningar för avfallshantering på land och i skärgård
- Bereda plats för avfallshantering utifrån sortering i olika fraktioner enligt gällande lagstiftning vid planering och byggande
- Prioritera lokalt omhändertagande av avfall och sträva efter en kretsloppsbaseerad avfallsförvaltning
- Sträva efter en minimal miljöpåverkan vid hantering och behandling av avfall
- Verka för ett ökat återbruk och minskad avfallsmängd i kommunen

Källsortering

För att förenkla för fastighetsägare att sortera sitt avfall ska det, enligt ett riksdagsbeslut, finnas fastighetsnära insamling av förpackningar senast 2027. Det innebär att kommunen kommer att hämta restavfall, matavfall och förpackningsavfall fastighetsnära, både i småhus och flerbostadshus.

Insamling av avfall kräver ett vägnät med god framkomlighet för de fordon som normalt används, exempelvis avseende storlek, tyngd och vändradie. Bostäder behöver därför utformas så att både boende och fordon lätt och säkert kan nå insamlingsplatserna för att lämna och hämta kommunalt avfall (hushållsavfall). Vid komplettering av befintlig bebyggelse eller förtätning behöver frågan om avfallshantering vägas emot andra aspekter i en god gestaltad livsmiljö.

Slamhantering/latrין

Det avloppsslam och latrin som hämtas hos kommunens invånare behöver ses som en resurs och hanteras som sådant. Kretsloppslösningar för att hantera slammet och skapa restprodukter i form av bland annat biokol eller gödningsmedel kommer i framtiden vara en naturlig del av kommunens avfallshantering.

Avfallshantering i skärgård

Norrtälje kommun har en stor skärgård med omkring 13 000 öar, varav många bebodda med permanent- och fritidsboende.

Hämtning av restavfall har under lång tid skett manuellt i säckar med båt från enskilda bryggor. För att möjliggöra en hämtning av mat- och förpackningsavfall med en minimerad miljöbelastning behöver det skapas platser för insamling vid gemensamma hämtplatser, både på land och på öar.

Vid gemensamma hämtplatser ges en utökad service med möjlighet till full utsortering av alla materialslag som invånarna ska sortera fastighetsnära. Gemensamma hämtplatser på fastland ger även en större möjlighet till åretrunthämtning där annars isläggning kan begränsa framkomligheten.

Avfallsanläggning i Norrtälje

I Norrtälje kommun finns tre återvinningscentraler (Salmunge, Häverö och Görle). Dessa anläggningar ska tillsammans uppfylla den mottagnings- och behandlingskapacitet som motsvarar det avfall som produceras av kommunens invånare. Salmunge och Häverö är dessutom integrerade i större avfallsanläggningar med behandling och deponering.

Deponi av avfall finns även vid Björkholmen. I samband med drift och sluttäckning behövs ytor för att hantera och rena lakvatten. Samtliga anläggningar ska kunna expandera och utvecklas för att möta både nutida och framtida behov och miljökrav.

Renhållning

Regionala och mellankommunala intressen

Enligt 2 kap. 3 § första stycket plan- och bygglagen ska hänsyn tas till mellankommunala och regionala förhållanden vid planläggning. Detta innebär att kommunen inte bara ska ta hänsyn till förhållandena i angränsande kommuner utan också till behovet av samverkan och samarbete i ett bredare regionalt perspektiv.

Många av de frågor och de riktlinjer som beskrivs under respektive avsnitt under allmänna intressen har betydelse inte bara för Norrtälje kommun utan även för våra grannkommuner och ibland för en större region.

Norrtälje kommun ligger i gränslandet mellan Stockholms län, Uppsala län och Östersjön. Kommunen omfattas av Stockholmsregionens RUF 2050, men berör och berörs av andra angränsande kommuner och regioner i lika stor utsträckning.

Norrtälje kommun ingår i Stockholm Nordost, ett kommunövergripande samarbete tillsammans med Danderyd, Täby, Österåker, Vaxholm och Vallentuna. Syftet med samarbetet är en långsiktigt hållbar utveckling i regionen genom varierande stadsstrukturer, effektiva transporter, näringslivsutveckling och en utveckling av den regionala stadskärnan Täby-Arninge. I detta avsnitt sammanfattas de frågor som har regional betydelse eller är av mellankommunalt intresse.

- Arbetsmarknad och näringsliv
- Bostadsförsörjning
- Grön- och blåstruktur (natur och friluftsområden, kust och skärgård)

- Transportinfrastruktur och kollektivtrafik
- Vattenförsörjning
- Energiförsörjning
- Avfallshantering
- Materialförsörjning

Arbetsmarknad och näringsliv

Norrtälje kommun har närhet till stora arbetsmarknader i Stockholm, Arlanda, Uppsala och Östhammar. Kommunens yta är stor, varför olika delar av kommunen har olika förutsättningar för pendling i olika riktningar. God kollektivtrafik till är en förutsättning för att pendlingen ska kunna ske på ett hållbart sätt. Pendlerparkeringar bidrar till att göra kollektivtrafiken tillgänglig för boende på landsbygden.

Inom kommunen finns mark som kan vara lämplig för transport- eller ytkrävande verksamheter. Sådana lokaliseringar är ofta svåra i storstadsregionen i övrigt.

Bostadsförsörjning

En väl fungerande bostadsmarknad är av avgörande betydelse för regionens fortsatta attraktivitet. Framför allt hänger Norrtäljes bostadsmarknad samman med angränsande kommuner i nordöstra Stockholmsregionen och Uppsala. En fungerande bostadsmarknad ställer krav på såväl utbyggnadstakt som en variation av boendeformer (pris, storlek och upplåtelseform).

Norrtälje kommun bidrar till regionens bostadsförsörjning genom attraktiva boendemiljöer i småstaden, den lilla tätorten, på landsbygden och i skärgården. Utbyggnadstakten balanseras mot stora investeringar, som utbyggnad av VA-kapacitet.

Bostadshus i Norrtälje stad

Grön- och blåstruktur

De gröna strukturerna bör ses i ett regionalt sammanhang och stråk med hög täthet av värdefulla områden bör ges förutsättningar att hänga samman och kopplas till värdetrakter i angränsande kommuner för att säkerställa spridningskorridorer för växter och djur. Roslagens natur med kust och skärgård är ett stort regionalt besöksmål och viktig för det rörliga friluftslivet i regionen.

Transportinfrastruktur och kollektivtrafik

En regional arbetsmarknad ställer stora krav på transportinfrastrukturen och kollektivtrafiken för att pendling ska kunna ske på ett hållbart sätt. Norrtälje kommun ingår i Stockholm Nordost, ett kommunövergripande samarbete tillsammans med Danderyd, Täby, Österåker, Vaxholm och Vallentuna. Stockholm Nordost yttrar sig gemensamt i samband med framtagande av nationell infrastrukturplan, länsplan för transportinfrastruktur och andra beslut på nationell och regional nivå som nordostsektorn gemensamt påverkas av eller har intresse i.

Viktiga frågor för samarbetet är:

- Förbättrad regional tillgänglighet och kapacitet i kollektivtrafiksystemet genom utveckling av Roslagsbanan med dubbelspår, förlängning till Stockholm city via Odenplan och till Arlanda och Rimbo samt utveckling av Arninge station som regional bytespunkt.
- Utveckling av den regionala stads kärnan Täby centrum-Arninge samt förbättrade

- tvärförbindelser till och från andra regionala stads kärnor.
- Förstärkt framkomlighet på Norrortsleden, Arningevägen och E18.
- Utveckling av regionala cykelstråk.

Norrtälje kommun är också berörd av transportinfrastrukturen i Uppsala län. Samarbetet om transportinfrastruktur och kollektivtrafik över länsgränsen bör utvecklas.

Vattenförsörjning

Mälaren är primär dricksvattentäkt i Norrtälje kommun, liksom i en stor del av Stockholms län. Vattnet från Mälaren renas i Görvålverket i Järfälla kommun. Norrtälje kommun är alltså till stor del beroende av dricksvatten och rening av dricksvatten utanför den egna kommunen. En stark tillväxt i regionen medför att produktionskapaciteten i Görvålverket kan komma att behöva utökas. Det kommer också krävas stora åtgärder för att upprätthålla Mälarens goda vattenkvalitet.

Flera vattenförekomster i kommunen har högsta respektive hög regional prioritet enligt den regionala vattenförsörjningsplanen. Det innebär att de har bra egenskaper och stor potential för dricksvattenförsörjning. Vattenskyddsområdena och dess föreskrifter är i behov av revidering.

Energiförsörjning

Energiförsörjning behöver ses i ett regionalt, nationellt och ibland även internationellt perspektiv. Inom Norrtälje kommun finns ett stamnät med 220 kV ledningar och väster om kommunen, relativt nära kommungränsen, finns ett 400 kV stamnätsledningsnät mellan Forsmark

och Stockholm som försörjer större delen av Mälardalen med energi. En stor del av Norrtälje kommun försörjs via transformeringsstationen i Tuna norr om Almunge i Uppsala kommun. En internationell likströmsförbindelse går från Senneby till Åland.

Norrtälje kommun strävar efter att minska belastningen på det regionala nätet genom att ansluta fler fastigheter till fjärrvärmenätet och utveckla mer lokal förnybar elproduktion där platsens förutsättningar så medger.

Kommunen ska vara föregångare genom att vid kommunala nybyggnationer använda klimatalkyl och välja uppvärmningssystem utifrån minsta möjliga utsläpp av växthusgaser.

Avfallshantering

Avfallshantering behöver ses i ett regionalt perspektiv för att bidra till ett hållbart samhälle med minskad klimat- och miljöbelastning.

Materialförsörjning

Kommunen strävar efter att skapa massbalans så lokalt som möjligt. Genom samverkan mellan olika aktörer ska massor som uppkommer vid exploatering så långt möjligt användas i närområdet för att minska mängden transporter. Exempelvis för att förlasta mark som står inför exploatering (belasta marken med massor för att få bättre bygghälsa), genom att skapa bullervallar eller spännande landskapsmodellering (när platsens förutsättningar så medger). Trots denna inriktning kan massor behöva ses i ett mellankommunalt eller regionalt perspektiv för att hitta lämpliga användningsområden eller platser att deponera massorna. Kommunens bergtäkter används av flera kommuner i regionen.

Riksintressen

Ett allmänt intresse av nationell betydelse kallas riksintresse och definieras enligt 3 kapitel och 4 kapitel miljöbalken. De är särskilt värdefulla och betydelsefulla för hela landet och ska enligt miljöbalken skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden eller påtagligt försvåra att använda dem för avsett ändamål. Staten, genom berörda centrala sektorsmyndigheter, lämnar uppgifter till länsstyrelsen om de områden de anser är av riksintresse. Att området verkligen är av riksintresse avgörs först i samband med ett rättsverkande beslut, fram tills dess är det bara ett anspråk som kan ifrågasättas.

Riksintressen och översiktsplanen

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska översiktsplanen visa hur riksintressen tillgodoses. Vid olika prövningar enligt PBL har riksintresset ansetts vara tillgodosett om riksintresset inte påtagligt skadas. Vid framtagandet av en översiktsplan har kommunen också möjlighet att i dialog med länsstyrelsen både ifrågasätta och ytterligare fördjupa och konkretisera anspråken som pekats ut.

Länsstyrelsens uppgift är att samordna de statliga verkens riksintresseanspråk och ge kommunen det aktuella planeringsunderlag som behövs för bedömningen. Vidare ska länsstyrelsen för statens del bevaka att riksintressena tillgodoses i planeringen på det sätt som lagen föreskriver. Om kommunen i översiktsplanen ger uttryck för en annan uppfattning än länsstyrelsen om tolkning och innebörd av ett speciellt riksintresse, uppmärksammas det i länsstyrelsens granskningsyttrande över planen.

E18 på väg mot Kapellskärs hamn

Efter granskningstiden ska det alltså vara tydligt för kommunen om staten genom länsstyrelsen har några invändningar mot kommunens bedömningar i översiktsplanen, när det gäller hänsynen till områden av riksintresse. Om kommunen vidhåller sin uppfattning även vid antagandet av planen, redovisas det särskilt i planhandlingarna. Kommunens ställningstaganden i översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande är sedan vägledande för efterföljande beslut.

Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning av marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Behövs området för en anläggning för totalförsvaret ska försvarsintresset alltid ges företräde (miljöbalken 3 kap. 10 §).

Norrtälje kommuns förhållningssätt till riksintressen

I detta kapitel beskrivs på vilket sätt riksintressen inom Norrtälje kommun berörs av översiktsplanens förslag, hur de har tillgodosetts samt kommunens uppfattning i de fall den avviker från statens vad gäller specifika riksintressen.

Samtliga riksintressen redovisas i sin helhet i hänsynskartorna. Generellt bedömer kommunen att ett riksintresse är tillgodosett om översiktsplanen inte redovisar några anspråk på förändring inom eller i direkt anslutning till området. Översiktsplanens tematiska riktlinjer säkerställer att respektive riksintresse inte påverkas på ett påtagligt sätt. Skydd i form av exempelvis reservat eller detaljplan bedöms också vara ett sätt att ytterligare tillgodose riksintresset.

För att kommunen ska kunna bedöma hur riksintressena kan tillgodoses behöver värdebeskrivningarna vara tydliga. Med otydlig beskrivning av riksintressets motiv blir det svårare att identifiera relevant påverkan och att utvärdera konsekvenser för riksintresset. Motiv till riksintresseanspråken och värdebeskrivningar finns tillgängliga hos respektive ansvarig myndighet. Flertalet av de riksintressen som pekats ut av riksintressemyndigheterna tillkom redan under 1980-talet och har inte varit föremål för översyn sedan dess. Vissa myndigheter har gjort en granskning, men det finns ett stort behov av en total översyn. I detta avsnitt redogörs för kommunens förhållningssätt till riksintressen i hela kommunen utom inom gränserna för fördjupad översiktsplan för Norrtälje stad och Rimbo. Se i respektive fördjupning hur kommunen förhåller sig till riksintressen där.

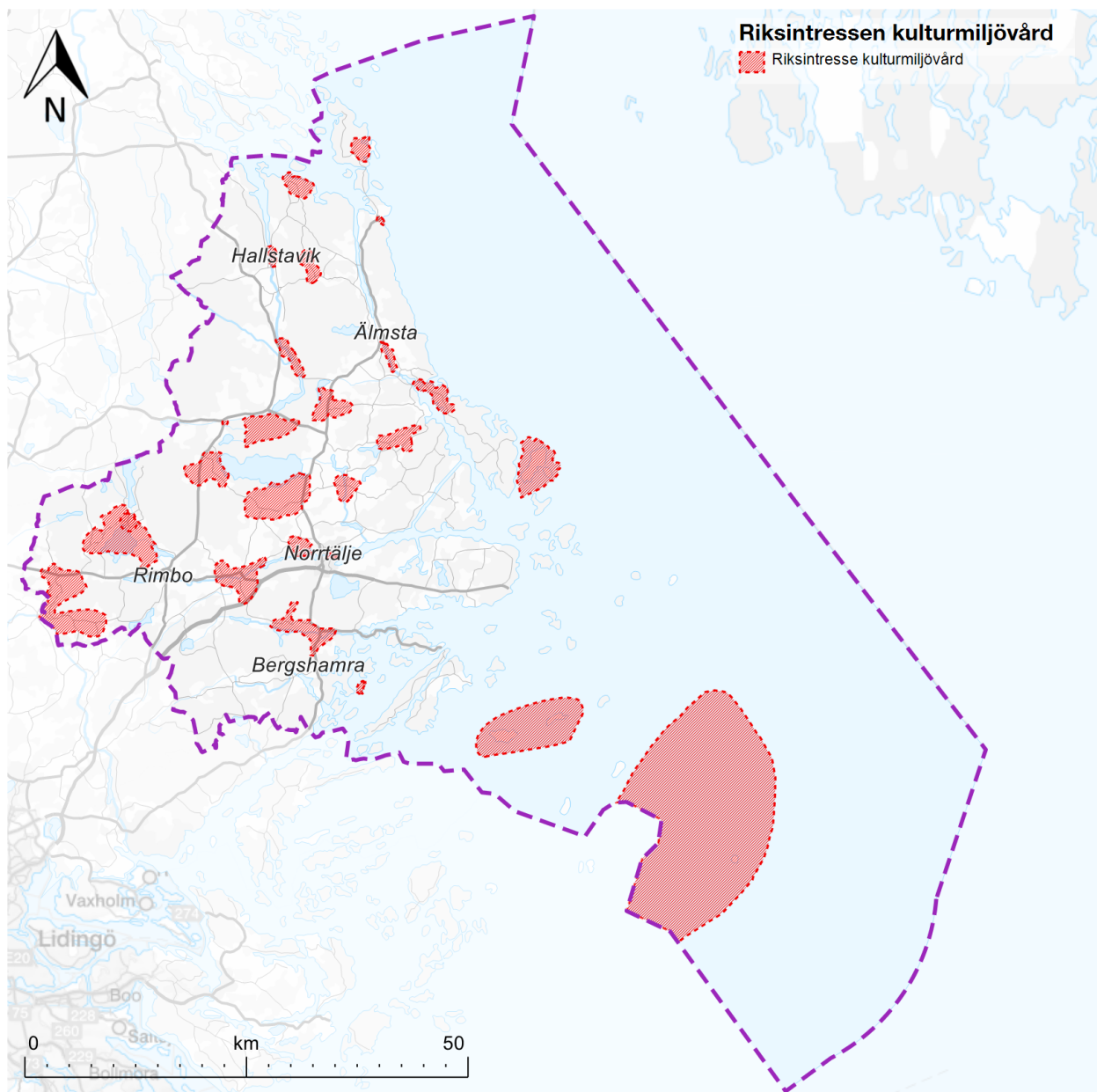
Riksintresse för kulturmiljövården 3 kap 6 § miljöbalken

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) har fattat nytt beslut om riksintresseanspråk 2022-09-19 som berör tre områden i Norrtälje kommun; Herräng (AB97), Hallstavik (AB96) och Norrtälje (AB84). Områdena har utökats jämfört med tidigare avgränsning och fått ny värdebeskrivning. Senare beslut om riksintresseanspråk för kulturmiljövården medför inga ändringar i Norrtälje kommun.

Riksintresset i Herräng har utökats österut. Syftet med utökningen är att värna gruvhålen, inte att värna den bebyggelse som omfattas av utökningen. Riksintresset bedöms inte påverkas, då översiktsplanen inte redovisar några anspråk på förändring här.

Skebobruk herrgård

Riksintresset i Hallstavik har utökats västerut för att innefatta Edeboviken samt något österut för att innefatta offentliga byggnader och gemensamma samhällsfunktioner såsom ungarshotell, skola, kyrka, badhus, idrottsplats och ishall. Hallstavik är även av riksintresse för industriproduktion och större delen av riksintresseområdet för kulturmiljövård är detaljplanelagt för industri. Vid en utbyggnad av industrin i enlighet med detaljplanen kommer riksintresset för kulturmiljö att påtagligt skadas. Avvägningen mellan de båda motstående riksintressena avgjordes i samband med att detaljplanen togs fram. Vid ett genomförande av detaljplanen ska skadan, så långt möjligt, begränsas.

Riksintresse för flera oförenliga ändamål

Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål, skall företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt (3 kap 10 § miljöbalken).

Utbyggnadsområde för bostäder och centrumändamål vid Vaddö kanal i Älmsta ligger inom riksintresse för kulturmiljövården enligt gällande detaljplan. Påverkan på riksintressets värden bedömdes i samband med detaljplaneprocessen. Utbyggnadsområdet vid Kanalvaktarbostaden kommer att utredas för att hitta en lämplig utformning som inte påtagligt skadar riksintresset.

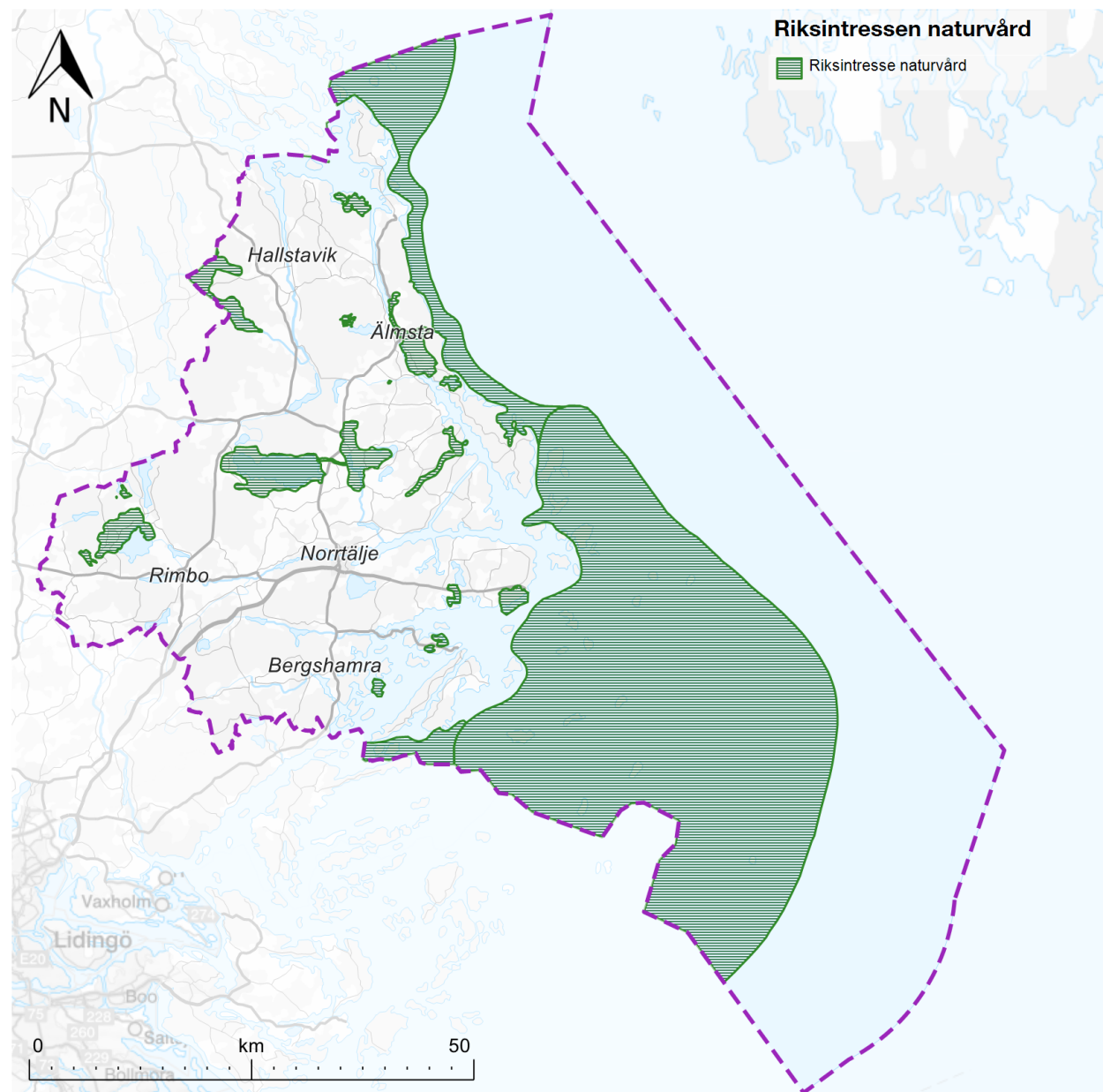
Riksintresse för naturvård 3 kap 6 § miljöbalken

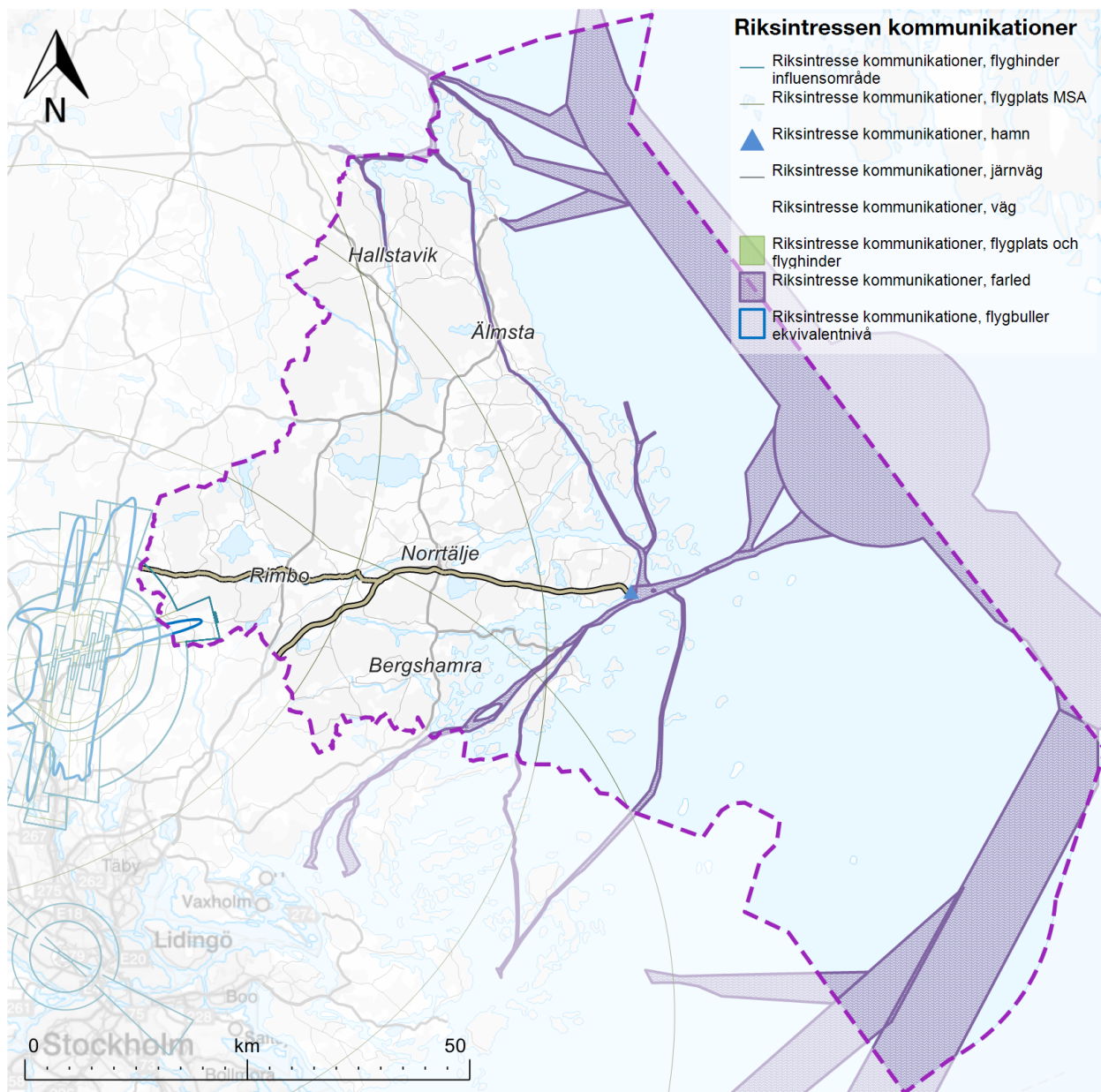
Utbyggnadsområde för bostäder i Svanberga och Vaddö ligger inom riksintresse för naturvård. Kommunen bedömer att områdena kan utformas så att påverkan på riksintressets värden endast blir små. Nyetablering och underhåll av sjösäkerhetsanordningar och objekt som är utpekade som riksintresse för sjöfarten kan i viss mån påverka riksintresse för naturvård.

Riksintresse för kommunikationer 3 kap 8 § miljöbalken

Trafikverket har beslutat att riksväg 77 inte längre ska vara av riksintresse. Kommunen anser tvärtom att riksväg 77 ska vara av riksintresse då det är en viktig transportled för godstransporter till och från Kapellskär och då den binder samman europavägarna E18 och E4. Både Kapellskär och europavägarna ingår i det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) och är anläggningar av riksintresse.

Riksväg 77 behöver dras i en ny sträckning söder om Rimbo och Finsta för att skapa förutsättningar för centrumutveckling och säkrare trafiksituation i Rimbo. Riksväg 77 bör kopplas till trafikplats Rösa för att ge kortast färdväg och bäst restid för långväga tung trafik och för regional trafik. Kollektivtrafiken kan då utvecklas

mellan Norrtälje stad och Arlanda/Märsta och stärka förutsättningarna för arbetspendling och övriga resor.

Norrtälje kommuns kopplingar österut mot de regionala stadskärnorna Arlanda-Märsta och Uppsala begränsas idag av undermålig standard vad gäller trafiksäkerhet och hastighet. Norrtälje kommun behöver ges förutsättningar för utveckling genom förbättrad väginfrastruktur i detta stråk.

Kommunen avser att samråda med respektive flygplats, Luftfartsverket och Försvarsmakten i ärenden som berör deras intressen.

Bebyggelse, anläggningar och verksamheter ska undvikas i anslutning till farleder för att säkerställa sjöfartens framkomlighet och för att erhålla tillräcklig säkerhet och undvika bullerstörningar. Hänsyn ska tas till svallpåverkan från sjötrafik. Belysning invid farleder ska utformas så att den inte bländar sjötrafiken.

Riksstress för energiproduktion 3 kap 8 § miljöbalken

Området vid Svenska Björn berörs även av riksstressanspråk för totalförsvaret, ett större opåverkat område, naturreservatet Svenska Högarna, farled samt riksstress för rörligt friluftsliv och högexploaterad kust. Frågan om motstående riksstressen prövas i efterföljande tillståndsprocess. Generellt ska totalförsvarets intressen ges företräde. Kommunen anser inte att området Svenska Björn är lämpligt för vindbruk. Vindkraftverk här skulle kraftigt påverka områdets höga naturvärden och försvåra för sjöfarten. Området vid Svenska Björn redovisas därför som havsområde på markanvändningskartan. Riksstresset för energiproduktion redovisas i hänsynskartorna.

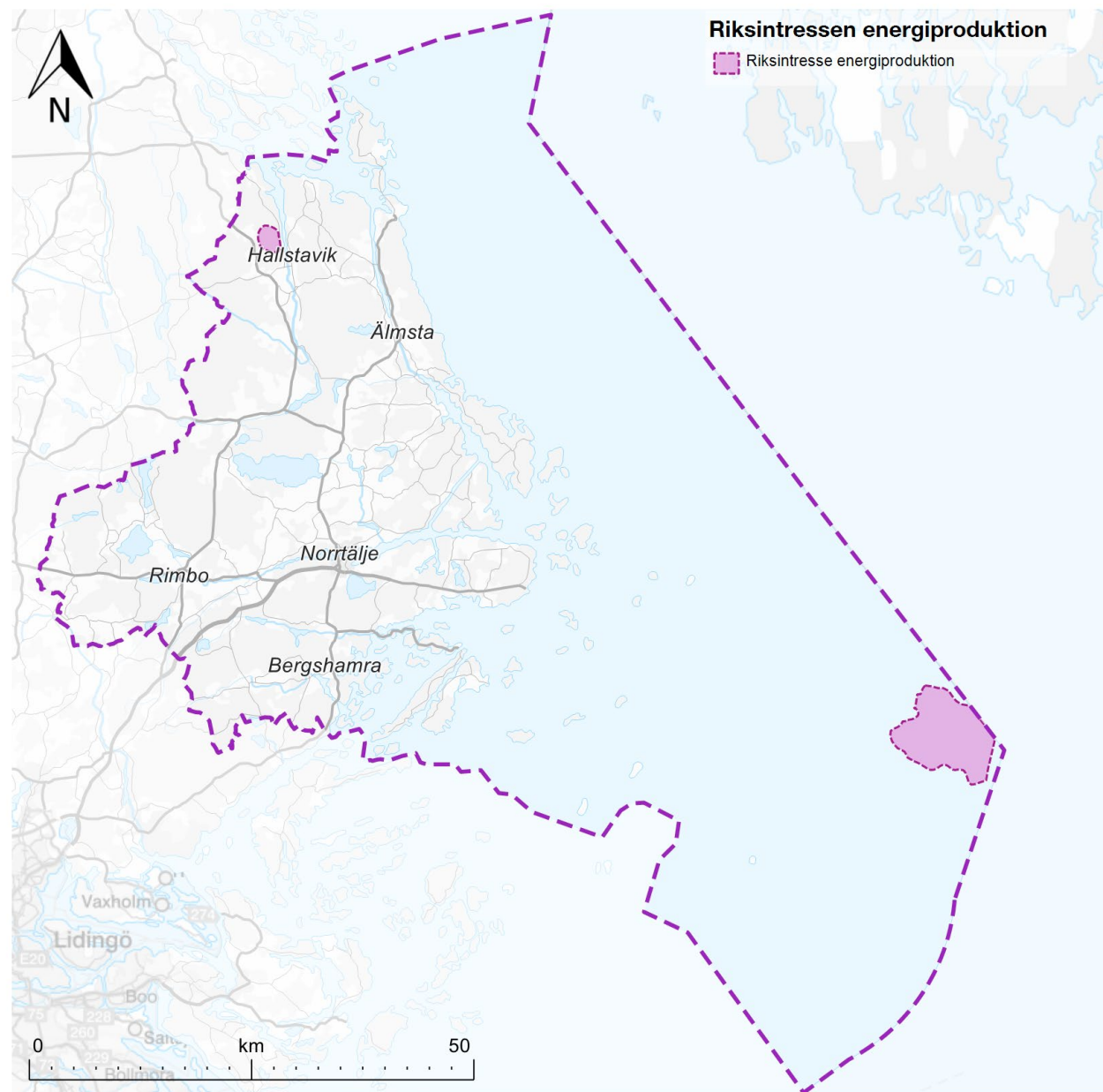
Riksintresse för industriell produktion 3 kap 8 § miljöbalken

Riksintresset för industriell produktion, Hallsta pappersbruk i Hallstavik, saknar geografisk avgränsning och har enbart en generell sektorsbeskrivning. Tillväxtverket har påbörjat ett arbete med värdebeskrivningar, men områdesspecifik värdebeskrivning saknas ännu för Hallsta pappersbruk.

Kommunen har efter samrådet om översiktsplanen samverkat med Tillväxtverket och Länsstyrelsen om lämplig geografisk avgränsning av riksintresset och enats om att riksintressets avgränsning i stort bör sammanfalla med gällande detaljplan för utveckling av Hallsta pappersbruk (laga kraft 2008-12-09). Vid en utbyggnad av industrin i enlighet med detaljplanen kommer riksintresset för kulturmiljö att påtagligt skadas. Avvägningen mellan de båda motstående riksintressena avgjordes i samband med att detaljplanen togs fram. Vid ett genomförande av detaljplanen ska skadan, så långt möjligt, begränsas.

Riksintresse för totalansvarets anläggningar 3 kap 9 § miljöbalken

Riksintresset för totalförsvarets militära del kan i vissa fall redovisas öppet, i andra fall inte. Områden i form av övnings-, skjutfält och flygflottiljer redovisas på hänsynskartan, medan andra områden inte kan redovisas av sekretesskäl. De senare har ofta koppling till spanings- kommunikations- och underrättelsesystem. Riksintresseområdena inom Norrtälje kommun är skjutfälten Roten, Väddö, Gisslingö samt Söderarm. Kommunens västra delar berörs även av MSA-tytor till Uppsala flygplats samt påverkansområde för hindertytor till Bromma och Arlanda flygplats. Försvarets

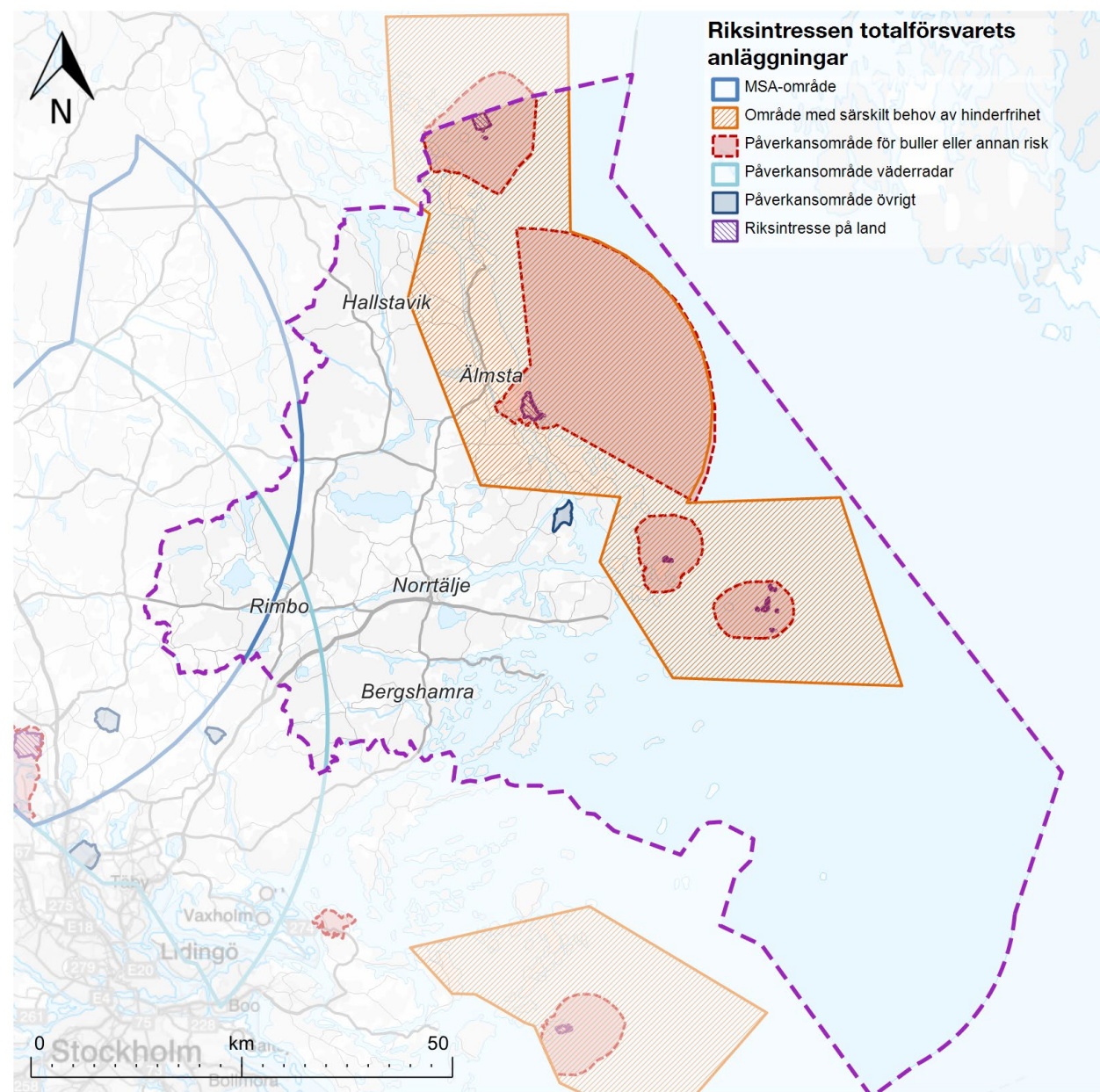
riksintressen har en omgivningspåverkan dels i form av buller och fara för tredje man, dels i form av krav på hinderfrihet. Krav på hinderfrihet finns bland annat för att det bedrivs målflygsverksamhet. I övrigt kan riksintresset framför allt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Höga objekt kan påverka både militär luftfart, övnings- och skjutverksamhet och olika tekniska system som är av riksintresse för totalförsvaret, till exempel radiolänk och radar.

Utbyggnadsområde för bostäder och centrumändamål vid Vaddö kanal i Älmsta, ligger inom riksintresse för totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, område med särskilt behov av hinderfrihet). Utbyggnadsområdet omfattas av en gällande detaljplan. Eventuell påverkan på riksintressets värden bedömdes i samband med detaljplaneprocessen. Områden för verksamheter i södra Älmsta ligger också inom riksintresse för totalförsvarets anläggningar (påverkansområde, område med särskilt behov av hinderfrihet). Kommunen bedömer att områdena kan utformas så att påverkan på riksintressets värden endast blir små.

Försvarsmakten ska kontaktas i tidigt skede av plan-, tillstånds- och bygglovsärenden i områden som kan påverka riksintresse för totalförsvaret. Ärenden som rör höga objekt ska, oavsett lokalisering, remitteras Försvarsmakten. Som högt objekt räknas byggnad eller anordning högre än 45 meter inom och 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse.

Ställningstagande riksintresse på land

Alla ärenden oavsett höjd remitteras till Försvarsmakten.

Ställningstagande påverkansområde för buller eller annan risk

Alla ärenden oavsett höjd remitteras till Försvarsmakten.

Ställningstagande påverkansområde särskilt behov av hinderfrihet

Alla ärenden som rör höga objekt remitteras Försvarsmakten. (Gäller även generellt i hela landet.) Som högt objekt räknas byggnad eller anordning högre än 45 meter inom och 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse.

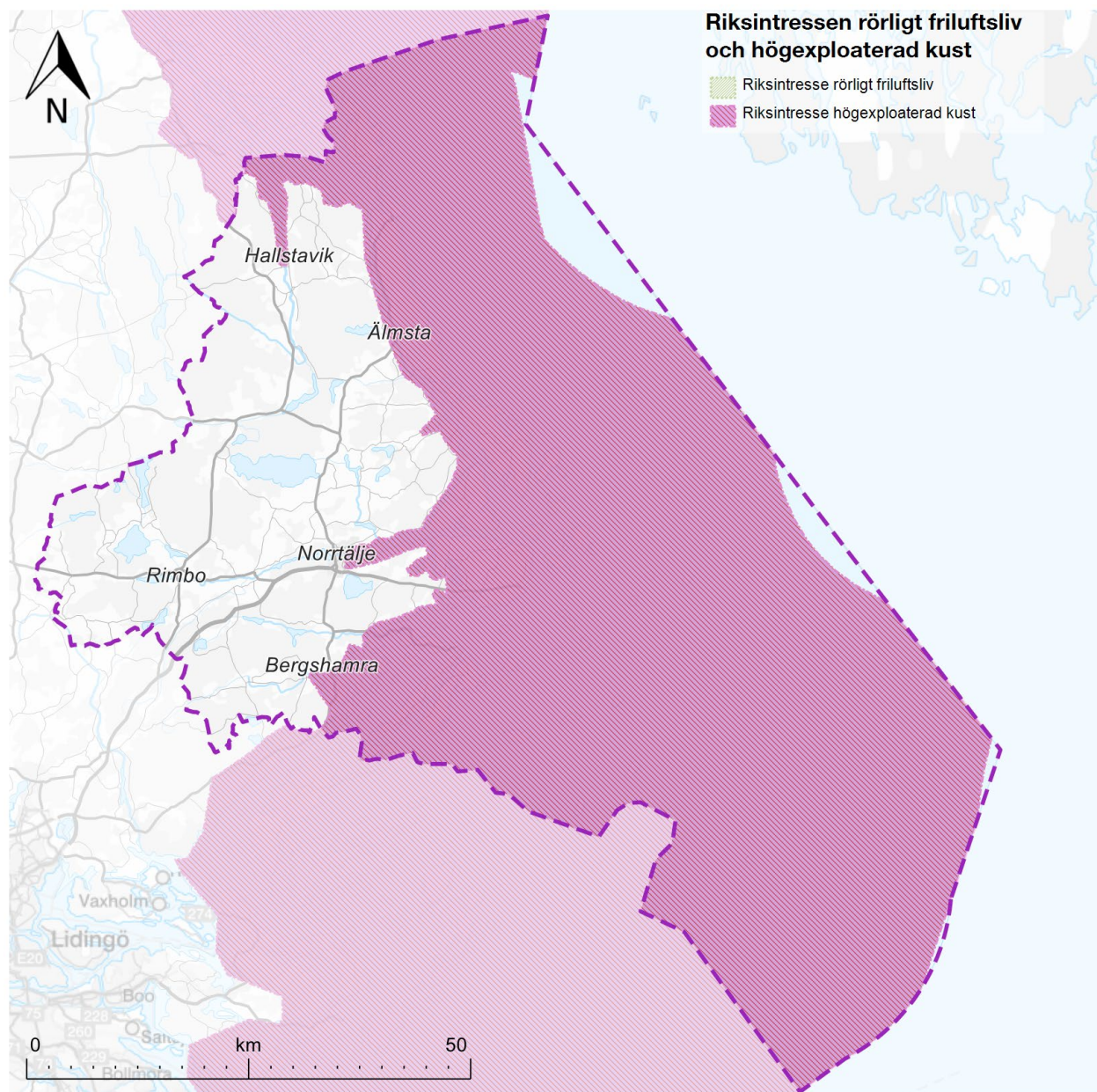
Ställningstagande påverkansområde för MSA-område och våderradar

Alla ärenden som rör höga objekt remitteras Försvarsmakten. (Gäller även generellt i hela landet.) Som högt objekt räknas byggnad eller anordning högre än 45 meter inom och 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse.

Riksintresse för rörligt friluftsliv och högexploaterad kust, 4 kap 2 och 4 §§ miljöbalken

Hela ytterskärgården, Norrtäljeviken, Vaddö kanal och viken in till Hallstavik utgör riksintresse för rörligt friluftsliv och högexploaterad kust (4 kap. miljöbalken). Riksintressenas västra gräns preciserades i Fördjupad översiktsplan för skärgården, antagen 2005. Dessa preciseringar har överförts till förslaget till ny översiktsplan.

Kommunen ser positivt på utveckling av befintliga orter i kustområdet. För att bibehålla en levande skärgård är det viktigt att möjliggöra för människor att bo och verka här. Bestämmelserna i 4 kap. miljöbalken utgör

inte hinder för utveckling av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet. Flera tätorter (enligt SCB:s definition) finns idag på Rådmansölandet, Blidö, Väddö, Grisslehamn och Herräng. Utöver dessa tätorter finns flera bebyggelsegrupper som är nära att definieras som tätort. Kommunens syn är att sådana småorter bör ses som tätort, särskilt om orterna har närhet till samhällsservice. Det handlar framför allt om följande orter:

- Furusund-Köpmanholm. Dessa orter fungerar i praktiken som en tätort då de endast delas av ett smalt sund med färjetrafik som sammanbinder vägnätet. Här finns samhällsservice i form av livsmedelsbutik och skola.
- Harg-Karlsängen på Vätö. Dessa orter fungerar i praktiken som en tätort då de ligger så nära varandra att de nästan utgör sammanhängande bebyggelse. Harg utgör en servicenod för Vätö. Här finns samhällsservice i form av livsmedelsbutik och skola.

Vid utveckling av tätorter och det lokala näringslivet inom riksintresse för högexploaterad kust och rörligt friluftsliv ska allmän lämplighetsbedömning enligt 2 kap. plan- och bygglagen tillämpas på samma sätt som i resten av kommunen. Tillgång på dricksvatten och förutsättningar att anordna en hållbar VA-lösning ska alltid säkerställas. Detta innebär en begränsande faktor för ny bebyggelse i skärgården.

Kommunens syn är att övrig sammanhängande bebyggelse i skärgården varsamt kan kompletteras och utvecklas utan att påtagligt skada riksintressenas värden. I första hand genom komplettering inom befintlig bebyggelse, men i viss mån även genom att utöka det

bebyggda området. Prövning av ny bebyggelse som utökar det bebyggda området ska ske genom detaljplan.

Utbyggnadsområde för verksamheter och industri längs E 18 mot Kapellskär kan i viss mån komma att påverka riksintressenas värden. Kommunen bedömer att det är av stor vikt att ge förutsättningar för verksamheter med koppling till Kapellskärs hamn, nära hamnen, för att den ska kunna fortsätta utvecklas för godstransporter. Kapellskärs hamn ingår i det transeuropeiska transportnätverket (TEN-T) vars syfte är att skapa ett tillförlitligt transportnät av hög kvalitet som bidrar till en funktionell inre marknad inom EU. Tillgänglig verksamhetsmark med koppling till hamnen bedömer kommunen ligga i linje med syftet för TEN-T, och därav av internationell betydelse. Kapellskärs hamn är av riksintresse för kommunikationer vilket innebär att riksintressenas värden behöver avvägas mot varandra.

Exploatering och andra ingrepp som inte rör utveckling av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet ska prövas gentemot påverkan på natur- och kulturmiljövärden för att undvika påtaglig skada. Turismens och det rörliga friluftslivets intressen ska särskilt beaktas. Även den kumulativa effekten ska beaktas vilket innebär en restriktiv hållning även för mindre ingrepp i naturområden.

Väddö kanal

GENOMFÖRANDE OCH KONSEKVENSER

Genomförande av översiktsplanen

Genomförandet av översiktsplanen sker dels genom den efterföljande planeringen, dels genom att översiktsplanen följs upp och kontinuerligt hålls aktuell. Kommunen har många verktyg till sin hjälp, men flera aktörer behövs för att genomföra intentionerna i översiktsplanen.

Efterföljande planering

Översiktsplanen visar en önskad utveckling fram till 2050, och visar de fysiska möjligheterna för det. Den markanvändning som redovisas i planen möjliggör för nya bostäder, arbetsplatser, utvecklad infrastruktur och fortsatta rekreativmöjligheter. De viktigaste verktygen för genomförandet av översiktsplanen är:

- Mål och budget i den årliga budgetprocessen.
- Prioritering av inkomna planförfrågningar och framdrift av pågående planärenden.
- Löpande ärendehantering som rör användning av mark och vatten.

Bygglov, detaljplaner, planprogram och fördjupningar

Det viktigaste formella medlet som kommunen kan använda sig av för att genomföra översiktsplanens intentioner är detaljplanläggning. Kommunen har planmonopol enligt plan- och bygglagen. Som ett stöd i att prioritera detaljplaner som bidrar till önskad utveckling av Norrtälje kommun används ett planprioriteringsverktyg. Verktyget är ett underlag för att årligen kunna uppdatera kommunens planprioriteringslista. I samband med detaljplanearbeten och bygglovsärenden utreds platsens förutsättningar

mer i detalj, exempelvis avseende naturvärden, arkeologi, buller, risker, trafik m.m. Dessa utredningar tar ofta avstamp i lagar och förordningar, men även översiktsplanens tematiska riktlinjer om olika allmänna intressen.

Planprogram, strukturplaner och förstudier kan tas fram inför detaljplanering när det behövs för att ta ett större grepp om utvecklingen i ett område. Samma syfte kan också uppfyllas genom fördjupning av översiktsplanen. Planprogram eller fördjupningar kan underlätta efterföljande detaljplaner i områden med högt utvecklingstryck, i särskilt expansiv landsbygd som håller på att omvandlas till sammanhängande bebyggelse eller i områden där kommunen avser att planera för omfattande ny bebyggelse. Kommunen bedömer i varje enskilt fall vilket planinstrument som är mest lämpligt.

Översiktsplanen bedöms utgöra tillräckligt stöd för efterföljande detaljplaner och bygglov i områden där befintlig användning i stora drag förväntas fortsätta. På landsbygden sker utveckling av ny bebyggelse i huvudsak genom förhandsbesked och bygglov med översiktsplanen som stöd för avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen. Inom och i anslutning till sammanhängande bostadsbebyggelse i expansiv landsbygd gäller dock som huvudregel att ny bebyggelse ska föregås av planläggning. Här är det ett högt bebyggelsestryck och tillkommande bostäder eller andra funktioner kan kräva gemensamma anordningar (t.ex. vägar, VA, hantering av dagvatten eller grönytor). Frågor behöver därför hanteras i ett sammanhang.

För att få till stånd omvandling av fritidshusområden till permanentboende eller utveckling av sammanhängande bebyggelse krävs i regel planläggning. Då denna typ av

planer rör befintlig bebyggelse med många intressenter är det ofta en förutsättning att kommunen driver planarbetet för att få framdrift i processen. Samverkan med berörda vägföreningar och samfälligheter är nödvändigt för att hitta lämpliga och genomförbara åtgärder i form av ombyggnad av gator för att uppnå acceptabel standard, utbyggnad av vatten, avlopp och dagvattenhantering, utveckling av grönstruktur och mötesplatser med mera. Plankostnader tas då ut i efterhand i samband med bygglov för utökade byggrätter eller nybyggnationer i enlighet med planen. Medan arbetet med detaljplanen pågår beslutas i regel om anstånd för bygglovsansökningar, det vill säga att beslut om bygglov skjuts upp för att underlätta planarbetet.

Olika aktörer

En stor del av marken i kommunen är privatägd och vägnätet har ofta enskilt huvudmannaskap. Det innebär att genomförandet av översiktsplanens intentioner är beroende av privata markägare. Marknadsförutsättningar, beslut i vägföreningar och enskilda fastighetsägares vilja att utveckla sin mark är därför viktiga faktorer när det gäller vad som kommer att genomföras.

Även olika offentliga aktörer är viktiga för genomförandet. Trafikverket och Region Stockholm är viktiga i byggandet och förvaltandet av infrastruktur. Den senare styr också över utbudet av kollektivtrafik.

Kommunens rådighet

Kommunen är endast huvudman för allmän plats i Norrtälje stad, Rimbo och Hallstavik. I övriga delar av kommunen saknar kommunen egen rådighet över vägar

och annan allmän plats. När nya detaljplaner tas fram regleras utformningen i planen, men vid utveckling av befintlig miljö behöver kommunen samverka med vägföreningar, samfälligheter och andra lokala organisationer för att genomföra översiktsplanens intentioner om utformning av gatumiljöer, anläggningar för dagvatten, tillgång till grönområden, lekplatser med mera.

Större anläggningar för dagvatten bör ligga på allmän plats för att säkerställa varaktig drift och underhåll. I de fall där kommunen inte är huvudman för allmän plats krävs att kommunen har ledningsrätt, nyttjanderättsavtal, servitut, ägande eller dylikt för att ha rådighet över anläggningarna.

Kommunen kan också påverka utvecklingen genom att förvalta sitt markägarande och genom ägardirektiv till de kommunägda bolagen. För de kommunala verksamheterna kan kommunen ställa krav som går utöver gällande riktvärden och normer. Gentemot andra aktörer får kommunen inte ställa sådana särkrav. Vid kommunägd mark kan kommunen markanvisa till de aktörer som vill utveckla området i enlighet med översiktsplanens intentioner. Exempelvis för att skapa långsiktigt hållbara bostäder som svarar mot behoven och underlättar ökad rörlighet på bostadsmarknaden.

Bryggor

Det krävs prioriterade åtgärder för kärnöar och replipunkter då de har stor betydelse för kustsamhällen och skärgårdens hållbara tillväxt. Det behövs tydliga definitioner av begreppen samt en tydlig ansvarsfördelning mellan regionen och kommunerna för hur kärnöar och replipunkter ska tas om hand och

utvecklas. Upprustnings- och nybyggnadsåtgärder på bryggor kräver ofta samverkan och en gemensam finansiering från flera parter; Bryggans ägare, hamnföreningar, kommunen, regionen eller Trafikverket.

Kommunens medverkan vid åtgärder på bryggor

Kommunen prioriterar arbetsinsatser och kommunala bidrag till bryggor som ingår i prioritetskategori 1 och 2. Om det finns särskilda skäl kan bryggor ur prioritetskategori 3 också komma i fråga. Bidrag bör inte beviljas till drift och ordinarie underhåll.

Kommunen kan medverka vid utbyggnaden/upprustningen av bryggan eller hamnområdet medan

den fortsatta driften och underhållet sköts av en lokal hamnförening. Om hamnförening saknas måste därför sådan bildas för att förvalta området över tid. Arbetet vid respektive brygga måste ske i nära samarbete med dem som ska nyttja anläggningarna, både öbor och fastlandsbor. Kommunen medverkar för att bevaka allmänintresset och för att agera katalysator i processen. Det är viktigt att öbor och allmänheten tillförsäkras långsiktig juridisk rätt att nyttja anläggningarna.

Markägoförhållandena måste ofta utredas, då flertalet bryggor och hamnområden utgörs av samfällad mark som ägs av olika föreningar. Ofta ägs marken av fastighetsägare på fastlandet medan det är öbor som mest nyttjar platsen. Hur det framtida ägandet ska se ut

Svartlöga

måste avgöras i ett tidigt skede. Lösningen kan se olika ut vid olika bryggor. Äger kommunen marken tecknas avtal mellan kommunen och föreningen om den framtida driften.

Övriga aktörer för åtgärder på bryggor

Regionen har skärgårdsanslag ur vilka bidrag kan sökas för bland annat åtgärder på bryggor. Det avgörs i varje års budget om medel anslås och vilka kriterier som gäller för att erhålla bidrag. Statliga bidrag från Trafikverket kan komma i fråga för bryggor som har båttrafik enligt tidtabell samt ordnad huvudman. Förutsättningen är det finns fastboende på ön, ett visst antal fritidsfastigheter

eller att bryggan har ett stort värde för det rörliga friluftslivet. De medel som finns att söka är dock små.

Stora investeringsbehov

Översiktsplanen innebär stora investeringsbehov som kan komma att påverka både skattekollektivet och VA-kollektivet (de som är anslutna till den kommunala vatten- och avloppsanläggningen). Framför allt i form av utbyggnad av VA, dagvattenhantering, utbyggnad av Lindholmens reningsverk, transportinfrastruktur och ny energianläggning för fjärrvärme.

VA-utbyggnad och dagvattenhantering

Översiktsplanens övergripande principer att hela kommunen ska växa och att tätorter, landsbygd och skärgård ska kunna utvecklas utifrån sin karaktär och sina förutsättningar, medför utmaningar avseende en hållbar VA-situation. Många områden i kommunen förutsätter utbyggnad av VA för att kunna utvecklas. Exempelvis krävs utbyggnad av det kommunala VA-nätets kapacitet i Älmsta för att klara utbyggnad enligt gällande detaljplan vid Väddö kanal.

Investeringar i VA-nätet behöver göras successivt över tid vilket innebär att angelägna åtgärder kan behöva skjutas på framtiden. I vissa fall är nödvändiga åtgärder samhällsekonomiskt orimliga, vilken dels kan medföra hinder för önskad utveckling av berörda områden, dels att den befintliga miljön inte förbättras trots angelägna behov.

Många områden med sammanhängande bebyggelse har idag en otillfredsställande dagvattenhantering som behöver förbättras för att vara hållbar i ett förändrat klimat. Kunskapsläget varierar mellan olika områden och det föreligger ett omfattande utredningsbehov för att klarlägga lämpliga åtgärder i olika områden. Det är ofta svårt att prioritera åtgärder i dagvattensystemet i befintliga miljöer innan situationen är uppenbart akut. Det är problematiskt i frågor som rör anpassning till ett framtida klimat där förändringen kommer smygande över tid. När frågan väl är akut kan handlingsutrymmet ha minskat så att möjliga åtgärder är kringskurna. Det är viktigt att dagvattenhanteringen beaktas i ett större sammanhang vid framtagande av enskilda detaljplaner. Läs om kommunens prioritering av åtgärder i VA-nätet i kommunens VA-plan.

Lindholmens reningsverk

Reningsverk

Lindholmens reningsverk behöver byggas ut så att det klarar motsvarande 50 000 pe för att täcka utbyggnadsplanerna för Norrtälje stad med omnejd fram till slutet av 2030-talet. Nuvarande tillstånd uppgår till 34 000 pe, vilket innebär att verksamheten behöver utökat tillstånd för att täcka kapacitetsbehovet redan på kort sikt. En sådan utbyggnad kan vara klar under 2028. På sikt förutsätter föreslagen utveckling i översiktsplanen att reningskapaciteten för spillvatten utökas utöver 50 000 pe. Kapaciteten behöver utökas genom ytterligare kapacitet vid Lindholmens reningsverk eller genom ett nytt reningsverk som kompletterar eller eventuellt på längre sikt ersätter Lindholmens reningsverk. I beslutet att genomföra om- och tillbyggnad av Lindholmens avloppsreningsverk ingår att bygga med modern reningsteknik som möjliggör ytterligare kapacitetsökning, en utökning i ett första steg motsvarande ytterligare 20 000 pe. En sådan utbyggnad kräver att verksamhetens tillstånd prövas och utökas på nytt. I mark- och vattenanvändningskartan redovisas två tänkbara platser för ett eventuellt nytt reningsverk på längre sikt; Frötuna-Vreta eller Sika. Kommunen behöver utreda förutsättningarna för ett eventuellt nytt reningsverk och för en långsiktigt hållbar lösning. Inget beslut finns för utökning utöver 50 000 pe. Att helt avveckla Lindholmens avloppsreningsverk skulle, utöver förlust av dagens ekonomiska och miljömässiga investeringar, innebära stora kostnader för rivning och återställande av mark. Utbyggnadstakten av Norrtälje stad behöver balanseras mot utbyggnaden av Lindholmens reningsverk och de kapacitetsökningar som krävs.

Såväl utbyggnad av befintligt reningsverk som byggnation av eventuellt nytt verk medför mycket stora

kommunala investeringar som kan komma att påverka såväl skattekollektivet som VA-kollektivet.

Transportinfrastruktur

Översiktsplanens intentioner om utbyggd och förbättrad infrastruktur medför ett behov av investeringar i infrastruktur för såväl kommunen som Trafikverket och regionens trafikförvaltning. Kommunen kan också behöva samverka med enskilda vägföreningar då kommunen endast är huvudman för vägarna i Norrtälje

stad, Rimbo och Hallstavik. Översiktsplanen medför i sig inga krav på någon extern aktör, utan tydliggör enbart kommunens viljeinriktning om hur mark och vatten ska användas. Kommunens förvaltningar kan använda översiktsplanen och kommunens trafik- och mobilitetsstrategi vid samråd med externa parter om lämplig utveckling av transportinfrastrukturen. Att finansiera infrastrukturobjekt genom den nationella eller regionala infrastrukturplanen sker i konkurrens med andra angelägna infrastrukturinvesteringar, varför nya

Vinterväghållning

Lännen förskola

objekt sannolikt kan finansieras först på mycket lång sikt. Det är därför angeläget att prioritera de åtgärder som ger störst nytta utifrån måluppfyllelse.

Översiktsplanen och kommunens trafik- och mobilitetsstrategi kan påverka hur utformningen av gator och andra allmänna platser utformas i detaljplaner oavsett vem som är huvudman för allmän plats. Det som lyfts fram i översiktsplanen och trafik- och mobilitetsstrategin kan påverka vilka objekt som kommer att ingå i kommunens investeringsbudget framöver.

Samhällsservice

Många förskolor och skolor i kommunen är i behov av omfattande renowing. Denna upprustning är ofta nödvändig i närtid och belastar kommunens budget.

Energianläggning

Den föreslagna energianläggningen för fjärrvärme vid Salmunge avfallsanläggning innebär en större kommunal investering för att minska belastningen i elnätet och skapa förutsättningar för mer elproduktion via kraftvärme.

Avfallsanläggningar

Samtliga avfallsanläggningar och återvinningscentraler är i behov av expansion och utveckling för att kunna möta framtidens avfallshantering och kretsloppslösningar. Närliggande ytor/områden till nuvarande anläggningar behöver tas i anspråk, antingen för expansion eller för att utgöra skyddsbarriärer till närmiljön. Förändringarna som anläggningarna står inför kan kräva större kommunala investeringar.

Kontinuerlig och rullande översiktsplanering

Att ta fram en översiktsplan görs inte särskilt ofta. Översiktsplaneringen behöver dock hållas ständigt aktuell för att kunna vara till hjälp för den efterföljande planeringen. Plan- och bygglagen har nyligen reviderats i detta avseende, så att kommunen inom 24 månader efter ordinarie val ska låta kommunfullmäktige ta ställning till en så kallad planeringsstrategi. Syftet är att den nya fullmäktigeförsamlingen ska bedöma om den gällande översiktsplanen är aktuell – om den fortfarande speglar kommunens intentioner och uppfyller lagens krav – dels redogöra för kommunens fortsatta arbete med översiktsplanering. Planeringsstrategin ska vara mer framåtsyftande än den tidigare aktualitetsprövningen. Uppföljning av översiktsplanen sker framförallt i samband med kommande planeringsstrategi, men även inom ramen för ordinarie årlig redovisning av kommunens verksamheter.

Kommunen avser att ha ett kontinuerligt översiktsplanearbete genom att ta fram fördjupade översiktsplaner, förstudier, planprogram och utredningar. En fördjupning av översiktsplanen för Rimbo har tagits fram. När översiktsplan 2050 och fördjupningen av översiktsplanen för Norrtälje stad färdigställs avser kommunen att ta fram en fördjupning av översiktsplanen för Bergshamra, en förstudie för Grisslehamn, en förstudie för Gräddö/Rävsnäs på Rådmansö samt på längre sikt en förstudie för Malstaby. Det kommer också att göras en översyn över vilka orter, inklusive skärgården, som har behov av en fördjupad översiktsplan eller vilka orter som kan hanteras med alternativa planeringsverktyg som till exempel planprogram eller förstudie.

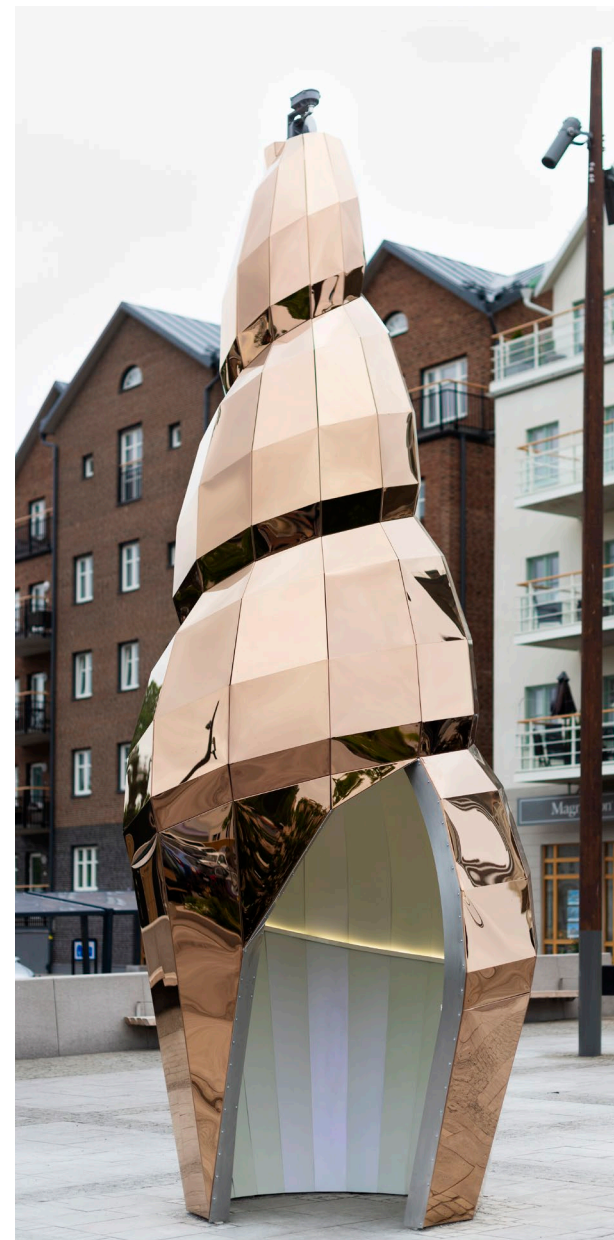
Kommunen behöver förtydliga översiktsplanens intentioner genom en rad utredningar, planer eller program.

Ett flertal planer, program och utredningar har redan påbörjats eller är på gång att inledas:

- Arkitekturpolicy
- Kulturmiljöprogram
- Förstudie för Gräddö/Rävsnäs
- Fördjupning av översiktsplanen för Bergshamra
- Förstudie för Grisslehamn
- Översyn över vilka orter, inklusive skärgården, som har behov av en fördjupning av översiktsplanen eller vilka orter som kan hanteras med alternativa planeringsverktyg som till exempel planprogram eller förstudie
- Åtgärdsprogram för vattenområden i kommunen
- Hållbar besöksnäring i kust och skärgård
- Strategi för hur jordbruksmarkens värden ska beaktas i planering och utveckling

Andra planer, program och utredningar som kommunen ser behov av att ta fram på lite längre sikt är:

- Landsbygdsutveckling i strandnära läge (tematiskt tillägg till översiktsplanen)
- Kommunövergripande skyfallskartering
- Klimatanpassningsplan med kartläggning av särskilt utsatt befintlig bebyggelse
- Naturvårdsplan
- Förnya och inrätta vattenskyddsområden för de vattenförekomster som är viktiga för vattenförsörjningen.

Solsnäckan, Norrtälje hamn

Hållbarhetsbedömning

Norrtälje är en kommun med stora natur- och kulturmiljövärden och ett varierat landskap. Den största delen av kommunens yta är skogs- och jordbruksmark samt skärgård. Det finns många riksintresseområden i kommunen, bland annat för friluftsliv, naturmiljö, kulturmiljö och energiproduktion. Närhet till noder i bland annat Stockholm och Uppsala samt kommunens stora natur- och kulturmiljövärden gör kommunen till en attraktiv plats för många att bo på. Norrtäljes befolkning har under lång tid haft en befolkningstillväxt som framför allt drivits av flyttningsöverskott. Planförslaget tar höjd för en befolkning på 84 000–94 000 invånare år 2050. Den största befolkningstillväxten har historiskt skett på landsbygden.

Enligt planförslaget ska bebyggelse främst tillkomma i Norrtälje stad som är kommunens centralort. Ett stort antal bostäder ska även tillkomma i de två kommunalscentrumen Hallstavik och Rimbo samt de två landsbygdsnoderna Älmsta och Bergshamra. Därutöver ska övriga orter kunna utvecklas utifrån sin karaktär och sina förutsättningar. Kommunen är positiv till att ny bebyggelse utom plan ska kunna tillkomma i hela kommunen, där platsens förutsättningar så medger. Planen föreslår även sammanhängande bebyggelse i flera andra orter i kommunen men poängterar att utbyggnad ska prioriteras i områden med goda pendlingsmöjligheter och tillgång till samhällsservice. Ny bebyggelse i områden med brist på dricksvatten, svår VA-problematik i övrigt och inom områden med skydd enligt miljöbalken ska undvikas, vilket medför begränsningar i var byggelse bör placeras.

Översiktsplanen ger planberedskap för betydligt fler bostäder än vad lämplig befolkningsutveckling förutsätter. Planförslaget ger en flexibilitet i var bebyggelse ska placeras inom den utpekade bebyggelse-strukturen och saknar en tydlig viljeinriktning eller strategi för hur bebyggelse ska prioriteras inom strukturen.

Planförslaget innebär eller riskerar innebära negativ påverkan för alla miljöaspekter. Områden med värdefulla natur- och kulturvärden föreslås bebyggas och investeringarna kommer innebära stora klimatutsläpp. Den ökande bebyggelsen kommer innebära en ökad påverkan på kommunens vatten.

För de sociala aspekterna har planen däremot generellt en positiv påverkan då den tillkommande mer koncentrerade bebyggelsen kan medföra ökade möjligheter att behålla eller utöka service på landsbygden samt till viss del underlätta för hållbara beslut i vardagen.

För de ekonomiska aspekterna bedöms planen medföra såväl negativa som positiva konsekvenser. Planen ger i vissa fall inte heller tillräckligt med underlag för att kunna göra en bedömning.

Generellt ger planförslaget bra övergripande vägledning för många miljö- och hållbarhetsaspekter men lämnar många avvägningar i specifika bebyggelseområden till kommande planering, då specifik vägledning kring miljö och hållbarhet för enskilda bebyggelseområden generellt saknas. De negativa effekterna och konsekvenserna bedöms vara större i nollalternativet jämfört med det nu aktuella planförslaget eftersom nollalternativet bedöms ge en mer otydlig vägledning och medge en mer spridd bebyggelse än planförslaget.

Alternativ utveckling

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) ska en översiktsplan och fördjupning av översiktsplan bedömas utifrån vilka konsekvenser planförslaget ger på miljön. Konsekvenserna ska sammanfattas i en miljökonsekvensbeskrivning.

För detta planförslag har en hållbarhetskonsekvensanalys upprättats (WSP, 2022) som uppfyller kraven för miljökonsekvensbeskrivning enligt PBL, men som även redovisar konsekvenserna för den sociala och ekonomiska hållbarheten. Analysen är utförd på tre scenarier:

Nollalternativet beskriver en alternativ tänkbar utveckling vid scenariot då planen inte genomförs. Nollalternativet baseras på att utveckling inom kommunen sker i enlighet med ÖP 2040.

Nuläget beskriver de förhållanden som råder idag.

Avfärdade alternativ beskriver vilka andra rimliga alternativ som av olika skäl avfärdats.

Sammantaget bedöms de negativa effekterna och konsekvenserna vara större i nollalternativet jämfört med det nu aktuella planförslaget eftersom nollalternativet bedöms ge en mer otydlig vägledning och medge en mer spridd bebyggelse än planförslaget.

Nedan sammanfattas bedömningen av planförslagets konsekvenser. Alla bedömningar är i jämförelse med nuläget och tar sikte på horisontåret 2050. Symbolerna till höger redovisar vilka globala hållbarhetsmål

aspekten relaterar till samt om aspekten finns med i miljöbalken. Till vänster i tabellen redogörs det för i vilket avsnitt i hållbarhetsbedömningen som respektive aspekt behandlas. Läs gärna mer och ta del av

hållbarhetsbedömningen i sin helhet på kommunens hemsida.

Samlad bedömning

Avsnitt	Område	Samlad bedömning	Konsekvenser	Relaterade globala hållbarhetsmål samt koppling till miljöbalken
Miljökonsekvenser				
6.1	Vatten		Planförslaget medför en ökad exploatering inom avrinningsområden till vattenförekomster. Den utbyggnad som sker till följd av planen påverkar ytvatten genom utsläpp av föroreningar och snabbare flöden av dagvatten till vattendrag och recipienter. Detta sker bland annat till följd av exploatering där naturmark hårdgörs. Kommunen visar stor medvetenhet kring brister och förbättringsbehov kopplat till blåstrukturen. Planförslaget lyfter att de stora belastningskällorna för ytvattenförekomsterna i huvudsak är påverkan från jordbruk och enskilda avlopp. Planförslaget poängterar att förutsättningar för dricksvatten och hållbara VA-lösningar kan utgöra begränsande faktorer för ny bebyggelse, och att tillgång till rent dricksvatten och hållbar avloppslösning ska säkerställas vid ny bebyggelse. Det bedöms som positivt att kommunen har tagit fram en bedömningsmodell för att kartlägga behovet av utbyggnad av allmänt VA och förutsättningarna för enskilt vatten och avlopp inom områden med sammanhängande bebyggelse i kommunen. De riktlinjer som presenteras i planförslaget ger i delar en svag styrning. Kommunen planerar för att ta fram flera nya underlag efter planens antagande, vilket på sikt kan komma att medföra förbättringar för kommunens vatten. Det är inte möjligt att i detta skede bedöma i vilken utsträckning dessa underlag kan bidra till att effekterna begränsas. Sammantaget bedöms planförslaget medföra risk för små negativa konsekvenser kopplat till aspekten vatten.	
6.2	Natur		Planen medför bebyggelse i, eller i anslutning till områden med höga naturvärden samt jordbruks- och skogsmark eller i områden som är viktiga för grön infrastruktur. En stor del av bebyggelsen kan även komma att ske utanför de utpekade bebyggelseområdena. Även om planen har goda intentioner kring att biologisk mångfald och naturvärden bör bevaras, värnas och utvecklas, saknas delvis vägledning för hur det ska säkerställas att naturvärden inte minskar i kommunen. Kommunen har ett kommunövergripande underlag som beskriver den gröna infrastrukturen. Det är positivt att kommunen pekar ut områden som bör utredas för skydd och att planen har övergripande goda intentioner om att stärka värden kopplat till grönstruktur. Dock saknas viss vägledning för hur detta ska genomföras i efterkommande planering. Det finns en viss tydlighet i vilka områden som är särskilt prioriterade att genomföra förstärkningsåtgärder i. Sammantaget bedöms planförslaget innebära risk för små negativa konsekvenser för natur i jämförelse med nuläget.	
6.3	Bebyggelse, kulturmiljö och landskap		Kulturmiljövärden riskerar påverkas negativt vid flera utbyggnadsområden. Planen lyfter i tematiska ställningstaganden att hänsyn ska tas till kulturmiljövärden och att framtida utveckling ej får medföra påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljö, samtidigt som flera platser inom riksintresse för kulturmiljövården är utpekade som utbyggnadsområden. Vägledning för hur kulturmiljövärden ska värnas och hur de negativa konsekvenserna ska mildras saknas i planen. Planen har även brist på vägledning för var det är prioriterat att stärka landskaps- och kulturmiljövärden. Då det saknas underlag för att kunna bedöma var det är lämpligt att ny bebyggelse lokaliseras utan att påverka höga och känsliga värden, finns det en risk för att dessa värden urholkas. Sammantaget innebär planförslaget risk för måttliga negativa konsekvenser för bebyggelse, kulturmiljö och landskap i jämförelse med nuläget.	
6.4	Klimatpåverkan		Planen bedöms medföra ökade utsläpp genom ett ökat byggande, samt byggande på skogsmark. Koncentration av bebyggelse i strategiska lägen samt åtgärder för att öka andelen gång-, cykel- och kollektivtrafik kan mildra konsekvenserna av detta till viss del. Bilen ges dock en fortsatt viktig roll i trafiksystemet. Fortsatt bebyggelseutveckling på landsbygden innebär att flera områden fortsatt bedöms få ett högt bilanvändande i vardagen. Planen lyfter frågan om laddinfrastruktur och pendlarparkering. För en omställning av fordonsflottan från fossila bränslen till eldrift behöver elanvändning och produktionen öka. Planen pekar inte ut hur kommunen förväntas bidra till den utvecklingen. Restaurering av våtmarker lyfts som ett sätt att lagra kol för att minska klimatpåverkan. Planförslaget lyfter ambitioner om att minska miljö- och klimatpåverkan från byggandet, det saknas dock en tydlig systematik för att detta ska få genomslag och ge vägledning i kommande planeringssteg. Sammantaget speglar inte översiktsplanen till fullo klimatfrågans dignitet och den omställning i samhällets alla system som måste till om nationella och internationella mål ska nås. Den planerade utvecklingen bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser för klimatet i jämförelse med nuläget.	

Avsnitt	Område	Samlad bedömning	Konsekvenser	Relaterade globala hållbarhetsmål samt koppling till miljöbalken
Sociala konsekvenser				
7.1	Hälsa och livsmiljö		Utbyggnad enligt planförslaget kan medföra ökad biltrafik inom kommunen och speciellt i vissa orter, vilket medför ökade luftföroreningshalter och bullernivåer. Norrtälje är en landsbygdskommun som till största del har god luftkvalitet och låga bullernivåer i dagsläget. Den utveckling som planförslaget medger bedöms inte försämra det. Det bedöms dock finnas en risk för att negativa konsekvenser uppstår i vissa delar av kommunen där det exempelvis planeras för förtätning. Sammantaget medför planförslaget varken positiva eller negativa konsekvenser för luftkvalitet och buller i jämförelse med nuläget. Planförslagets eventuella påverkan på miljökvalitetsnormerna kan inte bedömas eftersom den framtida trafikökningen inte är beräknad samt utformningen av tillkommande utvecklingsområden inte heller är fastslagen.	
7.2	Trygghet och tillgänglighet		Det bedöms som positivt att planförslagets intention är att planera för en sammanhållen bebyggelseutveckling i kommunens olika orter. Det kan verka trygghetsskapande att hålla ihop ortens olika delar genom att skapa sammanhängande stråk. Det saknas underlag kring om det finns platser eller områden som har problematik med trygghet, därav är det svårt att bedöma exakt vilka trygghetsskapande åtgärder det finns ett faktiskt behov av och huruvida de åtgärder och ambitioner som lyfts i planförslaget kommer ge effekt. Översiktsplanen har en del riktlinjer som berör aspekten tillgänglighet som ger viss vägledning för kommande planering. Det finns även en risk för att tillgängligheten blir sämre om planen medger en spridd bebyggelse på landsbygden. Sammantaget bedöms planförslaget medföra små positiva konsekvenser kopplat till aspekten trygghet och tillgänglighet i jämförelse med nuläget. Det finns dock potential att ta ett helhetsgrepp kring frågorna genom att till exempel integrera dem tydligare genom hela planförslaget, vilket kan leda till större positiva konsekvenser.	
7.3	Hållbart vardagsliv och levande samhällen		Planförslaget medför en tätare bebyggelsestruktur samt förbättrad tillgång till service i närområdet i Norrtälje stad, Rimbo och Hallstavik samt i landsbygdsnoderna vilket i kombination med hållbara resealternativ skapar förbättrade förutsättningar för ett hållbart vardagsliv och levande samhälle. På en övergripande nivå har planen ett stort fokus på att främja hållbara resor genom fokus på utveckling av tillgång till kollektivtrafik och utveckling av gång- och cykelvägnätet. Lokalisering av både offentlig service, personal- och besöksintensiva verksamheter samt ytor och lokaler för fritidsutövande ska prioriteras i goda lägen för kollektiv-, gång- och cykeltrafik. Sammantaget bedöms planförslaget medföra förbättrad tillgång till offentlig och kommersiell service, en ökad andel arbetsplatser, fortsatt god tillgång till närmatur för rekreation och förbättrade möjligheter att transportera sig med kollektiv-, gång-, och cykeltrafik vilket medför små positiva konsekvenser för möjligheten till ett hållbart vardagsliv och levande samhällen i jämförelse med nuläget.	
7.4	Inkludering och social sammanhållning		Den tillkommande blandade bebyggelsen som föreslås i flera av bebyggelseområdena kan vara ett positivt inslag som ger fler möjlighet att bosätta sig eller stanna kvar i kommunen. Det är även positivt att bebyggelsen koncentreras till centralort, kommunalsentrum och landsbygdsnoder och att planen har en intention att stärka kopplingar till angränsande kommuner samt förbättra förutsättningar för kollektivtrafik och gång och cykel. Planen lyfter perspektiv och verktyg för inkludering i planeringsprocessen för den kommande planeringen. I och med planöverberedskapen samt kommunens positiva inställning till bebyggelse utanför planområden, finns det dock en risk att bebyggelsen blir utspridd samt att det blir en stor utmaning att tillgodose och planera för servicebehovet. Det saknas underlag för att bedöma barriäreffekter. Sammantaget bedöms planförslaget innebära små positiva konsekvenser för inkludering och social sammanhållning i jämförelse med nuläget.	
7.5	Risk och klimatanpassning		Planförslaget uppmärksammar ett antal risker som behöver hanteras i den planerade utvecklingen i kommunen. Det handlar bland annat om klimatrelaterade risker som ras, skred, översvämning vid skyfall, värmeböljor men också förorenad mark. Det finns generella riktlinjer som understryker att risker ska hanteras tidigt i planeringen, men det saknas tydligare vägledning som förklarar hur och var risker ska hanteras. Det bedöms som positivt att det finns ett eget avsnitt med fokus på anpassningar till ett förändrat klimat. Sammantaget bedöms planförslaget medföra en risk för att acceptabla risknivåer inte uppnås i jämförelse med nuläget.	

Avsnitt	Område	Samlad bedömning	Konsekvenser	Relaterade globala hållbarhetsmål samt koppling till miljöbalken
Ekonomiska konsekvenser				
8.1	Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt		Det finns bra övergripande intentioner och ställningstaganden kopplat till hushållning med vatten. Dock saknas riktlinjer och tillräcklig vägledning för hur detta ska säkerställas. På det stora hela är det en liten andel av skogs- och jordbruksmarken som påverkas av bebyggelse, men det kan ha stor påverkan på lokala värden. Eftersom det saknas en tydlig strategi om prioriteringsordning av bebyggelse och då planen ger en överkapacitet i planöverberedskap, medför det risk för att jordbruksmark tas i anspråk även fast det finns annan lämplig mark att bebygga där jordbruksmark kan undvikas. Sammantaget bedöms planförslaget innebära risk för små negativa konsekvenser för hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt.	
8.2	Kommunal ekonomi	 	Samtidig utpekad utveckling i enlighet med översiktsplanen kommer innebära stora och nödvändiga investeringar i teknisk infrastruktur, bland annat för utökad reningskapacitet i allmänna reningsverk för att möjliggöra den utveckling av bebyggelse som översiktsplanen tar höjd för. Utvecklingen av nya områden kommer också att medföra en mängd kommunala kostnader som inte kan hänföras till exploateringsprojekt särskilt för lokaler för vård, omsorg, skola och förskola, fritidsanläggningar samt för vägar, gång- och cykelvägar. En mer spridd bebyggelse på landsbygden kan också på sikt bli kostnadsdrivande för kommunens förvaltning i form av ökade kostnader för skolbuss och hemtjänst. På sikt bedöms kommunens skatteintäkter öka i takt med nyinflyttningen vilket ger positiva konsekvenser för den kommunala ekonomin. Sammantaget bedöms planförslaget medföra både små positiva och risk för negativa konsekvenser för kommunal ekonomi i jämförelse med nuläget.	
8.3	Förutsättningar för näringslivet		Planförslaget medger en god planberedskap för utveckling av nya och vidareutveckling av befintliga verksamhetsområden i goda kommunikationslägen. Planen har också ställningstaganden kopplade till utbyggnaden av viktig teknisk infrastruktur så som bredband samt pekar ut viktiga åtgärder för en förbättrad tillgänglighet till olika besöksmål i kommunen som kan gynna turistrnäringen. Utifrån förslagen i plandokumentet är det svårt att göra en bedömning om åtgärderna i översiktsplanen ligger i linje med kommunens ambition om ett näringslivsklimat i framkant. Sammantaget medför planförslaget små positiva konsekvenser för näringslivets förutsättningar jämfört med nuläget.	

Läs mer på **norrtalje.se**

KONTAKTUPPGIFTER

Norrtälje kommun
Box: 800, 761 28 Norrtälje
Telefon: 0176-710 00
E-post: kontaktcenter@norrtalje.se

norrtalje.se

NORRTÄLJE
KOMMUN

